

gemeente
Neder-Betuwe

Jaarstukken 2022

Gemeente Neder-Betuwe

- Dodewaard
- Echteld
- IJzendoorn
- Kesteren
- Ochten
- Opheusden

Opheusden, 30 mei 2023

Behandeling
gemeenteraadsvergadering
van 6 juli 2023

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave	2
Voorwoord van het college	3
Leeswijzer opbouw en indeling jaarstukken	7
Financiële positie, resultaat en bestemming	10
Financiële positie.....	10
Resultaatbepaling.....	11
Resultaatbestemming	15
Het Jaarverslag	18
Programmaverantwoording.....	19
Programma 1 Bestuur en dienstverlening	20
Programma 2 Openbare orde veiligheid.....	29
Programma 3 Fysieke leefomgeving.....	36
Programma 4 Economie	58
Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet.....	68
Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn.....	92
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien.....	105
Paragrafen	116
Paragraaf 1 Lokale heffingen	117
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement.....	123
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	136
Paragraaf 4 Financiering.....	146
Paragraaf 5 Verbonden partijen.....	153
Paragraaf 6 Grondbeleid.....	170
Paragraaf 7 Bedrijfsvoering	177
Paragraaf Wet Open Overheid.....	185
De Jaarrekening	187
Inhoud van de jaarrekening.....	188
Overzicht van gerealiseerde baten en lasten en het saldo voor bestemming	190
Overzicht van werkelijke mutaties in reserves per programma	191
Overzicht van gerealiseerd resultaat voor en na bestemming	192
Overzicht van verschillen per programma met toelichting.....	193
Overzicht van incidentele baten en lasten.....	194
Overzicht van bezoldiging topfunctionarissen	198
De balans.....	200
De balans.....	200
Toelichting op de balans.....	202
Vaste activa.....	209
Vlottende activa	213
Vaste passiva	218
Vlottende passiva	224
Niet uit de balans blijvende verplichtingen.....	229
Bijlagen	232
Single Information Single Audit (SISA)	232
Lasten en baten per taakveld.....	237
COVID-19	239
Bezuinigingen	241
Heroverwegingen	241

Voorwoord van het college

Geachte gemeenteraad,

Hierbij bieden wij u de jaarstukken aan over het jaar 2022.

De Jaarstukken

In de Begroting 2022 heeft de raad kaders gesteld: u gaf aan welke plannen er in 2022 gerealiseerd moesten worden en hoeveel middelen u daarvoor beschikbaar stelde. In deze jaarstukken geeft het college aan wat er van die plannen is gerealiseerd in het afgelopen jaar. Wij gaan daarbij enerzijds in op de beleidsdoelen en activiteiten in de verschillende programma's; dat is het jaarverslag. Anderzijds leggen wij verantwoording af over hoe de budgetten zijn besteed en hoe de gemeente er financieel voor staat; dat is de jaarrekening.

De wettelijke basis voor het samenstellen van de jaarstukken ligt in artikel 197 van de Gemeentewet: het college legt aan de raad over elk begrotingsjaar verantwoording af over het door hem gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. De regels uit het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) hebben we ook in acht genomen.

Sluitstuk van het jaar 2022

De Jaarstukken zijn het slotdocument van de planning en controlcyclus van 2022. Startpunt van die p&c-cyclus was de Kadernota 2022-2025, gevolgd door de Begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025. Met het vaststellen van die documenten bepaalde u in hoofdlijnen wat er in 2022 moest gebeuren en hoeveel middelen daarvoor beschikbaar waren. Daarmee gaf u kaders voor ons college. In 2022 hebben wij u via een Eerste Bestuursrapportage (over de periode tot 1 mei) en een Tweede Bestuursrapportage (over de periode tot 1 oktober) op de hoogte gehouden van de voortgang van het beleid en de financiële stand van zaken. Daarmee had u de gelegenheid tussentijds bij te sturen. Met de Jaarstukken 2022 wordt de cyclus voor 2022 afgerond. Daarmee stellen wij u in staat invulling te geven aan uw controlerende rol.

Afronding van een coalitieperiode én start van een nieuwe periode

De Begroting 2022 was een doorvertaling van het vorige coalitieprogramma "Samen bouwen aan Ruimte voor de Samenleving". Omdat we wettelijk verplicht zijn om de jaarstukken op dezelfde manier op te zetten als de begroting van dat jaar, vindt u in deze jaarstukken voor de laatste keer nog de 'oude' doelstellingen, voorgenomen activiteiten en vormgeving terug. Deze jaarstukken vormen daarmee het allerlaatste verantwoordingsdocument van deze bestuursperiode.

Na de gemeenteraadsverkiezingen op 16 maart 2022 presenteerden de SGP, het CDA en de VVD op 29 april 2022 het nieuwe coalitieakkoord 'Zorgzaam - Duurzaam - Koersvast'. Hierin zijn de voornemens, prioriteiten en doelstellingen voor de periode 2022-2026 vastgelegd. Dit coalitieakkoord is uitgewerkt in nieuwe doelstellingen en voornemens in de Begroting 2023, maar ook in nieuwe activiteiten in het lopende jaar 2022. In deze jaarstukken vindt u die activiteiten terug onder het kopje 'Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt' onder elk programma.

Het jaar 2022 verliep (opnieuw) anders dan voorzien in de begroting

Het jaar 2022 is in verschillende opzichten anders verlopen dan we hadden verwacht toen we de Begroting 2022 aan u voorlegden. Waar het jaar nog begon met een harde lockdown vanwege COVID-19, werd het coronanieuws al gauw overvleugeld door de inval van Rusland in Oekraïne en de ongekende vluchtelingenstroom die vervolgens op gang kwam. In de loop van het jaar vervielen

steeds meer coronamaatregelen, maar kreeg de samenleving te maken met een sterke inflatie en forse prijsstijgingen voor onder andere energie, grondstoffen en levensmiddelen.

Voor de gemeente betekende dit opnieuw een jaar waarin de prioriteiten gaandeweg verschoven en er activiteiten zijn uitgevoerd die niet voorzien waren in de begroting. Deze ongeplande activiteiten vindt u in deze jaarstukken onder alle begrotingsprogramma's terug onder het kopje 'Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?'.

Ondanks dat is er veel gerealiseerd in 2022

In de programmaverantwoording in het jaarverslag gaan we uitgebreid in op de voornemens, de voortgang daarvan en de ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan. Mede als gevolg van de bereidheid die de raad heeft gehad om tijdelijke middelen beschikbaar te stellen voor de ambtelijke organisatie, is in dit jaarverslag goed terug te zien dat er in 2022 een hoop werk verzet is. Een aantal resultaten uit 2022 willen we hier expliciet kort noemen, zonder andere resultaten tekort te doen.

- Gemeente en samenleving hebben een veilige plek geboden aan vluchtelingen, onder andere in de weeshuizen die op uitnodiging van stichting Ruth werden gehuisvest de voormalige Isandraschool en een groot aantal particuliere opvanglocaties.
- Na een ransomware-aanval bij de gemeente Buren hebben wij onze inwoners geïnformeerd en een aantal van hen een nieuw identiteitsbewijs verstrekt om misbruik te voorkomen.
- Er is ingezet op preventie en voorlichting rond alcohol, roken en blowen door lessen op scholen, gerichte persoonlijke hulpverlening en voorlichting op straat.
- Het laanboomhuis is opgeleverd en in gebruik genomen door hoofdgebruiker TCO, maar ook door kwekers en Helicon.
- Er is gewerkt aan biodiversiteit door meer te kiezen voor bloeiende en vruchtdragende beplanting bij de herinrichting van plantvakken en een ander maai-regime.
- Met de vaststelling van de transitievisie warmte, het bijbehorende uitvoeringsprogramma, de regionale en lokale adaptatiestrategie en de start van een communicatiecampagne is een stevige basis gelegd voor duurzaamheid en klimaatbeleid.
- De Omgevingsvisie is vastgesteld en er is een start gemaakt met het programma Buitengebied.
- De stationsgebieden in Kesteren en Opheusden zijn in 2022 aangepakt.
- Na een stevige lobby in 2022 is de verbreding van de Rijnbrug een stap dichterbij gekomen: de Rijksoverheid gaat investeren in de Rijnbrug, waardoor de provincie Gelderland ook (meer) hierin gaat investeren.
- Met het vaststellen van het bestemmingsplan is een belangrijke stap gezet richting de aanleg van de Randweg om Opheusden.
- De raad heeft begin 2022 het programma Wonen 2022-2030 vastgesteld. Ook het woningbouwprogramma tot 2030 is opgesteld en ingebracht in de regionale Woondeal.
- De regionale samenwerking rond de huisvesting van arbeidsmigranten heeft vorm gekregen in een regionaal beleidsplan, een uitvoeringsplan, een convenant met werkgevers en uitzendbureaus, een verkenning naar mogelijk huisvestingslocaties, een regionaal digitaal nachtregister en regionaal toezicht en handhaving.
- Na een motie van de raad is het mogelijk geworden om een speciale status te geven aan 50 tot 70 graven van KNIL-militairen en hun echtgenotes.
- Met drie subsidies uit het Lokaal Investeringsfonds (LIF) hebben we ondernemers een steun in de rug kunnen geven in samenwerking, innovatie en vernieuwing.
- Er zijn nieuwe klompenpaden gerealiseerd in Dodewaard en Ochten en een klompenpad in IJzendoorn / Echteld is voorbereid.
- Met coronamiddelen is vanuit de lokale coalitie tegen eenzaamheid extra ingezet op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid.
- Het aanbod voor gerichte preventie van jeugd is uitgebreid met onder andere trainingen, een ontmoetingsplek en zaterdagactiviteiten.

- De aanvraagmogelijkheden voor het mantelzorgcompliment zijn versoepeld.
- Met de middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs is de ondersteuning aan jeugdigen met onderwijsvertraging vanwege corona versterkt.
- We hebben inwoners met een laag inkomen een energietoeslag uitbetaald.
- In de jaarlijkse dorpshuizenbijeenkomst is met besturen gesproken over het verduurzamen van hun gebouwen vanaf 2023.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor de uitbreiding van het Pantarijn en een VCOG-school in Kesteren.
- We hebben een sportverenigingscoach aangesteld, die de verenigingen ondersteunt, begeleidt en adviseert bij allerlei bestuurlijke en organisatorische vraagstukken.
- Er zijn drie kunstgrasvelden gerealiseerd voor korfbal en voetbal en er is een veld gerenoveerd.
- We hebben samen met onder andere het onderwijs, de kinderopvang, de bibliotheek en het consultatiebureau een nieuw beleidsplan voor onderwijsachterstanden opgesteld.
- Het onderwijs voor Oekraïense leerlingen is opgezet, waar nodig is voor hen leerlingenvervoer geregeld.
- De nieuwe Wet inburgering is geïmplementeerd.
- De definitiefase van het MFC Dodewaard is afgesloten met een raadsbesluit om een aanvullend krediet beschikbaar te stellen voor de ontwerp- en realisatiefase daarvan.

We sluiten het jaar af met een positief saldo

Het resultaat van de jaarstukken 2022 bedraagt € 7.704.000 positief. Dat is hoger dan het verwachte overschot van € 1.836.000 dat we hadden opgenomen in de Tweede Bestuursrapportage 2022. Het verschil wordt voor het grootste deel veroorzaakt door drie ontwikkelingen:

- Het positieve effect van de decembercirculaire van het gemeentefonds, met een omvang van ruim € 784.000 voor het boekjaar 2022.
- Een incidenteel voordeel van € 2.433.000 vanuit de rijksmiddelen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen (meer hierover leest u onder 'Wat heeft het gekost' in programma 5 Wmo, jeugdzorg en Participatiewet)
- Werkzaamheden die in 2022 nog niet zijn afgerond, maar doorlopen in 2023; in deze jaarstukken vindt u het voorstel om voor die werkzaamheden in totaal € 1.083.000 te bestemmen voor 2023 (meer hierover leest u onder 'Resultaatbestemming', in het onderdeel 'Financiële positie, resultaat en bestemming'.

Alle financiële afwijkingen die groter zijn dan € 25.000 ziet u toegelicht onder de 3e W-vraag ('Wat heeft het gekost') in elk begrotingsprogramma.

Woord van dank

We bedanken onze maatschappelijke partners, het bedrijfsleven, verenigingen, kerken, scholen, zorginstellingen, hulpdiensten, betrokken inwoners en vrijwilligers voor hun inzet en veerkracht in 2022. Ook richten we graag een woord van dank aan onze medewerkers en de medewerkers van onze verbonden partijen. Deze jaarstukken laten zien dat het ondanks de extra werkzaamheden opnieuw is gelukt de dienstverlening draaiende te houden. Hun enthousiasme en flexibiliteit heeft ervoor gezorgd dat er veel is gerealiseerd.

Tot slot

Met deze jaarstukken sluiten wij definitief de bestuursperiode 2018-2022 af. Op deze periode kijken wij met een goed gevoel terug. Verreweg de meeste ambities zijn behaald of in de steigers gezet en de financiële situatie is solide. Tegelijkertijd zijn er nog steeds grote wereldwijde en

landelijke ontwikkelingen die onze uitvoering nog steeds beïnvloeden. We blijven graag met de raad in gesprek over de gevolgen daarvan voor Neder-Betuwe.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Neder-Betuwe,

De secretaris,

Gerrit Stam

De burgemeester,

Jan Kottelenberg

Leeswijzer opbouw en indeling jaarstukken

In de Begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 legde u de beleidsvoornemens voor het jaar 2022 vast. In deze jaarstukken leggen wij hierover verantwoording af.

De indeling van de jaarstukken sluit daarom aan op de begroting 2022. Na een voorwoord van het college, een overzicht van de financiële positie met daarin een uiteenzetting van de resultaatbepaling en resultaatbestemming, vindt de verantwoording plaats.

Volgens artikel 24 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten moeten de jaarstukken bestaan uit twee delen: het jaarverslag en de jaarrekening.

Het jaarverslag bestaat uit:

- de programmaverantwoording;
- de paragrafen.

De jaarrekening bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het jaarverslag

In de programmaverantwoording is per programma aangegeven in hoeverre het programmabeleid en de voortgang van de door u benoemde thema's op basis van het coalitieprogramma 'Samenwerken aan een vitale samenleving 2.0' gerealiseerd zijn. Ook wordt aangegeven welke activiteiten in 2022 hebben bijgedragen aan de verwezenlijking van de door u beoogde beleidsdoelen.

Programmaplan

Net als in de begroting bestaat het jaarverslag uit zes programma's en één overzicht:

- Programma 1: Bestuur en Dienstverlening
- Programma 2: Openbare orde en Veiligheid
- Programma 3: Fysieke Leefomgeving
- Programma 4: Economie
- Programma 5: Wmo, Jeugd en Participatiewet
- Programma 6: Onderwijs, Sport en Welzijn
- Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB, en onvoorzien.

Elk programma kent de volgende opbouw:

- Missie
- Actuele kaderstellende beleidsnota's
- Beantwoording van eerste twee 'w-vragen' per thema uit de begroting: Wat wilden wij bereiken en wat zouden wij daarvoor doen?
 - Hierin zijn vanuit de begroting per thema de doelstellingen overgenomen en puntsgewijs daaronder datgene wat gerealiseerd zou worden om die doelstellingen te bereiken.
 - Daaronder is met een kopje 'In 2022 is hiervoor het volgende gedaan' verantwoord welke inzet er is geweest voor dat thema.
 - Vervolgens is met een kopje 'Daarmee is het volgende bereikt' met een kleur en een toelichting weergegeven hoe de realisatie is verlopen.
- Toelichting op overige ontwikkelingen, onverwachte werkzaamheden of initiatieven die voortkwamen uit het nieuwe coalitieakkoord onder het kopje 'Waaraan hebben we in 2022 ook gewerkt?'
- Beleidsindicatoren

- De beleidsindicatoren zijn voor zover bekend/beschikbaar opgenomen. Als er niets is ingevuld dan zijn deze indicatoren nog niet beschikbaar.
- Een toelichting op de rol van verbonden partijen binnen het programma:
 - Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?
 - Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?
- Verantwoording van de derde 'w-vraag' per programma: Wat heeft het gekost?
 - Een tabel met de totale lasten en baten per programma, met daaronder
 - Een toelichting op de budgetafwijkingen groter dan € 25.000, zoveel mogelijk op taakveldenniveau.
- Verantwoording lopende investeringen:
 - Tabel met de lopende investeringen per programma met daaronder een toelichting van de stand van zaken van de lopende investering beleidsmatig en financieel.
- Verantwoording Mutaties in reserves
 - Tabel met de mutaties in reserves per programma met daaronder een toelichting van de budgetafwijkingen groter dan € 25.000 per reserve.

Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting/jaarstukken. Deze worden in elke paragraaf gezien vanuit een ander perspectief. Het gaat vooral om de beleidslijnen voor beheersmatige aspecten die grote financiële gevolgen kunnen hebben en/of van belang zijn voor het realiseren van de programma's. Deze informatie komt in de begroting/ jaarstukken veelal versnipperd voor en is daardoor minder inzichtelijk. De doelstelling van de paragrafen is dat de gemeenteraad de juiste en integrale informatie krijgt om zijn kaderstellende en controlerende rol ook op de beheersmatige aspecten waar te kunnen maken. De kwaliteit daarvan is immers van groot belang voor een continue, effectieve en efficiënte dienstverlening door de gemeente.

De jaarrekening

De jaarrekening geeft per programma inzicht in de opbouw van het jaarresultaat.

Dit jaarresultaat is als volgt opgebouwd:

- Een resultaat exclusief de mutaties aan reserves (voor bestemming, zonder toevoegingen/onttrekkingen aan reserves).
- Een resultaat van mutaties in reserves (alleen toevoegingen/onttrekkingen aan reserves).
- Een resultaat inclusief de mutaties aan reserves (na bestemming, met toevoegingen/onttrekkingen aan reserves).

Ook de balans met een toelichting op de balansposten is onderdeel van de jaarrekening.

Bijlagen

Bij deze jaarstukken horen drie bijlagen en twee overzichten, die onderdeel zijn van de jaarrekening:

- Een bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen. Het gaat hier om de Single Information Single Audit (SISA).
- Een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.
- Een bijlage met de effecten van COVID-19 op de realisatie in 2022.
- Een overzicht met toelichting van de te realiseren bezuinigingen.
- Een overzicht met toelichting van de te realiseren heroverwegingen.

Gebruik van kleuren voor weergaven realisatie van het beleid

In de jaarstukken gebruiken wij kleuren om de realisatie van het beleid aan te geven. Per thema geven we aan of de realisatie op schema ligt: worden de beleidsinhoudelijke doelstellingen (naar verwachting) volgens planning behaald of is het al gelukt de doelstellingen te behalen?

Voor die voortgang gebruiken wij vier kleuren: rood, oranje, groen en blauw. Die laatste kleur (blauw) gebruiken we wanneer geen van de andere kleuren voldoende kunnen uitleggen wat is

gerealiseerd. Dat is bijvoorbeeld het geval wanneer in het afgelopen jaar is besloten de planning of doelen bij te stellen en de realisatie sindsdien volgens dat gewijzigde besluit verloopt.

■	Het resultaat is binnen de geplande tijd behaald, of de realisatie verloopt volgens planning.
■	De doelstellingen zijn wel behaald, maar niet binnen de geplande tijd. Of: de planning is wel gehaald, maar de doelstellingen zijn niet volledig behaald. Of (voor lopende initiatieven): het is nog niet zeker of het resultaat gehaald kan worden binnen de geplande tijd.
■	We verwachten de doelstellingen niet te behalen en/of wijken sterk af van de planning.
■	Anders, bijvoorbeeld: Er hebben zich ontwikkelingen voorgedaan waardoor de doelstellingen en/of de planning zijn bijgesteld.

FINANCIËLE POSITIE, RESULTAAT EN BESTEMMING

Financiële positie

Overzicht verloop financiële positie over het jaar 2022			x € 1.000	
Begrotingspositie begroting 2022 voor wijziging			overschot	-46
Begrotingswijziging		Onderwerp		
Nummer	Datum			
41-2021	09-12-2021	Bestuursrapportage najaar 2021	overschot	-370
42-2021	09-12-2021	Grondexploitatie Bonegraaf-oost en INV-krediet Poort van Ochten	tekort	0
43-2021	09-12-2021	Gebouwenbeheerplan 2022-2025	tekort	81
45-2021	09-12-2021	Coa-Noodopvang		0
1-2022	09-12-2021	Belastingverordeningen 2022	overschot	-50
3-2022	27-01-2022	Erfgoedbeleidsnota		0
4-2022	27-01-2022	Begraafplaatsen	tekort	6
5-2022	27-01-2022	Tijdelijk extra inhuur		0
6-2023	27-01-2022	Budget uitvoering motie 'Budget onderz. Leefbaarheidsfonds/heffingskorting		0
7-2022	24-02-2022	Aanvullend krediet grondaankopen Randweg Opheusden		0
8-2022	24-02-2022	Herstructurering langlopende geldlening		0
9-2022	30-03-2022	Aanbesteding Accountant	tekort	35
11-2022	09-06-2022	VRGZ Jaarstukken 2021	overschot	-23
12-2022	09-06-2022	VRGZ Begroting 2023		0
13-2022	09-06-2022	GGD Begr. Wijz. 2022 /Begroting 2023	tekort	10
14-2022	09-06-2022	ODR jaarstukken 2021	overschot	-30
15-2022	09-06-2022	ODR Begroting 2023		0
16-2022	09-06-2022	Regio Rivierenland Jaarstukken 2021	overschot	-8
17-2022	09-06-2022	Regio Rivierenland Begroting 2023		0
18-2022	09-06-2022	Werkzaak begroting 2023		0
19-2022	09-06-2022	RAR Begroting 2023		0
20-2022	09-06-2022	RAR Jaarstukken 2021	overschot	-13
22-2022	09-06-2022	Avri Afval Jaarstukken 2021	tekort	62
23-2022	09-06-2022	Afval Avri Begroting 2023		0
21-2022	07-07-2022	Jaarstukken 2021 Gemeente Neder-Betuwe (resultaat bestemming via AR)		0
10-2022	07-07-2022	1e bestuursrapportage 2022	tekort	426
24-2022	07-07-2022	Amendement School en Jobs	tekort	8
25-2022	29-09-2022	Uitbreiding Pantarijn (incl. nieuw te vormen bestemmingsreserve tlv AR)	overschot	-3
27-2022	29-09-2022	Zienswijze berap Werkzaak 2022	overschot	-225
42-2022	15-12-2022	2e Bestuursrapportage 2022	overschot	-1.695

43-2022	15-12-2022	Vaststellen Poort van Ochten		0
Totaal van de begrotingswijzigingen			overschot	-1.789
Begrotingspositie begroting 2022 na wijziging			overschot	-1.836
Werkelijk resultaat 2022			overschot	-7.704
Verschil begroting na wijziging en werkelijk resultaat			overschot	-5.869

Resultaatbepaling

Het resultaat over het jaar 2022

De begroting na wijziging sloot met een overschot van € 1.836.000 Het werkelijke resultaat over het jaar 2022 bedroeg € 7.704.000 voordelig. Hieronder volgt een overzicht van het resultaat van Baten en Lasten per programma.

Overzicht van gerealiseerde Baten en Lasten												
Bedragen x € 1.000,-	Begr. 2022 voor wijz.			Begr. 2022 na wijz.			Rekening 2022			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Bestuur en Dienstverlening	2.917	-336	2.581	3.084	-336	2.748	3.073	-642	2.430	-12	-306	-318
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.597	-316	2.280	2.646	-207	2.439	2.444	-96	2.349	-202	111	-91
P3 Fysieke Leefomgeving	16.601	-9.333	7.268	19.165	-10.932	8.233	18.145	-10.540	7.605	-1.020	392	-628
P4 Economie	2.242	-1.694	547	4.287	-9.573	-5.286	3.023	-8.663	-5.640	-1.264	910	-354
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	22.765	-4.624	18.141	30.065	-9.312	20.752	26.553	-8.784	17.770	-3.511	529	-2.983
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	5.773	-1.470	4.304	7.293	-2.339	4.954	6.808	-2.463	4.345	-486	-124	-609
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	7.869	-41.663	-33.794	9.870	-47.444	-37.574	9.738	-48.407	-38.670	-132	-963	-1.096
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten	60.765	-59.437	1.327	76.410	-80.144	-3.733	69.784	-79.595	-9.811	-6.626	549	-6.077
Mutaties reserves	1.420	-2.793	-1.373	11.992	-10.094	1.898	11.992	-9.885	2.106		209	209
Gerealiseerd resultaat	62.184	-62.230	-46	88.402	-90.238	-1.836	81.776	-89.480	-7.704	-6.626	758	-5.869

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken

Hieronder volgt een overzicht van afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken 2022. Het betreft hier afwijkingen groter dan € 25.000 Ook zijn er splitsingen gemaakt tussen voordelen en nadelen en tussen incidenteel en structureel.

Overzicht van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken:					
		Progr.	Bedrag: x € 1.000	Voordeel Nadeel	Incidenteel Structureel
1	Bestuur	1	-206	Voordeel	Incidenteel
2	Burgerzaken	1	-112	Voordeel	Incidenteel
3	Openbare orde en veiligheid	2	-80	Voordeel	Incidenteel
4	Beheer overige gebouwen en gronden	3	228	Nadeel	Incidenteel
5	Verkeer en vervoer	3	-128	Voordeel	Incidenteel
6	Cultureel erfgoed	3	-45	Voordeel	Incidenteel
7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-401	Voordeel	Incidenteel
8	Riolering	3	-90	Voordeel	Incidenteel
9	Afval	3	-72	Voordeel	Incidenteel
10	Ruimte en leefomgeving	3	156	Nadeel	Incidenteel
11	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3	-81	Voordeel	Incidenteel
12	Wonen en bouwen	3	-149	Voordeel	Incidenteel
13	Fysieke bedrijveninfrastructuur	4	-347	Voordeel	Incidenteel
14	Samenkracht en burgerparticipatie	5	-2.553	Voordeel	Incidenteel
15	Wijkteams	5	-71	Voordeel	Incidenteel
16	Inkomensregelingen	5	248	Voordeel Nadeel	Incidenteel Structureel
17	Begeleide participatie	5	-115	Voordeel	Incidenteel Structureel
18	Arbeidsparticipatie	5	-126	Voordeel	Incidenteel
19	Maatwerkvoorziening (Wmo)	5	52	Nadeel	Incidenteel
20	Maatwerkdienstverlening 18+	5	-67	Voordeel	Incidenteel Structureel
21	Maatwerkdienstverlening 18-	5	-223	Voordeel	Incidenteel Structureel
22	Geëscaleerde zorg 18-	5	-78	Voordeel	Incidenteel
23	Volksgesondheid	5	-30	Voordeel	Incidenteel
24	Onderwijshuisvesting	6	25	Nadeel	Incidenteel
25	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	6	-313	Voordeel	Incidenteel
26	Sportbeleid en activering	6	-161	Voordeel	Incidenteel
27	Sportaccommodaties	6	-150	Voordeel	Incidenteel
28	Algemene uitkering gemeentefonds	AD	-749	Voordeel	Incidenteel
29	Belastingen overig	AD	37	Nadeel	Incidenteel
30	Overhead	AD	-378	Voordeel	Incidenteel
31	Overige baten en lasten	AD	-50	Voordeel	Incidenteel
32	Treasury	AD	47	Nadeel	Incidenteel
33	Reserve Essentaksterfte	MR	62	Nadeel	Incidenteel
34	Reserve Omgevingswet	MR	118	Nadeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen overige taakvelden	2	-11	Voordeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen overige taakvelden	3	-46	Voordeel	Incidenteel
	Overige kleine verschillen overige taakvelden	4	-7	Voordeel	Incidenteel

Overige kleine verschillen overige taakvelden	5	-20	Voordeel	Incidenteel
Overige kleine verschillen overige taakvelden	6	-10	Voordeel	Incidenteel
Overige kleine verschillen overige taakvelden	AD	-3	Voordeel	Incidenteel
Overige kleine verschillen overige taakvelden	MR	29	Nadeel	Incidenteel
TOTAAL (+ = tekort - = overschot)		-5.869	Voordeel	Incidenteel/Structureel

De verklaring van de grootste afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken zoals hierboven in het overzicht opgenomen, worden bij de derde w-vraag (wat heeft het gekost) per programma uitvoerig toegelicht.

Resultaatbestemming

Bij de bestemming van het resultaat doen wij u een voorstel om het resultaat van de jaarstukken te bestemmen.

Bij de resultaatbestemming onderscheiden we:

- het bestemmen van budgetten voor activiteiten waarvan de werkzaamheden nog niet zijn afgerond (budgetoverheveling);
- het bestemmen van het overschot of de dekking van het tekort.

Voor de onderstaande activiteiten, waarvan de werkzaamheden in 2022 niet zijn afgerond, stellen wij voor om de aangegeven budgetten voor verdere uitvoering in 2023 beschikbaar te stellen.

Voor deze posten zijn de volgende criteria strikt toegepast:

- De activiteit is niet uitgevoerd in 2022 door niet beïnvloedbare factoren.
- De activiteit kan niet ten laste van het budget voor 2023 worden uitgevoerd.

Het resultaat van de jaarstukken 2022 bedraagt € 7.704.207. De resultaatbestemming bij deze jaarstukken bestaat voor € 1.083.000 uit budgetoverheveling in verband met activiteiten die in 2022 nog niet zijn afgerond en waarvan de uitvoering doorloopt naar 2023 en voor € 6.621.207 als bestemming van het overschot jaar 2022.

Wij stellen de volgende bestemmingen aan u voor:

Communicatie (€ 24.000)

Binnen het budget communicatie is € 30.000 euro afkomstig uit het bedrag dat voor 2020 was gereserveerd voor de viering van 75 jaar vrijheid. Door de Covid-pandemie is in de afgelopen drie jaar een beperkt bedrag gebruikt. Het restant willen wij overhevelen naar 2023 omdat uitgestelde activiteiten nu waarschijnlijk wel doorgaan.

Wij stellen u voor om het restantbudget van 2022 van € 24.000 over te hevelen naar 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Onderzoek precariomiddelen (€ 11.000)

Conform opdracht van de raad worden de precariogelden teruggegeven aan de inwoners. Een deel van de voorbereidingen hebben in 2022 plaatsgevonden, maar de daadwerkelijke uitvoering zal in 2023 plaatsvinden.

Wij stellen u voor om het restantbudget van 2022 van € 11.000 over te hevelen naar 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Huisvesting Arbeidsmigranten (€ 34.000)

Het beschikbare budget voor het thema arbeidsmigranten was bedoeld voor onze bijdrage voor de regionale beheerorganisatie en bijbehorende regionale uitvoeringsprogramma huisvesting arbeidsmigranten. Het restantbudget van € 34.000 is niet ingezet in afwachting van de in ontwikkeling zijnde regionale uitvoeringsstrategie, onvoldoende beschikbare lokale capaciteit voor toezicht en handhaving en het vertrek in 2022 van de coördinerende beleidsmedewerker Wonen.

Wij stellen daarom voor om dit budget over te hevelen naar 2023 en in te zetten als bijdrage voor de uitvoering van het regionale uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten. Het is de bedoeling dat gemeenten in Regio Rivierenland op vrijwillige basis kunnen meedoen aan dit regionale uitvoeringsprogramma, dat de ODR zal uitvoeren. Neder-Betuwe heeft aangegeven hieraan mee te willen doen.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 34.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Aanpak jeugdoverlast (€ 28.500).

We zien dat de problematiek rondom jongerenoverlast is toegenomen. In dit kader is eind 2021 ook een motie jongerenwerk en veiligheid aangenomen. Om de preventieve aanpak van jeugdoverlast te versterken is in de eerste bestuursrapportage 2022 het budget tijdelijk

opgehoogd. De noodzakelijke tijdsinvestering om een goede aanpak neer te zetten heeft er voor gezorgd dat niet alles in 2022 is uitgevoerd. Door het restantbudget in 2023 in te kunnen zetten kan de gemeente verder gaan met de aanpak van jongerenoverlast.

Wij stellen u voor om het restantbudget van 2022 van € 28.500 over te hevelen naar 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Vorbereiding aanleg randweg Ochten (€ 27.000)

Bij de begroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 was al geld beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van een onderzoek naar een alternatieve ontsluiting voor het dorp Ochten. Het beschikbaar gestelde budget bedroeg € 250.000 'vorbereiding aanleg randweg Ochten'. De uitvoering van het onderzoek loopt over meerdere jaren tot en met 2023. Om die reden is in 2022 het restantbedrag verdeeld over twee jaren, namelijk € 100.000 voor 2022 en € 86.932 voor 2023. Het budget van 2022 is niet geheel benut. Er is een bedrag van €27.000 overgebleven. Dit bedrag was voor het laten uitvoeren van een variantenstudie door een ingenieurbureau. Het is gebleken dat we op grond van de aanbestedingsregels de opdracht niet zonder meer mogen gunnen. We moeten er namelijk vanuit gaan dat hieruit vervolgoopdrachten kunnen komen. Dit betekent dat de grenswaarde voor Europese aanbesteding wordt overschreden. Een en ander betekent dat we allereerst een aanbestedingsprocedure moeten doorlopen. De variantenstudie zal in het jaar 2023 worden uitgevoerd.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 27.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Realisatie woningbouw Casterhoven (€ 270.000).

Op basis van de vaststellingsovereenkomst Casterhoven ontvangt de gemeente een bijdrage die is verdeeld in twee fasen. De eerste fase van € 390.000 is ontvangen in 2022. Nog niet alle werkzaamheden voor Casterhoven zijn uitgevoerd. Het plangebied moet nog woonrijp worden gemaakt en er zijn volgens de vaststellingsovereenkomst nog werkzaamheden die gemeente moet begeleiden.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 270.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Uitvoering Inburgering (€ 35.000).

Het eerste invoeringsjaar van de Wet Inburgering 2021 is (landelijk) door opstartproblemen en de asielcrisis moeizaam verlopen. Daardoor zijn niet alle bijdragen die het rijk sinds eind 2021 beschikbaar stelde, in 2022 besteed. Het gaat zowel om middelen voor de inkoop van inburgeringstrajecten als voor (eenmalige) uitgaven voor het uitvoeren van de wet. Deels omdat kosten zich later zullen voordoen dan verwacht, maar deels ook omdat ook uit voorgaande jaren nog restantbudgetten beschikbaar waren.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 35.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Regionale inkoop Wmo en Jeugd (€ 12.500).

Doordat de regionale inkoop Wmo en Jeugd is vertraagd, is niet het volledige budget van 2022 benut om deze inkoop uit te voeren.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 12.500 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Sportaccommodaties (€ 177.000)

Bij onze Sportaccommodaties is sprake van een voordeel van € 177.000. Dit voordeel is voornamelijk ontstaan door het uitstellen naar 2023 van de geplande werkzaamheden voor zowel verenigingshal De Leede als sportpark De Leede. Het gaat hier om werkzaamheden voor het verplaatsen van zonnepanelen om aansluitend veiligheidsvoorzieningen te kunnen aanbrengen en voor de sanering van het kunstgrasveld.

Wij stellen u voor € 177.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Algemene uitkering gemeentefonds (€ 378.000)

Voor het jaar 2022 is sprake van een incidenteel voordeel op de algemene uitkering uit het gemeentefonds ten opzichte van de raming. Dit is voor een groot deel veroorzaakt door de december circulaire die eind december 2022 is ontvangen en waarover u bent geïnformeerd in een raadsinformatiebrief. Hierin staat uitvoerig toegelicht dat er een incidenteel voordeel is voor het jaar 2022 ter hoogte van € 784.000.

Een deel van de € 784.000 moeten wij overhevelen naar 2023 omdat dit deel van het ontvangen budget nodig is voor uitvoering van werkzaamheden in 2023.

Hierbij moet u denken aan de ontwikkelingen rond de toegankelijkheid van verkiezingen en het aanpassen van software, Energietoeslag 2023, bijzondere bijstand, breed offensief en het versterken van de sociale basis.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 378.000 over te hevelen naar het 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

ICT-middelen (€ 86.000)

Voor het jaar 2022 is sprake van een eenmalig voordeel op de exploitatie van € 86.000 ten opzichte van de raming. Dit is veroorzaakt doordat we in 2022 minder (investerings)-werkzaamheden konden uitvoeren dan oorspronkelijk gepland. Deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2023. In 2022 zijn al wel voorbereidingen hiervoor gestart, deze namen echter meer tijd in beslag dan gepland. De daadwerkelijke uitvoering met de financiële toerekening zal daardoor pas in 2023 plaatsvinden.

Het gaat om werkzaamheden in het kader van informatiebeveiliging om enige maatregelen toe te voegen in de beveiliging van ons netwerk en het testen op kwetsbaarheden (€ 23.000). Ook gaat het om de aanschaf van software voor de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en een anonimiseringsstool in het kader van de Wet Open Overheid (€ 63.000).

Dit eenmalige voordeel komt bij de € 270.000 waarover u geïnformeerd bent in de tweede bestuursrapportage 2022 en waarvan om vergelijkbare reden is verzocht deze budgetten over te hevelen naar 2023.

Wij stellen u voor het restantbudget van 2022 van € 86.000 over te hevelen naar 2023 en te bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Storting overschot jaarstukken 2022 in de algemene reserve (€ 6.621.207)

Wij stellen voor om het resultaat na bovenstaande bestemmingen toe te voegen aan de algemene reserve. Dit betekent per saldo een bijschrijving van € 6.621.207 aan de algemene reserve.

HET JAARVERSLAG

PROGRAMMAVERANTWOORDING

Programma 1 Bestuur en dienstverlening

Missie

Bestuur en organisatie staan ten dienste van een samenleving die voortdurend in beweging is. We staan voor uitdagingen die we alleen succesvol kunnen aanpakken als hiervoor een breed draagvlak bestaat bij inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. We hebben oog voor de groeiende afstand tussen burger en overheid die in Nederland te zien is. Zorgvuldige communicatie, participatie en een goede dienstverlening zijn daarom belangrijk. Dit verbindt de gemeente met de samenleving en zorgt voor transparantie, vertrouwen en een goede onderlinge relatie. Door de omgeving goed te betrekken zorgen we voor betere plannen en beleid.

De opgaven waarvoor wij staan houden niet op bij onze gemeentegrenzen. Daarom werken wij nauw samen met onze buurgemeenten, gemeenschappelijke regelingen en als dat nodig is ook met gemeenten en organisaties op regionaal en provinciaal niveau. Neder-Betuwe heeft een stevige positie in de regio.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Visie op Communicatie & Participatie Gemeente Neder-Betuwe \(2021\)](#)
- [Participatie en Inspraakverordening gemeente Neder Betuwe \(2015\) \(bijlage 1\), \(bijlage 2\)](#)
- [Verordening burgerinitiatief Neder-Betuwe \(2016\)](#)
- [Implementatieplan Klantcontactcentrum \(2014\)](#)

Thema's

1.1 Communicatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Een optimaal ingerichte website als communicatief sterk middel om zoveel mogelijk inwoners snel op weg te helpen, juist ook op het vlak van de zorg voor onze inwoners (sociaal domein)

- Een modern ingerichte website, klantgericht, toegankelijk en gebruiksvriendelijk.

Tijdige en proactieve communicatie met inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers

- Vaststellen van een nieuw communicatiebeleidsplan, waarbij de raad in de kaderstelling van het beleid wordt betrokken.
- Optimaliseren van openingstijden van het Klantcontactcentrum (KCC) vanaf 2020.

De begroting en jaarrekening zijn digitaal eenvoudig toegankelijk en begrijpelijk voor inwoners

- Digitaal ontsluiten van de begroting en jaarrekening (LIAS).

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

In 2022 is de uitvoering van de Visie op communicatie en participatie verder opgepakt. Er zijn grote stappen gezet op de thema's van doelgericht communiceren, vanzelfsprekende participatie, een communicatief en participatief vaardige organisatie en de positionering van Neder-Betuwe. Onder andere de volgende acties zijn opgepakt:

- Er is een aanbesteding gestart voor uitgifte van het Neder-Betuwe magazine. Duidelijkheid over de uitkomst van deze aanbesteding wordt meegenomen in de bestuursrapportages 2023.
- De website is verder doorontwikkeld en is onder andere getoetst op digitale toegankelijkheid.
- De monitoring en sturing van en op sociale media is verder versterkt, onder andere door inzet van de tool Obi4Wan.
- Voor de collega's is een digitale gereedschapskist voor communicatie en participatie beschikbaar en zijn trainingen in voorbereidingen om onze inwoners en ondernemers nog beter van dienst te zijn.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor een online participatievorm om participatie van inwoners en ondernemers nog beter te ondersteunen.
- De opening van het Laanboomhuis is regionaal stevig onder de aandacht gebracht.
- Er is tijdelijke formatie uitbreiding gerealiseerd om alle ambities waar te maken en er zijn voorbereidingen getroffen voor de structurele uitbreiding van de formatie.

De ambities van Neder-Betuwe waren ook in 2022 hoog. Het blijft dan ook een uitdaging om voldoende tijd en aandacht te hebben om tijdig op de juiste manier te communiceren en inwoners en betrokkenen te betrekken bij deze ambities. Dit vraagt in de toekomst om het maken van keuzes en het stellen van prioriteiten en focus.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De gestelde doelen zijn bereikt.

1.2 Een gezonde organisatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Een gezonde en professionele organisatiecultuur

- Werken aan een compacte en efficiënte organisatie.
- Werken aan een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur, waarin professioneel, open, klant- en resultaatgericht wordt samengewerkt.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Naar aanleiding van de hoge ervaren werkdruk in 2021 is de benodigde formatie-omvang van de ambtelijke organisatie in 2022 onderzocht. Dit om ervoor te zorgen dat de ambtelijke organisatie in staat is de opgaven en ambities te realiseren. Op basis daarvan heeft de raad besloten tot het beschikbaar stellen van middelen voor een formatie-uitbreiding van de ambtelijke organisatie.

Om de formatie-uitbreiding te realiseren in een krappe arbeidsmarkt is eind 2022 een wervingscampagne voorbereid. Dit om Neder-Betuwe te profileren als aantrekkelijk werkgever en de open te stellen vacatures ingevuld te krijgen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De gestelde doelen zijn bereikt.

1.3 Intergemeentelijke en regionale samenwerking

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Gemeente Neder-Betuwe blijft zelfstandig en is voorloper bij het ontwikkelen en benutten van kansen in de regio

- Met effectiever en efficiënter samenwerken met andere gemeenten kunnen we onze gezamenlijke lokale ambities bereiken, kosten besparen, kwetsbaarheid verder verminderen en expertise benutten.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Ook in 2022 werkte Neder-Betuwe op verschillende terreinen samen met (regio)gemeenten aan lokale en regionale uitdagingen. In deze jaarstukken vindt u daarvan op veel plekken voorbeelden terug. Enkele lichten we hieronder uit.

- In 2022 is het gemeentelijk woningbouwprogramma tot 2030 ingebracht in de (op 8 maart 2023) vastgestelde Woondeal Regio Rivierenland. De nieuwe regionale woonmonitor is inmiddels gereed. Meer hierover leest u in programma 3, onder thema 3.6.
- De regionale samenwerking beheerorganisatie huisvesting arbeidsmigranten heeft vorm gekregen in een regionaal beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten en een daarop gebaseerd uitvoeringsplan. Op basis van die plannen is gestart met een convenant met werkgevers en uitzendbureaus, een verkenning naar mogelijk huisvestingslocaties in de regio, een regionaal digitaal nachtregister en de regionalisering van handhaving en toezicht op de huisvesting van arbeidsmigranten. Meer hierover vindt u in programma 3, onder thema 3.6.
- Neder-Betuwe is via Regio Rivierenland aangehaakt bij het proces om een Gelders programma Landelijk Gebied op te stellen. Dit proces loopt door in 2023 en u leest hierover meer in programma 3, onder 'Waaraan hebben we in 2022 ook gewerkt?'
- Regionaal hebben we op verschillende mobiliteitsdossiers samengewerkt, waaronder de Rijnbrug, fiets en schone mobiliteit. Er is een nieuwe regionale uitvoeringsagenda opgesteld, die in 2023 wordt vastgesteld. Meer hierover leest u in programma 3 onder thema 3.5.
- In 2022 is de uitvoering gestart van het nieuwe regionaal ambitiedocument 2022 - 2025, waarin recreatie en toerisme een van de drie speerpunten is. Neder-Betuwe is trekker van de opgave 'agrotourisme'; inmiddels is een inventarisatie gereed van het agrotouristische aanbod in regio Rivierenland. Meer hierover leest u in programma 4, onder thema 4.2.
- De samenwerking met de regiogemeenten, Bibliotheek Rivierenland, Stichting Lezen en Schrijven en ROC Rivor is voortgezet voor een integrale aanpak van laaggeletterdheid. Meer hierover leest u terug in programma 6, onder thema 6.5.

Daarnaast neemt Neder-Betuwe deel in verschillende Gemeenschappelijke Regelingen, die zijn opgericht om lokale en regionale taken efficiënter, effectiever en minder kwetsbaar uit te kunnen

voeren. Meer hierover vindt u onder de kopjes 'Verbonden partijen' in de verschillende programma's en paragraaf 5 Verbonden partijen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Regionale samenwerking is een belangrijke voorwaarde voor Neder-Betuwe om zelfstandig te kunnen blijven opereren. Niet alle samenwerking liep afgelopen jaar soepel, zo kreeg de implementatie van de Wet Inburgering regionaal te maken met forse opstartproblemen (zie programma 5 onder thema 5.2), liep het aanbestedingsproces voor Wmo en Jeugd vertraging op door een klacht van twee aanbieders (zie programma 5 onder thema 5.1) en is er nog veel onduidelijk over hoe de samenwerking tussen gemeenten vorm zou moeten krijgen binnen de Hervormingsagenda Jeugd (zie programma 5 onder 'Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?'). Maar overall is de conclusie dat Neder-Betuwe door het actief samenwerken met regiogemeenten en partners in de regio de kwetsbaarheid vermindert en efficiëntie vergroot.

1.4 Optimaal benutten (subsidie)gelden

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Optimaal benutten van subsidiegelden van hogere overheden, bedrijven en overige instellingen

- Zo vroeg mogelijk in beeld brengen van mogelijke subsidiabele projecten.
- Inzetten van partijkanalen en regionale afstemming voor lobbytrajecten.
- Tijdig bij wensen betrekken van de gemeenteraad.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

In de Begroting 2022 was het voornemen opgenomen om een subsidie-adviseur in te schakelen, zodat we subsidiemogelijkheden nog effectiever en efficiënter kunnen benutten. In januari 2022 lieten we u weten dat de oplopende werkdruk in de organisatie noopte tot prioriteitstelling. Een van de besluiten was om voorlopig geen subsidioloog te contracteren.

Dat neemt niet weg dat u in deze Jaarstukken op verschillende plekken terugziet dat we in 2022 geldstromen van derden hebben ingezet voor diverse doeleinden. Zo zijn er gelden uit de Regiodeal Rivierenland ingezet voor de aanpak van de Bomenbuurt, Oranjebuurt en Vogelbuurt en provinciale subsidies ingezet voor de aanpak rondom de stations Kesteren en Opheusden en de aanpak van het fietspad Broekdijk. Andere voorbeeld zijn de rijkssubsidies in het kader van de Regeling Reductie Energieverbruik, die zijn besteed aan energiebesparende acties, en rijkssubsidies voor geluidssanering die via de ODR worden besteed.

In de jaarrekening vindt u onder de vlottende activa en het kopje 'Vooruit ontvangen middelen overheden' een overzicht van middelen die van Rijks- en Europese overheden zijn ontvangen, hierin is een aantal subsidies en de besteding daarvan overzichtelijk opgenomen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De inzet van subsidies van Rijk, provincie en Europa maakt het mede mogelijk om diverse initiatieven in Neder-Betuwe te realiseren. De administratieve last groeit wel, wat de wens vergroot om een subsidieadviseur in te zetten. In de Begroting 2023 is opgenomen dat we onderzoeken of we vanaf 2024 beter inzichtelijk kunnen maken wat we met de inzet van subsidiegelden hebben bereikt.

1.5 Procedures en vergunningen

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Alleen noodzakelijke regels en verordeningen handhaven

- Deregulering.
- Continue ontwikkeling van de efficiëntie van procedures.
- Actualiseren van beleid.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

De gemeente handhaafde de regelgeving die voort kwam uit de coronapandemie

De COVID-19-pandemie heeft net als in 2020 en 2021 gezorgd voor extra regelgeving die uitgevoerd en gehandhaafd moest worden. Zo voert de gemeente de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO) uit en hebben we gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een regeling te treffen om organisaties tegemoet te komen in de kosten van de handhaving van het coronatoegangsbewijs. Ook de regels en maatregelen die voortkwamen uit Tijdelijke wet maatregelen covid-19 moesten gehandhaafd worden. Deregulering is in zo'n tijd lastig te realiseren, wel is waar mogelijk geprobeerd de vereisten en procedures zo simpel mogelijk te houden.

De invoering van de Omgevingswet is voorbereid

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld in 2022, de invoeringsdatum van 1 januari 2023 bleek landelijk gezien niet haalbaar. De voorbereidende werkzaamheden voor de benodigde aanpassing in regelgeving zijn wel doorgegaan. Meer over de Omgevingswet vindt u in programma 3.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Regels en procedures zijn geen doel op zich, maar blijven een middel om onze doelen en wensen te realiseren. Dit betekent dat we continu bezig zijn met het zo efficiënt mogelijk inrichten van onze procedures om burgers, bedrijven en instellingen zo min mogelijk (administratieve) last te laten ervaren.

1.6 Stedenband

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Stedenband met een agrarische gemeente buiten Nederland

- Onderzoeken van mogelijkheden voor een stedenband met een agrarische gemeente.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Bij de vaststelling van de Begroting 2022 en meerjarenraming 2023-2025 heeft de raad besloten tot een heroverweging op de bestaande stedenband met het Poolse Pępowo. De wens dat de stedenband wordt 'gedragen' door initiatieven van de plaatselijke bevolking blijkt de afgelopen jaren steeds lastiger realiseerbaar. De bezoeken van delegaties uit Pępowo aan Neder-Betuwse organisaties leiden steeds minder tot blijvende contacten tussen die organisaties. En het animo onder inwoners van onze gemeente om zich actief in te zetten voor de stedenband neemt af. In de raadsvergadering van september 2022 heeft de raad daarom besloten de stedenband per 1 januari 2023 op te zeggen. In het najaar heeft een Neder-Betuwse delegatie Pępowo bezocht om de vriendschapsband goed af te sluiten.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Voor samenwerking met een agrarische gemeente is het logisch samen te werken met onze ondernemers in de Laanboomsector. In eerdere jaarverslagen is al aangegeven dat er nu geen commitment is vanuit TCO voor het opzetten van een nieuwe stedenband. In 2022 is er daarom niet actief aan gewerkt.

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

Het jaar 2022 is in verschillende opzichten anders verlopen dan verwacht. Waar het jaar nog begon met een harde lockdown vanwege COVID-19, werd het coronanieuws al gauw overvleugeld door de inval van Rusland in Oekraïne en de ongekeerde vluchtelingenstroom die vervolgens op gang kwam. In de loop van het jaar vervielen steeds meer coronamaatregelen, maar kreeg de samenleving te maken met een sterke inflatie en forse prijsstijgingen voor onder andere energie, grondstoffen en levensmiddelen. Voor de gemeente betekende dit opnieuw een jaar waarin de prioriteiten gaandeweg verschoven en er activiteiten zijn uitgevoerd die niet voorzien waren in de Begroting 2022. Deze vindt u in deze jaarstukken onder alle begrotingsprogramma's terug onder het kopje 'Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?'.

Gemeente en samenleving hebben een veilige plek geboden aan vluchtelingen uit Oekraïne

In februari 2022 zijn wij geconfronteerd met een groot aantal vluchtelingen uit Oekraïne. Sinds mei 2022 bieden wij tijdelijke opvang aan 7 gezinnen in IJzendoorn. In april 2022 zijn op uitnodiging van de stichting Ruth twee weeshuizen naar onze gemeente gekomen en zijn 110 weeskinderen en hun begeleiders gehuisvest in Kesteren. De twee weeshuizen zijn aangemerkt als gemeentelijke opvanglocaties, waardoor financiering van rijkswege beschikbaar kwam. Daarmee hebben we een veilige gemeentelijke opvang gecreëerd voor 145 Oekraïense vluchtelingen. Daarnaast is een groot aantal Oekraïense vluchtelingen opgevangen in particuliere opvanglocaties.

Meer over de opvang van deze vluchtelingen en wat dit betekende voor de gemeentelijke werkzaamheden en financiën is opgenomen in programma 5 en programma 6.

Met de start van een nieuwe bestuursperiode zijn de prioriteiten opnieuw vastgelegd

Op 16 maart 2022 waren er gemeenteraadsverkiezingen. Vanwege de coronamaatregelen verliepen die anders dan eerdere keren. Zo konden inwoners verspreid over drie dagen hun stem uitbrengen en waren de stembureaus extra ruim opgezet. Op 24 maart is afscheid genomen van de oude raad en op 30 maart is de raad in nieuwe samenstelling geïnstalleerd. Op 29 april presenteerden de SGP, het CDA en de VVD het coalitieakkoord 'Zorgzaam - Duurzaam - Koersvast', waarin de voornemens, prioriteiten en doelstellingen voor de periode 2022-2026 zijn vastgelegd. Op 12 mei zijn de wethouders geïnstalleerd.

Een aantal van onze inwoners werd geraakt door een aanval met gijzelsoftware bij de gemeente Buren

Op 1 april 2022 is de gemeente Buren getroffen door een ransomware-aanval. Onze eigen infrastructuur is niet getroffen. Wel is een grote hoeveelheid bij de gemeente Buren buitgemaakte documenten aangeboden op het zogenaamde "Darkweb" (een moeilijk te vinden criminele internethandelsplaats). Aangezien de gemeente Buren voor ons werkzaamheden binnen het sociaal domein uitvoert, was het mogelijk dat de gestolen documenten ook gegevens van onze inwoners bevatten. De gemeente Buren heeft onderzoek gedaan naar de oorsprong van de hack en gecommuniceerd over de mogelijke gevolgen van de hack voor onze inwoners. Wij hebben onze inwoners geïnformeerd over de hack en een aantal inwoners heeft een nieuw identiteitsbewijs aangevraagd om te voorkomen dat hier misbruik van gemaakt kon worden. De hack in Buren heeft nogmaals bevestigd hoe belangrijk de beveiliging van onze eigen infrastructuur en informatie is en blijft.

Verbonden partijen

Regio Rivierenland

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband van acht gemeenten in de Betuwe, Bommelerwaard, Culemborgerwaard, Tielerwaard en het westen van het Land van Maas en Waal. De gemeenten die in de GR deelnemen zijn Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Regio Rivierenland is opgericht om gemeenschappelijke belangen van gemeenten op diverse gebieden te behartigen, onder andere op het gebied van verkeer & vervoer, economische zaken, ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en onderwijs.

Daarnaast voert Regio Rivierenland via dienstverleningsovereenkomsten voor de gemeenten taken uit die door samenwerking effectiever, efficiënter en/of minder kwetsbaar uitgevoerd kunnen worden. Voorbeeld daarvan zijn leerplichttaken, sociale recherche, leerlingenvervoer, Wmo-vervoer, inkoopondersteuning (in het algemeen en specifiek voor de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet) en inburgering.

Regio Rivierenland is het overheidsonderdeel van FruitDelta Rivierenland, een overkoepelende samenwerking tussen overheid, ondernemers, onderwijs/onderzoek, organisaties en ondernemende inwoners. FruitDelta Rivierenland heeft als doel om de economische speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme te stimuleren en te versterken.

Een actieve samenwerking in Regio Rivierenland vormt hiermee een belangrijke voorwaarde voor Neder-Betuwe om zelfstandig en daadkrachtig te kunnen blijven opereren.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

De samenwerking in Regio Rivierenland strekt zich uit over een breed aantal onderwerpen: van economie (onder andere recreatie, toerisme en arbeidsmigranten) tot mobiliteit (onder andere Rijnbrug en het Verenfonds), energie (Regionale Energiestrategie) en zorg (onder andere Wmo en Jeugd). De samenwerking vindt u dus op verschillende plaatsen in deze jaarstukken terug. Twee belangrijke ontwikkelingen in het afgelopen jaar lichten we er hieronder uit.

De samenwerking rondom ruimtelijke kwaliteit is geïntensiveerd

Nadat de portefeuillehouders Ruimte in 2021 constateerden dat het belangrijk was meer regionaal af te stemmen rondom de aanpak van het stikstofvraagstuk, is in 2022 besloten deze samenwerking verder te intensiveren. Het Rijk stuurt namelijk inmiddels aan op een integrale, gebiedsgerichte aanpak van onder andere het stikstofvraagstuk. Maar ook de Gebiedsagenda en de landelijke regie op vraagstukken rond Ruimtelijke Ordening en wonen vragen om meer afstemming. In 2022 is daarom het portefeuilleoverleg Ruimte regelmatig bijeen geweest.

De Gebiedsagenda is verder uitgewerkt

In 2021 is Regio Rivierenland op verzoek van de provincie gestart met het opstellen van een Strategische Gebiedsagenda, die de opgaven aan elkaar verbindt van de zogeheten Pentahelix, de vijfvoudige samenwerking van overheden, ondernemers, inwoners, organisaties en onderwijsinstellingen. De Gebiedsagenda gaat over het sneller en breder realiseren van doelstellingen als brede welvaart, een duurzame economie en een goede leefomgeving. De ontwikkeling van de Gebiedsagenda heeft mede vanwege de coronapandemie enige vertraging opgelopen, de besluitvorming hierover in het Algemeen Bestuur en Gedeputeerde Staten was pas in 2023 een feit.

Wat heeft het gekost?

Programma: P1 Bestuur en Dienstverlening				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging	2022	Begr. na wijz. / Rekening
Lasten	2.917	3.084	3.073	-12
Baten	-336	-336	-642	-306
Exploitatieresultaat	2.581	2.748	2.430	-318

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 0.1 Bestuur (voordeel incidenteel € 206.000)

Onderzoek precariomiddelen (voordeel € 11.000)

Conform opdracht van de raad worden de precariogelden teruggegeven aan de inwoners. Een deel van de voorbereidingen hebben in 2022 plaatsgevonden, maar de daadwerkelijke uitvoering zal in 2023 plaatsvinden. Met de tweede Bestuursrapportage 2022 is al € 35.000 doorgeschoven. Voorgesteld wordt om de resterende €11.000 ook door te schuiven naar 2023.

Communicatie (voordeel € 24.000)

Binnen het budget communicatie is €30.000 euro afkomstig uit het bedrag dat voor 2020 was gereserveerd voor de viering van 75 jaar vrijheid. Door de pandemie is in de afgelopen drie jaar een beperkt bedrag gebruikt. Het restant nemen we mee naar 2023 omdat uitgestelde activiteiten nu waarschijnlijk wel doorgaan. Voorgesteld wordt het resterende bedrag van € 24.000 door te schuiven naar 2023.

Wethouderspensioenen wet APPA (voordeel € 143.000)

In onze begroting wordt structureel rekening gehouden met een jaarlijkse storting voor het benodigd kapitaal ter uitvoering van het de wet APPA. Aangezien afgelopen jaar de rente fors is gestegen is voor 2022 geen extra benodigd kapitaal noodzakelijk. Zodoende is sprake van een voordeel van € 143.000 voor het jaar 2022. Het structurele voordeel zal meegenomen worden in de 1e bestuursrapportage 2023.

Overige kleine verschillen (voordeel € 28.000)

Tevens heeft onder taakveld bestuur eind 2022 een ontvangst plaatsgevonden die betrekking heeft op de wethouderspensioenen ter hoogte van € 154.000 en doorgestort is in de voorziening wethouderspensioenen. Dit heeft een budgettair neutraal effect op het jaarrekeningresultaat. Verdere toelichting hierover vindt u terug in de paragraaf bedrijfsvoering.

Daarnaast is nog sprake van enkele kleine voor- en nadelen binnen taakveld Bestuur die hebben geleid tot een incidenteel voordeel van € 28.000.

Taakveld 0.2 Burgerzaken (voordeel incidenteel € 112.000)

Huwelijken (voordeel van € 82.000)

De gemeente Neder- Betuwe heeft meerdere populaire trouwlocaties. De vraag naar deze locaties is explosief gegroeid, met name door aanstaande bruidsparen van buiten de gemeente Neder- Betuwe. Daarnaast was er een sterke groei van het aantal voorgenomen huwelijken te zien t.o.v. de jaren daarvoor. Dit heeft geresulteerd in € 82.000 aan extra legesinkkomsten. De verwachting is

dat de groei van het aantal huwelijken structureel zal zijn. De daarmee gepaard gaande stijging van de inkomsten zullen we meenemen in de eerste bestuursrapportage 2023.

Verkiezingen (nadeel van € 26.000)

Door corona en daaruit voortvloeiende regels en verplichtingen is er € 26.000 meer uitgegeven ten behoeve van de organisatie van de verkiezingen dan begroot. Dit betreft onder andere de externe inhuur van security, externe inhuur van medewerkers ter ondersteuning en het inzetten van meer stembureauleden

Documenten (voordeel van € 50.000)

In 2022 zijn veel meer rijbewijzen en reisdocumenten afgegeven dan was begroot. Hierdoor zijn er veel meer leges binnen gekomen. We gaan ervan uit dat dit te maken heeft met het feit dat veel inwoners na corona weer meer zijn gaan reizen en dat dit heeft geleid tot deze toename. De verwachting is dat dit na 2022 gaat stabiliseren. De toename heeft geleid tot een incidenteel voordeel van €50.000

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel van € 6.000)

Daarnaast is nog sprake van enkele kleine voor- en nadelen binnen taakveld Burgerzaken die hebben geleid tot een incidenteel voordeel van € 6.000.

Per saldo is sprake van een incidenteel voordeel op taakveld Burgerzaken van € 112.000.

Programma 2 Openbare orde veiligheid

Missie

Neder-Betuwe is een gemeente waarin iedereen zich veilig moet voelen met een lokale overheid die zich daarvoor aantoonbaar inzet. Spelregels en grenzen zijn helder. Er wordt snel en merkbaar opgetreden tegen overlast en criminaliteit. We stimuleren burgers, bezoekers, ondernemers en veiligheidspartners om vanuit hun eigen verantwoordelijkheid bij te dragen aan de veiligheid binnen de gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Integrale Beleidsnota Sociaal Domein "Samen verder op de ingeslagen weg" 2021 - 2024 \(2021\)](#)
- [Uitvoeringsplan Meedoen en Samenleven \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Optimaal Ontwikkelen en Opgroeien \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Gezond en Vitaal \(2022\)](#)
- [Kadernota Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 \(2018\)](#)
- [Jaarplan Veiligheid 2022 \(2022\)](#)
- [Veiligheidsstrategie 2019-2022 Oost-Nederland \(2019\)](#)
- [Meerjarenbeleidsplan 2019-2022 politie Oost-Nederland \(2019\)](#)
- [Regionaal Beleidsplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Regionaal Risicoprofiel Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2019\)](#)
- [Generiek Rampbestrijdingsplan VRGZ \(2018\)](#)
- [Preventie- en Handhavingsplan Alcohol Neder-Betuwe 2022-2024 \(2021\)](#) en het [Uitvoeringsplan 2022](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening Neder-Betuwe 2021 \(2020\)](#); [Eerste wijziging Algemene Plaatselijke Verordening Neder-Betuwe 2021 \(2022\)](#); [Bijlage 1](#) ; [Bijlage 2](#) ;

Thema's

2.1 Hulpdiensten

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding

- Actualiseren van regionale rampen- en incidentbestrijdingsplannen. Dit doen we door deel te nemen in de werkgroep planvorming van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ).
- Up to date houden van de kennis en vaardigheden van de gemeentelijke crisisorganisatie. Dit gebeurt door het oefenen van de lokale crisisorganisatie (of onderdelen) om de kennis en vaardigheden op peil te houden.

De hulpdiensten voldoen aan de normen voor de opkomsttijden

- Het toetsen van de behaalde resultaten (opkomsttijden) gebeurt door het opvragen en bespreken van tussentijdse rapportages.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Adequate brandweezorg, crisisbeheersing en rampenbestrijding

De regionale rampen- en incidentbestrijdingsplannen zijn verder geactualiseerd. Dit is een continu proces.

De organisatie en het college zijn in 2022 op basis van hun functie en rol binnen de crisisorganisatie getraind. Zij zijn voorzien van informatie over actuele ontwikkelingen die van belang zijn voor de uitvoering van de betreffende rol.

De hulpdiensten voldoen aan de normen voor de opkomsttijden

Maandelijks zijn zowel ambtelijke als bestuurlijke overleggen gevoerd met de veiligheidspartners. Hierbij zijn de veiligheidscijfers, trends en ontwikkelingen besproken. Aan de hand van deze overleggen is de inzet van de betreffende veiligheidspartners voor de korte en lange termijn besproken.

De behaalde resultaten (opkomsttijden) zijn getoetst door het opvragen en bespreken van tussentijdse rapportages. Het is een gegeven dat de opkomsttijden niet altijd worden gehaald. Daar waar mogelijk is geprobeerd hier op bij te sturen. Daarbij is in ieder geval aandacht gevraagd voor de risico's.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Aan de informatie over de opkomsttijden van de Ambulancezorg Gelderland-Zuid (AZGZ) is te zien dat de doelstellingen niet zijn gehaald. De doelstelling is dat 95% van de spoedritten binnen de zogenaamde 15-minutennorm blijven. Het resultaat in 2022 is 89,5%. In juni 2023 is uw raad geïnformeerd over de jaarstukken van VRGZ.

2.2 Openbare orde en veiligheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Een veilige gemeente dankzij een integrale aanpak

- De kadernota Veiligheid 2019-2022 en het jaarplan veiligheid uitvoeren. Daarbij ligt de focus op de inzet van preventiemaatregelen en op beleidsontwikkeling van actuele prioriteiten op het gebied van de aanpak van ondermijning. Op casusniveau wordt met betrokken partners een passende aanpak voorbereid om overlast en/of verdere problematiek tegen te gaan.

Afname ondermijnende criminaliteit

- Bespreken van casuïstiek in het intergemeentelijk projectbureau (aanpak van ondermijningscriminaliteit in de regio Gelderland-Zuid). Voorbeelden zijn: adresfraude, hennepcultuur, illegale handel, zorgfraude, etc. Indien noodzakelijk een plan van aanpak opstellen om tot concrete acties over te kunnen gaan. Denk aan de inzet van een integrale handhavingsactie waarbij alle vergunningen worden gecontroleerd of aan een huisbezoek bij vermoedens van bijvoorbeeld adresfraude.
- Verhoging van gericht toezicht op straat, uitgevoerd door diverse veiligheidspartners zoals BOA's, politie en overige toezichthouders.
- Bewustzijnsvergroting bij inwoners, ondernemers en bezoekers door hen mee te nemen in de actuele problematiek en ze te stimuleren signalen te melden.

Afname vandalisme

- Inzetten op het doen van aangifte van alle vernielingen van gemeentelijke eigendommen. Als de dader bekend is, verhaalt de gemeente de schade.

Afname van alcoholgebruik en -misbruik, drugsgebruik en drugshandel

- Aanpakken van drugsproductie en -handel door het uitvoeren van het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet en het Regionaal hennepconvenant.
- Aanbieden van preventie/voorlichtingslessen aan VO scholen inzake alcohol, roken en blowen.
- Inzetten van een medewerker van IrisZorg voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij verslavingsproblematiek.
- Inzetten op de uitwerking van het Preventie- en Handhavingsplan uitvoering Drank- en Horecawet (per 1-7-2021 Alcoholwet) 2018-2022. Hierbij worden jaarlijks terugkerende educatie, voorlichting en de organisatie van toezicht/handhaving ingezet.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Een veilige gemeente dankzij een integrale aanpak

De speerpunten uit de kadernota veiligheid 2019-2022 en het bijbehorende jaarplan 2022 zijn opgepakt en uitgevoerd. De focus lag daarbij op de inzet van preventie-activiteiten, gericht op bewustzijnsbevordering en het bieden van handelingsperspectief. Ook is gefocust op verdere beleidsontwikkeling op het gebied van o.a. jeugdoverlast, digitale veiligheid en ondermijning. Daarbij is extra aandacht besteed aan zorgfraude, BIBOB-beleid, veilig buitengebied, zorg en veiligheid en drugs. Daarnaast zijn de voorbereidingen gestart voor de nieuwe kadernota veiligheid (beleidsperiode 2023-2026).

Op casusniveau is, samen met de veiligheidspartners, ingezet op een concrete aanpak om overlast en/of verdere problematiek tegen te gaan. Dit heeft voor veel casuïstiek tot een blijvende oplossing geleid. Voor andere hardnekkige casussen zijn afspraken gemaakt over het blijven monitoren en inspelen op de situatie zodra noodzakelijk.

Afname ondermijnende criminaliteit

Op casusniveau zijn diverse plannen van aanpak opgesteld en controles uitgevoerd in samenspraak met de betrokken partners.

Het gerichte toezicht op straat is verhoogd op basis van de aanpak veilig buitengebied. Vanwege een toename van jeugdoverlast in de openbare ruimte en aan de hand van specifieke incidenten. In de laatste periode van 2022 heeft de politie specifiek voor Neder-Betuwe jeugdagenten ingezet. Zij hebben zich gericht op de aanpak van jeugdoverlast in de openbare ruimte.

Per 1 januari 2022 zijn wij aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem, gericht op het vergroten van de mogelijkheden om melding te doen van misstanden. Tijdens de week van de veiligheid in oktober 2022 is de mogelijkheid tot anoniem melden extra onder de aandacht gebracht.

Gedurende 2022 zijn de communicatiekanalen gericht ingezet op bewustzijnsbevordering op verschillende veiligheidsthema's. Zoals het veilig buitengebied en drugs, maar ook op huiselijk geweld en kindermishandeling en digitale veiligheid (o.a. cybercrime).

Afname vandalisme

De afspraken over het verhalen van schade zijn uitgevoerd. Het gaat vooral om vandalismeschade bij scholen en sporthallen, dumpingen (asbest en chemisch afval) en niet gemelde aanrijdingsschade en oliesporen op het wegdek. Als gevolg van het ontbreken van dadergegevens blijft het lastig om schade te verhalen.

Afname van alcoholgebruik en -misbruik, drugsgebruik en drugshandel

We hebben uitvoering gegeven aan de voorgenomen activiteiten. Het beleid op grond van artikel 13b Opiumwet en het Regionaal hennepconvenant is uitgevoerd. Op de VO scholen zijn preventie/voorlichtingslessen gegeven inzake alcohol, roken en blowen. Een medewerker van IrisZorg is ingezet voor gerichte persoonlijke hulpverlening bij verslavingsproblematiek. Ook is hij samen met het jongerenwerk mee de straat op geweest om jongeren hierover voor te lichten. Bij het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol gemeente Neder-Betuwe 2022 t/m 2024 is een uitvoeringsplan voor het jaar 2022 opgesteld en uitgevoerd. Ook zijn de 'Beleidsregels openbare inrichtingen (horeca) en alcoholverstrekking 2022' ingevoerd en vervolgens uitgevoerd. Een van de onderdelen is afgerond, namelijk het onderzoek naar naleving van de leeftijdsgrenzen alcohol. Vanwege aanzienlijke daling in nalevingspercentage (33%) ten opzichte van eerdere jaren (55%) heeft de burgemeester het 'Actieplan naleving leeftijdsgrens alcohol Neder-Betuwe 2022' vastgesteld en zijn de bijbehorende acties uitgezet. Daarnaast zijn op basis van de Alcoholwet diverse bedrijven en instellingen bezocht.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De beleidskaders en bijbehorende uitvoeringsplannen zijn conform afspraken uitgevoerd in samenspraak met de betrokken partijen. Zowel repressief als preventief hebben vele acties plaatsgevonden die hebben bijgedragen aan een veiligere gemeente en het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, vandalisme en alcohol- en drugsgebruik/handel.

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

De gezagsdriehoek De Waarden heeft in 2022 besloten om te komen tot een gezamenlijk Integraal Veiligheidsplan. Dit plan komt naast het lokale veiligheidsbeleid.

Het plan is in maart 2023 ter vaststelling aan uw raad voorgelegd. In dit plan zijn de prioriteiten van gezagsdriehoek De Waarden voor de periode 2023 – 2026 verwoord. Dit zijn de onderwerpen waar, naast de reguliere werkzaamheden, extra aandacht en focus op zou moeten zijn. En waar meerwaarde is om op het niveau van het basisteam samen te werken.

Twee ontwikkelingen naast de vaste thema's binnen de brede aanpak van ondermijning

Vanuit het Regionaal Informatie en expertisecentrum (RIEC) is gestart met het uitvoeren van een weerbaarheidsscan. Daarmee wordt inzicht verkregen in de weerbaarheid van onze gemeente. Deze scan wordt in het overgrote deel van de gemeenten binnen Oost-Nederland uitgevoerd omdat gemeenten niet meer weg te denken zijn in de aanpak van Georganiseerde Ondermijnende Criminaliteit. Het is daarbij van belang gebleken dat gemeenten de interne organisatie op orde hebben en hun instrumenten waar mogelijk inzetten. De resultaten van de weerbaarheidsscan verwachten wij in 2023. Deze zullen wij gebruiken voor de verdere aanpak van ondermijning. Ook is een motie aangenomen om de zogenoemde patseraanpak onderdeel te laten uitmaken van de aanpak van ondermijning. Deze motie is in meerdere gemeenten binnen onze regio ingediend. Gezien de benodigde inzet van gezamenlijke veiligheidspartners is gesproken over de mogelijkheden om dit in regionaal verband op te pakken. Ook dit onderdeel krijgt een vervolg in 2023.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Verwijzingen Halt	aantal per 1.000 jongeren	Bureau Halt	NB	7,00	8,00	5,00	5,00	12,00	6,00	
			L	14,00	13,00	12,00	13,00	11,00	8,00	
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	NB	3,30	3,40	3,40	2,10	2,50	1,80	2,40
			L	5,30	5,00	4,80	4,90	4,60	4,30	4,60
Diefstallen uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	NB	2,20	1,90	2,10	1,50	1,40	0,80	0,60
			L	3,30	2,90	2,50	2,30	1,80	1,30	1,40
Winkeldiefstallen	aantal per 1.000 inwoners	CBS	NB	0,40	0,20	0,20	0,60	0,60	0,20	0,60
			L	2,30	2,20	2,20	2,30	2,00	1,80	2,30

NB = Neder-Betuwe

L = Landelijk

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) is een organisatie voor brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, meldkameractiviteiten en voorbereiding en coördinatie op het gebied van (gemeentelijke) rampenbestrijding en crisisbeheersing. Dit regionale samenwerkingsverband van veertien gemeenten is gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en de Wet veiligheidsregio's (Wvr).

In het Regionaal Beleidsplan 2020-2023 VRGZ staat de ambitie als volgt omschreven: "De VRGZ is dé partner op het gebied van fysieke veiligheid met oog voor sociale veiligheid. Wij leveren uitstekende dienstverlening en worden gekenmerkt als verbinders van veiligheid en staan midden in de samenleving."

De belangrijkste accenten in het beleid van de VRGZ zijn:

- Samenwerking en afstemming
- Risicogericht werken
- Een weerbare samenleving
- Toekomstbestendige veiligheidsregio
- Gevolgen van nieuwe risico's

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Extra focus op een viertal risico's

Gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen, heeft de VRGZ een viertal risico's onderzocht. Het gaat om:

- Gevolgen cyberrisico's
- Gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving/fysieke veiligheid
- Gevolgen extreem weer
- Gevolgen energietransitie

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. De VRGZ heeft onderzocht wat in 2023 nodig is om aan de landelijke kwalificatieprofielen- en normen te voldoen. Aanvullend op de al gehouden opleidingen en trainingen.

Over bovenstaande ontwikkelingen is uw raad geïnformeerd tijdens de raadsvergadering van juni j.l.. Daarin zijn de jaarstukken van de Verbonden Partijen behandeld.

Wat heeft het gekost?

Programma: P2 Openbare Orde en Veiligheid				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging	2022	Begr. na wijz. / Rekening
Lasten	2.597	2.646	2.444	-202
Baten	-316	-207	-96	111
Exploitatieresultaat	2.280	2.439	2.349	-91

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 1.2 Openbare orde en veiligheid (incidenteel voordeel € 80.000)

Opruimen explosieven (incidenteel voordeel € 80.000)

Als gemeente zijn wij intermediair voor een rijksregeling voor het opruimen van explosieven bij ruimtelijke ontwikkelingen. Het Rijk draagt voor 2/3^e bij. De overige kosten, 1/3^e, draagt de initiatiefnemer zelf. Omdat vooraf onbekend is om hoeveel projecten het gaat, is in de Eerste Bestuursrapportage 2022 een gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (€ 150.000) als bedrag in de begroting opgenomen. In 2022 zijn relatief weinig projecten ingediend waarbij explosievenonderzoek nodig was. Omdat de gemeente slechts intermediair is, is deze post opgenomen als een last en een baat. Van het voordeel op Opruimen explosieven (waar de last is geraamd) valt dit incidenteel voordeel van € 80.000 weg tegen een nadeel op taakveld 0.7 Algemene uitkering (waar de baat is geraamd).

Regeling tegemoetkoming Corona toegangsbewijzen (budgettair neutraal)

Als gemeente zijn wij intermediair voor een rijksregeling voor de kosten Corona Toegangsbewijzen. Hiervoor hebben wij van het Rijk € 94.000 ontvangen. Hierop is € 25.000 uitgegeven voor de tegemoetkoming voor bedrijven/instellingen etc. voor de kosten voor de controle op de Corona Toegangsbewijzen en het informeren en controleren op de regeling. Per saldo is er een bedrag van € 69.000 niet ingezet of aangevraagd. Dit moet worden terugbetaald aan het Rijk. Het terug te betalen bedrag is gereserveerd op de balans in de derdengelden CTB-gelden.

Overige taakvelden kleine verschillen voordeel € 11.000

Behoeven geen toelichting.

Programma 3 Fysieke leefomgeving

Missie

Neder-Betuwe is een veilige, schone, aantrekkelijke en gevarieerde gemeente en staat bekend als hét laanboomcentrum van Nederland en Europa. Wij werken samen met bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan het behoud en de ontwikkeling van een duurzame, leefbare en vitale gemeente. De woningvoorraad is kwalitatief op orde en stemmen we voortdurend af op de behoefte. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zo, dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid versterkt.

Klimaatverandering is een urgent wereldwijd probleem. Onder invloed van klimaatverandering ontstaan maatschappelijke vraagstukken. De regierol om deze vraagstukken aan te pakken ligt voor een deel bij gemeenten. We werken daarom integraal aan een duurzame (lokale) leefomgeving en een gezonde leefstijl.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Beheerplan duurzaam meerjarig onderhoud gemeentelijke gebouwen 2022-2025](#)
- [Landschapswikkelingsplan \(LOP\) Neder-Betuwe 2022-2032](#)
- [Bestemmingsplannen](#)
- [Nota Bovenwijkse Voorzieningen 2018 deel A \(2018\), \(deel B, actualisatie 2022\)](#)
- [Omgevingsvisie Neder-Betuwe](#)
- [Verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit \(per 1-1-2024 in werking\)](#)
- [Programma Wonen 2022-2030](#)
- [Nota grondbeleid \(2016\)](#)
- [Welstandsnota \(2011\)](#)
- [VTH beleid Rivierenland 2022 \(VTH: Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\), Bijlage 1 \(Risicoanalyse\), Bijlage 2 \(Richtlijn geharmoniseerde sancties\)](#)
- [Verordening uitvoering en handhaving Omgevingsrecht Neder-Betuwe 2023 \(per 1-1-2024 in werking\)](#)
- [Geurgebiedsvisie NederBetuwe \(2011\)](#)
- [Gemeentelijk Rioleringsplan 2019-2023 inclusief Waterplan \(2018\)](#)
- [Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2021 \(IBOR\)](#)
- [Assetsheet Begraafplaatsen](#)
- [Assetsheet Riolering & Water \(Incl. Baggeren\)](#)
- [Duurzaamheidsvisie Neder-Betuwe 2016-2020 \(2015\)](#)
- [Programmaplan Duurzaamheid \(2022\)](#)
- [Klimaatnota Neder-Betuwe 2021-2025 \(2021\)](#)
- [Nota Honden\(poep\)beleid 2016 \(2016\)](#)
- [Beleidsvisie externe veiligheid Neder Betuwe 2015-2018 \(2015\)](#)
- [Bodembelastingkaart \(actualisatie 2017\)](#)
- [Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan beleidsrapportage \(2018\), \(achtergrondrapportage\)](#)
- [Speelruimtenota 2020-2023 \(2019\), \(bijlage 1\), \(bijlage 2\)](#)
- [Vervangingsplan essentaksterfte 2019-2022 \(2019\)](#)
- [Uitvoeringsplan bomen Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten 2020-2022 \(2019\)](#)
- [Woonwagengebeleid \(2020\)](#)

Thema's

3.1 Agro Business Centrum (ABC)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Realisatie van het ABC

- Werken aan de planvorming en investeringsscenario's voor de hoofdontsluiting van het ABC (als deel van de randweg/rondweg Opheusden). Wegtracés voor hoofdontsluiting van het ABC zijn in beeld. De keuze van de raad voor het voorkeurstracé is leidend voor de vervolgstappen in de planvorming en overige acties, die leiden tot het in procedure brengen van een (ontwerp) bestemmingsplan.
- Werken aan de planvorming van volgende fasen van het ABC binnen de kaders van de Structuurvisie ABC. Voor fase 2 van het ABC en verder schetsen we de eerste stedenbouwkundige structuren. Deze bepalen mede de verhouding tussen openbare ruimte en uit te geven meters en daarmee de planeconomische haalbaarheid ervan.
- Opstellen van de Nota Kostenverhaal 2.0 voor de volgende fasen van het ABC voor inzicht in investeringen en dekking van realisatie van de nieuwe openbare ruimte, grondinbreng, plankosten.
- Ontwikkeling en bouw van het Laanboomhuis samen met TCO. TCO en de gemeente ronden de contractuele afspraken af. Het bestemmingsplan voor de laanboomhuiskavel is vastgesteld. Inmiddels heeft TCO een aannemer en architect geselecteerd.
- Uitgeven van de laatste gemeentegronnen in fase 1 ABC in Opheusden als bedrijfskavel.
- Inzetten op organische gebiedsontwikkeling van het ABC door de ontwikkeling van diverse bedrijfspercelen in eigendom van derden. Westelijk van de Pijenkampseveldweg (hernoemd als Pottenveld) liggen meer potentiële bedrijfskavels van derden. Met hen overleggen we over de gewenste verkaveling binnen de ABC-kaders.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

- Het Laanboomhuis is opgeleverd en in gebruik genomen door hoofdgebruiker TCO. In 2022 zijn meer gebruikers verhuisd naar het Laanboomhuis, waaronder kwekers en Helicon.
- De show-/assortimentstuin bij het Laanboomhuis is in gebruik genomen.
- Begin september vond de officiële opening van het Laanboomhuis plaats (vanwege Covid-19 kon dit niet in 2021 plaatsvinden). Bij deze opening is het ABC terrein hernoemd naar Tree Valley Business Centre (TVBC).
- De gebiedsontwikkeling op het TVBC vindt plaats door derden. Wanneer grondeigenaren plannen wilden ontwikkelen, heeft de gemeente hierbij gefaciliteerd.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

Het Laanboomhuis is officieel geopend. Er is een nieuwe naam gegeven aan het bedrijventerrein: Tree Valley Business Centre (voorheen Agro Business Centre).

3.2 Openbaar groen en Groenplan

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Openbaar groen moet in kwaliteit en kwantiteit de uitstraling van hét Europees Laanboomcentrum vertolken.

- Organiseren van betrokkenheid en onderlinge samenwerking van boomtelers, hoveniers, inwoners en onderwijsinstellingen bij aanleg, inrichting, efficiënt beheer en onderhoud van openbaar groen ter versterking van de kwaliteit van de leefomgeving;
- Op peil houden van het kwaliteitsniveau van onderhoud van begraaftplaatsen;

- Monitoren van beheer en onderhoud door Avri op basis van het actuele werkprogramma (DienstverleningsOvereenkomst of DVO);
- Het meerjaren-vervangingsplan gemeentelijke essen en bomenbeleid uitvoeren;
- Inzetten op de (preventieve) bestrijding van de eikenprocessierups.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

- Het beheer en onderhoud van het groen worden vooral uitgevoerd door Avri. In 2022 hebben meerdere vakspecialisten-overleggen plaatsgevonden. Om het beheer en onderhoud van het openbaar groen te monitoren en waar nodig bij te sturen. Het onderhoud- en beheerniveau is vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO is ook dit jaar weer geëvalueerd en geactualiseerd.
- De vervanging van de essen langs de Bonegraafseweg is voortgezet. Ook is de vervanging van de essen bij voetbalveld Dodewaard gestart. Daarnaast is afgelopen jaar een nieuwe meting uitgevoerd in het kader van het vervangingsplan essentaksterfte.
- De bestrijding van de eikenprocessierups had ook in 2022 weer de volledige aandacht.

Versterken (bio)diversiteit

We nemen beheermaatregelen om de diversiteit te versterken en stemmen deze af op de lokale karakteristiek. In 2022 is in toenemende mate gekozen voor een bloeiende en vruchtdragende beplanting bij de herinrichting van plantvakken. Zodat niet alleen mensen maar ook dieren (insecten, vogels, etc.) profiteren van het openbaar groen. Bovendien is het maai-beheer van de gemeentelijke bermen geëvalueerd. Daarbij is een pilot gestart met een maai-regiem dat de biodiversiteit versterkt.

Vergroten participatie bewoners en bedrijven

Door meer inspraak voor bewoners en bedrijven is de betrokkenheid vergroot. Daarnaast is de samenwerking met partners voortgezet. In 2022 zijn we een pilot gestart voor het snoeien van bomen bij aanplant, samen met het TCO en Avri. De eerste resultaten zijn besproken. De resultaten zijn een positieve ontwikkeling voor de kwaliteit van het openbaar groen.

Daarnaast zijn er afspraken gemaakt met Yuverta Kesteren (voorheen Helicon). Namelijk over het groenonderhoud bij het monument de Vliegers in Opheusden als onderdeel van het lesprogramma van de leerlingen. Ook is een zelfbeheer-initiatief met bewoners van de Vuurdoornstraat in Opheusden opgestart. Dit om de representatieve groene uitstraling te versterken en de bruikbaarheid en biodiversiteit te vergroten.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

3.3 Duurzaamheid hoog in het vaandel/Energietransitie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Inzetten op duurzaamheid met oog voor leefbaarheid voor inwoners en voorkomen van overlast

- Integraal uitvoeren van acties en afspraken van het Uitvoeringsprogramma Klimaatnota rond doelstellingen voor de Energietransitie;
- Bijkomende acties binnen het uitvoeringsprogramma Duurzaamheidsvisie invullen;
- Regionaal invullen van de taakstelling van het landelijke Klimaatakkoord in de Regionale Energie Strategie (RES);
- Maatregelen voor klimaatadaptatie uit het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) uitvoeren om schade als gevolg van wateroverlast te voorkomen;
- Werken aan en ondersteunen van bewustwording, draagvlak en eigen verantwoordelijkheid van inwoners en bedrijven voor de toepassing van verschillende vormen van duurzaamheid en hernieuwbare energie;

- Inzetten op een aardgasarme maatschappij. Onderzoeken van de toepassing van alternatieve maatregelen;
- Planmatig vervolgen van verdere verduurzaming van openbare verlichting.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Wij hebben rijksregelingen uitgevoerd voor het nemen van energiebesparende maatregelen

Hiervoor hebben wij het FIX project ingericht. De focus ligt daarbij op coaching en lichte energiebesparende maatregelen bij inwoners waar energiearmoede een rol speelt. We hanteren hierbij een persoonlijke benadering en komen bij de mensen thuis. Ongeveer 80% van deze doelgroep is huurder bij Thius. Met hen maakten we een aanzet voor een aanpak voor structurele duurzaamheidsmaatregelen.

De transitievisie warmte en het uitvoeringsprogramma is vastgesteld

Doel van dit plan is om de woningen in Neder-Betuwe uiterlijk in 2050 van het aardgasnet af te kunnen sluiten. In het uitvoeringsprogramma richten wij in de eerste fase op bewustwording, activatie en het nemen van energiebesparende maatregelen. In de volgende fase wordt ingezet op het stapsgewijs afsluiten van het gas.

De regionale- en lokale adaptatiestrategie is vastgesteld

In 2050 wil Neder-Betuwe klimaatbestendig en waterrobuust zijn. Deze ambitie is uitgesproken in samenspraak met medeoverheden en Rijksoverheid. Het Beleidskader Klimaatadaptatie Neder-Betuwe 2022-2027 beschrijft de visie en strategie voor Neder-Betuwe. De visie is geschreven voor een periode van 5 jaar, daarna wordt deze geactualiseerd.

Wij stelden een aanpak vast om ons vastgoed versneld te verduurzamen

Dit deden wij vanwege de stijgende energieprijzen door het aflopen van ons energiecontract. De aanpak richt zich op het versneld verduurzamen van ons eigen vastgoed. Met als doel kosten te besparen en CO₂ te reduceren. In 2023 wordt deze aanpak uitgevoerd.

In 2022 is de communicatiecampagne SAMENDETOEKOMST.NL opgezet

'SAMEN DE TOEKOMST.NL' is het concept waaronder alle communicatie-uitingen (in- en extern) hun plek vinden. Dit doen we door op veel verschillende plekken zichtbaar te zijn in het straatbeeld, incidenteel en permanent. De campagne koppelen we aan acties waarbij de mensen direct duurzaam kunnen handelen. Ook worden mensen persoonlijk benaderd op strategische plekken in de kernen. Op deze manier zal 'Samen de Toekomst' sneller landen bij de inwoners.

Wij stelden een programmaplan duurzaamheid op

Aanleiding daarvoor was de steeds groter wordende vraagstukken en hogere ambities (o.a. vanuit het Rijk) rondom klimaat & duurzaamheid. Dat schuurde met onze huidige projectmatige manier van sturen op deze opgave. Met het vaststellen van dit programmaplan duurzaamheid ligt er een basis voor de uitvoering voor de komende jaren.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

3.4 Opstellen en uitrollen nieuwe Omgevingsvisie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Maximale ruimte in het buitengebied voor agrariërs, laanboom- en fruittelers.

- In cocreatie opstellen van een Omgevingsvisie voor besluitvorming medio 2022;

- Lokaal handhavingsbeleid en -strategie aanpakken met een projectmatige uitvoering van toezicht, controle en handhaving van Wabo-taken;
- Ontwikkelen van initiatieven voor versterken van gebruiks-, belevings- en toekomstwaarde van landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle objecten.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Omgevingsvisie Neder-Betuwe vastgesteld

Uw raad heeft op de 24 februari 2022 de Omgevingsvisie Neder-Betuwe vastgesteld.

Programma Buitengebied gestart

In de Omgevingsvisie is opgenomen dat we een programma Buitengebied gaan opstellen. Onder de nieuwe Omgevingswet is het college het bevoegd gezag voor het vaststellen van een programma. Gelet op het grote belang van het programma Buitengebied betrekken we de raad graag bij het opstellen ervan. We stellen dit programma niet alleen op. Ook betrekken ook inwoners, ondernemers en gebruikers van het buitengebied om met ons mee te denken over de vraag hoe we met het buitengebied om willen gaan.

Na de zomer van 2022 zijn we begonnen met het opstellen van het programma. De eerste fase, de analysefase, wordt in het eerste kwartaal van 2023 afgerond.

Erfgoedbeleid

Op 27 januari 2022 heeft uw raad de Erfgoedbeleidsnota vastgesteld. We zijn begonnen met het inventariseren van de bijzondere gebouwen in onze gemeente. Daarmee gaan we onze monumentenlijst actualiseren. Dit proces loopt nog.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

3.5 Goed Wegennet

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Een veilig en goed onderhouden wegennet

- Uitvoeren van acties en maatregelen in het Neder-Betuws Verkeers- en Vervoersplan 2018; (NBVVP), waaronder de fietsverbinding Meersteeg, stationsgebieden Opheusden en Kesteren;
- Faciliteren van en actief participeren in dijkverzwaring van de Waalbandijk/project Gastvrije Waaldijk (Waterschap);
- Actieve bijdrage aan voorbereidingen voor verbreding van de Rijnbrug;
- Regionaal deelnemen in mobiliteitsonderzoeken over de A15;
- Regionaal deelnemen aan projecten uit het regionaal Uitvoeringsplan Mobiliteit;

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

De fietsverbinding over de Meersteeg en enkele andere projecten (zoals maatregelen Keizerstraat, parkeren Oranjestraat) zijn voorbereid. De stationsgebieden in Kesteren en Opheusden zijn grotendeels in 2022 uitgevoerd. In Opheusden konden de werkzaamheden nog niet helemaal afgerond worden i.v.m. vergunningseisen van ProRail.

Samen met het Waterschap is een concept-verkeersplan voor de (gastvrije) Waaldijk opgesteld. Dit is eind 2022 ter inzage gegaan. De Klankbordgroep Dijkversterking is hier nauw bij betrokken geweest.

In 2022 is er druk gelobbyd voor de verbreding van de Rijnbrug. De Taskforce Rijnbrug is hiervoor met succes opgericht. Dat heeft er voor gezorgd dat er vanuit de Rijksoverheid geïnvesteerd gaat worden in de Rijnbrug, een voorwaarde voor de provincie Gelderland om ook

(meer) in de brug te investeren. De verbreding van de Rijnbrug is daarmee een stap dichterbij gekomen.

Regionaal is ook op andere mobiliteitsdossiers samengewerkt (zoals fiets, schone mobiliteit etc.). Er is een nieuwe uitvoeringsagenda voor 2023-2027 opgesteld, hoewel de vaststelling in 2023 plaats zal vinden.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

3.6 Wonen

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Duurzame nieuwbouwwoningen in alle kernen voor alle doelgroepen

- Meer betaalbare woningen.
- Nieuwe (regionale) woonmonitor.
- Tijdelijke woningbouw onderzoeken.
- Regionale samenwerking beheerorganisatie huisvesting arbeidsmigranten.
- Locatie onderzoek nieuwbouw huisvesting arbeidsmigranten afronden.
- Locatie onderzoek nieuwe woonwagendstandplaatsen afronden.
- Speelruimtebeleid uitvoeringsplan realiseren.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Programma Wonen en Woondeal Regio Rivierenland

Uw raad heeft begin 2022 het programma Wonen 2022-2030 vastgesteld. De kernboodschap is: betaalbaar en passend wonen voor alle inwoners. Dit is uitgewerkt in zes speerpunten. Hiermee worden de problemen van de woningmarkt niet opgelost, maar doet de gemeente wel wat binnen haar mogelijkheden ligt om de kansen voor betaalbaar en passend wonen te verbeteren. In 2022 is het woningbouwprogramma tot 2030 opgesteld. Dit is vervolgens ingebracht in de vastgestelde Woondeal Regio Rivierenland, op 8 maart 2023. Het streven in onze gemeente is 30% sociale huur, 10% middeldure huur en 10% sociale koop. Op dit moment worden deze percentages nog niet gehaald, op basis van de huidige woningbouwprogrammering. Samen met woningcorporatie Thius verkennen we de vergroting van deze percentages. Ook is een verkenning gestart naar de mogelijkheden om de bouwkosten te beperken. Al lijkt een beperkte verhoging van de maximale koopprijsgrens van sociale koopwoningen (€ 200.000 op basis van de Woonvisie) onvermijdelijk.

Regionale woonmonitor gerealiseerd

De nieuwe regionale woonmonitor is inmiddels gereed. Een meer gedetailleerde lokale woonmonitor, aansluitend op de regionale monitor, is voor het onderdeel woningbouwprogrammering gereed. Andere onderdelen volgen in 2023. Zoals de huisvesting aandachtsgroepen (in het kader van de in 2023 op te stellen woonzorgvisie), prestatieafspraken en verduurzaming van de woningvoorraad.

Huisvesting arbeidsmigranten en regionale afspraken

De regionale samenwerking 'beheerorganisatie huisvesting arbeidsmigranten' heeft vorm gekregen in een regionaal beleidsplan huisvesting arbeidsmigranten en een daarop gebaseerd uitvoeringsplan. Er wordt afgezien van een fysieke beheerorganisatie. Op basis van het beleids- en uitvoeringsplan is gestart met een aantal punten. Zoals het opstellen van een convenant met werkgevers en uitzendbureaus, een verkenning naar mogelijke huisvestingslocaties in de regio in samenwerking met het Kadaster, een regionaal digitaal nachtregister en de regionalisering van handhaving en toezicht op de huisvesting van arbeidsmigranten.

Er zijn verschillende initiatieven ingediend voor de huisvesting van arbeidsmigranten. Binnen de gemeentegrens gaat het om 2 locaties met een capaciteit van circa 500 plaatsen. Deze plannen

vragen nog wel om een nadere uitwerking, mogelijke aanpassingen en het betrekken van omwonenden c.q. andere belanghebbenden voordat de realisering kan beginnen.

Nog geen definitieve locaties woonwagenstandplaatsen

Verkenningen naar de locaties voor nieuwe woonwagenstandplaatsen zijn gestart, maar nog niet afgerond.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De concrete mogelijkheden voor tijdelijke woningbouw zijn nog niet onderzocht in afwachting van locaties waar deze gerealiseerd kunnen worden. Verkenning naar mogelijke locaties lopen wel en er vindt overleg plaats met de provincie over een mogelijke financiële bijdrage.

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

Invoeringswerkzaamheden Omgevingswet

Wederom is de invoering van de Omgevingswet uitgesteld. Invoering is nu gepland per 1 januari 2024. Dit betekent ook dat een aantal onderdelen ter besluitvorming zijn uitgesteld, zoals de legesverordening onder de Omgevingswet.

In 2022 hebben we verder gewerkt aan de invoeringswerkzaamheden. De gemeente heeft (vooral nog) tot 1 januari 2030 de tijd om voor het gehele grondgebied een omgevingsplan op te stellen. Om op 1 januari 2030 klaar te zijn, gaan we door met het opstellen van het omgevingsplan conform het 'plan van aanpak transitieperiode'.

Gebiedsprocessen Regio Rivierenland

- *Gelders Programma Landelijk gebied*

De Rijksoverheid heeft een startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied opgesteld. Het doel van dit programma is te komen tot een toekomstbestendig landelijk gebied. De internationale verplichtingen ten aanzien van natuur (stikstof), water en klimaat vervullen hierbij een belangrijke rol.

De provincies hebben de opdracht gekregen voor hun eigen provincie de doelen uit te werken. De provincie Gelderland heeft gekozen om een Gelders programma Landelijk Gebied op te stellen. De gemeente is via regio Rivierenland aangehaakt bij dit proces.

- *Regio Arrangement Rivierland*

De ruimte is schaars, terwijl ruimtelijke opgaven groot zijn. Dit geldt niet alleen voor de gemeente, maar voor heel Nederland. Er spelen urgente maatschappelijke opgaven, zoals het woningtekort, de kwaliteit van de natuur, de transitie van de landbouw en de verduurzaming van energievoorziening. Deze opgaven hebben allemaal een grote ruimtelijke impact. De schaarste aan ruimte maakt dat het Rijk de regie in het ruimtelijk domein gaat hernemen. Aan de provincie is gevraagd om dit proces op te pakken door het opstellen van een regio arrangement. Ook hier is de gemeente via regio Rivierenland aangehaakt.

Bestemmingsplannen

In 2022 hebben we gewerkt aan diverse bestemmingsplannen. Dit waren zowel grote complexe bestemmingsplannen als wat kleinere plannen. Twee bestemmingsplannen willen we specifiek benoemen, namelijk de bestemmingsplannen Randweg Opheusden en Willemspolder fase 1.

- *Bestemmingsplan Randweg Opheusden*

In februari 2022 heeft uw raad het bestemmingsplan Randweg Opheusden vastgesteld. Met de vaststelling van dit bestemmingsplan hebben we een belangrijke stap gezet voor de aanleg van de rondweg bij Opheusden.

- *Bestemmingsplan Willemspolder fase 1*

Uw raad heeft in september het bestemmingsplan Willemspolder fase 1 vastgesteld. Dit bestemmingsplan maakt de ontgronding en herinrichting van een deel van de Willemspolder

mogelijk. Na de ontgroning wordt het gebied heringericht voor natuur met extensieve recreatie als medegebruik. Voor deze ontwikkeling zijn naast het bestemmingsplan, diverse vergunningen verleend. Het gaat om de vergunningen: milieuvergunning (ODR), ontgrondingsvergunning, natuurbeschermingsvergunning (soorten), natuurbeschermingsvergunning gebieden (provincie Gelderland) en watervergunning (Rijkswaterstaat).

Motie bijzondere status graven KNIL-militairen

In september 2021 nam uw raad een motie aan met het verzoek de graven van KNIL-militairen een bijzondere status te geven. In 2022 zijn de mogelijkheden hiertoe onderzocht. In december 2022 heeft u ingestemd met de kaders en een begrotingswijziging over het geven van een speciale status aan 50 tot 70 graven van KNIL-militairen en hun echtgenotes op de gemeentelijke begraafplaatsen.

Nieuw Landschapsontwikkelingsplan voor 2022-2023

In september 2022 is het nieuwe Landschapsontwikkelingsplan Neder-Betuwe 2022-2032 vastgesteld. Hiermee is een nieuw integraal kader gemaakt waarmee waardevolle elementen in ons landschap worden versterkt. Daarbij worden ook actief nieuwe kwaliteiten van ons landschap ontwikkeld. In dit nieuwe LOP zijn ook nieuwe vraagstukken als klimaat, energie en biodiversiteit meegenomen. Bij het LOP zit een nieuw uitvoeringsprogramma met een kansenkaart. We laten hiermee zien waar de kansen liggen en nodigen uit om daarbinnen te komen met initiatieven. Financiering voor de projecten wordt pas gevraagd wanneer het project concreet wordt.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	CBS	NB	3,90	3,40	3,60	2,90	4,50	4,30	
			L	6,80	6,00	5,40	5,90	6,30	6,00	
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	CBS	NB	120,00	116,00	115,00	86,00	63,00		
			L	189,00	179,00	172,00	163,00	170,00	169,00	
Hernieuwbare elektriciteit	percentage RWS		NB	14,30	14,20	15,80	17,50	21,30		
			L	14,90	16,30	17,60	20,10	26,90		

NB = Neder-Betuwe

L = Landelijk

Verbonden partijen

Afvalverwijdering Rivierenland (Avri)

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Waarvoor is Avri verantwoordelijk?

Avri werkt aan een schoon Rivierenland. Dit doet Avri in opdracht van de acht gemeenten Neder-Betuwe, West-Betuwe, West Maas en Waal, Maasdriel, Tiel, Culemborg, Zaltbommel en Buren. Avri verzorgt de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen. Ook ontwikkelt Avri het gemeentelijke afvalstoffenbeleid en verzorgt zij de voorlichting over afval. Dit alles doet Avri met een sterke visie op circulariteit en duurzaamheid.

Daarnaast beheert Avri voor gemeenten Neder-Betuwe, Buren, Tiel en West Betuwe de openbare ruimte. Denk hierbij aan het onderhouden van het groen, de wegen en de riolering.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Is Avri voorbereid op de huidige maatschappelijke veranderingen?

In 2022 heeft Avri veel last gehad van de prijsstijgingen, krapte op de arbeidsmarkt. Bovendien heeft de groeiende maatschappelijke behoefte aan duurzaamheid ook meer gestalte gekregen.

Programma Grip

Binnen het programmateam GRIP is er in 2022 een dashboard GRIP gemaakt met als doel om AB Avri, bestuur en raadsleden te informeren over de voortgang van de projecten. Het dashboard laat op een toegankelijke manier de vorderingen binnen GRIP zien. Het dashboard is terug te vinden op de website van Avri.

Houtskoolschets

Inmiddels heeft de raads werkgroep het rapport houtskoolschets opgeleverd en gepresenteerd aan de raden in de regio. De werkgroep heeft daarmee onder meer de motie van gemeente Neder-Betuwe uitgevoerd. In 2023 wordt het rapport verder verwerkt, inclusief opmerkingen van de raden.

De pilot inzameling incontinentiemateriaal was in 2022 succesvol.

In 2022 is Avri in vier gemeenten gestart met het gescheiden inzamelen van luiers en incontinentiemateriaal. De overige gemeenten in de regio kunnen kiezen om ook te gaan voor een gescheiden inzameling. De geplande installatie voor gescheiden verwerking van incontinentiemateriaal en luiers bij ARN BV is gerealiseerd. Het geprognosticeerd tonnage komt in 2022 boven de afgesproken waarde uit. Met eventuele deelname van overige gemeenten in 2023 kan dit tonnage verder worden overschreden. Deze overschrijding zal van invloed zijn op het tarief per ton van de verwerkingskosten.

Omgevingsdienst Rivierenland

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Waarvoor is de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) verantwoordelijk?

De omgevingsdienst Regio Rivierenland werkt aan een prettige, veilige en duurzame leefomgeving. Zij doet dat in opdracht van de acht gemeenten Neder-Betuwe, West-Betuwe, West Maas en Waal, Maasdriel, Tiel, Culemborg, Zaltbommel, Buren en de provincie. Dit doet de ODR door de vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht. De ODR is klantgericht en adviseert gemeenten en inwoners over leefomgeving,

milieu, bouw natuur en energie. De uitvoering vindt plaats via een jaarlijks door het college vast te stellen werkprogramma en het regionale VTH-beleid;

De gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners en overheid voor onze fysieke leefomgeving wordt gedragen door een stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De Omgevingswet bundelt de wetten en regels op het gebied van ruimte, bouwen, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Hiermee kan uitvoering worden gegeven aan het VTH-beleid.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Vergunningverlening

In 2022 zijn er in onze gemeente meer kleinere bouwaanvragen ingediend dan begroot. Omdat deze kleine aanvragen efficiënt kunnen worden verwerkt, heeft de ODR deze aanvragen kunnen verwerken onder het begrote aantal uren. Daartegenover staat het verhoogde aantal complexere vergunningsaanvragen milieu. Dit heeft de ODR wat meer uren gekost dan begroot. Onder aan de streep levert dit geen grote afwijkingen op in vergunningsverlening.

Toezicht en handhaving

Op toezicht en handhaving zijn er geen bijzondere afwijkingen ten opzichte van het werkprogramma 2022 te melden. Naast het werkprogramma werkt de ODR vanaf 2022 ook met een uitvoeringsprogramma milieu. Dit uitvoeringsprogramma laat zien hoe er binnen het milieutoezicht wordt omgegaan met risico-prioritering, hoe het milieutoezicht in 2022 wordt uitgevoerd en wat er binnen de verschillende onderdelen van het milieutoezicht in 2022 wordt opgepakt. Dit uitvoeringsprogramma biedt de mogelijkheid om op inhoud bij te sturen en achterstanden te prioriteren en opnieuw in te plannen.

Advisering

In 2022 zijn er fors meer informatieverzoeken ontvangen dan begroot. Dit betreft met name bodeminformatie. Met de invoering van de bodemviewer begin 2022 werd verwacht dat inwoners gemakkelijker zelf informatie zouden vinden. In de praktijk is gebleken dat niet iedereen de weg naar deze nieuwe bodemviewer heeft gevonden. Hierdoor heeft de ODR meer uren moeten besteden dan verwacht.

Personeel en Organisatie

In 2022 heeft de ODR veel last gehad van de grillige arbeidsmarkt. Het personeelsbestand is nog niet op het gewenste niveau. Met veel creativiteit heeft de ODR deze problemen goed opgevangen. Onder meer de inhuur van tijdelijk personeel heeft hieraan bijgedragen. Voor de korte termijn is dit een oplossing, maar voor de langere termijn wordt er gewerkt aan alternatieven.

Klanttevredenheid

De ODR blijft meten hoe tevreden de klant is. In 2022 heeft de ODR een klanttevredenheid van 84% met betrekking tot haar dienstverlening in de regio.

Casterhoven

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

De realisatie van de wijk Casterhoven in Kesteren heeft bijgedragen aan onze woondoelestellingen. Er is een onherroepelijk bestemmingsplan. Met de realisatie van fase 7 kunnen er 140 woningen worden gerealiseerd.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

De samenwerking Casterhoven is opgeheven. Partijen hebben een vaststellingsovereenkomst gemaakt. De ontvangen afkoop is financieel verwerkt. We hebben u hierover geïnformeerd in de 1e Bestuursrapportage 2022.

Wat heeft het gekost?

Programma: P3 Fysieke Leefomgeving				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Verschil Begr. na wijz. / Rekening
	Voor wijziging	Na wijziging		
Lasten	16.601	19.165	18.145	-1.020
Baten	-9.333	-10.932	-10.540	392
Exploitatieresultaat	7.268	8.233	7.605	-628

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (nadeel incidenteel € 228.000)

Gemeentelijk vastgoed (nadeel incidenteel 235.000)

De gemeente heeft in 2022 op basis van oude afspraken een pand overgenomen tegen betaling van de boekwaarde. Na deze aankoop zou dit pand door de gemeente weer verkocht worden aan derden, omdat het pand niet nodig is voor gemeentelijke doeleinden. Er wordt hierbij een positief verkoopresultaat verwacht. De (plan)kosten voor de verkoop en de verwachte verkoopopbrengst zijn in de begroting verwerkt. Omdat het gebouw in 2022 niet is verkocht worden de kosten en opbrengsten in 2023 verwacht. De verwachte kosten en opbrengsten wordt verwerkt in de eerste bestuursrapportage 2023.

Overige kleine verschillen (voordeel incidenteel € 7.000)

Deze behoeven geen toelichting.

Taakveld 2.1 Verkeer en vervoer (voordeel incidenteel € 128.000)

Het taakveld Verkeer en vervoer heeft een voordelig saldo van afgerond € 128.000. Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende onderwerpen. Hieronder een toelichting per onderwerp.

Beheerplan openbare verlichting (nadeel incidenteel € 27.000)

Dit nadeel bestaat uit verschillende onderdelen.

- Er is een nadeel op gas/elektra van € 22.000. Dit komt enerzijds door de hogere energieprijzen. Daarnaast wordt de besparing in kosten op energie niet gehaald, omdat er vertraging is in de uitvoering van het vervangen van armaturen voor ledverlichting.
- Er is ook een nadeel op onderhoud van € 16.000. Ondanks dat de vervangen van armaturen voor ledverlichting loopt blijft er nog steeds meer onderhoud nodig dan ingeschat.
- Tot slot is er een voordeel rente kapitaallasten € 11.000 in verband met het doorschuiven van investeringen.

Verkeersveiligheid (voordeel incidenteel € 47.000)

Dit nadeel bestaat uit verschillende onderdelen.

- Maatregelen Kalkestraat
Er is een voordeel van € 17.000. Dit is nog bestemd voor maatregelen aan de Kalkestraat, die nog niet zijn uitgevoerd. Derhalve wordt er minder onttrokken uit de reserve. Het bedrag is onderdeel van het budget dat is onttrokken uit de reserve verkeer en vervoer, in het kader van het NBVVP.
- Spoorwegovergang Polsestraat wordt nog afgerekend met de provincie

In 2022 zijn de werkzaamheden voor de afsluiting van de spoorwegovergang (NABO) Polsestraat te Opheusden afgerond. De uitvoering vond samen met ProRail plaats. De uitgaven voor dit project zijn gedaan, maar de definitieve afrekening met de provincie moet nog plaatsvinden (het gaat om de resterende 20%, 80% is al ontvangen). De uitgaven lopen daarom niet met de inkomsten in de pas en is er een onderschrijding t.o.v. het budget. Het betreft hier dus een voordeel van € 30.000.

Vorbereiding aanleg rondweg Ochten (voordeel incidenteel € 27.000)

Voor het jaar 2022 is sprake van een overschot van € 27.000 voor de jaarschijf 2022. Dit bedrag was gereserveerd voor het verlenen van een opdracht voor het uitvoeren van een variantenstudie. In verband met aanbestedingsregels kon de opdracht niet worden gegund in 2022. De opdracht zal alsnog, na een aanbestedingsprocedure, worden gegund. De raad wordt voorgesteld om dit bedrag bij de jaarrekening 2022 te bestemmen voor het jaar 2023.

Afrekening Avri IBOR taakveld 2.1 (voordeel incidenteel € 28.000)

De afrekening van de Avri IBOR heeft betrekking op de meerdere taakvelden (2.1, 5.7 en 7.2.) Voor wat betreft het taakveld 2.1 gaat het om de onderdelen Vegen en Zwerfvuil en het Straatmeubilair.

- *Vegen en Zwerfvuil Avri (incidenteel voordeel € 61.000)*
Efficiëntere inzet van personeel en wagenpark was mogelijk door data-gestuurd werken en heeft een voordeel opgeleverd. Verder zijn er minder kosten gemaakt op tractie en afvalstromen. Daarnaast was er minder zwerfvuil aanwezig in het werkgebied.
- *Straatmeubilair (incidenteel nadeel € 33.000)*
Er zijn voorzieningen vervangen die niet in het areaal opgenomen waren en er zijn nieuwe voorzieningen geplaatst, zoals bankjes, afvalbakken en hekwerken. Dit meerwerk is conform afspraak met Avri doorberekend op de DVO (dienstverleningsovereenkomst).

De overige kleine verschillen (voordeel incidenteel € 53.000)

Dit zijn binnen taakveld resterende afwijkingen die bij elkaar opgeteld een incidenteel voordeel opleveren en behoeven formeel geen toelichting.

Taakveld 5.5 Cultureel Erfgoed (voordeel incidenteel € 45.000)

Onderhoud torens + gebouwen (monumenten) (incidenteel voordeel € 48.000)

In 2022 is budget beschikbaar gesteld voor groot onderhoud aan de gemeentelijke kerktorens. Dit groot onderhoud hebben we, versneld, in 2021 al moeten uitvoeren. Hierdoor hebben we in 2022 juist minder onderhoudsuitgaven gehad aan de kerkklokken.

Overige kleine verschillen (nadeel incidenteel € 3.000)

Overige onderwerpen onder dit taakveld 5.5 Cultureel Erfgoed zorgen voor een nadeel die geen toelichting behoeven.

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (voordeel incidenteel € 401.000)

Het taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie heeft een voordelig saldo van afgerond € 401.000. Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende onderwerpen. Hieronder een toelichting per onderwerp.

Groenstroken (voordeel incidenteel € 26.000)

De gemeente werkt aan het project grondgebruik. In dit project worden groenstroken die in gebruik zijn door de gemeente verkocht aan inwoners. In 2022 heeft de verkoop van groenstroken een hoger bedrag opgeleverd dan wat geraamd is in de begroting (€ 47.000 extra). Dit komt omdat we meer grond hebben verkocht dan vooraf ingeschat. De huurkomsten zijn lager dan geraamd. Doordat er grond verkocht wordt ontvangt de gemeente minder huurinkomsten (€ 13.000 minder).

Dan rest er nog een klein verschil van een nadeel van € 8.000 die geen toelichting behoeft.

Bermen incl. watergangen m.u.v. bestekswerk (voordeel incidenteel € 89.000)

In de 1e Berap 2022 is het restant budget van de Ontvangstplicht A-watergangen bestemd voor het voorbereiden van het baggeren van de gemeentelijke watergangen. Doordat de planvorming pas in november is vastgesteld, vonden we het niet gepast om al in 2022 te starten met de werkvoorbereiding van de baggerwerkzaamheden. Het vrijgemaakte budget is niet uitgegeven in 2022.

Beheerplan groen, planning en beleid (incidenteel voordeel van €101.000.)

Dit verschil wordt veroorzaakt door niet bestemde middelen voor de uitvoering van het baggerplan (€ 61.000) en er is door Avri door onder meer personeelsgebrek geen invulling gegeven aan de inboet van cultuurbeplanting (€40.000).

- **Baggerplan**
Bij de jaarrekening 2021 zijn middelen toegekend voor het uitvoeren van het verplicht onderhoud van de B-watergangen in 2022. We hebben hiervoor in 2022 een bestek en uitvoeringsplan geschreven. In november 2022 is het Meerjaren Baggerplan Watergangen 2022-2031 vastgesteld. De uitvoering hiervan start in 2023. Het overschot van € 61.000 uit 2022 dat was bestemd voor de uitvoering in 2022 komt nu ten gunste van het jaarrekeningresultaat.
- **Cultuurbeplanting door Avri**
Bij de jaarrekening van 2022 is er € 40.000 voor inboet van cultuurbeplanting door medewerkers van Avri van IBOR bestemd. De geplande werkzaamheden zijn door de personele onderbezetting niet uitgevoerd.

Essentaksterfte (incidenteel voordeel € 62.000)

De kostenplaats Bomen laat een voordeel zien van € 62.000. Dit verschil wordt veroorzaakt doordat de geplande werkzaamheden rondom de vervanging van de essen op het voetbalveld in Dodewaard zijn vertraagd. Er moet € 17.000 worden onttrokken aan de reserves Essentaksterfte in plaats van de begrootte € 79.000. Dit heeft verder geen effect op het jaarrekeningresultaat.

Afrekening AVRI IBOR Taakveld 5.7 (incidenteel voordeel € 105.000)

De afrekening van de Avri IBOR heeft betrekking op de meerdere taakvelden (2.1, 5.7 en 7.2.) Voor wat betreft dit taakveld 5.7 gaat het om de onderdelen Beheerplan groen en het Onderhoud van de openbare speelplaatsen.

- *Beheerplan groen, planning en beleid (incidenteel voordeel € 80.000)*
In de eerste twee kwartalen hebben we opgeschaald voor wat betreft capaciteit en een groeizaam voorjaar. Op basis van de prognose voor de laatste twee kwartalen is er een begrotingswijziging gedaan in de bestuursrapportage. Deze prognose was gebaseerd op de opschaling van capaciteit, stijgende brandstofprijzen en indexatie. In de laatste twee kwartalen hadden we een zeer droge zomer, dalende brandstofprijzen en hebben we kunnen afschalen.
- *Onderhoud openbare speelplaatsen (incidenteel voordeel € 25.000)*
Tijdens de inspecties zijn minder gebreken aan speeltoestellen geconstateerd dan verwacht. Hierdoor zijn minder kosten gemaakt.

Overige kleine verschillen (voordeel incidenteel € 18.000)

Onder dit taakveld vallen onderwerpen die een incidenteel voordeel laten zien. Deze behoeven geen toelichting.

Taakveld 7.2. Riolering (voordeel incidenteel € 90.000)

Riolering (voordeel incidenteel € 90.000)

Het taakveld Riolering laat een voordelig saldo zien van € 90.000. Dit voordeel komt door hogere uitgaven in 2022 wat resulteert in een BTW voordeel. Door de komst van het BTW-

compensatiefonds (BCF) vallen de uitgaven riolering onder de BCF en kan de BTW op uitgaven voor het riool worden gecompenseerd. Bij onze inwoners wordt rioolheffing incl. BTW opgehaald. Hierdoor is er onder aan de streep altijd een voordeel, namelijk de BTW (lasten zonder BTW en baten incl. BTW). Als er meer uitgaven zijn dan gepland, kan er meer BTW gecompenseerd worden bij het BCF dan geraamd. Dus ontstaat er onderaan de streep een voordeel (de te compenseren BTW). De budgettering voor riool is een gesloten systeem.

De hogere uitgaven riolering worden veroorzaakt door een aantal onvoorziene werkzaamheden en nieuwe ontwikkelingen in 2022:

- De gemeente heeft in 2022 de bestaande stresstest tegen wateroverlast verbreed met het toevoegen van testen voor hitte en verdroging conform bestuurlijke afspraken in de regionale samenwerking om vervolgens de gemeentelijke lokale adaptatiestrategie (LAS) op te stellen. Daarbij is ook het onderzoek en de voorbereiding voor het differentiëren van het huidige riooltarief ook ten laste gekomen van de exploitatie voorziening.
- Er is rekening gehouden met een jaarlijks budget voor onvoorziene herstelwerkzaamheden aan de riolering. In 2022 zijn hier ook de kosten op geboekt voor het aansluiten van bestaande dakvlakken aan een separaat gelegd riool.
- Er is een budget gereserveerd voor het onderhouden en herstellen van individuele minizuiveringen. In 2022 is de bestaande, langlopende overeenkomst voor het onderhoud geëindigd. De nieuw afgesloten overeenkomst heeft geleid tot hogere eenheidsprijzen en tot hogere uitgaven. Op één locatie is een bestaand systeem geheel vervangen.
- In april 2021 heeft Avri IBOR een factuur ontvangen over de energielasten op het geregistreerd verbruik vanaf 2017 t/m 2021. Daarbij zijn in de periode 2022 de tarieven elektra fors verhoogd. Omdat deze kosten ook komende jaren waarschijnlijk nog hoog blijven, moeten wij rekening houden met een structureel hoger tarief.
- Daarnaast zijn er door verschuivingen in investeringen meer investeringsuitgaven gedaan in 2022.

Taakveld 7.3 Afval (voordeel incidenteel € 72.000)

Afvalverwijdering en -heffing (voordeel incidenteel € 72.000)

Er is op dit moment een voordeel van € 72.000 op afvalverwijdering en -heffing (AVRI) 2022. Jaarlijks vindt er een eindafrekening plaats voor de afvalstoffenheffing en het onderhoud aan de roerende zaken van AVRI, zoals ondergrondse containers. Dit voordeel is een afrekening van 2021 en een voorlopige afrekening voor 2022. De definitieve afrekening vindt plaats bij de verantwoording van de jaarrekening 2022 van AVRI Aval, die in juni aan uw raad wordt aangeboden.

Taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving (nadeel incidenteel € 156.000)

Overschot implementatie nieuwe Omgevingswet 2022 (Voordeel incidenteel € 118.000)

In 2022 is de Omgevingswet uitgesteld van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Hierdoor zijn er minder kosten gemaakt dan bij het opstellen van de begroting (medio 2021) waren voorzien. Een aantal projecten (o.a. programma buitengebied en omgevingsplan) heeft daarom zijn doorloop naar opvolgende jaren. Inmiddels is besloten om de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te laten gaan. Wij stellen voor het overschot van € 118.000 terug te laten vallen in de bestemmingsreserve implementatie Omgevingswet.

Leges regiekamer (nadeel incidenteel € 36.000) en overeenkomsten (voordeel incidenteel € 83.000) Per saldo een voordeel van € 47.000

De budgetafwijking voor regiekamer leges heeft meerdere oorzaken. Er zijn minder initiatieven ingediend (15) dan begroot (20). Dit kunnen we vooraf niet precies voorspellen. Dit heeft geleid tot minder legesinkomsten (€ 9.000) dan begroot. Daarnaast bleek in 2022 het aantal bestede uren voor enkele initiatieven hoger dan gemiddeld met als gevolg een eenmalige last van € 27.000. Het hoger aantal bestede uren is ontstaan, omdat enkele initiatieven zo complex waren dat er meer tijd

nodig was voor de beoordeling en/of het opstellen van de eindconclusie. Voor een enkel initiatief is er na het versturen van de eindconclusie nog tijd besteed aan het verzoek, omdat er vragen waren over de eindconclusie. In het totaal is dit een nadeel van € 125.000.

De budgetafwijking voor regiekamer overeenkomsten zijn de lasten aan uren en andere diensten lager dan begroot. Ook zijn de ontvangsten lager dan begroot. In 2022 zijn minder 'niet verhaalbare uren' gemaakt dan begroot, waardoor er een voordeel is van € 208.000.

Toegerekende salariskosten ruimtelijke ontwikkeling (nadeel incidenteel 301.000)

Er is voor € 301.000 meer aan salariskosten Ruimtelijke ordening (taakveld 8.1) toegerekend dan begroot. Dit betekent een nadeel van € 301.000 op de terugverdien capaciteit, doordat minder aan inkomsten uit overeenkomsten is binnengehaald. Hier staat tegenover een onderschrijding van de inhuur van derden voor eenzelfde bedrag. Dit is terug te zien in de vrijval vacaturegelden van de Fysieke pijler. Hiervoor verwijzen we naar de toelichting op de budgetafwijking personeelslasten als onderdeel van het taakveld Overhead.

Overige kleine verschillen (nadeel incidenteel € 20.000)

Overige onderwerpen onder dit taakveld laten een nadeel zien die geen toelichting behoeven.

Taakveld 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)(voordeel incidenteel € 81.000)

Bouwgrondexploitatie Casterhoven (voordeel incidenteel € 270.000)

Op basis van de vaststellingsovereenkomst Casterhoven krijgt de gemeente een bijdrage die is verdeeld in twee fasen. De eerste fase van € 390.000,- is ontvangen in 2022. Nog niet alle werkzaamheden betreffende Casterhoven zijn uitgevoerd. Voorstel is om het restant van € 270.000 te laten bestemmen voor nog uit te voeren werkzaamheden in 2023.

Grondexploitatie (nadeel incidenteel € 189.000)

De afwijking bestaat uit een verschil op EXOV Herenland en EXOV Herenland-West voor zowel een last (voordeel € 613.000) als een baat (nadeel € 628.000). Per saldo resteert een nadeel van € 15.000.

Er zijn minder salariskosten grondexploitatie (taakveld 8.2) toegerekend dan begroot. Dit is een incidenteel nadeel van € 97.000.

Ter dekking van risico's is een bedrag € 75.000 toegevoegd aan deze voorziening Grexen.

Overige kleine verschillen vormen nog een nadeel € 2.000.

Gezamenlijk vormen deze bedragen een nadeel voor de exploitatiebegroting van € 189.000.

Een uitgebreide uitleg vindt u in Paragraaf 6 Grondexploitatie van deze Jaarrekening 2022.

Taakveld 8.3 Wonen en bouwen (voordeel incidenteel €149.000)

Het taakveld Wonen en bouwen heeft een voordelig saldo van afgerond € 149.000. Het verschil wordt veroorzaakt door verschillende onderwerpen. Hieronder een toelichting per onderwerp.

Project Vrije-veldtoezicht (voordeel incidenteel € 55.000)

De projectperiode van twee jaar van het project Vrije-veldtoezicht is afgerond. Het project is naar tevredenheid uitgevoerd door de ODR. Van het beschikbare budget is nog € 55.000 over. De verwachte bezwaar- en beroepsprocedures zijn uitgebleven. En we hebben minder gebruik hoeven te maken van de vrije ruimte in de opdracht voor onverwachte handhavingzaken. We verwachten het restantbudget niet nodig te hebben voor 2023. Het voordeel maakt onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat.

Mandjes 2 leges (principeverzoeken, wijzigingsplannen en bestemmingsplannen (nadeel incidenteel € 137.000)

Er zijn minder principeverzoeken ingediend (17) dan begroot (32). Ook ligt de gemiddelde tijdbesteding per verzoek hoger dan gemiddeld. Door het vertrek van een medewerker zijn er extra uren gemaakt om lopende verzoeken op te pakken en af te ronden. Ook een aantal verzoeken van 2021 moesten nog afgerond worden, terwijl de legesinkomsten al zijn geboekt op het boekjaar 2021. Er zijn ook minder wijzigingsplannen ingediend (6) dan begroot (7) Een deel van de legesinkomsten is van plannen die vóór 2022 zijn ingediend. Een deel van de ingekomen plannen zijn nog niet afgerond. In dat laatste geval zijn er wel uren (en dus kosten) gemaakt, maar nog geen legesontvangsten. Hier tegenover staat dat het aantal ingediende bestemmingsplannen gelijk is aan het begrote aantal. Een deel van de legesinkomsten zijn van plannen die vóór 2022 zijn ingediend. Een deel van de ingekomen plannen die in 2022 zijn ingediend is nog niet afgerond. Ook hiervoor geldt dat er uren (en dus kosten) zijn gemaakt, maar nog geen leges zijn ontvangen. De legesontvangsten voor deze plannen komt in 2023 nadat het plan is vastgesteld.

Huisvesting arbeidsmigranten (incidenteel voordeel € 34.000)

Het beschikbare budget voor het thema arbeidsmigranten was bedoeld voor onze bijdrage voor de regionale beheerorganisatie en bijbehorende regionale uitvoeringsprogramma huisvesting arbeidsmigranten. Het budget is niet ingezet in afwachting van de in ontwikkeling zijnde regionale uitvoeringsstrategie, onvoldoende beschikbare lokale capaciteit voor toezicht en handhaving en het vertrek in 2022 van de coördinerende beleidsmedewerker Wonen. Voorgesteld wordt om dit budget te bestemmen voor 2023. en in te zetten als bijdrage voor de uitvoering van het regionale uitvoeringsprogramma toezicht en handhaving met betrekking tot de huisvesting van arbeidsmigranten. Het ligt in de bedoeling dat gemeenten in Regio Rivierenland op vrijwillige basis kunnen deelnemen aan dit regionale uitvoeringsprogramma, dat zal worden uitgevoerd door de ODR. Neder-Betuwe heeft aangegeven hieraan te willen deelnemen.

Omgevingsvergunning bouwen (incidenteel voordeel € 184.000)

Er is op dit moment een voordeel van € 194.000 zichtbaar in het werkprogramma van de Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) op de post omgevingsvergunning -bouwen. Er zijn meer bouwaanvragen ingediend dan begroot. Daardoor zijn er meer leges ontvangen. We zien tevens ondanks het hoger aantal aanvragen dat er minder uren zijn gemaakt dan begroot. Het verschil in uren in combinatie met hogere aantal bouwaanvragen heeft geresulteerd in dit financieel voordeel. De overige kleine verschillen op dit onderwerp zijn € 10.000.

Overige kleine verschillen (voordeel incidenteel € 13.000)

De overige kleine verschillen op dit laten een voordeel zien geen toelichting behoeven.

Kleine verschillen overige taakvelden (voordeel incidenteel € 46.000)

Dit betreffen overige taakvelden onder Programma 3 die samen een voordeel overige kleine verschillen laten zien die geen toelichting behoeven.

Investerings

Programma:3 Fysieke Leefomgeving					
	Startjaar	Investerings	Uitgaven tot	Restant per	Voortgang
		bedrag x € 1000	31-12-2022	31-12-2022	Realisatie
Investering waterplan 2019-2021	2022	210	69	141	AFSLUITEN
Toelichting: De aanleg van de waterberging is vertraagd omdat toestemming moet worden verkregen van Prorail voor het regulier onderhoud dat na aanleg door het waterschap, vanaf terrein van Prorail, uitgevoerd wordt. Dit proces neemt meer tijd in beslag genomen dan aanvankelijk gedacht. Zolang er geen formele ontheffing is van Prorial, verleend het Waterschap geen watervergunning. Aangezien er verder geen waterbergingen gepland of in voorbereiding zijn, kan het krediet afgesloten worden.					
Waterplan 2022	2022	190		190	
Bomenbuurt 2019	2022	1.137	1.003	135	AFSLUITEN

Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 8.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. Het werk is in 2022 ruim binnen de ruimte van het krediet uitgevoerd en opgeleverd en kan worden afgesloten. De rioleringswerkzaamheden voor het project Bomenbuurt in Ochten zijn in 2022 conform planning uitgevoerd en technisch opgeleverd. Op 30 november 2022 heeft er voor de bewoners van de wijk een opening plaats gevonden. In verband met het ingaan van de nazorgfase van het project kunnen er mogelijk nog enige werkzaamheden nodig zijn, de (zeer geringe) kosten hiervan kunnen ten laste worden gebracht van de exploitatierekening.					
Oranjebuurt II - Dodewaard 2020	2022	549	555	-6	AFSLUITEN
Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 11.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. Het werk is in 2022 binnen de ruimte van het krediet uitgevoerd en opgeleverd en kan worden afgesloten. De rioleringswerkzaamheden binnen het project Oranjebuurt in Dodewaard zijn in 2022 conform planning afgerond en technisch opgeleverd. In verband met het ingaan van de nazorgfase van het project kunnen er mogelijk nog enige werkzaamheden nodig zijn, de (zeer geringe) kosten hiervan kunnen ten laste worden gebracht van de exploitatierekening.					
Vogelbuurt II - Opheusden 2020	2022	1.992	988	1.005	
Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 19.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. Op dit investeringskrediet zijn uitgaven gedaan in het kader van voorbereiding voor fase II. Voor Vogelbuurt fase II is in Q4 2022 een aanbesteding gehouden: Planning is de ontwerp/voorbereidingsfase af te ronden medio juni 2023. Aansluitend zal de realisatiefase worden opgestart. Het budget dient te worden meegenomen naar 2023. Het beschikbare budget is taakstellend bij gelijkblijvende projectscope en een niet substantiële stijging van het kostprijsniveau t.o.v. Q1 2022.					
Het Panhuis - Kesteren 2020-2021	2022	59		59	
De Heuning - Ochten 2020	2020	137	138	-1	
Toelichting: Het krediet moet voor de bekostiging van de laatste werkzaamheden (op basis van uitgevoerd werk ca. 25.000 euro) worden meegenomen naar 2023. Het project de Heuning Ochten is gedekt door twee investeringskredieten: De Heuning Ochten 2019 en De Heuning Ochten 2020. Het krediet De Heuning Ochten 2019 is volledig benut en in 2022 afgesloten. De afrondende werkzaamheden komen in 2023 ten laste van het krediet De Heuning Ochten 2020. Wij verwachten af te sluiten met een tekort van 25.000 euro.					
Drukriolering (pompen, leidingw., schakelk.) 2019 - 2023	2019-'23	365	328	37	
Drukriolering (buiten-opstellingsk) 2019-2023	2019-'23	65	66	-1	
Toelichting: In 2021 is de renovatie van 80 drukrioolgemalen aanbesteed en in uitvoering gebracht voor de periode 2021, 2022 en 2023. Het krediet is 2022 met de uitvoeringskosten belast. In 2023 verwachten wij het werk volledig af te kunnen ronden. Door een hogere prijs index en aanzienlijke hogere kosten voor materialen verwachten wij in 2023 een overschrijding van het krediet met 25.000 euro.					
Rioolgemalen (kst electra+append.) 2019-2023	2019-'23	74	99	-25	AFSLUITEN
Toelichting: Het werk aan 3 gemalen is uitgevoerd en afgerond. Vernieuwing van het gemaal Broekdijk is afgerond. Wij verwachten nog enige zeer geringe afrondende werkzaamheden uit te voeren. De kosten hiervan worden ten laste van de exploitatierekening gebracht. In 2022 is een raming gemaakt voor de renovatie kosten van nog 1 te renoveren gemaal. Vanwege de hoogte van geraamde kosten voor renovatie van dit gemaal is besloten de uitvoering uit te stellen, hiervoor of een aanvraag voor nieuw krediet te maken of deze als nieuwe opgave op te nemen in het programma riolering en water 2024-2028), welke in 2023 wordt opgesteld.					
Rioolgemalen (pomp,insp,leidingw) 2019-2023	2019-'23	179	136	43	
Rioolgemalen (gemalen bouwput) 2019-2023	2019-'23	42	68	-26	AFSLUITEN
Vervangen/renoveren riolering 2020	2021	364	415	-51	AFSLUITEN
Toelichting: Op het krediet zijn naast kosten voor vervangen en renoveren van rioolstrengen in 2022 deels de kosten ten laste gekomen voor de voorbeiding en uitvoering van de vervangingsopgaven van de rioolstrengen in de Van Lentstraat in Echteld. In 2023 wordt het werk naar verwachting en volgens planning afgerond. De nog te maken uitvoeringskosten voor het werk Van Lentstraat in 2023 komen ten laste van het krediet Vervangen/renoveren riolering 2023.					
Adaptieve klimaat maatregelen 2022	2022	215	48	167	
Relinen kwetsbare riolering 2022	2022	156	153	2	AFSLUITEN
<i>lopende kredietinvesteringen</i>		<i>5.733</i>	<i>4.067</i>	<i>1.666</i>	
Toekomstige kredieten volgens het vGRP 2019-2023					
Waterplan 2023	2023	200		200	
Vervangen/renoveren riolering 2023	2023	300		300	
Adaptieve klimaat maatregelen 2023	2023	215		215	
Nassaulaan - Kesteren 2020	2024 *	363	7	356	
De Leede II - Kesteren 2021	2024 *	392	5	387	
Dichterswijk/Romeinsebuurt - Kesteren 2021	2024 *	1.100	6	1.093	
<i>toekomstige kredietinvesteringen</i>		<i>2.569</i>	<i>18</i>	<i>2.551</i>	
<i>Kredietinvesteringen volgens het vGRP 2019-2023</i>		<i>8.302</i>	<i>4.085</i>	<i>4.218</i>	

* door heroverweging 2021 doorgeschoven kredietinvesteringen					
Bomenbuurt Wijk Ochten	2022	1.230	1.059	171	
Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 10.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. De werkzaamheden binnen het project Bomenbuurt in Ochten zijn in 2022 conform planning uitgevoerd en technisch opgeleverd. In verband met de nazorgfase is het project in het dienstjaar 2022 echter nog niet volledig afgerond. Het krediet dient geheel meegenomen te worden naar dienstjaar 2023. Na afronding kan dit investeringskrediet worden afgesloten.					
Wijk Dodewaard	2022	1.400	1.331	69	
Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 18.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. De werkzaamheden binnen het project Oranjebuurt Dodewaard zijn in 2022 conform planning uitgevoerd en technisch opgeleverd. In verband met de nazorgfase is het project in het dienstjaar 2022 echter nog niet volledig afgerond. Het krediet dient geheel meegenomen te worden naar dienstjaar 2023. Na afronding kan dit investeringskrediet worden afgesloten.					
Vogelbuurt 2 Opheusden	2022	1.500	494	1.006	
Toelichting: Bij dit investeringskrediet is sprake van een bijdrage van derden (oftewel subsidie regiodeal € 9.000). Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten. Bij dit investeringskrediet zijn uitgaven gedaan in het kader van voorbereiding. In Q4 2022 is er een aanbesteding gehouden. Planning is de ontwerp/vorbereidingsfase af te ronden medio juni 2023. Aansluitend zal de realisatiefase worden opgestart. Het budget dient te worden meegenomen naar 2023. Het beschikbare budget is taakstellend bij gelijkblijvende projectscope en een niet substantiële stijging van het kostprijsniveau t.o.v. Q1 2022.					
<i>lopende kredietinvesteringen</i>		<u>4.130</u>	<u>2.885</u>	<u>1.245</u>	
Nassaulaan eo Kesteren	2024 *	520	6	514	
Wijk Kesteren (Dichterswijk/Romeinsebuurt)	2024 *	1.400	6	1.394	
<i>toekomstige kredietinvesteringen</i>		<u>1.920</u>	<u>12</u>	<u>1.908</u>	
<i>Wegenbeheer op basis, rehabilitatie en bermverhardingen</i>		<u>6.050</u>	<u>2.897</u>	<u>3.153</u>	
* door heroverweging doorgeschoven kredietinvesteringen					
Verv.Lichtmasten ikv verduurz. 2020	2021	623	247	376	
Toelichting: Het project is in uitvoering, maar verloopt niet cf planning, door vertraging in de tijd van de te leveren materialen. Realisatie zal daarom plaatsvinden in 2023					
Verv.Lichtmasten ikv verduurz. 2021	2021	127	1	127	
Toelichting: Het project is in uitvoering, maar verloopt niet cf planning, door vertraging in de tijd van de te leveren materialen. Realisatie zal daarom plaatsvinden in 2023					
Verv.Lichtmasten ikv verduurz. 2022	2024	127		127	
Toelichting: Het project is nog niet in uitvoering en wordt doorgeschoven naar 2024.					
Verv.armaturen ikv verduurz 2020	2020	173	173		AFSLUITEN
Verv.armaturen ikv verduurz 2021	2022	173	9	164	
Toelichting: het project is in uitvoering, maar verloopt niet conform planning. Er is vertraging in tijd opgelopen door vertraging in tijd van leveringen. Realisatie zal daarom in 2023 plaatsvinden.					
Verv.armaturen ikv verduurz 2022	2022	173		173	
Pilot smartcity ikv verduurz 2022	2022	40		40	
<i>lopende kredietinvesteringen</i>		<u>1.437</u>	<u>429</u>	<u>1.008</u>	
<i>Toekomstige kredieten volgens verduurzaming lichtmasten etc.</i>					
Verv.Lichtmasten ikv verduurz. 2023	2023	127		127	
Verv.Lichtmasten ikv verduurz. 2024	2025	127		127	
Verv.armaturen ikv verduurz 2023	2023	173		173	
Verv.armaturen ikv verduurz 2024	2024	173		173	
Verv.armaturen ikv verduurz 2025	2025	173		173	
Pilot smartcity ikv verduurz 2023	2023	50		50	
Pilot smartcity ikv verduurz 2024	2024	50		50	
<i>toekomstige kredietinvesteringen</i>		<u>874</u>		<u>874</u>	
<i>Lichtmasten, armaturen ikv verduurzamen</i>		<u>2.311</u>	<u>429</u>	<u>1.881</u>	
Hamsestraat (Opheusden)	2022	50	34	16	AFSLUITEN
Hoeflaan (Ochten)	2022	50		50	
Toelichting: Dit project is onderdeel van de Bomenbuurt. De werkzaamheden zijn nog niet (geheel) uitgevoerd en afgerekend. Het wordt in het 1e kwartaal van 2023 uitgevoerd.					

Hoofdstraat, Fruitstraat- rotonde Broekdijk (Kesteren)	2022	200		200	
Toelichting: De verdere planvorming vindt in 2023 plaats, waarna uitvoering is voorzien in 2024. De werkzaamheden moeten afgestemd worden op de bouwwerkzaamheden in Casterhoven/Pottemsche Veld om schade door bouwverkeer te voorkomen					
Matensestraat, komgrens-Dalwagen (Dodewaard)	2022	50		50	
Oranjestraat (Ochten)	2022	50	3	47	
Station Opheusden	2022	793	689	104	
Toelichting: Het werk is nog niet afgerond, dus er worden in 2023 nog kosten gemaakt. De werkzaamheden worden voor de bouwvak 2023 afgerond, mits de benodigde vergunningen zijn ontvangen. Ook verwachten we nog een baat, omdat het restant van de provinciale subsidie (er is een voorschot ontvangen) nog uitbetaald moet worden. Bij dit investeringskrediet is sprake van subsidie € 528.555. Deze subsidie is ter(gedeeltelijke) dekking van de kapitaallasten.					
Welysestraat (Wely)	2021	75	1	74	
Fietsbrug Meersteeg (Echteld)	2021	200	10	190	
Toelichting: Het project wordt samen met de gemeente Buren uitgevoerd. Deze hebben pas vanaf 2023 budget beschikbaar. Momenteel vinden de verdere voorbereidingen plaats, realisatie is vanaf het 4e kwartaal van 2023 voorzien.					
Fazantstraat (Opheusden)	2020	80	59	21	AFSLUITEN
Keizerstraat, Dorpsstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2022	75		75	
Af-/toerit A15 (Dodewaard)	2025	300	24	276	AFSLUITEN
Toelichting: Uit onderzoeken is gebleken dat de verkeersintensiteit op de Dodewaardsestraat gemonitord moet worden. Op het moment dat dit een kritieke grens nadert, moeten er maatregelen genomen worden. Tot die tijd kan het krediet afgesloten worden. In het kader van de heroverweging is dit krediet naar 2025 doorgeschoven. Zo nodig wordt het opnieuw aangevraagd.					
Dorpsstraat (Ijzendoorn)	2022	40		40	
Eldik, diverse wegen	2022	50		50	
		<i>lopende kredietinvesteringen</i>	<i>2.013</i>	<i>820</i>	<i>1.193</i>
Oude Broekdijk (Kesteren)	2023	32		32	
44 RI-straat (Ochten)	2024	40		40	
Wijk De Leede - oud Kesteren	2024*	75		75	
Dorpsstraat (Opheusden)	2025*	100		100	
Spoorstraat (Kesteren)	2025*	200		200	
Molenstraat-Heuningstraat (Ijzendoorn)	2026*	250		250	
		<i>toekomstige kredietinvesteringen</i>	<i>697</i>	<i>697</i>	
		Uitvoeringsprogramma NBVVP	2.710	820	1.890
* door heroverweging doorgeschoven kredietinvesteringen					
Bomenbuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2022	40	30	10	AFSLUITEN
Oranjebuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2022	25	1	24	
Vogelbuurt Uitstraling openbaar groen bij revitaliseringsprojecten	2022	30	29	1	AFSLUITEN
		Groenbeheer	95	60	35
Fietspad Broekdijk	2020	1.240	1.361	-121	AFSLUITEN
Toelichting: In de 2e berap 2022 is het oorspronkelijke krediet met € 160.000 verminderd. Uiteindelijk blijkt dat deze vermindering te veel was. Op het oorspronkelijke krediet is uiteindelijk een bedrag van € 40.000 over. Er is dus € 120.000 teveel verminderd, dat bedrag is nu tekort. De kapitaallasten hebben geen effect op het jaarrekeningresultaat 2022, omdat we volgens de financiële verordening afschrijven een jaar na ingebruikname. Het project is nu afgerond, alle kosten zijn ook betaald. Het krediet kan worden afgesloten. Bij dit investeringskrediet is sprake van ontvangen van subsidie (€ 252.000) Deze subsidie is ter gedeeltelijke dekking van de kapitaallasten.					
Herinrichting buitenruimte dorpshuis IJzendoorn	2022	300	2	298	
Toelichting: De herinrichting van de buitenruimte dorpshuis IJzendoorn loopt gezamenlijk op met het dijkversterkingstraject van Waterschap Rivierenland. De dijkversterking is echter nog niet fysiek gestart en vandaar dat dit bedrag mee genomen moet worden naar dienstjaar 2023. Een eerste overleg met het bestuur van het dorpshuis IJzendoorn vindt plaats op 28 maart 2023 en verdere planvoorbereiding wordt in 2023 opgepakt. Realisatie zal naar verwachting gaan plaats vinden in 2024/2025. Verwacht wordt dat het investeringsbudget, welke beschikbaar is gesteld in 2020, een tekort kent voor de herinrichting van de buitenruimte. Krediet is gebaseerd op prijspeil 2020.					
Vorbereidingskrediet Randweg Opheusden	2021	400	335	65	
Aankoop strat.gronden Randweg Oph.	2022-'24	7.000	4	6.996	

ABC SV 2e fase	2020	75		75	AFSLUITEN
Toelichting: Er is in de derde Berap van 2017 een krediet van 75.000 aangevraagd voor de tweede fase van de ABC-structuurvisie. Hoofdvraag was of de gemeente weer een nota Kostenverhaal zou opstellen als ook voor de eerste fase is gedaan. Er is voor gekozen geen nota Kostenverhaal op te stellen maar de kosten die de gemeente moet maken voor de aanleg van de Randweg Opheusden deels te verhalen via de nota Bovenwijkse voorzieningen op de diverse initiatiefnemers. Omdat de nota Kostenverhaal niet opgesteld gaat worden kan deze investering worden afgesloten.					
Poort van Ochten	2020	105	65	40	AFSLUITEN
Vervanging bestelbus gebouwenbeheer	2022	30		30	
	Diversen	9.150	1.766	7.384	
Totaal investeringsbedragen		28.618	10.057	18.561	

Financiële vaste activa	Startjaar	Investerings- bedrag	Uitgaven tot 31-12-2022	Restant per 31-12-2022	
Startersleningen	2014	450	255	195	
Toelichting: Er worden geen nieuwe startersleningen meer verstrekt omdat deze regeling is komen te vervallen. In jaar 2022 zijn er aflossingen gedaan voor een bedrag van € 18,164. Op 31 december staat er nog voor een bedrag van € 195.366 uit aan leningen die in het verleden zijn verstrekt.					
Duurzaamheidsleningen	2016	250	99	151	
Toelichting: Van het investeringsbedrag van € 250.000 is €175.000 overgemaakt naar SVN. Aan leningen zijn verstrekkingen gedaan tot een bedrag van € 183.000 (verantwoord onder de fin.vaste activa) De rekening courant SVN laat een negatief saldo zien van 8.000 (dit is op balans opgenomen onder de liquide middelen).					
Duurzaamheidsleningen (asbestsanering)	2019	500	453	47	
Toelichting: Van het investeringsbedrag € 500.000 is € 200.000 overgemaakt naar SVN. Aan leningen zijn verstrekkingen gedaan tot een bedrag van € 212.000 (verantwoord bij de fin.vaste activa). De rekening courant SVN laat een negatief saldo zien van 12.000 (dit bedrag staat ook onder liquide middelen op de balans opgenomen). De leningen aan de SVN maken onderdeel uit van de verstrekte leningen die eveneens in de paragraaf financiering worden vermeld.					
Totaal investeringsbedragen		1.200	806	394	

Mutaties in reserves

Programma: Fysieke Leefomgeving				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Verskil Begr. na wijz. / Rekening
	Voor wijziging	Na wijziging		
Reserve Bovenwijkse voorzieningen				
Toevoegingen	130	58	58	0
Onttrekkingen	-250	-25	-25	0
Reserve Duurzaamheid				
Toevoegingen	0	253	253	0
Onttrekkingen	0	0	0	0
Reserve Essentaksterfte				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	-79	-79	-17	62
Reserve Kapitaallasten				
Toevoegingen	250	0	0	0
Onttrekkingen	-24	-16	0	16
Reserve Laanboomhuis				

Toevoegingen	0	97	97	0
Onttrekkingen	0	-54	-59	-5
Reserve Omgevingswet				
Toevoegingen	1.000	1.305	1.305	0
Onttrekkingen	0	-382	-264	118
Reserve Ruimtelijke investeringen				
Toevoegingen	40	13	13	0
Onttrekkingen	-50	-30	-30	0
Reserve Verkeer en vervoer				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	-85	-67	17
Totaal	1.017	1.055	1.264	209

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Reserve Essentaksterfte (incidenteel nadeel € 62.000)

De geplande werkzaamheden rondom de vervanging van de essen op het voetbalveld in Dodewaard zijn vertraagd. Er moet € 17.000 worden onttrokken aan de reserves Essentaksterfte in plaats van de begrootte € 79.000.

Reserve Omgevingswet (incidenteel nadeel € 118.000)

In 2022 is de Omgevingswet uitgesteld van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Hierdoor zijn er minder kosten gemaakt dan bij het opstellen van de begroting (medio 2021) waren voorzien. Een aantal projecten (o.a. programma buitengebied en omgevingsplan) heeft daarom zijn doorloop naar opvolgende jaren. Inmiddels is besloten om de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te laten gaan. Wij stellen de in 2022 niet bestede middelen van € 118.000 terug te laten vallen in de bestemmingsreserve implementatie Omgevingswet.

De overige kleine verschillen diverse reserves zijn per saldo € 29.000 nadelig en betreffen mutaties kleiner dan € 25.000 en behoeven geen toelichting.

Programma 4 Economie

Missie

We streven naar economische groei door te werken aan een goed ondernemersklimaat, goede ondernemersdienstverlening en een goede kwaliteit van onze werklocaties. Tevens zetten we in op vitaliteit van onze winkelkernen met ontwikkeling en behoud van gebieden met winkelconcentraties. We stimuleren economische groei via uitbreiding van verblijfs- en dagrecreatie. We willen de sterke kanten en mogelijkheden van de gemeente benutten. Kwaliteitsverbetering is hierbij het uitgangspunt. We ontwikkelen de mobiliteit in onze gemeente zo dat deze de bereikbaarheid, de verkeersveiligheid en de leefbaarheid versterkt.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

- [Neder-Betuws Verkeer-en Vervoerplan, beleidsrapportage \(2018\), \(achtergrondrapportage\)](#)
- [Regionale detailhandelsstructuurvisie Rivierenland \(2014\)](#)
- [Detailhandelsstructuurvisie Neder-Betuwe \(2016\)](#)
- [Kadernota basismobiliteit \(2015\)](#)
- [Intergemeentelijke Strategische Visie Laanboomcentrum Betuwe \(2015\)](#)
- [Regionaal Ambitiedocument 2022-2025](#)
- [Ruimtelijke Strategische Visie Regio Rivierenland \(2019\)](#)
- [Regionaal Programma Werklocaties 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Structuurvisie Agro Business Centre Opheusden \(2014\)](#)
- [Ruimtelijk Kwaliteitskader Agro Business Centre Opheusden \(2017\)](#)
- [Beleidsrichtlijnen Kantoren op bestaande bedrijventerreinen \(2020\)](#)
- [Omgevingsvisie Neder-Betuwe](#)

Thema's

4.1 Goed Ondernemersklimaat

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Plaatsing van Neder-Betuwe in de bovenste helft van de ranglijst van MKB-vriendelijkste gemeenten

- De uitkomsten van de verkiezing van de MKB-vriendelijkste gemeente in Nederland 2020 worden gebruikt als input voor de acties in het Plan van Aanpak Ondernemersdienstverlening. Hiermee versterken we de verdere dienstverlening van ondernemers en proberen we onze positie voor de verkiezing van 2022 te versterken.
- Wij werken aan doorontwikkeling van de in 2019 gestarte meerjarige subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF) om de lokale economie te stimuleren. Wij informeren (groepen van) ondernemers proactief over de mogelijkheden voor het indienen van aanvragen bij het LIF en het Regionaal Investeringsfonds (RIF).
- Ondernemers kunnen met hun vragen terecht bij het Bedrijvenloket Neder-Betuwe. Starters worden doorverwezen naar organisaties en programma's, die hen ondersteuning bieden (KvK en programma voor Gelderse starters www.startversneller.nl)
- Opstellen van een jaarlijkse Economische Rapportage en frequente berichtgeving over ontwikkelingen binnen het economische (beleids-)terrein.
- In 2022 gaan wij in afstemming met de vertegenwoordigers van het ondernemersplatform OVNB de diverse actiepunten uitvoeren.
- Het Plan van Aanpak bevat verbeter- en actiepunten voor het versterken van de ondernemersdienstverlening.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Er zijn 3 subsidies verstrekt in het kader van het Lokaal Investeringsfonds

Via het Lokaal Investeringsfonds (LIF) worden lokale projecten van ondernemers gesubsidieerd, die bijdragen aan innovatie, verduurzaming en/of economische structuurversterking. In 2022 zijn 3 subsidies verstrekt. Er was sprake van een mooie verdeling naar economische thema's: 1 subsidie voor samenwerking op bedrijventerreinen, 1 subsidie voor innovatie in de fruitteeltsector en 1 subsidie voor het opzetten van een platform op het gebied van arbeidsmarkt. De subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF) is in 2022 voor het laatste jaar ingezet. Deze regeling, op basis van minimaal 50% eigen cofinanciering, heeft dan vier jaar gelopen. De regeling heeft projecten van ondernemersverenigingen, ondernemersstichtingen en samenwerkende ondernemers een steun in de rug kunnen geven.

Geen subsidies dit jaar vanuit het Regionaal Investeringsfonds

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) is in 2021 gestopt en vervangen voor het Regionaal Stimuleringsfonds (RSF). Via het RSF worden door FruitDelta Rivierenland vernieuwende projecten van ondernemers gesubsidieerd die bijdragen aan de opgaven en doelstellingen uit het Regionaal Economisch Ambitiedocument van onze regio. Het gaat om projecten met een regionale impact. In 2022 zijn vanuit RSF geen subsidies verstrekt aan projecten van ondernemers in Neder-Betuwe.

Ondernemersdienstverlening

Het plan van aanpak ondernemersdienstverlening heeft ook in 2022 onze aandacht gevraagd. Er is een enquête onder ondernemers uitgezet om de behoefte aan ondersteuning in de herstelperiode na de crisis te achterhalen. De uitkomsten geven inzicht in de behoeften die ontstaan wanneer ondernemers herstellen van de COVID-19-periode. Actiepunten zijn geweest:

1. Klankbordgroep Omgevingsvisie (Meermalen over dit proces gesproken in het PVO)
2. Aanpassing reclamebeleid met zuilen en led-/lichtreclame (beleidsregel lichtreclame is Q1 2022 vastgesteld)
3. Levendige dorpskernen (continue proces, zie thema 4.3)
4. Openbare laadpalen (is in ontwikkeling)

5. Regionaal investeringsfonds (RIF) (lopende actie)
6. Resources voor lokale ondernemers (lopende actie)
7. Energietransitie (lopende actie)
8. Faciliteren ondernemers (lopende actie)
9. Project School & Jobs (lopende actie)
10. Laanboomsector (lopende actie)

Bij dit herstel sluit de gemeente Neder-Betuwe zoveel mogelijk aan bij deze behoeften om maatwerk te kunnen leveren in de dienstverlening voor de ondernemers. Bovendien is de Betuwse Ondernemersdag en het Ondernemersontbijt georganiseerd.

Bedrijvenloket

Het bedrijvenloket werd ook in 2022 goed gevonden en gebruikt door onze ondernemers. Het e-mailadres van het bedrijvenloket wordt vooral gebruikt door ondernemers die de accountmanager bedrijven nog niet persoonlijk kennen. Is dat contact gelegd, dan vindt de correspondentie vooral langs die weg plaats. Er hebben in 2022 minder bedrijfsbezoeken plaatsgevonden i.v.m. langdurige ziekte van de accountmanager bedrijven. Op de Betuwse Ondernemersdag is actief geflyerd voor de bekendheid van het bedrijvenloket.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

4.2 Recreatie en Toerisme

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Het zo goed mogelijk benutten van het landschappelijk schoon van Neder-Betuwe

- Faciliteren en starten van initiatieven en projecten uit het Landschaps Ontwikkelingsplan (LOP). In 2022 werken we aan een integrale actualisering van het LOP.
- Naast de ontwikkeling van het klompenpad Opheusden worden ook klompenpaden in Dodewaard, Ochten en IJzendoorn/Echteld uitgevoerd. Doel is te komen tot een netwerk van klompenpaden.
- Ondersteunen Uit@waarde bij de doorontwikkeling van het bestaande regionale fietsroutenetwerk. In regionaal verband wordt Uit@waarde verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het fietsknooppunten netwerk. Hiertoe is voor onze gemeente een overeenkomst afgesloten voor tien jaar (2019 - 2029).
- Planontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten en het daarbij zo goed mogelijk benutten van kansen voor versterking van de gebruikswaarde van het gebied.
Wij voeren met de samenwerkingspartners Rijkswaterstaat, Waterschap Rivierenland en provincie Gelderland de publieke ontwikkeling van het gebied Veerhaven Ochten uit. Dit doen we in samenhang met de opgaven van deze partners in de periode tot en met 2023. Dan wordt ingezet op het aantrekken van marktpartijen voor de private gebiedsontwikkeling van o.a. het Toeristisch Overstap Punt, het Bezoekersinformatiecentrum en extensieve dag- en verblijfsrecreatie.
- Voortzetten van de jaarlijkse financiële steun aan het Regionaal Bureau voor Toerisme Rivierenland (RBT) en jaarlijks evalueren en nabespreken op basis van gemaakte prestatieafspraken.
- Voor het aantrekken van meer recreanten wordt in samenwerking met het RBT Rivierenland en het Platform Recreatie & Toerisme gewerkt aan:
 - Streven naar het aanbieden van een kwalitatief en onderscheidend aanbod aan routes voor zowel fietsers als wandelaars;
 - Promotie & marketing van onze wandel- en fietsroutes door RBT Rivierenland met subsidie vanuit het provinciale programma Sterke Gelderse Routes;
 - Promotie & marketing in samenwerking met ondernemers door Neder-Betuwe pagina's en advertenties in de jaarlijkse uitgave RVRNLND Magazine (oplage 77.000 exemplaren);

- o Uitvoeren van acties uit de lokale visie Recreatie en Toerisme; Stimuleren en helpen van ondernemers bij nieuwe initiatieven die bijdragen aan een betere kwaliteit en meer recreatieaanbod.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Klompenpaden Dodewaard, Ochten en IJzendoorn/Echteld

In 2022 zijn de klompenpaden Dodewaard, het Hiensepad en het Uchtapad in Ochten feestelijk geopend. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen voor het klompenpad IJzendoorn / Echteld. We verwachten dat deze medio volgend jaar kan worden geopend. Op 8 december 2022 is een inspiratiedag biodiversiteit langs klompenpaden georganiseerd voor de vrijwilligersgroepen van de ontwikkelde en in ontwikkeling zijnde Klompenpaden (Marspad, Heuzesepad, Dodewaard, Ochten en Echteld/IJzendoorn). Tijdens deze bijeenkomst kwamen diverse thema's en ontwikkelingen ter sprake en werden de vrijwilligers bedankt voor hun inzet. Er zijn meer dan 50 vrijwilligers betrokken bij de klompenpaden, voor het beheer en de instandhouding van de routes.

Actualisering prestatieafspraken Bureau Toerisme

De jaarlijkse prestatieafspraken van Bureau Toerisme zijn aangepast naar samenwerkingsafspraken en in 2022 geëvalueerd. Daarbij zijn de regionale opgaven van het speerpunt recreatie en toerisme toegevoegd aan de werkzaamheden van Bureau Toerisme.

Uitvoering Regionaal ambitiedocument 2022-2025

In 2022 is de uitvoering gestart van het nieuwe regionaal ambitiedocument 2022 - 2025. Recreatie en toerisme blijft een van de drie speerpunten. Vijf opgaven leveren een bijdrage aan de doelstellingen van de ambitie. De gemeente Neder-Betuwe is trekker van de opgave 'agrotourisme'. In 2022 is het tussenresultaat behaald van een eerste inventarisatie van het agrotouristische aanbod in regio Rivierenland.

Veerhaven in Ochten

Voor de Veerhaven Ochten is in 2022 de definitieve PIP (provinciaal inpassingsplan) opgesteld.

Rustpunt Laanboomfietsroute

Door de komst van het Laanboomhuis is er een extra rustpunt toegevoegd aan de Laanboomfietsroute. Dit rustpunt bestaat uit een bankje met informatiebord. Het rustpunt is langs de Dalwagenseweg geplaatst bij de kruising met de Parallelweg.

Haalbaarheidsstudie voet-/fietsverbinding Amsterdam-Rijnkanaal

Samen met de gemeente Tiel is een haalbaarheidsstudie gestart naar de mogelijkheden van een voet-/fietsverbinding over het Amsterdam-Rijnkanaal. De resultaten worden in 2023 verwacht.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

Extra wandelroutes voor toeristen en recreanten, maar ook voor onze eigen inwoners.

Beter en transparanter inzicht in de evaluatie van de werkzaamheden van Bureau Toerisme in samenhang met de ambities vanuit de regio.

De (globale) aanbod analyse van het agrotouristische aanbod maakt inzichtelijk welk type aanbod aanwezig is in de regio (overnachten, streekproducten etc.)

4.3 Winkelconcentraties

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Actief verbeteren van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid van de kernen

- Afhankelijk van definitieve besluitvorming over het centrumplan Ochten werken we de plannen uit voor een toekomstbestendige (her)inrichting van de openbare ruimte.
- De herinrichting van de Hoofdstraat in Kesteren is voltooid.
- Verdere integrale uitwerking van de planvorming rond het centrumplan Opheusden.
- Het college heeft aangegeven, dat de prioriteit ligt bij de kernen Ochten en Kesteren. Hieraan geven wij voorrang. Private initiatieven voor de kern Opheusden blijven we nauwlettend volgen.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Er is intensief overleg gevoerd met marktpartijen om te komen tot de herontwikkeling van de huidige Vicary locatie. Er zijn diverse opties en varianten doorgesproken.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	De gemeente is in afwachting van het officieel indienen van het plan.

4.4 Glasvezelverbindingen

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Stappen naar een 100% dekkend glasvezelnetwerk

- De ambitie is te komen tot een open breedbandnetwerk dat toekomstbestendig is. Het is het eerste regionale glasvezelnetwerk van Nederland. Dit open netwerk is beschikbaar voor alle providers in Nederland die hun diensten hierop willen aanbieden.
- De UBR heeft een opdracht gegund aan een marktpartij voor ontwerp, aanleg, onderhoud en beheer van het regionale breedbandnetwerk voor de zogenaamde 'witte adressen' in het buitengebied. Het project van UBR richt zich alleen op alle zogenaamde 'enkel-koper-adressen' die zich buiten de dichtbevolkte kernen van de regio bevinden.
- In regionaal verband mogelijk maken en stimuleren van de aanleg van een breedbandnetwerk in het buitengebied van de aan de UBR deelnemende gemeenten.
- De gemeenteraden van de zeven samenwerkende gemeenten in de UBR zijn akkoord gegaan met een garantstelling voor een lening bij een bank. Deze garantstelling verhoudt zich met het aantal aan te sluiten adressen binnen de gemeente.
- De gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) is in januari 2020 opgericht. Er is door de UBR een lening afgesloten voor het aanleggen van het breedbandnetwerk. Dit na afronding van de aanbestedingsprocedure voor aanleg van het netwerk met een partij.
- Op 26 september 2019 heeft de gemeenteraad het college toestemming gegeven voor de oprichting van de Gemeenschappelijke regeling Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR). Op 1 oktober 2019 heeft het college positief besloten tot oprichting van deze gemeenschappelijke regeling. Begin 2020 is de UBR opgericht. Het gaat om een samenwerking tussen 7 gemeenten in regio Rivierenland voor de aanleg van een breedbandnetwerk voor de zogenaamde 'enkel-koper-adressen' in het buitengebied. Het is het eerste regionale glasvezelnetwerk van Nederland.
- Wij werken in regionaal verband mee aan het proces en de afstemming met Regio Rivierenland en de overige samenwerkende gemeenten in deze regio.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

In totaal worden 8880 adressen in de regio aangesloten. In de opdracht voor het aanleggen van het netwerk, wordt onderscheid gemaakt in reguliere adressen, dijkadressen en dijkversterkingsadressen. Inmiddels zijn veel adressen in onze gemeente aangesloten.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving

De meerderheid van de adressen binnen de gemeente Neder-Betuwe zijn inmiddels aangesloten.

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

Regionaal Programma werklocaties is geactualiseerd

In 2022 hebben we regionaal gewerkt aan een actualisering van het Regionaal Programma Werklocaties. Inmiddels is het geactualiseerde programma vastgesteld.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Functiemenging	percentage LISA	LISA	NB	54,50	55,70	56,40	57,50	57,50	57,90	
			L	52,30	52,50	52,90	53,30	53,20	53,30	
Vestiging (van bedrijven)	aantal per 1.000 inwoners	LISA	NB	144,40	142,20	146,60	151,50	157,30	160,20	
			L	136,40	139,60	145,20	151,20	158,10	165,10	

NB = Neder-Betuwe

L = Landelijk

Verbonden partijen

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openluchtrecreatie. Het doel is het ontwikkelen, beheren en exploiteren van voorzieningen voor openluchtrecreatie. Neder-Betuwe heeft geen recreatieplas die door het recreatieschap wordt beheerd. Het recreatieschap is tevens een platform waar gediscussieerd kan worden over regionale of landelijke ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Er zijn geen actuele ontwikkelingen

Industrieschap Medel

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

- Het uitgeven van bouwrijpe kavels op het bovenregionale bedrijventerrein.
- Participeren in en bijdragen aan de Logistics Valley Rivierenland. Dit is een samenwerkingsverband tussen overheid, onderwijs en ondernemers. Dit is opgezet om de economische ontwikkeling langs de Gelderse corridor te stimuleren door versterking van de logistieke activiteiten.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Het bestemmingsplan Medel afronding is onherroepelijk. Daarmee is een titel verkregen om kavels uit te geven. De verwachting is dat in 2023 het grootste deel van de kavels verkocht is.

Waterbedrijf Vitens N.V.

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater:

- De inwoners van Neder-Betuwe voorzien van kwalitatief goed drinkwater tegen een zo laag mogelijke prijs.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Geen.

Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

De Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBR) is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 7 gemeenten: Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West

Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. Doel van deze samenwerking is te komen tot een breedbandnetwerk in het buitengebied van deze gemeenten.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

De komende maanden/jaren wordt de exploitatie van het glasvezelnetwerk op 8.880 adressen in het buitengebied van de gemeenten in de UBR ingevuld.

Wat heeft het gekost?

Programma: P4 Economie				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging	2022	Begr. na wijz. / Rekening
Lasten	2.242	4.287	3.023	-1.264
Baten	-1.694	-9.573	-8.663	910
Exploitatieresultaat	547	-5.286	-5.640	-354

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (voordeel incidenteel € 347.000)

Exploitatie ABC 2e Fase (nadeel incidenteel € 51.000)

Er is in de derde Berap van 2017 een krediet aangevraagd voor de tweede fase van de ABC structuurvisie. Hoofdvraag was of de gemeente weer een nota Kostenverhaal zou opstellen als ook voor de eerste fase is gedaan. Er is voor gekozen geen nota Kostenverhaal op te stellen maar de kosten die de gemeente moet maken voor de aanleg van de Randweg Opheusden deels te verhalen via de nota Bovenwijkse voorzieningen op de diverse initiatiefnemers. De kosten die gemaakt zijn tot en met 2022 voor ABC-SV fase 2 komen door het vervallen van het aangevraagd krediet ten laste van de exploitatie. Deze kosten betekenen een overschrijding van € 51.000 die ten laste komen van het jaarrekeningresultaat.

Grondexploitatie (voordeel incidenteel € 389.000)

De uitleg van dit verschil (m.b.t. ABC) vindt u Paragraaf 6 Grondexploitatie van deze Jaarrekening 2022.

Overige kleine verschillen binnen dit taakveld (incidenteel voordeel € 9.000)

Behoeven geen toelichting

Overige taakvelden kleine verschillen (voordeel incidenteel € 7.000)

Op de overige taakvelden binnen dit programma is een voordeel van € 7.000, die geen toelichting behoeven.

Investerings

Programma: 4 Economie					
	Startjaar	Investerings bedrag x € 1000	Uitgaven tot 31-12-2022	Restant per 31-12-2022	Voortgang Resultaat
Ontwikkeling Veerhaven Ochten	2022	135	24	111	
Toelichting: De investering voor de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten is gekoppeld aan de uitvoering van de dijkversterking. Dat betekent dat de planning wordt doorgeschoven. Het waterschap Rivierenland heeft in februari 2023 de opdracht voor de uitvoering van de dijkversterking gegund aan Dijkalliantie Neder-Betuwe (Dura vermeer, GMB en Ploegam). Onderdeel van de uitvoering zal ook de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten zijn. Voordeel is dat werk met werk gemaakt wordt en dat er minder overlast is voor de omgeving. De start met de uitvoering staat gepland voor 2024 met een doorlooptijd tot 2028.					
Herinrichting v Drielplein Ochten	2023	1.200	45	1.155	

Toelichting: Bij dit investeringskrediet zijn uitgaven gedaan in het kader van voorbereiding. In de maand oktober 2022 is een inloopavond georganiseerd door de ontwikkelaar/exploitant waarbij de bewoners en ondernemers geïnformeerd zijn over de planvorming en het schetsontwerp van de openbare ruimte. De herinrichting van het van Driel-plein Ochten is echter in de vertraging geraakt door het ontbreken van de anterieure overeenkomst met deze ontwikkelaar/exploitant. Planvorming wordt in 2023 echter wel verder uitgewerkt en realisatie zal naar verwachting gaan plaats vinden in dienstjaar 2024/2025. Verwacht wordt dat het investeringsbudget, beschikbaar gesteld in 2019, een tekort kent voor de herinrichting van de buitenruimte op en rondom het van Driel-plein. Dit omdat het krediet is gebaseerd op prijspeil 2019.

Totaal investeringsbedragen		1.335	68	1.267	
------------------------------------	--	--------------	-----------	--------------	--

Mutaties in reserves

Programma:					
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Verschil	
	Voor wijziging	Na wijziging		Begr. na wijz. / Rekening	
Reserve					
Toevoegingen	0	0	0		0
Onttrekkingen	0	0	0		0
Totaal	0	0	0		0

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Een toelichting is niet nodig.

Programma 5 Wmo, jeugdzorg en participatiewet

Missie

Iedereen doet mee en iedereen doet ertoe

De kracht en mogelijkheden van onze inwoners zijn de vertrekpunten bij de (her)inrichting van het sociale domein. Met en voor de inwoners werken wij aan een samenleving waarin ruimte, begrip en aandacht is voor de verschillende identiteiten die onze gemeente rijk is. Het creëren van een klimaat van welzijn is een taak van ons allemaal.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- [Raadsvisie 2030 \(2019\)](#)
- [Integrale Beleidsnota Sociaal Domein "Samen verder op de ingeslagen weg" 2021 - 2024 \(2021\)](#)
- [Uitvoeringsplan Meedoen en Samenleven \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Optimaal Ontwikkelen en Opgroeien \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Gezond en Vitaal \(2022\)](#)
- [Algemene subsidieverordening Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties \(2019\)](#)
- [Nadere regel belangenbehartiging sociaal domein 2019 \(2019\)](#)

Wmo/Jeugd

- [Nota Kernpunten \(2013\)](#),
- [Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Neder-Betuwe 2020 \(2020\)](#)
- [Verordening Jeugdhulp gemeente Neder-Betuwe 2022 \(2021\)](#)
- [Dienstverleningsovereenkomst Wmo/Jeugd door de regio Rivierenland \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidie vervanging buurtbus Klaartje en Swobrik 2019 \(2019\)](#)
- [Nadere regels Maatschappelijke ondersteuning gemeente Neder-Betuwe 2019 \(2019\)](#)
- [Beleidsregels huishoudelijke ondersteuning Wmo gemeente Neder-Betuwe 2020 \(2020\)](#)
- [Nadere regels jeugdhulp gemeente Neder-Betuwe 2022 \(2022\)](#)
- [Beleidsregels woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en rolstoelen Neder-Betuwe 2021 \(2021\)](#)

Participatie

- [Vangnetregeling Participatiewet \(2015\)](#)
- [Re-integratieverordening \(2017\)](#)
- [Verordening individuele studietoelage Participatiewet \(2022\)](#)
- [Verordening meedoenregeling Neder-Betuwe 2022 \(2022\)](#)
- [Afstemmingsverordening Participatiewet \(2016\)](#)
- [Verordening individuele inkomensvoorziening \(2014\)](#)
- [Verordening loonkostensubsidie \(2017\)](#)
- [Gemeenschappelijke regeling Werkzaam Rivierenland \(2021\)](#)

Volksgezondheid

- [Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid \(2020\)](#)
- [Meerjarenstrategie GGD Gelderland-Zuid 2020-2023 \(2020\)](#)
- [Preventie- en Handhavingplan Alcohol Neder-Betuwe 2022-2024 \(2021\) en het Uitvoeringsplan 2022](#)
- [Uitvoeringskader gezond opgroeien in Neder-Betuwe 2019-2024 \(2019\)](#)
- [Monitor Neder-Betuwe Bloeit! 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Hoofdlijnennotitie Aanpak eenzaamheid Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidie voorkomen en/of verminderen van eenzaamheid 2022 \(2022\)](#)

Overige

- Verordening tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (2018)
- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2018-2021 (2018), bijbehorende beleidsregels (2019), bijbehorende beleidsregels (2022)
- Verordening beslistermijn Schuldhulpverlening Neder-Betuwe 2022 (2021)
- Beleidsregels Bijzonder Bijstand 2018 (2018), Beleidsregels Bijzondere Bijstand 2022 (2022)
- Plan van aanpak bestrijding kinderarmoede (2018)
- Beleidsplan GGZ Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020 'Samen Dichtbij' (2018)
- Beschermd Wonen, regio Nijmegen en Rivierenland (2021)

Thema's

5.1 Zorg voor wie het echt nodig heeft en budget sociaal domein

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Zorg voor wie het echt nodig heeft

- In 2021 zijn de zorgaanbieders betrokken bij het inkoopproces 2022. Daarnaast wordt er een regionale nota inkoopstrategie opgesteld, waarbij ook de zorgaanbieders een rol spelen. In deze processen is ook aandacht voor de innovatie binnen het sociaal domein.
- De integrale aanpak van zorg en ondersteuning van ouderen krijgt vorm in de nota Sociaal Domein.
- Stabiliseren van cliënttevredenheid ten opzichte van het voorgaande jaar (in 2022 ontvangen wij de rapportages over de cliënttevredenheid van 2021).
- Uitwerken nieuwe nota Sociaal Domein. Door corona heeft dit proces vertraging opgelopen. In september 2021 is de nota aangeboden aan de raad.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Het inkoopproces Wmo en Jeugd is vertraagd

In 2022 hebben verschillende werkgroepen op regionaal niveau gewerkt aan het inkoopproces. Op 8 juni 2022 ging het aanbestedingsproces van start met de publicatie van de stukken. In augustus hebben twee aanbieders een klacht ingediend. Daardoor heeft deze procedure vertraging opgelopen. De inzet van de werkgroepen heeft er wel toe geleid dat er geen rechtszaak is gekomen en het proces weer kon worden voortgezet. De planning is nu dat de nieuwe contracten in de tweede helft van 2023 ingaan.

Op basis van het cliënttevredenheidsonderzoek hebben wij de formatie uitgebreid

Het cliënttevredenheidsonderzoek laat een stabiele positieve lijn zien. In 2021 is alleen de tevredenheid over de wachttijd van de Wmo-cliënten gedaald. Dat kwam door een stijging van de aanvragen en te beperkte capaciteit om dit op te vangen. Met de formatie-uitbreiding is hier extra formatie voor gerealiseerd. De overige onderwerpen zijn stabiel of gestegen in tevredenheid.

De uitvoeringsplannen van de nota Sociaal Domein zijn vastgesteld

We hebben gewerkt aan de uitvoeringsplannen behorend bij de nota Sociaal Domein. Hiervoor zijn bijeenkomsten met partners en u als raad georganiseerd. De integrale aanpak van zorg en ondersteuning van ouderen is hierin meegenomen. In de raadsvergadering van 29 september 2022 heeft uw raad drie uitvoeringsplannen van de nota Sociaal Domein vastgesteld. Te weten Meedoen & Samenleven, Optimaal Ontwikkelen & Opgroeien en Gezond & Vitaal. Deze uitvoeringsplannen bevatten maatschappelijke resultaten en deelresultaten waaraan ook in 2022 al gewerkt is. Deze resultaten zijn bij verschillende thema's terug te vinden in Programma 2, 5 en 6.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>De afgelopen 4 jaar hebben wij gewerkt aan het opzetten van een inkoopstrategie en het implementeren hiervan in de aanbesteding van de nieuwe inkoop Wmo en jeugd. De nieuwe contracten gaan de tweede helft van 2023 in. Ondertussen is de zorg voor wie het nodig heeft gewoon doorgedaan. Het cliënttevredenheidsonderzoek laat een stabiele positieve lijn zien qua tevredenheid. We verwachten dat we door de realisatie van extra capaciteit de dalende tevredenheid over de wachttijd voor Wmo-cliënten hebben gestopt. We verwachten in 2023 weer een stijgende tevredenheid te zien. Met de nota Sociaal Domein en bijbehorende uitvoeringsplannen hebben we een mooie basis gelegd om de komende jaren op voort te bouwen. Daarmee hebben we bereikt dat we ons samen met onze maatschappelijke partners ook in de toekomst blijvend inspannen. Om de zorg te kunnen bieden aan diegenen die het echt nodig hebben.</p>

5.2 Maatschappelijke participatie – Iedereen doet mee

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Voldoende impulsen voor bijstandsgerechtigden om een maatschappelijke bijdrage te leveren.

- Deelname aan projecten van het Regionaal Werkbedrijf - Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt Rivierenland (RW - POA Rivierenland) die de route naar werk moeten verkorten.
- Ondernemers worden gestimuleerd werkloze inwoners (al dan niet met arbeidsbeperking) van werk te voorzien. Via het Regionaal Werkbedrijf (waarin overheid, werkgevers- en werknemersorganisaties en onderwijsinstellingen zijn vertegenwoordigd) vindt samenwerking plaats om mensen met een arbeidsbeperking passend werk te bieden. In 2021 is de regionale werkgeversbenadering verder geüniformeerd. Werkgevers krijgen vanaf dat moment te maken met één portaal, waarachter meerdere uitvoeringsorganisaties (zoals UWV, gemeente Buren en Werkzaak) samenwerken.

Participatie statushouders stimuleren

- Op 1 januari 2022 treedt de nieuwe Wet Inburgering in werking. Vanaf dat moment krijgen gemeenten de regie (terug) op het inburgeringstraject van inwoners. Voor de zogenaamde 'ondertussengroep' statushouders, die nog met de vroegere Wet Inburgering te maken hebben, worden op dit moment trajecten georganiseerd om het taalniveau zoveel als mogelijk te versterken. Focus ligt daarbij op de groep inburgeraars die de taal tegen het einde van hun DUO-lening nog niet voldoende machtig zijn om te slagen voor het inburgeringsexamen. Dit is een samenwerkingsproject binnen de arbeidsmarktregio.
- In overleg met gemeente Buren en Vluchtelingenwerk actief op zoek gaan naar (vrijwilligers) werk.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Impulsen voor bijstandsgerechtigden om een maatschappelijke bijdrage te leveren

In 2022 was vooral sprake van een opvallende krapte op de arbeidsmarkt. Daarnaast zijn er ook groepen inwoners zijn die, door een mismatch in vraag en aanbod of door beperkingen, nog altijd moeizaam een plek vinden op de arbeidsmarkt. Na 2,5 jaar is het actieplan Perspectief op Werk afgerond. Met een meerjarige Strategische Agenda Arbeidsmarkt en Onderwijs werken werkgevers- en werknemersorganisaties, UWV en gemeenten en onderwijsinstellingen samen langs vier sporen om de inclusiviteit van de arbeidsmarkt te bevorderen. Deze agenda geeft ook de komende jaren focus en richting aan diverse projecten, campagnes en samenwerkingsverbanden binnen de arbeidsmarktregio.

In 2022 is de lang verwachte wet Inburgering 2021 in werking getreden

In de stelselwijziging worden drie verschillende leerroutes aangeboden:

1. de onderwijsroute voor jongere inburgeraars heeft tot doel uitstroom naar een reguliere MBO- HBO- of WO-opleiding;
2. de B1-route heeft tot doel taalniveau B1 te behalen om uitstroom naar werk mogelijk te maken;
3. de zelfredzaamheidsroute is bedoeld voor de doelgroep voor wie het B1-niveau en/of uitstroom naar werk niet haalbaar lijkt.

Gelet op de schaalgrootte hebben de gemeenten in Rivierenland ervoor gekozen om samen de uitvoering van de wet op te pakken. Parallel aan de nieuwe wet Inburgering blijft nog een aantal jaren sprake van een groep inburgeraars waarop de nieuwe wet (en de regierol van de gemeente) niet van toepassing is. Ook deze "ondertussengroep" werd zoveel als mogelijk in de geest van de nieuwe wet begeleid.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Mede dankzij de krappe arbeidsmarkt verliepen projecten gericht op inclusieve

	arbeidsmarkt naar tevredenheid.
	De implementatie van de Wet Inburgering 2021 kampte met forse opstartproblemen. Er was lange tijd onvoldoende personele capaciteit beschikbaar in elke schakel van de inburgeringsketen. Informatievoorziening vanuit de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) over inburgeringsplicht was de eerste helft van 2022 niet beschikbaar en/of onbetrouwbaar. Daar stond een grotere "ondertussengroep" en een verhoogde instroom van statushouders tegenover. Door inflatie en energiecrisis kwam ook de nieuwe taak "financieel ontzorgen" onder grote druk te staan. Pas in de tweede helft van 2022 stabiliseerde de situatie enigszins en kon de opbouw van het nieuwe stelsel echt beginnen. Uiteindelijk scoorde Regio Rivierenland iets beter dan landelijk gemiddeld qua aantallen uitgevoerde Brede Intakes en afgegeven Plannen Inburgering en Participatie (PIP's).

5.3 Preventie – Maatschappelijk terrein

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Transformatie van zorgverlening naar meer preventie

- Verdere uitvoeren van beleid om eenzaamheid te voorkomen (startnotitie is vastgesteld in het vierde kwartaal van 2019).
- Gerichte preventie en versterking van eigen kracht door het ontwikkelen van een specifiek aanbod voor groepen jeugdigen en/of ouders, die een vergrote kans lopen om een beroep op jeugdhulp te doen.
- Verbreden van informele zorg door goede informatievoorziening en samenwerking van maatschappelijke partners zoals SWAN, Welzijn Rivierstroom en Mozaïek, buurtsportcoaches, huisartsen en onze kernpunten e.a.
- Uitvoering pilot vitaal sportpark Dodewaard om maatschappelijk rendement te vergroten i.s.m. sport, onderwijs, welzijn, cultuur, kinderopvang, buurtsportcoaches, zorgaanbieders, CIOS, GSF en ROC.
- De gewenste samenwerking tussen de gemeente en de huisartsen krijgt steeds meer vorm. In oktober 2021 is een POH Jeugd gestart bij de huisartspraktijken.
- Uitvoeren van de plannen uit het in 2020 opgestelde lokale Sportakkoord.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Vanuit de lokale coalitie tegen eenzaamheid 'Samen is leuker' is aandacht en inzet geweest voor het voorkomen en verminderen van eenzaamheid

In 2022 hebben we extra op dit thema kunnen inzetten, omdat er extra coronamiddelen beschikbaar waren. De verschillende betrokken organisaties hebben hierdoor extra activiteiten in de dorpen uitgevoerd en initiatieven mogelijk gemaakt. In 2022 zijn de uitvoeringsplannen bij de Integrale beleidsnota Sociaal Domein 2021-2024 vastgesteld. Onder het thema Meedoen en Samenleven is een deelresultaat opgenomen waarmee we ook in 2023 verder werken aan het verminderen van eenzaamheid onder onze inwoners.

Het aanbod voor gerichte preventie jeugd is uitgebreid

In 2022 is het aanbod voor gerichte preventie en het versterken van de eigen kracht uitgebreid met Dappere Dino's. Dit is een training voor kinderen van gescheiden ouders in de leeftijd van 6-8 jaar. Ook is 'Bakkie Kroost' van start gegaan: een laagdrempelige ontmoetingsplek voor opvoeders in onze gemeente. Er wordt gesproken over diverse thema's rondom opvoeding. Verder is het aanbod van stichting BeWell in het vierde kwartaal van 2022 op pilotbasis uitgebreid. Zij kunnen nu iedere zaterdag activiteiten aan jeugdigen aanbieden, in plaats van twee zaterdagen per maand. Bij stichting BeWell zijn alle jeugdigen welkom, ook (of juist) als zij een ondersteuningsbehoefte hebben. Ook is 'Join us' van start gegaan: een programma om eenzaamheid onder jongeren van 12-23 jaar tegen te gaan. Tenslotte heeft de jongereninloop 'het Tussenpad' goed vorm gekregen in 2022. Het Tussenpad wordt door ca. 50 jongeren per avond bezocht.

Wij hebben een bijeenkomst georganiseerd om de samenwerking met de huisartsen te versterken op diverse thema's in het Sociaal Domein

Denk hierbij aan preventie, welzijn, ouderenzorg, gezondheid, jeugdzorg, etc. Er was een goede opkomst en er zijn concrete onderlinge afspraken gemaakt. Afgesproken is dat er tweemaal per jaar een overleg met (een delegatie van) de huisartsen plaatsvindt.

De inzet van de praktijkondersteuner (POH) Jeugd is in 2022 naar tevredenheid verlopen

De POH Jeugd had meer ruimte dan de huisarts om individuele gesprekken te voeren en de vraag van de jeugdige te verhelderen. Soms bleken de individuele gesprekken voldoende om de ondersteuningsvraag te beantwoorden. Als een verwijzing naar meer gespecialiseerde zorg nodig was, bleek deze beter aan te sluiten dankzij de meer uitgebreide vraag verheldering van de POH Jeugd. We zien een afname in het aantal verwijzingen naar jeugd-GGz.

De eerste stappen zijn gezet voor het vormen van een coalitie in het kader van het Rijksprogramma 'Kansrijke Start'

Vanuit het ministerie van VWS hebben alle gemeenten de opdracht gekregen om in 2023 een lokale coalitie Kansrijke Start te vormen. Kansrijke Start is een landelijk actieprogramma waarin gemeenten zich samen met lokale partners zoals jeugdgezondheidszorg, verloskundigen, kraamzorg en zorgpartners inzetten om gezinnen in een kwetsbare situatie te ondersteunen. Rondom de zwangerschap en de periode daarna. In 2022 zijn we in onze gemeente gestart met het vormen van deze lokale coalitie. Door het organiseren van een startbijeenkomst voor alle betrokken partners en het opstellen van een plan voor de komende jaren. Ook zijn we begonnen met inventariseren van wat er in dit kader al voor activiteiten lopen in onze gemeente, wat al goed gaat en waar we met elkaar nog kansen zien. De uitkomsten worden vastgelegd in een concreet plan van aanpak Kansrijke Start dat we de komende jaren vanuit de lokale coalitie uit gaan voeren. Dit gebeurt uiteraard in nauwe samenhang met het eerder vastgestelde uitvoeringsplan Optimaal Ontwikkelen en Opgroeien.

De ambities en acties van het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! zijn uitgevoerd

Zoals eerder gemeld is het lokale Sportakkoord onder de naam Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! uitgebreid tot een breed leefstijlakkoord. Dit is een samenvoeging van het lokale Sportakkoord en het lokale Preventieakkoord van Neder-Betuwe. Met de stuurgroep, die bestaat uit een vertegenwoordiging van de gemeente en verschillende maatschappelijke partners, is uitvoering gegeven aan de ambities en acties daaruit. Diverse initiatieven van organisaties en inwoners voor een gezonder Neder-Betuwe zijn financieel ondersteund. Zoals 'Join the club!', een buitenspeeldag, een wandelgroep voor de Nationale Diabetes Challenge, de 'Peuter4daagse' en een Walking Footballtoernooi. Ook zijn nieuwe samenwerkingen tussen partners op het gebied van sport en gezondheid ontstaan, waarin met name de buurtsportcoaches een verbindende rol hebben gespeeld. De aangestelde projectleider heeft zich gericht op de borging van het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! binnen de preventieve infrastructuur van Neder-Betuwe.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>Met het uitbreiden van ons collectieve preventieve aanbod hebben wij bijgedragen aan het versterken van de eigen kracht en het voorkómen van de inzet van meer specialistische vormen van jeugdhulp. Verder hebben wij de samenwerking met de huisartsen versterkt op diverse thema's binnen het Sociaal Domein.</p> <p>Met de uitvoering van het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! hebben we initiatieven die bijdragen aan een sportief en gezond Neder-Betuwe gefaciliteerd. Ook hebben we de samenwerking tussen verschillende preventieve partners op het gebied van sport en gezondheid versterkt. Hiermee hebben we de integrale preventieve inzet en samenwerking op een gezonde leefstijl vergroot.</p> <p>De inzet op het voorkomen en verminderen van eenzaamheid is verder versterkt.</p>

Nieuwe partners hebben zich aangesloten bij de lokale coalitie tegen eenzaamheid Samen is leuker. Aan verschillende initiatieven ter vermindering/ het voorkomen van eenzaamheid is subsidie verstrekt. Zoals een high-tea, lasergamen, een Buurt-biblio en diverse welzijnsactiviteiten.

5.4 Mantelzorg

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Mantelzorg is op haar taak berekend

- Vervolgen van en besluiten over het herijken van de waardering voor vrijwilligers en mantelzorgers door een eigentijdse vorm te vinden om hen meer te waarderen.
- Onderzoek naar de mogelijke inzet van maatschappelijke stages in overleg met het voortgezet onderwijs om jongeren zo te betrekken bij het vrijwilligerswerk.
- Uitvoeren van de uitkomsten van het onderzoek naar welke aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig is voor onze mantelzorgers. Doel is dat zij hun taak als mantelzorger kunnen volhouden en kunnen combineren met het werk en andere activiteiten. Daarbij ook aandacht besteden aan jonge mantelzorgers om overbelasting te voorkomen.
- Onderzoeken welke aanvullende ondersteuningsbehoefte nodig is voor onze vrijwilligers, zodat zij hun taak als vrijwilliger kunnen volhouden en kunnen combineren met het werk en andere activiteiten.
- Ontwikkelen van beleid op het terrein van mantelzorg en vrijwilligerswerk.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

De rol van mantelzorgknooppunt is verder uitgewerkt

In lijn met het advies van Mantelzorg NL uit 2020 is de rol van mantelzorgknooppunt toegewezen aan Welzijn Rivierstroom. In 2022 is deze rol verder uitgewerkt en is hier meer bekendheid aan gegeven. Naast collectieve activiteiten, waaronder de Dag van de Mantelzorger, biedt Welzijn Rivierstroom individuele ondersteuning aan mantelzorgers. Deze laatstgenoemde individuele ondersteuning begon in 2021 als pilot en is in 2022 structureel geborgd in de werkwijze van Welzijn Rivierstroom.

Er is in het bijzonder aandacht besteed aan de jonge mantelzorger in de leeftijd tot 25 jaar

Welzijn Rivierstroom en jongerenwelzijnsorganisaties Mozaïek en Eleos hebben samen het aanbod en de ondersteuning voor jonge mantelzorgers vormgegeven. Vanwege de expertise van Mozaïek bij deze doelgroep hebben we eind 2022 besloten de regierol voor jonge mantelzorgers bij hen te beleggen. Op deze manier scheppen we duidelijkheid in de rolverdeling en verantwoordelijkheden van de partners. In 2023 werken we deze beleidskeuze nader uit.

De waardering voor mantelzorgers in de vorm van het mantelzorgcompliment is versoepeld

Inwoners van instellingen zoals verzorgingstehuizen kunnen vanaf nu ook het mantelzorgcompliment aanvragen. Hier is bekendheid aan gegeven via het Neder-Betuwe Magazine en dit heeft geleid tot een toename van het aantal aanvragen voor het mantelzorgcompliment. In totaal zijn er in 2022 131 mantelzorgcomplimenten verstrekt. Dat is een toename van bijna 50% ten opzichte van 2021.

Het uitvoeringsplan Meedoen en Samenleven is vastgesteld

In het recent vastgestelde uitvoeringsplan Meedoen en Samenleven bij de Integrale Beleidsnota Sociaal Domein 2021-2024 hebben we drie deelresultaten geformuleerd bij het gewenste resultaat 'Mantelzorgers zijn in balans'. Deze concretisering geeft ons en de eerder genoemde partners meer richting bij het vormgeven en uitvoeren van mantelzorgbeleid vanaf 2023.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>We zien dat het mantelzorgknooppunt en de mantelzorgconsulenten goed functioneren en een groot bereik hebben. In 2022 konden na de coronaperiode weer bijeenkomsten worden opgestart. Zo konden meer mantelzorgers worden bereikt en is de onderlinge ontmoeting gestimuleerd. Daarnaast is vanuit het mantelzorgknooppunt ingezet op bredere bekendheid met de terminologie rondom mantelzorg om de (h)erkenning van deze rol bij inwoners, ondernemers, professionals en andere betrokkenen te vergroten.</p> <p>Structureel beleid op het terrein van mantelzorg en vrijwilligerswerk is in 2022 nog niet tot stand gekomen. We zijn voornemens dit in 2023 op te zetten. De eerste aanzetten hiertoe zijn reeds gedaan.</p> <p>In de bestuursrapportage najaar 2021 hebben we reeds toegelicht dat we geen vervolg geven aan de inzet van maatschappelijke stages.</p>

5.5 Armoedebeleid en schuldhulpverlening

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Armoede neemt af

- Bestrijden van kinderarmoede door het aanbieden van het zogenoemde kindpakket. Het streven is om circa 545 voorzieningen te verstrekken, waarbij het mogelijk is dat één kind gebruik maakt van een combinatie van voorzieningen.
- Uitvoeren van het Meerjarenbeleidsplan schuldhulpverlening door de samenwerking tussen alle partijen op het gebied van schulden en vroeg-signalering te vergroten. Sinds 2021 heeft de gemeente dankzij nieuwe wetgeving ruimere mogelijkheden om bij betalingsachterstanden inwoners proactief te benaderen. In eerste instantie richt de aanpak zich op partijen als woningbouwverenigingen, nutsbedrijven en zorgverzekeraars.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

We hebben ondersteuning geboden om armoede tegen te gaan

Maandelijks zijn gemiddeld 40-50 inwoners proactief benaderd met een hulpaanbod naar aanleiding van een ontvangen signaal over betalingsachterstanden voor huur, gas/water/licht en/of zorgpremie. Per maand reageren gemiddeld 5-10 inwoners op het aanbod. Per casus is maatwerk geleverd en hebben we, waar dat wenselijk was, doorverwezen. Er zijn ruim 700 voorzieningen verstrekt vanuit het kindpakket.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>Geplande acties zijn volgens planning verlopen. Daarnaast hebben we extra inspanningen verricht zoals het verstrekken van de energietoeslag. Onze inspanningen nemen niet weg dat er in 2022 grote zorgen zijn geuit door vele inwoners over onder meer de hoge energieprijzen. Bovendien zien wij de gevolgen van de stijging van de energielasten terug in hogere aantallen inwoners met betalingsproblemen.</p>

5.6 Jeugdzorg

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg en actief beleid voor pleegzorg. Versterken van de eigen kracht

- Verbeteren van de samenwerking tussen gemeente en onderwijs via het ondersteuningsteam op school en met het opstellen van een integraal ondersteuningsplan voor jeugdigen. Naast de

al verbeterde samenwerking met de basisscholen zetten we ook in op de samenwerking met het voortgezet onderwijs en partners in de voorschoolse periode.

- Verbeteren van de samenwerking tussen huis- en jeugdartsen, Kernpunten en Sociaal Team door onder andere de inzet van een gedragsdeskundige en de ondersteuningsteams (OT's) op scholen. Hierdoor kan de inzet van specialistische (Geestelijke Gezondheids)zorg beperkt of anders ingezet worden.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Wij hebben bijeenkomsten over het thema *normaliseren* georganiseerd voor het onderwijs en medische professionals

Normaliseren is een leidend principe uit de Nota Sociaal Domein. Om concreet met dit thema aan de slag te gaan, hebben wij in 2022 twee bijeenkomsten georganiseerd. Respectievelijk voor het primair onderwijs en voor medische professionals. Het samenwerken en onderhouden van relaties met verschillende partners is een vast onderdeel van onze werkzaamheden.

Er is stilgestaan bij knelpunten en kansen om beter tot normaliseren te komen. Op deze manier is bijgedragen aan het versterken van de eigen kracht en de omgeving van de jeugdige. Met als doel om op de lange termijn de druk op jeugdhulpverlening te verminderen. Beide bijeenkomsten zijn goed bezocht. Ze hebben tot aanknopingspunten geleid om normaliseren in de praktijk nog beter vorm te kunnen geven. In 2023 worden de inspanningen op dit thema voortgezet en uitgebreid. Hiervoor zijn in de begroting van 2023 extra middelen beschikbaar gesteld.

De lokale agenda huiselijk geweld en kindermishandeling is in mei 2022 vastgesteld

Deze bestaat uit vier thema's: aandacht voor huiselijk geweld en kindermishandeling op scholen en kinderdagverblijven, samenwerking rondom veiligheid, ouderenmishandeling en de juiste ondersteuning bij/het voorkomen van complexe echtscheidingen. In de lokale agenda zijn tevens de afspraken rondom de inzet van een aandachtsfunctionaris en het werken volgens de meldcode vastgelegd.

Rondom jeugdbescherming en het gedwongen kader heeft in 2022 veel gespeeld

Landelijk is het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming vastgesteld, met als doel problemen binnen de jeugdbescherming en het gedwongen kader op lange termijn op te lossen. Daarvoor is onder andere een nieuw kwaliteitskader opgesteld en is gekeken naar caseload normering van jeugdbeschermers. Dat betekent het maximaal aantal gezinnen die een jeugdbeschermer moet kunnen begeleiden. Vanwege de complexiteit van de casuïstiek en de hoge werkdruk is de verwachting dat dit aantal naar beneden moet worden bijgesteld. Dit kan er toe leiden dat de wachtlijsten toenemen. En daarmee de tijd dat jongeren op hulp moeten wachten. Op de langere termijn moeten de landelijke maatregelen leiden tot kwaliteitsverbetering in de jeugdbescherming en daarmee tot een betere ondersteuning aan onze jeugdigen.

Het Regionaal Expertise Team (RET) is van start gegaan

Voor jeugdigen met meervoudige en complexe problemen dreigt de situatie regelmatig vast te lopen. Zij kunnen geen passende hulp vinden en hebben te maken met wachtlijsten. Ook worden jeugdigen soms uitgesloten van hulp omdat zorgverleners zich op een smallere doelgroep richten en deze jongeren daar net buiten vallen. Om dit binnen regio Rivierenland vlot te trekken, is in oktober 2021 het Regionaal Expertise Team (RET) opgericht. Zij hebben als opdracht om een passende oplossing te realiseren voor jeugdigen met meervoudige en complexe problemen, waarbij de situatie dreigde vast te lopen of al vastgelopen was. In 2022 is het eerste jaar geëvalueerd en kwam onder andere naar voren dat er te weinig doorzettingsmacht was in de casussen die bij het RET werden aangedragen. Daarom hebben we gewerkt aan een convenant waarin de uitgangspunten, de inhoud van de samenwerking, de financiering van de oplossing en de onderlinge gegevensuitwisseling worden vastgelegd. Het convenant zelf wordt in 2023 vastgesteld.

We hebben een informatieavond pleegzorg en vrijwillige gezinsondersteuning gehouden

Potentiële pleegouders zijn geïnformeerd over de mogelijkheden om pleegouder te zijn en om andere gezinnen op vrijwillige basis te ondersteunen. Deze bijeenkomst hebben we door de coronamaatregelen twee jaar moeten uitstellen.

De samenwerking met het onderwijs is nog verder versterkt

Mede dankzij de middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) hebben wij in 2022 nog meer kunnen inzetten op de lokale samenwerking met het onderwijs en op het bieden van ondersteuning aan jeugdigen op school. Zie hiervoor het kopje "Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om corona achterstanden in te halen" onder de paragraaf "Waaraan hebben we in 2022 ook gewerkt?". Daarnaast hebben we regionaal samengewerkt in het Betuws OOGO. Dat is een samenwerking tussen 5 gemeenten en 4 samenwerkingsverbanden voor passend onderwijs, gericht op een sterke verbinding tussen onderwijs en gemeenten. Met als doel dat kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Binnen het Betuws OOGO is in 2022 een ontwikkelagenda vastgesteld, die richting geeft aan de werkzaamheden van de gemeenten en het onderwijs voor de komende jaren. Richtinggevendes kaders daarbij zijn de inzet op preventie en normaliseren, het gebruik van data om de samenwerking te monitoren en het tonen van lef om nieuwe strategieën en werkwijzen te ontwikkelen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>Wij hebben ons collectieve preventieve aanbod sterk uitgebreid om de eigen kracht te versterken en de inzet van meer specialistische vormen van jeugdhulp te voorkómen (zie paragraaf 5.3). Daarnaast hebben wij ons ingezet voor het scheppen van de juiste voorwaarden voor goed toegankelijke en bereikbare jeugdzorg. Ook hebben wij een informatieavond georganiseerd om nieuwe pleegouders te werven.</p> <p>Voor bepaalde jeugdigen is het lastig om passende zorg te vinden op een redelijke termijn. Dit geldt met name voor jeugdigen die te maken hebben met complexe, meervoudige problematiek. Landelijk spelen diverse ingewikkelde problemen voor deze doelgroep, zoals wachtlijsten en onvoldoende passend aanbod. Door het Rijk en de VNG wordt momenteel gewerkt aan een Hervormingsagenda om deze problemen in het jeugdzorgstelsel aan te pakken (zie paragraaf "Waaraan hebben we ook gewerkt in 2022?").</p> <p>In onze regio hebben wij gewerkt aan een inkoopstrategie voor nieuwe inkoop van Wmo en jeugdhulp vanaf 2023 (zie paragraaf 5.1). Daarmee hopen we binnen onze invloedssfeer de toegankelijkheid en bereikbaarheid van jeugdzorg in onze regio verder te verbeteren. Waarbij goede samenwerking met gecontracteerde partners een belangrijk uitgangspunt is.</p>

5.7 Zorg voor ouderen en gehandicapten

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Zorg en welzijn op dorpsniveau (wijkzorg)

- Bezien of de speerpunten uit het landelijke ouderenpact 'waardig ouder worden' aanleiding geven om tot verdere actie over te gaan. Deze speerpunten zijn: integrale aanpak om eenzaamheid te signaleren en te doorbreken, zorgen dat ouderen met goede ondersteuning langer thuis kunnen wonen en de kwaliteit van de verpleeghuiszorg verbeteren.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

We hebben ingezet op signaleren, doorbreken van eenzaamheid en langer thuis wonen

Zoals in de begroting 2022 reeds genoemd, wordt het landelijk ouderenpact 'waardig ouder worden' niet meer als zodanig uitgevoerd. Wij werken wel met de thema's signaleren en doorbreken van eenzaamheid (zie thema 5.3) en zorgen dat ouderen met goede ondersteuning

langer thuis kunnen wonen. Het verbeteren van de kwaliteit van de verpleeghuiszorg valt niet onder de reikwijdte van de gemeente.

Wij hebben ondersteuning aan ouderen geboden, zodat zij zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen

Dit is een continu proces. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning verstrekken we voorzieningen die hieraan bijdragen. Zoals huishoudelijke ondersteuning, vervoer en dagbesteding. Daarnaast hebben we in 2022 samen met Welzijn Rivierstroom het project 'senioren huisbezoeken' voorbereid. De uitvoering hiervan start in 2023. Hierin bieden wij inwoners die 75 jaar worden op een laagdrempelige manier aan in gesprek te gaan over thema's die te maken hebben met gezond en vitaal ouder worden. In 2022 hebben we ook extra aandacht besteed aan het leggen van een goede verbinding tussen wonen en zorg. Dit komt onder andere tot uiting bij nieuwe woningbouw initiatieven, waarbij wij extra aandacht vragen voor de ontwikkeling van voldoende geschikte woningen voor senioren.

Vitaal ouder worden is opgenomen in de uitvoeringsplannen

In de uitvoeringsplannen bij de Integrale beleidsnota Sociaal Domein 2021-2024 is het thema 'Vitaal ouder worden' opgenomen. Onder dit thema zijn 4 deelresultaten benoemd, waarmee wij de komende jaren richting geven aan de activiteiten en initiatieven. Onderwerpen waar we mee aan de slag gaan zijn levensloopbestendig wonen, het hebben van een steunend sociaal netwerk, valpreventie en een gezonde leefstijl.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	In het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning bieden we ondersteuning aan ouderen en kwetsbare inwoners van onze gemeente. Daarnaast bieden we activiteiten en voorzieningen aan die bijdragen aan het voorkomen en verminderen van eenzaamheid en die ervoor zorgen dat senioren langer zelfstandig thuis kunnen blijven.

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

Doorontwikkeling regionale samenwerking inkoop Wmo en Jeugd

De jeugdzorg in Nederland is erg in beweging. De Hervormingsagenda Jeugd leidt tot een nieuwe Jeugdwet die begin 2023 in werking zou moeten treden. In de Hervormingsagenda Jeugd wordt geprobeerd om op landelijk niveau afspraken te maken en overeenstemming te bereiken over de jeugdzorg. Het betreft onder meer het versterken van opdrachtgeverschap van gemeenten door regionale samenwerking, het versterken van het opdrachtnemerschap en goed bestuur van aanbieders en het versterken van inzicht in en toezicht op het stelsel van zorg voor jeugdigen.

Dit zijn ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op ons eigen beleid, onze capaciteit en zelfs onze gemeentelijke organisatie. Wij volgen deze ontwikkelingen daarom op de voet en daar waar mogelijk houden we hier rekening mee bij de ontwikkelingen in onze regionale samenwerking. Het overleg over de Hervormingsagenda verloopt niet soepel. VNG en het Rijk zitten niet op één lijn, waarbij vooral de consequenties voor gemeenten en de financiële middelen daarvoor, onderwerp van discussie zijn. Het opleveren van de Hervormingsagenda is al meerdere keren uitgesteld en ook nu is wederom de planning van 1 januari 2023 niet gehaald.

Één van de onderdelen waar nog veel onduidelijkheid over is in de Hervormingsagenda, is de samenwerking tussen gemeenten. Binnen onze regio hebben wij in 2022 gewerkt aan een samenwerkingsovereenkomst (SOK), waarbij wij rekening houden met wat er (waarschijnlijk) in de Hervormingsagenda komt te staan. Aanvullend hierop hebben we ook gewerkt aan een nieuwe Dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de Uitvoeringsorganisatie Regio Rivierenland. Die gaat uiterlijk 1 januari 2024 in. De intentie is om deze gelijktijdig te laten ingaan met de nieuwe inkoopcontracten (planning tweede helft 2023).

In 2021 en 2022 hebben wij gewerkt aan de Regiovisie Jeugd. Hierin beschrijven we als regio onze visie op de Jeugdzorg en hoe we hieraan willen werken en maken we afspraken over welke stappen we hierin willen zetten. Dit hangt nauw samen met de afspraken die in de Hervormingsagenda gemaakt moeten worden. Door de vertraging van de Hervormingsagenda is het ook lastig om de Regiovisie Jeugd goede invulling te geven en is ook deze visie vertraagd. Hoewel de Hervormingsagenda nog niet is afgerond, kiezen we ervoor om de Regiovisie Jeugd wel in 2023 af te ronden omdat we anders te lang stilstaan met onze doorontwikkeling. Dit heeft tot gevolg dat de Hervormingsagenda niet volledig in de Regiovisie kan worden verwerkt. Indien nodig zullen we de Hervormingsagenda op een later moment nog verder verwerken in de Regiovisie. De regiovisie wordt volgens planning in de tweede helft van 2023 vastgesteld door de gemeenteraden.

We hebben invulling en uitvoering gegeven aan de motie Jongerenwerk en veiligheid

Eind 2021 is een motie aangenomen waarbij ons college verzocht is om met de ketenpartners in gesprek te gaan over de inzet van extra jongerenwerk in relatie tot overlast en veiligheid. In 2022 zijn de volgende resultaten (tussentijdse) resultaten bereikt:

- Om te komen tot een gerichte methodiek voor de aanpak van overlast gevende jeugd, maar ook om de ketenaanpak te versterken, zijn de coördinator jeugdoverlast, medewerkers Veiligheid en de verschillende samenwerkingspartners (politie, boa's en jongerenwerk) getraind in de 'plusminmee'-methode. Deze methode is gericht op het omgaan met overlast gevende jeugdgroepen, en daarnaast gericht op het verstevigen van de ketenpartnersamenwerking.
- De gerichte methodiek hangt samen met een juridische borging als het gaat om het uitwisselen van (persoons)gegevens. Hiervoor is gestart met het opstellen van het modelconvenant jeugdgroepenaanpak, waarbij er in samenwerking met de ketenpartners en andere belangrijke partijen afspraken worden gemaakt om gegevens uit te mogen wisselen.
- De jongerenontmoetingslocaties (JOP's) zijn in kaart gebracht en aan de hand hiervan is er een aantal mogelijke nieuwe locaties in beeld. Deze voortrajecten zijn in 2022 gestart en worden in 2023 verder opgepakt, onder meer door middel van participatietrajecten.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) om corona achterstanden in te halen

Wij hebben vanuit het Rijk middelen ontvangen voor het Nationaal Programma Onderwijs. Het programma heeft tot doel om onderwijsvertragingen bij leerlingen als gevolg van de coronacrisis terug te dringen. Het ging dan om zowel cognitieve als sociaal-emotionele, fysieke en executieve vaardigheden. In november 2022 bent u middels een raadinformatiebrief (RIB-67) geïnformeerd over de acties in het kader van de NPO-middelen en tussentijdse resultaten. We hebben de inzet van schoolmaatschappelijk werk fors uitgebreid. We hebben aan elke (PO en VO) school een vaste jeugdconsulent vanuit het Kernpunt gekoppeld en we hebben het aantal pilots jeugdhulp in de school uitgebreid naar vijf basisscholen. Met deze maatregelen hebben wij bijgedragen aan preventie, normaliseren en minder druk op de jeugdzorg. Dankzij de formatie-uitbreiding is de inzet van Jeugdconsulenten vanuit het Kernpunt in de scholen nu structureel.

Doorontwikkeling onafhankelijke cliëntondersteuning

Sinds 2021 zijn we aangesloten bij het landelijke 'koplopertraject' voor de doorontwikkeling van de functie van onafhankelijke cliëntondersteuning binnen het Sociaal Domein. Dit project had een looptijd van 2 jaar. In 2021 hebben wij een gezamenlijk plan van aanpak opgesteld, samen met professionele aanbieders van onafhankelijke cliëntondersteuning, Welzijn Rivierstroom en de Adviesraad Sociaal Domein. In 2022 is hieraan uitvoering gegeven. Door de inzet van verschillende communicatiemiddelen is er meer bekendheid gegeven aan onafhankelijke cliëntondersteuning bij onze inwoners en samenwerkingspartners in het sociaal domein. Daarnaast hebben wij extra geïnvesteerd op de samenwerking tussen de Kernpunten en de onafhankelijke cliëntondersteuners. Eind 2022 hebben wij het project afgerond en hebben wij toegewerkt naar borging van de ontwikkelingen in de reguliere werkzaamheden. Uit de evaluatie blijkt dat er een lichte stijging in

de vraag naar deze ondersteuning zichtbaar is. Ook blijkt een hoge tevredenheid onder de inwoners die gebruik hebben gemaakt van onafhankelijke cliëntondersteuning. Tevens hebben wij een start gemaakt met de ontwikkeling van informele onafhankelijke cliëntondersteuning. In samenwerking met MEE Plus en Welzijn Rivierstroom wordt een groep ervaringsdeskundigen getraind en ingezet als "meedenker" bij inwoners met een hulpvraag. Deze ontwikkeling loopt nog door in 2023.

Vanaf 2022 zijn wij inhoudelijk verantwoordelijk voor Beschermd Wonen

Vanaf 1 januari 2022 heeft het rijk de taak Beschermd Wonen gedecentraliseerd van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. Vanaf 2024 krijgen wij hiervoor van het Rijk extra middelen in het Wmo-budget. Dit is nieuw: voorheen gingen alle budgetten voor uitvoering van deze taak naar de centrumgemeente Nijmegen.

De kern van de transitie Beschermd Wonen is:

- In tien jaar tijd een gefaseerde invoering van het objectieve financiële verdeelmodel voor beschermd wonen;
- In die tien jaar gefaseerde uitvoering van de door-decentralisatie beschermd wonen;
- Vanaf 2024 wordt een deel van de middelen voor het eerst objectief verdeeld;
- De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten, nieuwe cliënten worden de verantwoordelijkheid van alle gemeenten;
- Over de eventuele door-decentralisatie van de Maatschappelijke Opvang naar alle gemeenten wordt op basis van een evaluatie over vier jaar een beslissing genomen.

Stappen die wij in 2022 hebben gezet en in 2023 voortzetten, zijn:

1. Ambtelijke voorbereiding van de (mogelijke) gevolgen en inventarisatie van kosten:
 - Lopende projecten zijn voortgezet en nieuwe gestart;
 - Inventarisatie speelveld GGZ.
2. Bestuurlijke afstemming en afspraken maken:
 - Opstellen strategische agenda
 - Bestuurlijke structuur en afspraken Gelderland- Zuid
3. Oefenen met de opgestelde begrotingsystematiek (ook al is die nog niet van toepassing);
 - Financiële werkgroep regio Gelderland Zuid;
 - Interne lokale afstemming financiën, beleid en bestuur.

Energietoeslag

Eind 2021 kondigde de rijksoverheid aan dat inwoners met een zeer laag inkomen vanuit de gemeente een eenmalige energietoeslag van € 200 konden ontvangen. In de loop van 2022 is hierop regelgeving geformuleerd en is de toeslag een aantal keren verhoogd. Wij hebben alle inwoners die een zeer laag inkomen hebben en die bij ons bekend zijn, ambtshalve een toeslag van in totaal € 1.300 uitbetaald. Van inwoners die nog niet bij ons bekend waren, hebben wij aanvragen ontvangen en beoordeeld. In totaal hebben we 834 toeslagen uitgekeerd. Dat zijn meer toeslagen dan de Rijksoverheid verwachtte.

We hebben tijdelijke opvang geboden aan vluchtelingen uit Oekraïne

Om de opvang van de vluchtelingen in goede banen te leiden, is er veel op ons afgekomen. Zoals het geschikt maken van tijdelijke opvang, inschrijven in de Basisregistratie Personen (BRP), uitbetalen van leefgeld, verzorgen van onderwijs en dagopvang, regelen van welzijns- en sportactiviteiten en regelen van ondersteuning en begeleiding. Maar ook het beantwoorden van tal van vragen van vluchtelingen, gastgezinnen, buurtbewoners, regionale en landelijke overheden en andere geïnteresseerden. Om deze taken goed uit te kunnen voeren, hebben we een tijdelijke coördinator van de gemeentelijke opvanglocatie IJzendoorn aangesteld. We hebben een tijdelijke projectleider aangesteld om de eigen activiteiten af te stemmen, samen met de stichting Ruth de opvang in de weeshuizen te organiseren en om de organisatie up to date te houden en voor te bereiden op nieuwe ontwikkelingen. En we hebben een contactpersoon aangesteld om de gastgezinnen te bezoeken. Om te bespreken hoe we hen kunnen bijstaan bij de opvang van en het

samenleven met Oekraïense vluchtelingen aan wie zij onderdak bieden. Ook houdt de contactpersoon spreekuren in de weeshuizen om kwesties die daar spelen te kunnen adresseren.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Banen van inwoners tussen 15 en 64 jaar	aantal per 1.000 inwoners	LISA	NB	694,20	732,80	757,30	788,80	793,10	801,10	
			L	753,90	763,10	777,70	794,40	796,20	805,50	
Lopende reïntegratievoorzieningen voor inwoners van 15 - 64 jaar	aantal per 10.000 inwoners	CBS	NB	55,30	198,20	203,60	113,50	112,40	137,30	141,90
			L	255,50	271,30	305,20	196,20	199,10	197,70	197,70
Jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	percentage	CBS	NB	8,50	8,90	8,70	9,10	8,30	12,60	10,50
			L	10,80	11,40	11,80	12,30	11,90	13,20	10,70
Jongeren met jeugdbescherming (tot 18 jaar)	percentage	CBS	NB	0,80	0,80	1,00	0,90	1,10	1,20	0,90
			L	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20	1,10
Jongeren met jeugdreclassering (van 12 tot 23 jaar)	percentage	CBS	NB	0,30	0,30	0,00		0,30		
			L	0,50	0,40	0,40	0,40	0,30	0,30	0,30
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	aantal per 10.000 inwoners	GMSD	NB	550,00	490,00	490,00	510,00	560,00	570,00	500,00
			L	620,00	620,00	640,00	680,00	700,00		640,00
Werkloze jongeren tussen 16 en 22 jaar	percentage	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	NB	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
			L	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	
Personen met een bijstandsuitkering	aantal per 10.000 inwoners	CBS	NB	192,90	207,80	199,00	189,00	207,70	170,20	
			L	412,80	418,60	401,10	381,70	459,70	431,20	
Jongeren van 12 t/m 21 jaar met een delict voor de rechter	percentage	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	NB	1,00	1,00	1,00	0,00	0,00	0,00	
			L	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	
Kinderen tot 18 jaar in uitkeringsgezin	percentage	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	NB	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	2,00	
			L	7,00	7,00	7,00	6,00	6,00	6,00	

Netto arbeidsparticipatie (werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking)	percentage CBS	NB	69,30	70,40	71,10	72,50	72,90	74,60	75,30
--	----------------	----	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

		L	67,10	67,90	69,10	70,00	69,60	70,40	72,20
--	--	---	-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

NB = Neder-Betuwe

L = Landelijk

Verbonden partijen

Werkzaam Rivierenland

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Monitoring van de uitvoering van de sociale werkvoorziening door Werkzaam Rivierenland, waarbij Werkzaam bijdraagt aan het doel: passend werk voor iedereen.

Vanuit onze gemeente werken circa 41 inwoners in de sociale werkvoorziening (SW) van Werkzaam. Instroom in de SW is sinds 2015 niet meer mogelijk. Door natuurlijk verloop zal het aantal SW-ers daarom steeds verder dalen met 5-6% per jaar. Werkzaam biedt deze SW-ers een werkplek met begeleiding op de werkvloer. Dat kan intern zijn bij Werkzaam zelf of bij werkgevers met behulp van loonkostensubsidie.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

In 2022 hebben zich bij de GR Werkzaam met betrekking tot de Sociale Werkvoorziening (SW) geen bijzondere ontwikkelingen voorgedaan.

In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds toegelicht dat de kosten voor de SW iets gunstiger waren dan oorspronkelijk begroot. De Rijksbijdrage per SW-er werd verhoogd en het aantal dienstverbanden SW nam af door natuurlijk verloop. Met een begrotingswijziging die op 29 september 2022 door uw raad is vastgesteld, is het financiële effect tussentijds in onze gemeentelijke begroting verwerkt. Het uiteindelijke resultaat is bekend in de jaarrekening van de GR Werkzaam, welke in juni 2023 in uw raad is behandeld.

Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

De GGD is het gezicht van de publieke gezondheid in onze regio, als gemeentelijke gezondheidsdienst van de 14 gemeenten in Gelderland-Zuid. De publieke gezondheidszorg richt zich op het bevorderen van gezond en vitaal leven van haar inwoners, het verminderen van risico's, het bieden van zorg en bescherming aan kwetsbare groepen.

Taken die vanwege de Wet publieke gezondheid (Wpg) of andere wetten zijn opgedragen aan de GGD Gelderland-Zuid zijn:

- monitoring, signalering en advisering op het gebied van publieke gezondheid;
- infectieziektebestrijding;
- technische hygiënezorg;
- medische milieukunde;
- jeugdgezondheidszorg;
- ouderengezondheidszorg;
- gezondheidsbevordering en leefstijl;
- bevorderen van psychosociale hulp bij incidenten, rampen en crises;
- toezicht op organisaties voor kinderopvang.

Taken (afkomstig uit Wpg of andere wetten) die vanwege beleidsmatige keuzes zijn neergelegd bij de GGD door de deelnemende gemeenten zijn:

- reizigersadvies en vaccinaties;
- openbare geestelijke gezondheidszorg;
- forensische geneeskunde;
- het voorzien in een Advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling;
- toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo 2015;

- jeugdgezondheidszorg;
- advisering in het kader van toegang tot beschermd wonen.

Voor de uitvoering van de taken werkt de GGD vanuit twee leidende principes:

1. Aansluiting bij de gemeenten, waarbij de GGD zijn lokale nabijheid verder versterkt door per gemeente 'dedicated' teams van professionals te vormen, die zich richten naar de lokale context.
2. Netwerkaanpak, waarbij het verbinden van kennis en samenwerking met partners op lokaal, regionaal en landelijk niveau centraal staat. De netwerkaanpak kan leiden tot het samen organiseren van dienstverlening (netwerkorganisatie) om kwaliteit en integraliteit voor de inwoners te verhogen en/of dienstverlening te kunnen borgen.

De maatschappelijke opgave van gemeenten, de gezondheidssituatie van de inwoners, de lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen en het takenpakket van de GGD vormen de uitgangspunten voor de Meerjarenstrategie 2020–2023.

De strategische thema's waar de GGD in de periode 2020–2023 op inzet zijn:

1. Informatie-gestuurde aanpak van maatschappelijke opgaven.
2. Adviseren over preventie en verbinden van collectieve preventie met persoonsgerichte zorg.
3. Investeren in de verbinding tussen zorg en veiligheid.
4. Gezondheidsbescherming in het sociale en fysieke domein.

Met de wettelijke taken opgedragen aan de GGD, de wettelijke taken beleidsmatig belegd bij de GGD en de facultatieve taken die de GGD voor ons uitvoert, draagt de GGD bij aan het realiseren van onze ambitie dat de inwoners van Neder-Betuwe gezond leven en vitaal zijn. Ook draagt de GGD met toezicht op organisaties voor kinderopvang bij aan het realiseren van onze ambitie voor goed en passend onderwijs voor alle inwoners in Neder-Betuwe.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

In de eerste maanden van 2022 heeft de GGD nog veel werk verzet voor coronabestrijding

Het gaat dan om testen, bron- en contactonderzoek en (booster)vaccinaties. In de loop van het eerste kwartaal van 2022 zijn de landelijke covid-maatregelen bijna geheel afgeschaft. In de overige maanden in 2022 voerde de GGD nog wel alle taken uit die horen bij corona, zoals testen, bron- en contactonderzoek en vaccineren. In augustus is aan de GGD'en gevraagd weer op te schalen voor een boostercampagne vanaf september en gezamenlijk 15.000 testen per dag uit te voeren.

Trajecten Bijzondere Zorg nemen toe

In de afgelopen jaren is het aantal trajecten dat door Meldpunt Bijzondere Zorg (MBZ) wordt uitgevoerd, gestegen. De toename van de trajecten is onder te verdelen in twee categorieën:

- a. Een deel van de stijging is een gevolg van maatschappelijke ontwikkelingen en ingezet beleid die ervoor zorgen dat er meer kwetsbare mensen in beeld komen (sluitende aanpak voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, meldpunt niet-acuut en politiemeldingen). Deze trajecten passen binnen de taakuitvoering van MBZ, namelijk de geëscaleerde zorg.
- b. Een ander deel betreft de (lichtere) meldingen, die bij MBZ binnenkomen, maar die na een korte triage door MBZ kunnen worden overgedragen aan het lokale veld of een betrokken zorgaanbieder. Dit betreft de toename van de trajecten Consultatie en advies en een deel van de Bijzondere zorg-trajecten.

Om het ontstane tekort als gevolg van categorie a op te vangen, is een begrotingswijziging voor 2022 en 2023 doorgevoerd. In samenwerking met de gemeenten werkt de GGD aan het verminderen van het aantal trajecten. Voor gemeenten ligt hier een taak rond de trajecten in categorie b.

Prenataal huisbezoek is gestart per 1 juli

Conform de nieuwe wetswijziging is de GGD per 1 juli in de hele regio begonnen met het prenataal huisbezoek. Dit huisbezoek is erop gericht om al in een vroeg stadium van de zwangerschap, na signalering door de verloskundige, hulp en ondersteuning door de jeugdverpleegkundige aan te bieden aan zwangere vrouwen en gezinnen in een kwetsbare situatie. In Neder-Betuwe boden we deze huisbezoeken al aan, zowel aan vrouwen en gezinnen in een kwetsbare als in een niet-kwetsbare situatie. De huisbezoeken aan vrouwen en gezinnen in een kwetsbare situatie worden nu door het Rijk vergoed.

Zorg voor Oekraïners

De GGD heeft de dienstverlening aan de Oekraïense vluchtelingen goed weten in te bedden in de reguliere dienstverlening. De GGD kijkt hierbij terug op een prettige samenwerking met de Veiligheidsregio en de gemeenten.

Wat heeft het gekost?

Programma: P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging	2022	Begr. na wijz. / Rekening
Lasten	22.765	30.065	26.553	-3.511
Baten	-4.624	-9.312	-8.784	529
Exploitatieresultaat	18.141	20.752	17.770	-2.983

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (incidenteel voordeel € 2.553.000)

Vorbereiding Opvang Vluchtelingen (incidenteel voordeel € 51.000)

In 2021 heeft u € 50.000 beschikbaar gesteld voor de voorbereidingskosten van een mogelijke noodopvang in Dodewaard. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds aangekondigd dat we incidenteel € 51.000 van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA) hebben ontvangen ter dekking van kosten die we als gemeente in de laatste drie maanden van 2021 hebben gemaakt.

Opvang vluchtelingen Oekraïne (incidenteel voordeel € 2.433.000)

Wij ontvangen rijksmiddelen om de opvang van Oekraïense vluchtelingen te faciliteren. We ontvangen een vast bedrag per dag per gerealiseerde opvangplek in de gemeentelijke opvanglocaties en een vast bedrag per dag voor Oekraïense vluchtelingen die in particuliere opvanglocaties verblijven. Met die middelen moeten alle aan de opvang gerelateerde kosten gedekt worden (zoals leefgeld, wooncomponenten, kosten in verband met de opvanglocaties). In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben we hiervoor budgettair neutraal de lasten en de baten opgenomen.

In de raming in de Tweede Bestuursrapportage 2022 zijn wij uitgegaan van een volledige bezetting van de gemeentelijke opvanglocatie in IJzendoorn en Kesteren. In werkelijkheid zijn niet alle plekken bezet geweest, waardoor we minder uitgaven hebben gehad, en hebben we de opvang gerealiseerd tegen lagere kosten dan de normering die het Rijk als vergoeding hanteert. In oktober 2022 heeft het Rijk de bijdrage per dag per gemeentelijke opvangplek teruggebracht van € 100 naar € 83. In totaal leidt dit tot een incidenteel voordeel van € 2.361.000.

Voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen in de particuliere opvanglocaties hebben we zowel minder lasten als baten gehad dan wij in de Tweede Bestuursrapportage 2022 hadden geraamd. Onze inschatting van het aantal vluchtelingen dat over het hele jaar 2022 in particuliere opvanglocaties zou verblijven, blijkt achteraf te hoog geweest. Het voordeel vanwege lagere lasten en het nadeel vanwege lagere baten, komt uit op een incidenteel voordeel van circa € 72.000. Voor de opvang in de gemeentelijke opvanglocatie IJzendoorn hebben wij circa € 12.000 aan salariskosten gehad voor een coördinator. Binnen de reguliere Personeelsstaat was hiervoor geen dekking (Programma Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien, taakveld 0.4 Overhead). Deze kosten worden gedekt vanuit het voordeel op dit taakveld binnen Programma 5. Onderaan de streep geeft dit een incidenteel voordeel van € 2.433.000.

De kans bestaat dat er in 2023 uitgaven ten behoeve van de Oekraïense vluchtelingen gedaan moeten worden, waarvoor het Rijk mogelijk geen vergoeding (meer) geeft. Te denken valt bijvoorbeeld aan kosten voor de verhuizing van de weeshuizen, extra kosten voor huur als we panden moeten gebruiken waarvoor huur gevraagd wordt (wat nu niet het geval is) of kosten voor

extra jeugdzorg en preventie die mogelijk ingezet moet worden. Om deze risico's af te dekken wordt in de paragraaf risicomanagement en weerstandsvermogen een bedrag opgenomen. Indien in 2023 kosten gemaakt moeten worden, waarvoor op dat moment geen dekking aanwezig is, dan zullen wij daarvoor aanspraak maken op de Algemene Reserve. Indien dit risico zich voordoet, informeren wij u hierover in een bestuursrapportage. Verwerking zal eveneens plaatsvinden in een bestuursrapportage.

Jeugd- en jongerenwerk (incidenteel voordeel € 28.500)

We zien dat de problematiek rondom jongerenoverlast is toegenomen. In dit kader is eind 2021 ook een motie jongerenwerk en veiligheid aangenomen. Om de preventieve aanpak van jeugdoverlast te versterken is in de Eerste Bestuursrapportage 2022 het budget incidenteel opgehoogd. De noodzakelijke tijdsinvestering om een goede aanpak neer te zetten (o.a. de invoering van de plusminmin-methode) heeft ertoe geleid dat we in 2022 nog niet alles hebben uitgevoerd. Om de aanpak in 2023 te kunnen vervolgen stellen wij uw raad voor om € 28.500 te bestemmen voor 2023.

Algemene preventie jeugd (incidenteel voordeel € 24.000)

In 2022 is er minder maatwerk afgenomen bij de GGD. Als nasleep van de coronapandemie is een aantal activiteiten in 2022 uitgesteld en wordt in 2023 weer opgepakt. Daarnaast zijn de uitgaven voor extra huisbezoeken aan kwetsbare gezinnen lager uitgevallen. Tot 1 juli 2022 namen wij deze huisbezoeken als maatwerk af bij de GGD. Door een wijziging in de wet Publieke Gezondheid zijn gemeenten vanaf 1 juli 2022 verplicht om een prenataal huisbezoek aan zwangeren en/of gezinnen in een kwetsbare situatie aan te bieden en is dit in het reguliere pakket van de GGD opgenomen. Dit leidt tot lagere uitgaven op het maatwerk. Met ingang van 2023 is de begroting structureel naar beneden bijgesteld.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 16.500)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 6.2 Wijkteams (incidenteel voordeel € 71.000)

Preventiebudget (incidenteel voordeel € 47.000)

Het voordeel is onder meer ontstaan doordat een aantal incidentele subsidies uit 2021 pas in 2022 uitvoering hebben gekregen, waaronder de subsidie van het diaconaal platform en het dyslexiebureau, waardoor er in 2022 geen nieuwe subsidie is aangevraagd. Daarnaast hebben we minder regionale kosten gehad dan verwacht. De regionale kosten bestaan uit kosten voor de inhuur van projectleiders op de regionale projecten als de Gelderse verbeteragenda en transformatie van jeugdzorg plus, de inzet van een secretaris op G7 niveau en het opstellen van een regiovisie. De regionale kosten laten zich lastig voorspellen vanwege het wisselende karakter van projecten en landelijke regelingen.

Regionale inkoop Wmo en Jeugd (incidenteel voordeel € 12.500)

In juni 2021 is de Regionale inkoopstrategie vastgesteld, waarin we regionaal hebben vastgesteld hoe we de inkoop van Wmo en Jeugd binnen onze regio willen vormgeven. Om dat te realiseren is er voor dit project een extra investering nodig bovenop de DVO Wmo en jeugd die wij hebben met Regio Rivierenland. Er is een implementatieplan gemaakt waarin een inschatting van deze investering is gemaakt. Op basis daarvan hebben wij in onze begroting de benodigde middelen opgenomen. Het proces verloopt echter trager dan half 2021 is ingeschat, waardoor ook een verschuiving plaatsvindt in de middelen die in de begroting nodig zijn. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij uw raad geïnformeerd over de vertraging. Zodoende wordt bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 voorgesteld om de niet bestede middelen uit 2022 te bestemmen voor 2023.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 11.500)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen (incidenteel nadeel € 248.000, structureel voordeel € 23.000)

Inkomensregelingen (incidenteel nadeel € 71.000)

In 2022 is er meer besteed aan bijstandsverstrekking en de uitvoering hiervan dan begroot. We hielden ruim € 478.000 over op de rijksbijdrage. Het overschot op de gebundelde uitkering (BUIG) was dit jaar echter net niet toereikend om ook de uitvoeringskosten en een correctieboeking ten opzichte van voorgaande jaren te dekken, wat leidt tot een incidenteel nadeel.

Op zich is het aantal mensen, dat bijstand ontving, stabiel. Gezien het grote aantal asielstatushouders dat is gevestigd in 2022 (en daarmee aanspraak maakte op bijstand) geeft dit een positief beeld van de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt. Wel viel op dat na het wegvalen van de tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandige ondernemers (TOZO) in 2022 ruim tweemaal zoveel (aanvullende) bijstand voor levensonderhoud aan zelfstandig ondernemers is verstrekt, waarbij een klein aantal uitkeringen een groot financieel effect kan hebben.

Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) (incidenteel voordeel € 48.000)

Sinds 2020 is de financieringsstroom van de Bbz vereenvoudigd. Verstrekkingen voor levensonderhoud vallen nu onder de inkomensregelingen vanuit de BUIG. In de nieuwe situatie zijn er nog geen kredietverstrekkingen geweest, omdat in de jaren 2020 en 2021 eenvoudiger aanspraak gemaakt kon worden op de Tijdelijke ondersteuning voor ondernemers vanuit de TOZO. Het voordeel dat zich in 2022 voordoet, komt voort uit een neerwaartse bijstelling van de terugbetalingsverplichting aan het Rijk.

Bijzondere bijstand (incidenteel nadeel € 313.000)

Op het totale budget van € 1.373.000 is sprake van een incidenteel nadeel van € 313.000. Hoewel het bedrag aan verstrekte Bijzondere bijstand redelijk stabiel bleef, is er sprake van een fors incidenteel nadeel. Dit wordt grotendeels veroorzaakt doordat het bereik van de doelgroep voor de energietoeslag beduidend hoger bleek dan het rijk verwachtte. Daardoor is € 255.000 meer aan energietoeslag verstrekt dan de rijksbijdrage.

Tevens is er een correctieboeking gedaan ten aanzien van leenbijstanden die na drie jaar aflossen worden omgezet in bijstand "om niet". Daar staat een voordeel in programma 7 tegenover door vrijval uit de voorziening Dubieuze debiteuren.

Schuldhelpverlening (voordeel € 76.000 waarvan € 23.000 structureel)

In 2022 werd rekening gehouden met een toename van uitgaven voor zowel formele als informele schuldhelpverlening. Dit omdat ondersteunende maatregelen in het kader van de coronacrisis zijn beëindigd en de energiecrisis begon. Er deed zich echter geen toename in schuldhelptrajecten voor. Daarnaast is gebleken dat de geraamde gemeentelijke bijdrage aan Schuldhelpverlening door gemeente Buren op grond van de bestaande Dienstverleningsovereenkomst en de huidige stand van zaken voor de komende jaren te ruim begroot is. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 zullen wij voorstellen om het budget structureel af te ramen vanaf 2023 en ten gunste te brengen van de taakstelling realistisch ramen.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 12.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 6.4 Begeleide participatie (voordeel € 115.000, waarvan € 100.000 structureel)

Wmo regiovervoer (incidenteel voordeel € 52.000)

In de Eerste Bestuursrapportage 2022 is het budget voor individueel Wmo vervoer op basis van de prognose van Versis structureel bijgesteld. De verwachting was dat op basis van een aantal ontwikkelingen (afname bijdrage provincie en uittreden uit samenwerkingsovereenkomst) en voorspellingen (toename aantal ritten van 20% in 2022 t.o.v. 2021) meer middelen nodig zijn. De totale stijging van de kosten in 2022 is uiteindelijk meegevallen. Met name door een minder grote

stijging van het aantal ritten en iets meer ontvangen reizigersbijdrage. Na het eerste kwartaal van 2023 hebben wij een voorlopig beeld van de kostenontwikkeling in 2023. Mochten wij dan zien dat de uitgaven lager blijven dan verwacht, dan zullen wij via een bestuursrapportage voorstellen om de begroting bij te stellen.

Wmo Zorg in natura (voordeel € 133.000 waarvan € 100.000 structureel)

In de Jaarstukken 2021 was sprake van een voordeel van € 103.000. Omdat wij wel een toename zagen in de aanvragen voor deze typen zorg, hebben wij het voordeel in 2021 aangemerkt als incidenteel. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij toegelicht dat wij verwachtten dat de uitgaven in 2022 in lijn liggen met de uitgaven in 2021 en het voordeel daarmee kan worden aangemerkt als structureel. In 2022 is op het totale budget van circa € 1.494.000 sprake van een voordeel van € 133.000. Hoewel wij nog steeds geen afname zien in de aanvragen voor deze typen van zorg merken wij € 100.000 (het voordeel dat wij nu twee achtereenvolgende jaren zien) aan als structureel. Het voordeel kan worden verklaard doordat wij wel steeds scherper indiceren op wat daadwerkelijk nodig is en waar mogelijk proberen dure specialistische zorg af te schalen naar goedkopere reguliere zorg.

Met ingang van 2023 is Wmo zorg in natura onderverdeeld in twee nieuwe taakvelden: Begeleiding Wmo en Dagbesteding Wmo. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 zal het structurele voordeel naar rato over de nieuwe taakvelden worden verdeeld.

Wmo Huishoudelijke ondersteuning zorg in natura (incidenteel nadeel € 32.000)

Op het totale budget van circa € 1.686.000 is sprake van een nadeel van € 32.000. In de Jaarstukken 2021 was op huishoudelijke ondersteuning nog sprake van een voordeel, dat wij destijds hebben aangemerkt als incidenteel, onder meer omdat wij zien dat het aantal ouderen stijgt en inwoners met verschillende ondersteuningsbehoeften langer zelfstandig (thuis) blijven wonen, waarbij er een toenemend beroep op huishoudelijke ondersteuning wordt gedaan. Ook de druk op mantelzorgers speelt hierbij een rol.

Onder taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ verantwoordden we een beperkt incidenteel voordeel op Wmo Huishoudelijke ondersteuning PGB. Wellicht is er een verschuiving van PGB naar zorg in natura. Gelet op de beperkte omvang van het nadeel in 2022 merken wij dit vooralsnog aan als incidenteel. In 2023 blijven wij de uitgaven monitoren.

Overige kleine verschillen (incidenteel nadeel € 38.000)

Binnen dit taakveld is sprake van een incidenteel nadeel van € 38.000 door een kleine overschrijding op diverse budgetten.

Taakveld 6.5 Arbeidsparticipatie (incidenteel voordeel € 126.000)

Re-integratie en participatievoorzieningen (incidenteel voordeel € 91.000)

De uitvoering van re-integratieactiviteiten gericht op activering richting arbeidsmarkt of, als dit nog niet haalbaar is, naar sociale activering, wordt voor onze gemeente uitgevoerd door gemeente Buren. In 2022 zijn niet alle re-integratiemiddelen, die ter beschikking zijn gesteld, benut. Daarbij speelt mee dat er extra middelen ter beschikking waren gesteld in verband met de coronacrisis, terwijl deze crisis in onze gemeente niet heeft geleid tot een stijging in het aantal bijstandsuitkeringen.

Inburgering (incidenteel voordeel € 35.000)

Het eerste invoeringsjaar van de Wet Inburgering 2021 is (landelijk) door opstartproblemen en de asielcrisis moeizaam verlopen. Daardoor zijn niet alle bijdragen, die het Rijk sinds eind 2021 beschikbaar stelde, in 2022 benut. Het gaat zowel om middelen ten bate van inkoop van inburgeringstrajecten als voor (eenmalige) uitgaven ten aanzien van implementatie van de wet. De middelen zijn in 2022 onbenut gebleven, deels omdat uit voorgaande jaren nog restantbudgetten beschikbaar waren en deels omdat kosten zich later zullen voordoen dan verwacht. Om de kosten te kunnen dekken, die zich met vertraging alsnog zullen voordoen in 2023, wordt bij de

bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 voorgesteld om de niet bestede middelen uit 2022 te bestemmen voor 2023.

Taakveld 6.6 Maatwerkvoorziening (Wmo) (incidenteel nadeel € 52.000)

Wmo-voorzieningen (incidenteel nadeel € 52.000)

Op het totale budget van € 661.000 is sprake van een incidenteel nadeel van € 52.000. We hebben een aantal dure woningaanpassingen gehad (incidenteel nadeel € 68.000). Op rolstoelvoorzieningen en vervoersvoorzieningen hebben we kleine verschillen die optellen tot een incidenteel voordeel van € 16.000.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (voordeel € 67.000, waarvan € 25.000 structureel)

Wmo Zorg PGB (voordeel € 55.000 waarvan € 25.000 structureel)

Net als op Wmo Zorg in natura (zie taakveld 6.4 Begeleide participatie) is er sprake van een voordeel op Wmo Zorg PGB, waarvan we € 25.000 aanmerken als structureel. Met ingang van 2023 is Wmo zorg PGB onderverdeeld onder twee nieuwe taakvelden: Begeleiding Wmo en Dagbesteding Wmo. In de Eerste Bestuursrapportage 2023 zal het structurele voordeel naar rato worden verwerkt op beide nieuwe taakvelden.

Wmo Huishoudelijke ondersteuning PGB (incidenteel voordeel € 26.000)

Er is sprake van een kleine budgetafwijking die in 2021 nog niet aan de orde was. Onder taakveld 6.4 Begeleide participatie verantwoordt we een beperkt incidenteel nadeel op Wmo Huishoudelijke ondersteuning Zorg in natura. Wellicht is er een verschuiving van PGB naar zorg in natura. Met ingang van 2023 zijn Wmo Huishoudelijke ondersteuning zorg in natura en PGB ondergebracht binnen één taakveld Wmo Huishoudelijke ondersteuning. Omdat het voordeel op PGB en het nadeel op zorg in natura bijna even groot zijn, zou dit elkaar in 2023 binnen hetzelfde taakveld opvangen. Daarom merken wij het voordeel vooralsnog aan als incidenteel.

Overige kleine verschillen (incidenteel nadeel € 14.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (voordeel 2022 € 223.000, waarvan € 200.000 structureel)

Jeugdhulp zorg in natura (voordeel € 401.000 waarvan € 200.000 structureel)

Op het totale budget van circa € 6.270.000 is sprake van een voordeel van € 401.000. In de Jaarstukken 2021 was sprake van een voordeel van € 231.000 waarvan we € 115.000 hebben aangemerkt als structureel. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds toegelicht dat wij ook in 2022 een voordeel verwachtten. Van het voordeel van 2022 merken wij € 200.000 aan als structureel.

De afgelopen jaren hebben wij diverse maatregelen doorgevoerd zoals nieuwe nadere regels, pilots jeugdhulp in de school en een praktijkondersteuner (POH) Jeugd. Wij zien dat met de pilots jeugdhulp in de school en de POH Jeugd hulpvragen worden ondervangen in het voorliggend veld en cliënten minder (snel) worden doorverwezen naar dure jeugdhulp.

Het structurele voordeel van € 200.000 wordt verwerkt in de Eerste Bestuursrapportage 2023. Met ingang van 2023 is jeugdhulp onderverdeeld in 12 nieuwe taakvelden. Het structurele voordeel zal naar rato over de nieuwe taakvelden worden verdeeld.

Uiteraard kunnen wij nieuwe instroom van dure jeugdzorg in 2023 – en daarmee een mogelijke toename in de kosten voor jeugdhulp - niet uitsluiten.

Jeugdhulp PGB (incidenteel nadeel € 25.000)

Het kleine nadeel op PGB wordt verklaard door een verschuiving van zorg in natura naar PGB. Jeugdhulp PGB heeft over de jaren heen een wisselend karakter.

Landelijk Transitiearrangement (LTA) (incidenteel nadeel € 175.000)

LTA is specialistische zorg voor specifieke doelgroepen, zoals persoonlijkheidsstoornissen en complexe multiproblematiek. Deze zorg wordt niet (in regioverband) door ons ingekocht, maar op landelijk niveau door de VNG. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds toegelicht dat wij een nadeel verwachtten. Op het totale budget van € 200.000 is het nadeel uitgekomen op € 175.000. Het nadeel wordt verklaard door een cliënt die in 2022 dure specialistische zorg heeft ontvangen. Mochten we in 2023 wederom een nadeel verwachten, dan zullen wij in de Tweede Bestuursrapportage 2023 voorstellen om de begroting hierop bij te stellen.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 22.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (incidenteel voordeel € 78.000)

Jeugdbescherming (incidenteel voordeel € 63.000)

Op het totale budget van € 1.063.000 is sprake van een incidenteel voordeel van € 128.000 op de dienstverlening door de gecertificeerde instellingen (GI's) in het kader van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Vanwege de wachtlijsten bij de GI's blijven cliënten langer bij ons regieteam in de caseload staan. Tegenover het voordeel staat een incidenteel nadeel van € 65.000 op de inzet van ons regieteam. In de begroting en meerjarenraming 2023 – 2026 heeft uw raad hiervoor structurele middelen beschikbaar gesteld. Ter overbrugging tot 2023 is het nodig geweest om de inzet van detachering tijdelijk te verlengen.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 15.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 7.1 Volksgezondheid (incidenteel voordeel € 30.000)

Preventieakkoord (budgettair neutraal € 20.000)

In 2022 hebben wij een Specifieke Uitkering (SPUK) vanuit het Rijk ontvangen voor het preventieakkoord 2022. Een deel van de activiteiten in het kader van het preventieakkoord schuift door naar 2023. Omdat wij de rijksmiddelen in 2023 zullen besteden zijn de overgebleven middelen op de balans in de derdengelden preventieakkoord gestort.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 30.000)

Binnen dit taakveld is sprake van een incidenteel voordeel van € 30.000 door een onderschrijding op diverse budgetten.

Overige taakvelden kleine verschillen voordeel € 20.000

Behoeven geen toelichting.

Investerings

Programma: 5 WMO. Jeugd en Participatiewet					
	jaar van uitvoering of raadsvoorstel	Investerings bedrag x € 1000	Uitgaven tot 31-12-2022	Restant per 31-12-2022	Voortgang realisatie
Geen					

Programma 6 Onderwijs, sport en welzijn

Missie

Iedereen moet zich kunnen ontplooiën en welbevinden

De wijze waarop jonge inwoners zich ontplooiën, is voor ieder kind en iedere jongere verschillend. Onze ambitie is om voor deze jonge inwoners randvoorwaarden te creëren, waarbinnen zij zich optimaal kunnen ontwikkelen op hun weg naar volwassenheid. Opleiding, vrijetijdsbesteding, talentontwikkeling, zorg en ondersteuning zijn daarbij van groot belang. De kernen blijven levende gemeenschappen, waar mensen elkaar op allerlei manieren ontmoeten en bijstaan. Investeren in onderwijs, sport en cultuur draagt bij aan de sociale cohesie binnen de dorpen. Dit leidt ertoe dat de inwoners zich thuis (blijven) voelen in de (kernen van de) gemeente.

Actuele kaderstellende beleidsnota's

Algemeen

- [Raadsvisie 2030 \(2019\)](#)
- [Integrale Beleidsnota Sociaal Domein "Samen verder op de ingeslagen weg" 2021 - 2024 \(2021\)](#)
- [Uitvoeringsplan Meedoen en Samenleven \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Optimaal Ontwikkelen en Opgroeien \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Gezond en Vitaal \(2022\)](#)
- [Algemene subsidieverordening gemeente Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Nadere regel subsidies voor vrijwilligersorganisaties \(2019\)](#)
- [Strategische visie accommodatie \(2010\)](#)

Onderwijs/leesbevordering

- [Verordening Voorziening huisvesting onderwijs \(2015\)](#)
- [Verordening bekostiging leerlingenvervoer \(2022\)](#), [Beleidsregels leerlingenvervoer \(2020\)](#)
- [Nadere regels subsidie voorschoolse educatie Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Beleidsplan voor- en vroegschoolse educatie 2019-2022 Neder-Betuwe \(2019\)](#)
- [Beleidsregels handhaving kinderopvang Neder-Betuwe \(2022\)](#)
- [Beleidskader toezicht en handhaving kinderopvang Neder-Betuwe 2022 \(2022\)](#)
- [Integraal Huisvestingsplan onderwijs \(2019\)](#)
- [Uitvoeringsplan IHP financieel \(2021\)](#)
- [Convenant uitvoering bibliotheekwerk 2019 t/m 2022 "Samen maken we de bieb" \(2018\)](#), [Convenant uitvoering bibliotheekwerk 2023 t/m 2026 "Samen maken we de bieb" \(2022\)](#)
- [Subsidieverordening Basisbibliotheek Neder-Betuwe \(2007\)](#)
- [Statuten "Stichting Fluvium Openbaar Onderwijs" \(2018\)](#)
- [Nadere regel subsidie kinderopvang op grond van sociaal-medische indicatie Neder-Betuwe \(2019\)](#)

Sport

- [Sport en Beweeg visie Neder-Betuwe 2019-2030 \(2019\)](#)
- [Monitor Neder-Betuwe Bloeit! 2019-2024 \(2020\)](#)
- [Nadere regel projectsubsidie sportstimulering 2019-2022 \(2019\)](#)
- [Beheerplan onderhoud sportvelden 2016-2025 \(2019\)](#), [Beheerplan duurzaam meerjarig onderhoud gemeentelijke gebouwen 2022-2025 \(2021\)](#)

Thema's

6.1 Leefbaarheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Een doelmatig accommodatiebeleid dat aansluit op de behoeften van inwoners en maatschappelijke partijen. Accommodaties moeten zelfvoorzienend zijn

- De dorpshuizen in overleg met hun besturen toekomstbestendig houden door:
 - het vervolgen van de jaarlijkse bijeenkomst met de dorpshuizen;
 - ondersteuning van de besturen bij hun exploitatie met advies, kennisuitwisseling en onderlinge samenwerking;
 - een subsidieregeling voor onderhoud en verbetering voor dorpshuizen. Besturen kunnen een bijdrage krijgen voor onderhoud, duurzaamheidsmaatregelen en het verbeteren van de toegankelijkheid als zij daarvoor zelf geen dekking hebben. De regeling is tijdelijk tot aan 2022.
- Een plan van aanpak integraal accommodatiebeleid per kern opstellen. We starten met een tweetal kernen voor een verbetering van de leefbaarheid en burgerparticipatie. De briefkaartenopbrengst van de omgevingsvisie geeft hiervoor richting (zie ook programma 3 Fysieke leefomgeving).
- Het accommodatiebeleid Dodewaard/herontwikkeling De Eng krijgt steeds meer vorm. Een werkgroep van bewoners en de gemeente stelt een plan voor een nieuwe dorpshuisfunctie / MFA op. In 2021 is een voorstel aan de raad voorgelegd voor besluitvorming. Met de werkgroep is afgesproken dat in fase A wordt gewerkt aan een inhoudelijk plan inclusief exploitatie. In fase B wordt dit plan concreet uitgewerkt in een te realiseren bouwplan.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

In november 2022 hebben wij de jaarlijkse dorpshuizenbijeenkomst gehouden

In deze bijeenkomst hebben wij aangegeven samen met de besturen te willen werken aan verduurzaming van de gebouwen in 2023. De dorpshuizen benoemen de hoge energielasten voor de exploitatie van 2022 als actueel aandachtspunt. In 2022 hebben wij de eerste voorbereidingen getroffen, om compensatie te bieden voor de gevolgen. In 2023 werken wij een regeling uit, die ondersteuning biedt voor dorpshuizen en kerken, maar ook voor sport- en welzijnsverenigingen met een eigen accommodatie. Hiervoor maken we gebruik van het Winterfonds van de provincie.

We hebben gebouwsubsidie verstrekt

Wij hebben voor het laatste jaar de gebouwsubsidie verstrekt vanuit de tijdelijke regeling voor dorpshuizen. Dankzij de subsidie konden dorpshuizen investeren in duurzame maatregelen voor hun gebouwen, die daarmee een goede plek voor samenkomst blijven.

Wij hebben fase B (de definitiefase) van het MFC Dodewaard afgerond

In 2022 heeft een haalbaarheidsonderzoek voor de realisatie van het MFC plaatsgevonden. Op basis van de resultaten van het onderzoek is het project in een raadsvoorstel aan u voorgelegd. En met dit raadsbesluit van 15 december 2022 hebt u een aanvullend krediet beschikbaar gesteld voor dit project met een prima dorpshuisfunctie. In 2023 starten we met de ontwerp- en realisatiefase van het multifunctionele centrum Dodewaard.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Dankzij de investering in prettige gebouwen en dankzij het betere exploitatieresultaat van 2022 blijven de dorpshuizen toekomstbestendig. We hebben een duurzame goede relatie met de dorpshuizen opgebouwd en in 2022 bestendigd. Een aanpak per kern is in 2022 niet voltooid, maar er ligt wel een actueel verzoek vanuit dorpshuis Echteld dat wij in 2023 nader uitwerken.

De werkgroep MFC, de basisscholen en wij hebben in 2022 in goede samenwerking gewerkt aan het haalbaarheidsonderzoek voor de MFC Dodewaard. Deze samenwerking legt een prima basis voor het komende ontwerp- en realisatieproces. Het raadsbesluit met de beschikbare middelen legt een concrete basis voor een multifunctioneel centrum voor inwoners van Dodewaard.

6.2 Huisvestingsplan scholen

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Adequaat aanbod van onderwijs zo dicht mogelijk bij onze kinderen

- Mogelijkheden verkennen voor (integrale) kindcentra.
- Uitwerken duurzaamheids- en gezondheidsmaatregelen schoolgebouwen inclusief mogelijkheden voor financiering en subsidie.
- Conform raadsbesluit september 2020 worden de voorgestelde huisvestingsscenario's uitgewerkt in het uitvoeringsplan IHP en vervolgens voortvarend opgepakt. Het betreft de volgende scenario's: renovatie Hervormde School, uitbreiding Pantarijn, vervangende nieuwbouw/renovatie De Hien en De Bellefleur, nieuwbouw VCOG-school in Kesteren en meewerken aan het huisvesten van een VCOG-school in Dodewaard.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

We zijn gestart met een oriëntatie op (integrale) kindcentra in Neder-Betuwe

We hebben in beeld gebracht welke basisscholen en kinder-/peuteropvanglocaties er in elke kern zijn, welke fysieke afstand zij tot elkaar hebben en van welke organisatie of stichting zij onderdeel zijn.

De verkenning wordt in 2023 voortgezet met gesprekken met alle basisschoolbesturen. Het doel van deze oriëntatie is om als gemeente een standpunt te bepalen voor de verdere uitwerking vanuit het Integraal Huisvestingplan.

We hebben de ontwikkeling van duurzame en gezonde schoolgebouwen gestimuleerd

In 2022 is aan één basisschool de SUVIS-uitkering (Specifieke Uitkering Ventilatie In Scholen) verstrekt, namelijk de Rehobothschool in Opheusden. De werkzaamheden zijn in 2022 afgerond.

Eind 2022 zijn rapporten aangeleverd met conclusies en aanbevelingen met betrekking tot duurzaamheids- en gezondheidsmaatregelen voor de scholen van Fluvium. Deze rapporten hebben we besproken met het schoolbestuur. We hebben afgesproken om in het eerste kwartaal van 2023 tot nadere afstemming te komen over de uit te voeren maatregelen naar aanleiding van de rapporten. Hierbij speelt financiering en/of subsidie een belangrijke rol.

We hebben voorbereidingen getroffen voor de uitbreiding van het Pantarijn

Voor de uitbreiding van het Pantarijn heeft de gemeenteraad in september 2022 een krediet ter beschikking gesteld. Daarnaast hebben wij afspraken gemaakt over het uitvoeringstraject met betrokkenen. Afstemming vond met name plaats over de doelstellingen, het tijdpad om met ingang van het schooljaar 2024-2025 het project gerealiseerd te hebben en de toedeling van de rollen. In 2023 starten we met de uitvoering van de werkzaamheden.

Wij hebben fase B (de definitiefase) van het MFC Dodewaard afgerond

De Hien en De Bellefleur zijn twee van de samenwerkende partijen binnen dit multifunctionele gebouw. Zie ook 6.1 Leefbaarheid.

Wij hebben voorbereidingen getroffen voor de nieuwbouw van een VCOG Kesteren

In 2022 is een (voorbereidings)krediet beschikbaar gesteld voor de nieuwbouw van de VCOG school in Kesteren. In 2023 starten wij met de uitvoerende werkzaamheden. Zo gaan wij in het eerste kwartaal over tot de aankoop van de benodigde grond.

We zijn gestart met het verkennend onderzoek naar het voorzieningencluster in Kesteren

In 2022 heeft een overleg plaatsgevonden rondom het voorzieningencluster Kesteren. Hierbij hebben wij gekeken naar de woningbouw op langere termijn. Naast de basisscholen zijn ook de maatschappelijke voorzieningen aan bod gekomen. In 2023 gaan we verder met dit verkennende onderzoek.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	In het kader van het IHP, duurzame en gezonde schoolgebouwen en de inventarisatie op IKC-vorming hebben we in 2022 belangrijke stappen gezet waar we in 2023 mee verder kunnen. In gesprek met de schoolbesturen formuleren we gezamenlijk een visie op bovengenoemde onderwerpen en de wijze waarop we dat kunnen realiseren. Bij ieder project is het organiseren van onderwijs zo dicht mogelijk bij onze kinderen van belang. Dit weegt mee bij het maken van keuzes. De bouw van de nieuwe VCOG school in Kesteren is hier een mooie uitwerking van.

6.3 Subsidies

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Kernactiviteiten van verenigingen en maatschappelijke organisaties dienen zelfvoorzienend te zijn

- Flexibiliteit bij het subsidie-instrument: uitvoering van bestaand beleid met meer inzet op resultaten. Vrijwilligersorganisaties krijgen een bijdrage voor de activiteitenkosten.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

We hebben verenigingen en maatschappelijke organisaties ondersteund met diverse subsidies

We hebben de reguliere subsidies voor vrijwilligersactiviteiten verstrekt. Met een noodzakelijke bijdrage hebben wij de verenigingen in staat gesteld om hun activiteiten te blijven organiseren voor onze inwoners.

Aan enkele muziekverenigingen hebben wij de activiteitensubsidie verstrekt om basisschoolleerlingen kennis te laten maken met een muziekinstrument en dit af te sluiten met een gezamenlijk concert (*Blazersbende*).

Dankzij een eenmalige regeling hebben wij de dorpshuizen, muziekverenigingen en een toneelvereniging compensatie verstrekt voor hun inkomstenderving tijdens de coronamaatregelen in 2021. De regeling is gefinancierd vanuit extra rijksmiddelen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Onze culturele/welzijnsinfrastructuur is in stand gebleven en onze inwoners blijven deelnemen aan de activiteiten en ontmoeten elkaar hiermee.

6.4 Sport en beweeg voorzieningen

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Afname Sociaal-economische gezondheidsverschillen en bevorderen sociale omgang

- Uittrollen van de pilot Vitaal sportpark Dodewaard conform startnotitie. Een vitaal sportpark beoogt door samenwerking van sportverenigingen dat er op sportpark De Eng meer gebruik en meer variëteit in de activiteiten is.

Langetermijnvisie ontwikkelen over sport en bewegen

- Begeleiding sportclubs bij subsidieaanvragen uit bovenregionale fondsen in samenwerking met de sportkoepel in het kader van Open Sportclub of Vitaal Sportpark.

- Continueren van de inzet van buurtsportcoaches.
- Ondersteuning accommodaties sportclubs door garant te staan voor leningen en door het verstrekken van SVn duurzaamheidsleningen.
- Afronden plan van aanpak langetermijnvisie sport- en beweegvoorzieningen, dat inzicht geeft in de grenzen aan de verantwoordelijkheid van de gemeente op het gebied van bewegen en sport (accommodaties). Daarbij worden het landelijke sportakkoord en de harmonisatie van de huurtarieven/onderhoudsbijdrage (nieuwe subsidiesystematiek) betrokken.
- De rijksoverheid wil sport en bewegen stimuleren door de samenwerking van alle betrokken partijen (lokaal en regionaal) te bevorderen. Ook Neder-Betuwe heeft daartoe een intentieverklaring (voor een lokaal Sportakkoord) getekend.

Sportverenigingen beschikken over voldoende velden, zodat leden kunnen trainen c.q. bewegen en kunnen deelnemen aan de voetbal- en/of korfbalcompetitie

- De uitdaging om op sportpark De Leede in Kesteren een extra sportveld te realiseren, is uitgewerkt tot enkele verschillende ontwerpen. Er zijn scenario's uitgewerkt, die een derde voetbalveld mogelijk kunnen maken inclusief een stappenplan voor de herinrichting.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

De activiteiten op het Vitaal sportpark Dodewaard zijn gecontinueerd onder leiding van de sportparkbegeleider en de verenigingsondersteuner

Er zijn allerlei activiteiten georganiseerd in samenwerking met lokale partners. In de sporthal hebben kinderen en de verenigingen kennis kunnen maken met het Nijntje Beweegdiploma. Daarnaast worden er koffieochtenden georganiseerd in de kantine van de sporthal. Ook vindt het project hybride leren met derdejaars CIO's studenten plaats op het sportpark. Hierbij geven zij naschoolse activiteiten: voor de BSO op het sportpark en fietslessen voor statushouders. Er worden zo verschillende doelgroepen geënthousiasmeerd. Daarbij wordt vanuit de sport- en beweegdoelen gezorgd voor aansluiting bij de MFC-ontwikkeling.

Het stimuleren van (sport)participatie en een gezonde leefstijl is onderzocht

We hebben een onderzoek laten uitvoeren naar het stimuleren van (sport)participatie en een gezonde leefstijl voor kwetsbare doelgroepen door middel van sport-/beweeginterventies. We doen dit in het kader van sportdeelname door kwetsbare groepen. De uitkomsten hiervan worden begin 2023 verwacht.

We hebben een sportverenigingscoach aangesteld

In de Tweede bestuursrapportage 2022 hebben we reeds toegelicht dat we in aanvulling op de verenigingsondersteuners een sportverenigingscoach (4 uur p/w) hebben aangesteld. De sportverenigingscoach ondersteunt, begeleidt en adviseert sportverenigingen bij allerlei bestuurlijke en organisatorische vraagstukken. De sportverenigingscoach is als vraagbaak en hulplijn een spil tussen gemeenten en sportverenigingen en draagt bij aan vitale en toekomstbestendige sportverenigingen.

De buurtsportcoaches hebben weer allerlei activiteiten georganiseerd

Op basis van hun meerjarenopdracht hebben zij allerlei activiteiten georganiseerd of daaraan bijgedragen, om onze inwoners van jong tot oud in beweging te krijgen. Zoals *Join the club* en de Koningsspelen. Per kern kijken de Buurtsportcoaches (in totaal 2,2 fte) welke inzet gewenst is en wat aanslaat.

Wij participeren in het beweegpark in Dodewaard

Zoals vermeld in de Tweede Bestuursrapportage 2022 werken we samen met verenigingen aan het definitieve ontwerp. Met de aantrekkelijke beweegvoorzieningen wordt voor onze inwoners een mooie manier gerealiseerd om buiten te sporten en bewegen. De betrokken partijen hebben een concreet plan uitgewerkt. Dat is op 26 november 2022 in een werkbezoek aan uw raad gepresenteerd. In 2023 werken de verenigingen nauw samen om voor hun investeringen

voldoende eigen middelen inclusief subsidies/sponsoring beschikbaar te hebben. Wij maken onze eigen financiële uitwerking voor de gemeentelijke investeringen, inclusief het skatepark, met een raadsvoorstel ter besluitvorming in 2023. Samen met verenigingen werken we samen aan een afgestemde invulling van het beweegpark, een optimaal gebruiksprogramma en een goede beheersvorm.

Initiatief gestart om het clubgebouw op sportpark De Leede te verduurzamen

VV Kesteren is dit initiatief gestart. Wij zullen hierbij adviseren en meekijken naar de (financiële) haalbaarheid.

Sportpark De Leede is uitgebreid met 2 korfbalvelden en 1 junior voetbalveld

Alle zijn kunstgrasvelden en dankzij het voordeel dat deze zeer intensief gebruikt kunnen worden, zorgen we voor voldoende capaciteit voor alle leden van beide verenigingen.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	<p>Met de inzet van de sportverenigingscoach is onze samenwerking met de sportverenigingen verbeterd. De sportverenigingscoach draagt ook bij aan de inzet op de toekomstbestendigheid van onze sportverenigingen.</p> <p>In het uitvoeringsplan Gezond en Vitaal van de Nota Sociaal Domein is de inzet op het faciliteren van bewegen in de buitenruimte geborgd. Dit geldt ook voor de integrale benadering van sport, speelbeleid en gezondheid.</p> <p>We hebben stappen gezet richting een multifunctioneel beweegpark waar alle inwoners gebruik van kunnen maken om in beweging te komen.</p> <p>Voor de lange termijn zijn er voldoende sportvelden op sportpark De Leede, zodat de sportverenigingen kunnen groeien.</p> <p>Met de middelen uit het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit! zijn sportverenigingen ondersteund bij het uitrollen van nieuw aanbod. Dit heeft ook bijgedragen aan nieuwe samenwerkingen tussen partijen.</p>

6.5 Laaggeletterdheid

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Terugdringen laaggeletterdheid

- Bespreekbaar maken van laaggeletterdheid door voorlichting te geven en er aandacht aan te besteden via bijvoorbeeld de gemeentelijke communicatiekanalen.
- De dienstverlening van de Bibliotheek Rivierenland gebruiken om kinderen en volwassenen te bereiken en zo de kans op laaggeletterdheid te verkleinen.
- In de Week van Lezen en Schrijven (voorheen Week van de Alfabetisering) extra aandacht besteden aan laaggeletterdheid en de aanpak ervan.
- Promoten van de locaties waar mensen terecht kunnen om hun taal-, reken- en/of computervaardigheid te verbeteren. Meer samenhang creëren en wellicht meer locaties/activiteiten realiseren.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Leerpunt Dodewaard is gestart

In de Eerste Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds gemeld dat begin 2022 een tweede leerpunt in Neder-Betuwe (Dodewaard) is gestart, met specifieke aandacht voor het bereiken van de NT1-doelgroep (mensen met Nederlands als moedertaal). Het leerpunt is gratis voor iedereen die beter wil leren, lezen, schrijven of rekenen of aan digitale vaardigheden wil werken.

We hebben samenwerkingen opgezet en verstevigd

Regionaal trekken wij met andere gemeenten, Bibliotheek Rivierenland, Stichting Lezen en Schrijven en ROC Rivor op bij de uitvoering van de regionale Integrale Aanpak Laaggeletterdheid in

Rivierenland 2020 – 2024. Daarnaast hebben we in 2022 in Neder-Betuwe een samenwerking opgezet waarin welzijnswerkers, aanbieders van taalaanbod met ondersteuning van Stichting Lezen en Schrijven integraal werken aan de vermindering van laaggeletterdheid in Neder-Betuwe.

We hebben op lokaal niveau het regionale jaarplan 2022 uitgevoerd

Hierin stond het thema gezondheid centraal. Zo hebben we bijvoorbeeld tijdens een bijeenkomst van het Netwerk Geriatrie (voor (zorg)professionals die met ouderen werken) het onderwerp laaggeletterdheid centraal gesteld en zorgprofessionals geïnformeerd over het lokale aanbod.

Tijdens de Week van Lezen en Schrijven hebben we aandacht besteed aan laaggeletterdheid

In het kader van bewustwording en bespreekbaarheid hebben we via de gemeentelijke communicatiekanalen aandacht besteed aan laaggeletterdheid. Ook hebben wij een overzicht van het aanbod voor het verbeteren van taal-, reken- en/of digitale vaardigheden gedeeld. Dit overzicht is ook gedeeld met onder meer welzijnswerkers en partners binnen het taalnetwerk.

Onze consulenten hebben een training gevolgd

De consulenten en de medewerkers die contact hebben met cliënten binnen het sociaal domein (Sociaal Team, Regieteam, team Toegang, consulenten Bijzondere Bijstand, Jeugd en Wmo) hebben een training herkennen en doorverwijzen van laaggeletterdheid gevolgd. Hiermee beschikken zij over de juiste vaardigheden en kennis om laaggeletterdheid bij cliënten/inwoners te herkennen, laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en laaggeletterden door te verwijzen naar ondersteuningsaanbod in de buurt.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	We hebben aandacht voor laaggeletterdheid geborgd in onze dienstverlening binnen het sociaal domein. We hebben nieuw aanbod gerealiseerd en (zorg)professionals en inwoners op de hoogte gebracht van het aanbod voor het verbeteren van taal-/reken- en digitale vaardigheden. De samenwerking tussen partners binnen het taalnetwerk is versterkt wat de doorverwijzing ten goede komt. En bij zorgprofessionals is de bewustwording van de invloed van laaggeletterdheid op gezondheid vergroot.

6.6 Onderwijs

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Vormgeven aan lokaal onderwijs- en jeugdbeleid via de Lokale Educatieve Agenda (LEA)

- Met het onderwijs en de kinderopvang in de LEA samenwerken aan gezamenlijke thema's zoals het bestrijden van onderwijsachterstanden, passend onderwijs, leerplicht en voortijdig schoolverlaten, voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en aansluiting van jeugdhulp op onderwijs.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

Lokale Educatieve Agenda

In 2022 heeft twee keer een LEA overleg plaatsgevonden. Tijdens deze overleggen zijn verschillende onderwerpen rondom onderwijs- en jeugdbeleid aan bod gekomen. Bijvoorbeeld Nationaal Programma Onderwijs, Onderwijsachterstandenbeleid, evaluatie van de resultaatafspraken en aansluiting van onderwijs en arbeidsmarkt. De evaluatie rondom het Nationaal Programma Onderwijs is met de schoolbesturen gedeeld en de stappen tot het komen van het nieuwe Onderwijsachterstandenbeleidsplan zijn besproken. In 2023 worden de resultaatafspraken gezamenlijk geëvalueerd. Ook wordt een uitvraag gedaan onder de VO scholen welke aansluiting er al is tussen onderwijs en arbeidsmarkt en waar nog uitbreiding gewenst is.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Met het gesprek met de schoolbesturen, kinderopvang organisaties, bibliotheek en het consultatiebureau voldoen wij aan onze wettelijke taak en hebben wij overeenstemming bereikt over de aanpak rondom tal van onderwerpen.

6.7 Voor- en vroegschoolse Educatie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Alle peuters hebben toegang tot voor- en vroegschoolse educatie (VVE) en zijn voorbereid op het basisonderwijs

- Afspraken maken met de kindercentra en de basisscholen over de resultaten van VVE, overdracht van peuteropvang naar basisschool, doorgaande leerlijnen en ouderbetrokkenheid.
- Met voorschoolse educatie de ontwikkeling van peuters stimuleren op meerdere gebieden zoals taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Ouders stimuleren om gebruik te maken van het aanbod voorschoolse educatie voor hun kind door informatieverstrekking en advisering vanuit het consultatiebureau en door het organiseren van themagerichte voorlichtingsbijeenkomsten door de kinderopvangaanbieders.

In 2022 is hiervoor het volgende gedaan

We hebben resultaatafspraken gemaakt

In de Wet op het primair onderwijs (WPO) is de verplichting opgenomen dat gemeenten samen met schoolbesturen resultaatafspraken maken, met als voornamelijk doel dat de dialoog over de onderwerpen wordt gevoerd. In Neder-Betuwe hebben wij de keuze gemaakt om ook de kinderopvang te betrekken bij deze afspraken. Gezamenlijk zijn er resultaatafspraken gemaakt over onder andere de beoogde resultaten van VVE, overdracht van peuteropvang naar basisschool, doorgaande leerlijnen en ouderbetrokkenheid.

We hebben ingezet op het verbeteren van de kwaliteit voorschoolse educatie

Vanaf 2022 voldoen we aan de wettelijke verplichting dat er op alle VE locaties een HBO beleidsmedewerker/coach werkzaam is, om zo de kwaliteit van het VE aanbod te bewaken en waar mogelijk te verbeteren. Hiervoor zijn gezamenlijk doelen opgesteld en is aan alle organisaties subsidie verstrekt.

Kindcentra Betuwe is in 2022 gestart met het project Bewegend leren

Het project is bedoeld voor kinderen tussen 2 en 12 jaar, waarin aandacht wordt besteed aan het stimuleren van de verschillende ontwikkelingsgebieden, zoals taal, rekenen, motoriek en sociaal-emotioneel. Door de brede doelgroep draagt het project ook bij aan een nauwere samenwerking tussen kinderopvang en het basisonderwijs. Het project wordt voortgezet in 2023.

We hebben een nieuw onderwijsachterstandenbeleidsplan opgesteld

Dit hebben we gedaan in samenwerking met de betrokken partners, waaronder het onderwijs, de kinderopvang, de bibliotheek en het consultatiebureau. In dit beleidsplan hebben we ambities en doelen gesteld voor de komende vier jaar. Deze doelen hebben onder andere betrekking op de resultaatafspraken rondom VVE, de VE (voorschoolse educatie) aanbod op de opvanglocaties en de toeleiding richting VVE.

Daarmee is het volgende bereikt

Resultaat	Beschrijving
	Alle peuters hebben toegang tot VVE. Hierbij willen we in de komende jaren nog meer gaan inzetten op de daadwerkelijke toeleiding naar de peuteropvang, door ouders goed te informeren over de voordelen van VVE.

We hebben ingezet op een hogere kwaliteit VE aanbod en daarmee, voor zover het binnen onze invloed ligt, randvoorwaarden gecreëerd om alle peuters zo goed mogelijk voor te bereiden op het basisonderwijs.

Waaraan hebben we in 2022 ook gewerkt?

Onderwijs Oekraïense leerlingen

In 2022 hebben we door snel te schakelen met de schoolbesturen, goede samenwerking en slagkracht een stabiel onderwijsaanbod neergezet voor de Oekraïense leerlingen op de Rehobothschool in Opheusden. We hebben hierover contact gehouden met alle schoolbesturen, via zowel het reguliere LEA-overleg als aparte overleggen. Vanwege een tekort aan ruimte heeft de Rehobothschool een tijdelijk noodlokaal gerealiseerd voor het onderwijs aan de Oekraïense leerlingen. Middels de Regeling specifieke uitkering tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden hebben we hiervoor subsidie toegekend.

Daarnaast hebben we in 2022 het leerlingenvervoer verzorgd en zullen wij dit nog tot aan de meivakantie in 2023 blijven doen. Vanaf 2023 sluiten we aan op de reguliere verordening leerlingenvervoer.

Nieuw beleidskader Toezicht en Handhaving Kinderopvang en nieuwe beleidsregels vastgesteld

In de Tweede Bestuursrapportage hebben we dit reeds toegelicht en gemeld dat we ook een bijeenkomst hebben gehouden voor ouders (eigenaren van een kinderdagverblijf) over de rolverdeling tussen de gemeente en de GGD.

Vorbereidingen om het (individueel) bewegen in de buitenruimte te bevorderen

In lijn met de ambitie uit het coalitieakkoord 2022-2026 om de mogelijkheden om (individueel) te kunnen bewegen in de buitenruimte te bevorderen, hebben we de eerste voorbereidingen getroffen voor het realiseren van beweegmogelijkheden in de buitenruimte die openbaar toegankelijk zijn. Voorbeelden hiervan zijn QR Fit, het beweegpark in Dodewaard en trapveldjes. Dit wordt in 2023 nader uitgewerkt.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Absoluut verzuim (leerlingen 5 - 18 jaar)	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado	NB	4,10	2,50	2,50	3,00	3,70	1,10	
			L	1,80	1,80	2,10	2,40	2,70	2,70	
Relatief verzuim (leerlingen 5 - 18 jaar)	aantal per 1.000 leerlingen	Ingrado	NB	20,00	12,00	12,00	7,00	11,00	8,00	
			L	27,00	27,00	25,00	25,00	20,00	20,00	
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	percentage		NB	1,20	1,40	1,10	1,40	0,80	1,40	
			L	1,70	1,80	1,90	2,00	1,70	1,90	
Niet sporters (vanaf 19 jaar)	percentage RIVM		NB	63,00				62,80		
			L	48,70				49,30		

NB = Neder-Betuwe

L = Landelijk

Wat heeft het gekost?

Programma: P6 Onderwijs, Sport en Welzijn				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging	2022	Begr. na wijz. / Rekening
Lasten	5.773	7.293	6.808	-486
Baten	-1.470	-2.339	-2.463	-124
Exploitatieresultaat	4.304	4.954	4.345	-609

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld 4.2 Onderwijshuisvesting (incidenteel nadeel € 25.000)

Tijdelijke huisvesting schoolgebouw Tollenhof 1 Kesteren (incidenteel nadeel € 34.000)

In het schoolgebouw aan de Tollenhof 1 in Kesteren worden sinds augustus 2021 drie scholen tijdelijk gehuisvest. Het gebouw wordt met beperkte budgetten tijdelijk geëxploiteerd in afwachting van nieuwbouw voor Pantarijn en de Sebaschool. Er waren in 2022 meer lasten dan geraamd. Naast de algemene stijging van prijzen hadden we meer uitgaven vanwege een aanbesteding voor schoonmaak en aanpassingen aan het gebouw. Het schoolgebouw wordt nu optimaal gebruikt voor tijdelijke onderwijshuisvesting. Het nadeel op het onderhoud wordt enigszins gedempt door meeropbrengsten dankzij de hogere bijdragen van de scholen.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 9.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken (incidenteel voordeel € 313.000)

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) (incidenteel voordeel € 335.000)

Het budget voor OAB bestaat grotendeels uit rijksmiddelen en voor een klein deel uit algemene middelen. In 2022 hebben wij vrijwel alle activiteiten kunnen dekken vanuit de rijksmiddelen, waardoor het grootste deel van de algemene middelen vrijvalt (€ 46.000). Alleen de activiteiten die niet gedekt konden worden vanuit de rijksmiddelen zijn vanuit de algemene middelen betaald. Een van de acties in de heroverweging was om te kijken of we meer activiteiten vanuit de bibliotheek konden dekken vanuit de OAB-middelen. Aanvullend hebben we naar meer mogelijkheden gekeken om activiteiten te dekken vanuit de OAB-middelen en hebben we dit ook kunnen realiseren voor schoolmaatschappelijk werk en jeugdgezondheidszorg. Dit zorgt tezamen voor een extra voordeel dat ook op dit taakveld wordt verantwoord (€ 152.000). Daarnaast is gebleken dat we zelfs activiteiten uit eerdere jaren nog konden aanmerken als OAB. Daardoor houden we in 2022 nog eens een bedrag van € 137.000 over.

OAB-middelen die niet zijn besteed in de periode van 2019 t/m 2022 moeten we terugbetalen aan het Rijk (€ 41.000). De helft van de middelen die we in 2022 hebben ontvangen, mogen we meenemen naar de volgende beleidsperiode van 2023 t/m 2026 (€ 381.000). Deze middelen staan gereserveerd op de balans (vlottende passiva) in de derdengelden onderwijsachterstanden.

Leerlingenvervoer (incidenteel nadeel € 50.000)

In 2022 hebben we extra uitgaven gehad voor het leerlingenvervoer van Oekraïense vluchtelingen. Het incidentele nadeel op dit taakveld is door het Rijk gecompenseerd in de decembercirculaire 2022. Hierover bent u in de raadinformatiebrief (RIB-9) van 18 januari 2023 geïnformeerd. Het

nadeel onder leerlingenvervoer dient u dan ook in relatie te zien met het voordeel (€ 51.644) verantwoord onder programma Algemene Dekkingsmiddelen taakveld 0-7 algemene uitkering gemeentefonds.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 28.000)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 5.1 Sportbeleid en activering (incidenteel voordeel € 161.000)

Bevordering sportdeelname (incidenteel voordeel € 147.500)

In de Tweede Bestuursrapportage 2022 hebben wij reeds aangekondigd dat er mogelijk (eigen) middelen over zouden blijven in 2022 vanwege de rijksmiddelen die we hebben ontvangen. Deze verwachting is uitgekomen, waardoor een voordeel is ontstaan. Van het Rijk hebben wij € 102.000 ontvangen voor bevordering sportdeelname (waarvan een deel doorgeschoven vanuit 2021). Hiervan hebben wij € 80.000 aan uitgaven ten laste kunnen brengen van de Rijksregeling. Het resterende deel van € 22.000 is op de balans (vlottende passiva) in de derdengelden Sportakkoord gestort en mogen wij in 2023 inzetten. Doordat de rijksmiddelen ingezet zijn, is € 80.000 van het reguliere budget uit eigen middelen niet besteed.

Daarnaast hebben we de overgehevelde middelen vanuit 2021 (€ 67.500) voor attributen en inrichting voor het multifunctioneel beweegpark Dodewaard in 2022 nog niet ingezet. In 2022 hebben wij samen met de betrokken verenigingen een concreet plan uitgewerkt, wat op 26 november 2022 in een werkbezoek aan uw raad is gepresenteerd. In 2023 zullen wij het totale plan inclusief een definitieve kostenraming en dekkingsvoorstel aan u voorleggen. Daarom laten wij de middelen ad € 67.500 die wij in 2022 niet hebben besteed nu, conform voorschrift, vrijvallen. In de Tweede Bestuursrapportage 2022 is reeds € 65.000 naar 2023 overgeheveld voor de realisatie van een skatevoorziening, waarvan € 32.500 in de Reserve Bovenwijkse voorzieningen.

Overige kleine verschillen (incidenteel voordeel € 13.500)

Behoeven geen toelichting.

Taakveld 5.2 Sportaccommodaties (€ 150.000 incidenteel voordeel)

Verenigingshal en sportpark De Leede (incidenteel voordeel € 177.000)

Geplande werkzaamheden voor zowel verenigingshal De Leede als sportpark De Leede zijn uitgesteld en ingepland voor of al uitgevoerd in 2023. Om deze uitgaven in 2023 te kunnen dekken stellen wij uw voor om de benodigde middelen voor 2023 te bestemmen vanuit het jaarrekeningresultaat. Het gaat om € 15.000 voor het verplaatsen van zonnepanelen en € 162.000 voor de sanering van het kunstgrasveld. Het betreft hier een incidenteel voordeel van € 164.000 waarvan € 177.000 via de bestemming wordt overgeheveld naar 2023.

Overige kleine verschillen (incidenteel nadeel € 27.000)

Behoeven geen toelichting.

Overige taakvelden kleine verschillen voordeel € 10.000

Behoeven geen toelichting.

Investerings

Programma: 6 Onderwijs, Sport en Welzijn					
	jaar van uitvoering of raadsvoorstel	Investerings bedrag x € 1000	Uitgaven tot 31-12-2022	Restant per 31-12-2022	Voortgang realisatie
Inv zonnepaneel de Eng	2018	17		17	afsluiten

De INV kan worden afgesloten. Bij het vaststellen van het krediet voor het MFC Dodewaard is deze investering ingezet als dekking voor het totaal benodigde krediet van € 12 miljoen voor het MFC, en zit daarmee in het totaal bedrag voor het MFC					
Accommodatiebeleid Dodewaard / Herontwikkeling De Eng	2019	550		550	afsluiten
De INV kan worden afgesloten. Bij het vaststellen van het krediet voor het MFC Dodewaard is deze investering ingezet als dekking voor het totaal benodigde krediet van € 12 miljoen voor het MFC, en zit daarmee in het totaal bedrag voor het MFC					
Vorbereidingskrediet De Bellefleur/De Hien	2022	437	58	379	afsluiten
De INV kan worden afgesloten. Bij het vaststellen van het krediet voor het MFC Dodewaard is deze investering ingezet als dekking voor het totaal benodigde krediet van € 12 miljoen voor het MFC, en zit daarmee in het totaal bedrag voor het MFC					
MFC Dodewaard *	2023	12.606		12.606	
Vernieuwbouw/uitbreiding Hervormde school Opheusden	2020	1.145	1.150	-5	afsluiten
Integraal huisvestingsplan met betrekking tot scholen (IHP)	2019	117	54	63	afsluiten
Het oorspronkelijk beschikbaar krediet van € 1.500.000 is als volgt ingezet; - € 245.000 als aanvulling voor de Hervormde school Opheusden; - € 280.000 als voorbereidingskrediet voor de uitbreiding van het Pantarijn. In de raad van juli 2022 is het definitieve krediet aangevraagd; - € 437.000 als voorbereidingskrediet voor de vervangende nieuwbouw van De Hien en De Bellefleur. In de raad van december 2022 is het definitieve krediet aangevraagd tezamen met het MFC Dodewaard; - € 421.000 als voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw van de VCOG-school in Kesteren. In de begroting 2023 is het definitieve krediet aangevraagd. Het resterende bedrag van € 117.000 is bestemd voor reeds gemaakte kosten i.h.k.v. uitvoeringsplan IHP, voor het laten uitbrengen van maatwerkadviezen in het kader van duurzame schoolgebouwen en voor een verkennend onderzoek naar de herinrichting van een voorzieningencluster in Kesteren. Inmiddels is het duurzaamheids- en verkennend onderzoek uitgevoerd.					
VCOG Kesteren, incl. gymzaal	2023	8.902			
Uitbreiding Pantarijn	2023	4.052	249	3.803	
Ventilatiesysteem Tollenhof *	2022	95	101	-6	afsluiten
<i>Beheerplan duurzaam merjarig onderhoud gemeentelijke gebouwen 2022-2025:</i>					
Valbeveiliging De Biezewei	2022	28			
Valbeveiliging De Leede	2022	30			
Scheidingswand De Eng	2023	39			
Sportvloer De Leede	2022	32			
Sportvloer De Linie (benedenzaal)	2023	35	35		afsluiten
Renovatie van de sportvloer moest na inspectie versneld plaatsvinden waar het krediet pas vanaf 2023 beschikbaar is gesteld. Werkzaamheden zijn naar tevredenheid uitgevoerd.					
Sportvloer De Eng	2022	29			
Sportvloer De Biezewei	2022	28			
Extra veld Voetbalvereniging Kesteren	2022	367	420	-53	afsluiten
Beide projecten (Extra veld en renovatie bestand kunstgrasveld) op sportpark De Leede worden door de projectleider gelijktijdig geleid. Het saldo van de investering valt negatief uit, omdat de kosten voor inzet van de projectleider en de toezichthouder in 2022 allemaal geboekt zijn op deze investering. Daarnaast is de gemeente niet volledig gecompenseerd voor de kostenverhogende BTW onder de de Specifieke Uitkering Sport (73.63% i.p.v. 100%) op basis van de voorlopige beschikking. Indien bij de uiteindelijke vaststelling het aangevraagde bedrag geheel wordt toegekend dan zal dit in 2023 ten gunste van de exploitatie in 2023 komen.					
<i>Geactualiseerd beheerplan sportvelden 2018-2025</i>					
Renovatie sportvelden SVK 2021	2021	60		60	
Deze investering voor de renovatie van het hoofdvoetbalveld op De Leede. In 2023 volgt een actuele inventarisatie van het veld, waarna we een besluit over uitvoering en planning nemen.					
Renovatie sportvelden SVK 2022	2022	256	13	243	
Renovatie sportvelden Dodewaard	2024	60		60	
Renovatie sportvelden Echteld	2024	60		60	
Renovatie sportvelden SVK 2025	2025	10		10	
Stimulering maatschappelijk rendement	2019	500		500	
Totaal investeringsbedragen		29.455	2.021	17.909	
* op deze investeringen is er een bijdrage van derden van toepassing ter dekking van de gedeeltelijke kapitaallasten.					

Mutaties in reserves

Programma: Onderwijs, Sport en Welzijn				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Vershil
	Voor wijziging	Na wijziging		Begr. na wijz. / Rekening
Reserve afschrijving Pantarijn				
Toevoegingen	0	3.422	3.422	0
Onttrekkingen	0	0	0	0
Reserve Huisvesting van Lod. coll				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	-196	-196	-196	0
Totaal	-196	3.226	3.226	0

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening

(verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Een toelichting is niet nodig.

Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien

Algemeen

Overhead en bedrijfsvoering zijn geen doel op zich, het zijn belangrijke middelen om de voornemens uit deze begroting daadwerkelijk te realiseren. Ofwel: de organisatie en de financiën moeten passen bij en afgestemd zijn op de ambities en doelstellingen die raad en college voor ogen hebben.

Wij kiezen voor een structureel sluitende begroting, maar dat is mede afhankelijk van de bereidheid van het Rijk om de structurele financiële middelen van gemeenten te verhogen tot een omvang die past bij de taken van de gemeenten. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat structurele uitgaven structurele financiering hebben. Eenmalige uitgaven financieren we eventueel uit incidentele middelen. Waar mogelijk realiseren wij onze ambities op projectbasis met de beschikbare financiering voor de genoemde periode.

De gemeente is gebaat bij een goed bemenste ambtelijke organisatie, die berekend is op haar taak en de inwoners met respect tegemoet treedt. Een gezonde en professionele organisatiecultuur zorgt voor een voortdurende verbetering van de kwaliteit van het beleidswerk en de dienstverlening, borging van de continuïteit en een doelmatige bedrijfsvoering. Een stabiele en robuuste ICT is een belangrijke randvoorwaarde voor een goed functionerende gemeentelijke organisatie en voor een betrouwbare en veilige digitale dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

Algemene dekkingsmiddelen

Van het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting (vpb) en onvoorzien wijkt de opbouw af van die van de beleidsprogramma's. Het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien is wel onderdeel van het totale programmaplan.

De omvang van de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop worden in dit hoofdstuk gepresenteerd. Algemene dekkingsmiddelen zijn middelen, die geen vooraf bepaald bestedingsdoel hebben. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld specifieke uitkeringen vanuit de rijksoverheid of de rioolheffing, waar ontvangsten en uitgaven direct aan elkaar zijn gekoppeld.

De volgende algemene dekkingsmiddelen zijn te onderscheiden:

- de algemene uitkering uit het Gemeentefonds;
- de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is;
- beleggingen, deelnemingen en financieringsfunctie;
- verhuur en diensten van derden (het beheer van activa, die voor de openbare dienst bestemd zijn).

Deze inkomsten zijn vrij besteedbaar en daarom niet rechtstreeks aan een programma toe te rekenen.

Het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen

Overzicht van Algemene Dekkingsmiddelen 2022				
Bedragen x € 1.000,-		Begroting 2022		Rekening 2022
		Voor wijziging	Na wijziging	
Lasten				
0-5	Treasury	-84	539	606

0-61	OZB woningen	295	295	283
0-62	OZB niet-woningen	61	61	61
0-64	Belastingen overig	77	77	256
0-7	Alg. uitkeringen en ov. uitkeringen GF			
0-8	Overige baten en lasten	78		
Totaal Lasten		427	971	1.205
Baten				
Lokale heffingen (waarvan besteding niet gebonden is)				
0-61	OZB woningen	-3.556	-3.770	-3.769
0-62	OZB niet-woningen	-1.595	-1.719	-1.710
0-64	Belastingen overig	-222	-222	-364
Totaal		-5.373	-5.711	-5.843
Algemene uitkering				
0-7	Alg. uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-36.002	-41.298	-42.047
Totaal		-41.298	-41.298	-42.047
Baten				
0-5	Treasury	-51	-36	-58
0-8	Overige baten en lasten			
Totaal		-51	-36	-58
Totaal Baten		-41.427	-47.046	-47.948
Totaal Lasten en Baten		-41.000	-46.074	-46.742

Het bedrag van de gerealiseerde kosten van de overhead

Veel van onze werkzaamheden zijn gericht op onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Om dat adequaat en efficiënt te kunnen doen moet de interne dienstverlening en bedrijfsvoering binnen onze ambtelijke organisatie goed op orde zijn. Daar waar nodig nemen we maatregelen om de interne dienstverlening te verbeteren. Een belangrijk kenmerk voor het onderdeel Bedrijfsvoering is haar ondersteunende taak binnen de gemeentelijke organisatie. De definitie van overhead formuleren we als volgt: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De kosten van de overhead zijn conform de Notitie Overhead verdeeld in elf categorieën. Voor elk van deze categorieën is in het onderstaande schema de raming en realisatie weergegeven. Vervolgens geven we aan waar we de kosten voor de overhead aan toegerekend zijn.

Categorie overhead	Begroting 2022	Begroting na wijziging	Jaarrekening 2022	Vershil
Leidinggevende primair proces	€ 889.519	€ 921.719	€ 884.923	€ -36.796
Financiën, toezicht en controle	€ 993.358	€ 1.062.168	€ 880.141	€ -182.027
P&O	€ 1.100.067	€ 1.154.174	€ 1.109.812	€ -44.362
Inkoop	€ 29.000	€ 29.000	€ 93.929	€ 64.929
Communicatie en voorlichting	€ 257.546	€ 216.764	€ 210.642	€ -6.122
Juridische zaken	€ 253.896	€ 268.606	€ 189.749	€ -78.857
Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 212.306	€ 218.917	€ 236.514	€ 17.597
Informatievoorziening en automatisering	€ 1.952.680	€ 1.554.283	€ 1.472.521	€ -81.762
Facilitaire zaken en huisvesting	€ 986.951	€ 957.518	€ 978.831	€ 21.313
DIV	€ 323.440	€ 284.774	€ 285.216	€ 442
Managementondersteuning primaire proces	€ 863.592	€ 2.481.767	€ 2.429.553	€ -52.214
Totaal	€ 7.862.356	€ 9.149.690	€ 8.771.831	€ -377.859

Doorverdeling van overhead				
Exploitatie	€ 7.352.160	€ 8.450.577	€ 8.072.718	€ -377.859
Grondexploitatie	€ 91.933	€ 137.064	€ 137.064	€ -
Rioolheffing	€ 152.120	€ 152.121	€ 152.121	€ -
Taakveld Ruimtelijke ordening (M3 overeenkomsten)	€ 266.142	€ 409.928	€ 409.928	€ -
Totaal	€ 7.862.356	€ 9.149.690	€ 8.771.831	€ -377.859

In totaliteit bedroeg de overhead in 2022 € 8.771.831, dit is € 377.859 minder dan begroot voor 2022. Voor de verantwoording van dit verschil verwijzen wij u naar de analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening onder Algemene Dekkingsmiddelen (taakveld overhead € 378.000 voordeel), opgenomen onder de 3W-vraag "wat heeft het gekost".

Het bedrag voor heffing van de vennootschapsbelasting

In Nederland zijn overheidsondernemingen sinds 2016 belastingplichtig voor de Nederlandse vennootschapsbelasting. Uit jaarlijkse inventarisaties van de activiteiten binnen de reguliere exploitatie moet blijken of er VPB-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig zijn. De inventarisatie wordt gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekeningen. Daar waar binnen bepaalde clusters van activiteiten overschotten worden behaald, wordt mogelijk voldaan aan de criteria voor toetreding tot VPB-ondernemerschap. De criteria om als ondernemer te kwalificeren, zijn:

- een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
- en deelname aan het economisch verkeer;
- en een winstogmerk/structurele overschotten.

Vooral door de laatste twee criteria vallen de meeste activiteiten binnen de gemeentelijke exploitatie buiten de VPB-plicht. Uitzondering hierop zijn de bouwgronden in exploitatie (BIE GREXEN).

Bij de VPB-vraag of er sprake is van door de gemeente te verrichten ondernemersactiviteiten is het antwoord voor de BIE GREXEN positief. Over de voordelige resultaten van BIE GREXEN is per 1-1-2022, afhankelijk van de hoogte van de jaarlijkse fiscale winst, een percentage van 15% tot een bedrag van € 395.000 verschuldigd als VPB. Daarboven bedraagt dit percentage 25,8% en wordt berekend over het jaarlijks winstsaldo van de mutaties in dat jaar.

De jaarlijkse cashflow is het verschil tussen gerealiseerde inkomsten en gerealiseerde uitgaven. Hiertoe wordt een fiscale exploitatiebegroting opgesteld, die volledig voldoet aan de wet- en regelgeving van de Wro- en Bro-uitgangspunten, de BBV voorschriften en de VPB wetgeving. Financiële effecten van de door de Belastingdienst in rekening gebrachte VPB komen ten laste van het gerealiseerde resultaat van de grondexploitatiebegroting van de betreffende BIE GREX projecten. In de laatste actualisatie per 1-1-2023 is rekening gehouden met de te verwachten af te dragen VPB voor zover van toepassing

Het bedrag voor onvoorzien

Bestedingen en verloop van het budget onvoorzien uitgaven:			
	Begroting 2022	Besteed budget	Restant budget
Budget onvoorzien 2022	50.000	0	50.000

Programma:	Begrotingsw. in raadsvergadering d.d.	Bedrag:	Onderwerp:
		Totaal:	0

Waarom hebben we in 2022 ook gewerkt?

Er zijn geen actuele overige ontwikkelingen.

Beleidsindicatoren

Naam Indicator:	Eenheid:	Bron:		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	Euro	Coelo	NB	833,00	848,00	840,00	855,00	910,00	926,00	1023,00
			L	723,00	723,00	721,00	740,00	776,00	811,00	904,00
Gemiddelde WOZ waarde cijfer		CBS/COELO	NB	213,00	224,00	232,00	244,76	262,24	281,84	357,50
			L	209,00	217,00	230,00	266,00	286,00	309,00	409,00
Demografische druk	percentage	CBS	NB	80,80	81,40	82,50	82,20	81,90	81,50	81,20
			L	68,50	69,00	69,60	69,80	70,00	70,10	70,30
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	Euro	COELO	NB	780,00	796,00	800,00	818,00	867,00	912,00	1011,00
			L	651,00	644,00	649,00	669,00	700,00	733,00	826,00
Formatie	aantal per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	NB	0,00	5,17	5,01	5,76	5,97	5,84	5,86
			L	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bezetting	aantal per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	NB	0,00	4,49	4,43	4,96	5,14	5,02	4,81
			L	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Apparaatskosten	cijfer	Eigen gegevens	NB	0,00	498,00	495,00	576,00	557,00	567,00	667,00
			L	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Externe inhuur	cijfer	Eigen gegevens	NB	0,00	0,00	14,50	18,06	18,90	19,29	24,13
			L	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Overhead	percentage Eigen gegevens	NB	0,00	0,00	11,20	12,00	11,00	10,00	10,70
		L	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
NB =	Neder-Betuwe								
L =	Landelijk								

Verbonden partijen

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Zorgen dat wij tegen zo min mogelijke kosten voor korte of lange periode financieringen kunnen krijgen

- De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met specifieke financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Er zijn geen actuele ontwikkelingen.

Regionaal Archief Rivierenland

Wat was de betrokkenheid van deze verbonden partij bij de realisatie van dit programma?

Beheer van de overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers

- Adequaar archiefbeheer: zorgen voor voldoende financiële middelen en faciliteiten om het archiefbeheer conform de wettelijke regels uit te voeren.
- Opleiding en faciliteiten medewerkers en vrijwilligers: medewerkers en vrijwilligers van het Regionaal Archief Rivierenland voldoende toerusten om het beheer op juiste wijze te doen.
- Toezicht en advisering: via periodiek overleg en het jaarlijkse inspectieverslag aan de raad verantwoording afleggen aan de deelnemende gemeenten.
- Dienstverlening: door het organiseren van tentoonstellingen, lezingen en andere geschiedkundige bijeenkomsten een breed publiek voorzien van een goede, klantvriendelijke dienstverlening. De ingebruikname van de applicatie MijnStudiezaal en de persoonlijke omgeving voor eigen historisch onderzoek bevorderen het gemak van het zoeken en bewaren van gegevens.
- Openbaarheid van archieven: het digitaal ontsluiten van documenten en gegevens bevordert de openbaarheid. Publicatie van archiefstukken is een vorm van actieve openbaarheid van het weergeven van oude documenten.

Welke ontwikkelingen hebben zich in 2022 voorgedaan?

Komende jaren staan in het teken van E: E-depot, Erfgoed, Externe dienstverlening, Expertise, Efficiëntie. Bij deze speerpunten is een aantal onderdelen benoemd. Elke speerpunt begint met een onderdeel digitalisering. Digitalisering blijft een thema dat de komende jaren veel aandacht krijgt. Het ministerie van OCW zet volgens haar Cultuurnota 2018-2021 in op digitale toegankelijkheid van erfgoed als een van de pijlers.

De uitgebreide toelichting is opgenomen in de begroting 2022 van het RAR.

Wat heeft het gekost?

Programma: P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Verschil Begr. na wijz. / Rekening
	Voor wijziging	Na wijziging		
Lasten	7.869	9.870	9.738	-132
Baten	-41.663	-47.444	-48.407	-963
Exploitatieresultaat	-33.794	-37.574	-38.670	-1.096

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Taakveld algemene uitkering (voordeel incidenteel € 749.000)

Voor het jaar 2022 is sprake van een incidenteel voordeel van € 749.000 op de algemene uitkering uit het gemeentefonds ten opzichte van de raming. Dit is voor een groot deel veroorzaakt door de decembercirculaire die eind december 2022 is ontvangen en waarover u bent geïnformeerd middels een raadsinformatiebrief. Hierin staat uitvoerig toegelicht een incidenteel voordeel voor het jaar 2022 ter hoogte van € 784.000.

Daarnaast is er sprake van een nadeel van € 75.000 omdat er minder kosten worden gedeclareerd voor de bommenregeling dan begroot. Tegenover dit nadeel staat een voordeel van € 75.000 voor de uitvoering van de bommenregeling op programma 3.

Het overige voordeel van € 40.000 wordt veroorzaakt doordat wij achteraf extra algemene uitkering hebben ontvangen over voorgaande jaren.

Tevens staat in de raadsinformatiebrief opgenomen dat wij een deel van de € 784.000 als budget willen doorschuiven naar 2023 aangezien dit gepaard gaat met werkzaamheden die in 2023 worden uitgevoerd. Hierbij dient u te denken aan de ontwikkelingen toegankelijkheid verkiezingen en aanpassen software (€ 5.400), Energietoeslag 2023 (€ 329.462), bijzonder bijstand (€ 23.082), breed offensief (€ 6.714) en het versterken van de sociale basis (€ 13.548). Met name de energietoeslag 2023 springt eruit waarvoor het rijk in 2022 een deel (€ 500) van de totale toeslag 2023 van € 1.300 beschikbaar stelt en waarvoor de uitvoering begin 2023 plaats heeft gevonden. Zodoende wordt bij de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2022 voorgesteld om een bedrag van € 378.000 door te schuiven naar 2023.

Taakveld belastingen overig (nadeel incidenteel € 37.000)

In 2022 is een voordeel ontstaan op de hondenbelasting van € 22.000 door de intensief uitgevoerde hondencontrole in de laatste maanden van 2022. Dit voordeel kan als structureel worden gezien voor de komende jaren. Het structurele effect wordt meegenomen in de eerste bestuursrapportage 2023.

Daarnaast is er een voordeel ontstaan op de toeristenbelasting van € 28.000. Het vermoeden bestaat dat dit voordeel is ontstaan door de grote toename van vakanties in eigen land in 2021 onder invloed van de Covid19 beperkingen voor met name buitenlandse reizen. Omdat er in 2023 een intensieve controle op de toeristenbelasting wordt uitgevoerd verwachten wij dat de opbrengst van 2022 in 2023 gelijk zal blijven. In de begroting 2023 is reeds rekening gehouden met een hogere baat aan toeristenbelasting.

Verder is bij de invordering sprake van een nadeel van afgerond € 70.000 dat enerzijds is te verklaren door de vrijval van € 100.000 uit de voorziening dubieuze debiteuren en anderzijds door de noodzakelijke toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren. Beiden het gevolg van de mutaties voortkomend uit de jaarwerkzaamheden van Werk & Inkomen (programma 5). Omdat de hoogte van de voorziening dubieuze debiteuren centraal wordt bijgehouden vanuit taakveld overige belastingen ziet u hier het effect van de noodzakelijke mutaties terug die betrekking hebben op de voorziening dubieuze debiteuren.

Hiernaast zijn er in het taakveld overige belastingen enkele nadelen ontstaan van totaal € 17.000,- . Voor een groot deel worden deze veroorzaakt door de toename van het aantal WOZ bezwaren door no cure no pay bureaus waardoor er een groter bedrag dan geraamd is uitgekeerd aan proceskostenvergoeding.

Per saldo is er een nadeel ontstaan in het taakveld overige belastingen van € 37.000.

Taakveld overhead (voordeel incidenteel € 378.000)

Personeelslasten (voordeel € 309.000)

Personeelslasten ambtelijke organisatie (voordeel € 301.000)

In de begroting 2022 was een bedrag opgenomen van 11,1 miljoen voor de personeelslasten van de ambtelijk organisatie. De werkelijke personeelslasten waren 9,6 miljoen. Dit houdt in dat er een onderschrijding van 1,5 miljoen is ontstaan, dit wordt de vrijval van vacaturegelden genoemd. Dit gaat om niet ingevulde vacatures binnen de organisatie. Bij het invullen van vacatures wegen we af hoe we dit doen: het in dienst nemen van de medewerker (tijdelijk of vast), inhuren of inhuren op basis van detachering. Zo ontstaat een vaste kern (medewerkers in dienst) en een flexibele schil (inhuur en detachering). De vrijval van vacaturegelden van 1,5 miljoen zijn in 2022 ingezet voor de inhuur van derden.

Het budget inhuur derden wordt gevormd door twee onderdelen. Enerzijds de budgetten voor inhuur, die in de begroting 2022 (na wijziging) zijn opgenomen. In totaal was dit een bedrag van 1,5 miljoen. Anderzijds is de onderschrijding ingezet, die is ontstaan binnen de personeelslasten van de ambtelijke organisatie van 1,5 miljoen. Dit gaat over de beschikbare loonsom van openstaande vacatures, de vrijval van vacaturegelden. Dit betekent dat er een totaalbedrag van 3 miljoen beschikbaar was voor de inhuur van derden in 2022.

In totaal is er een bedrag van 2,7 miljoen besteed aan inhuur van derden in 2022. Dit is inclusief de vervanging van personeel bij ziekte. In 2022 is hierdoor een onderschrijding ontstaan van € 301.000. Deze onderschrijding heeft grotendeels betrekking op de inhuur van derden binnen de Fysieke pijler en wordt hieronder toegelicht.

(Externe) rollen en spelers in de projectorganisatie zijn toegevoegd aan de (vaste) formatie van de Fysieke pijler en hiervoor zijn in het personeelsbudget middelen opgenomen (950.000). Hiervan is in 2022 een bedrag van 336.000 vrijgevallen. De belangrijkste reden is dat voor het overgrote deel van dit bedrag (314.000) uren zijn verantwoord op andere kostenplaatsen dan de kostenplaats van de Fysieke pijler. Deze uren zijn rechtstreeks verantwoord op budgetten waarvoor separaat kredieten beschikbaar zijn gesteld. Het betreft dan uren voor o.a. de projecten TVBC, MFC+, de Randweg Opheusden, Casterhoven, Dijkverzwaring, Veerhaven Ochten. Daarnaast zijn beperkt minder uren gemaakt dan primair begroot (22.000). Vanwege de dynamiek in het aantal nieuwe ruimtelijke initiatieven en de lopende projecten door het jaar heen is pas eind van het jaar een goed beeld af te geven van de daadwerkelijke bestedingen ten opzichte van de begroting.

Overige personeelslasten (voordeel € 31.000)

Binnen het taakveld Overhead (onderdeel overige personeelslasten) is een onderschrijding ontstaan van € 31.000. Deze onderschrijding is ontstaan door o.a. inkomsten uit detachering en de aankoop van verlof binnen de ambtelijke organisatie

Bijdrage regio Rivierenland (nadeel € 46.000)

Jaarlijks wordt er een bijdrage betaald voor de inzet van de inkoopadviseur vanuit de regio Rivierenland. Door de toename van het aantal aanbestedingen en de complexe wet- en regelgeving heeft er meer inzet plaatsgevonden door de inkoopadviseur in 2022. Deze inzet is feitelijk structureel noodzakelijk. Op dit moment wordt gewerkt aan een structurele invulling van de interne beheersing en control. Zodra deze invulling duidelijk is, wordt ook duidelijk of de kosten voor de inzet van de inkoopadviseur in dit plaatje kunnen worden meegenomen of dat extra budget nodig is. In 2022 heeft de extra inzet van de inkoopadviseur van de regio Rivierenland geleid tot een overschrijding van € 46.000.

Overige kleine verschillen (voordeel € 23.000)

Verder is er binnen de totale personeelslasten sprake van een incidentele onderschrijding van € 23.000 op diverse budgetten.

In totaliteit is er voor het jaar 2022 sprake van een onderschrijding van € 309.000 op de personeelslasten.

ICT (voordeel € 86.000)

Voor het jaar 2022 is sprake van een incidenteel voordeel op de exploitatie van € 86.000 ten opzichte van de raming. Dit is veroorzaakt doordat we in 2022 minder (investerings)werkzaamheden konden uitvoeren dan oorspronkelijk gepland en zijn deze doorgeschoven naar 2023. In 2022 zijn al wel voorbereidingen hiervoor gestart, deze namen echter meer tijd dan gepland. De daadwerkelijke uitvoering met de financiële toerekening zal daardoor pas in 2023 plaatsvinden.

Het betreffen werkzaamheden in het kader van informatiebeveiliging om enige maatregelen toe te voegen in de beveiliging van ons netwerk en het testen op kwetsbaarheden (€ 23.000) en de aanschaf van software ten behoeve van de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) en een anonimiseringsstool in het kader van de Wet Open Overheid (€ 63.000).

Dit incidenteel voordeel komt bij de € 270.000 waarover u geïnformeerd bent in de tweede bestuursrapportage 2022 en waarvan om vergelijkbare redenen is verzocht deze budgetten door te schuiven naar 2023.

Overige kleine verschillen (€ 17.000 nadeel)

Binnen het taakveld overhead zijn minimale overige kleine verschillen. Overige kleine verschillen betreffen een nadeel van € 17.000 en behoeven geen verdere toelichting.

Taakveld overige baten en lasten (voordeel incidenteel € 50.000)

Voor 2022 is in de begroting een budget onvoorzien opgenomen ter hoogte van € 50.000. In het jaar 2022 is geen aanspraak gemaakt op het budget onvoorzien, waardoor sprake is van een incidenteel voordeel van € 50.000 voor het jaar 2022.

Taakveld treasury (nadeel incidenteel € 47.000)

Voor het jaar 2022 hebben wij € 94.000 minder aan verwachte toe te rekenen rente kunnen doorbelasten naar de diverse taakvelden in onze exploitatie. Dit heeft grotendeels te maken met investeringswerkzaamheden die zijn doorgeschoven of zijn uitgelopen naar 2023. Door vertraging kan geen of lagere rente worden doorberekend. Zodoende is er dan ook sprake van voordelen op kapitaallasten op de diverse taakvelden van deze jaarstukken 2022.

Over het algemeen zullen deze voordelen opgaan in de toelichtingspost overige kleine verschillen omdat het relatief kleine bedragen betreffen op de verschillende taakvelden. Het nadeel van minder toegerekende rente van € 94.000 wordt voor een deel opgevangen doordat in 2022 minder aanspraak is gemaakt op de stelpost rente ter hoogte van € 42.000 (rente die geraamd was voor

het aantrekken van langlopende leningen die nodig zijn voor het financieren van investeringen). Zodoende betreft het rentenadeel voor het jaar 2022 een bedrag van € 52.000.

Daarnaast is nog sprake van enkele kleine voor- en nadelen binnen taakveld treasury die hebben geleid tot een incidenteel voordeel van € 5.000. Per saldo is sprake van een incidenteel nadeel op taakveld treasury van € 47.000.

Overige taakvelden kleine verschillen (voordeel € 3.000)

Kleine verschillen op de overige taakvelden binnen dit programma laten een voordeel zien van afgerond € 3.000 en behoeven niet toegelicht te worden.

Investerings

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien					
	Startjaar	Investerings bedrag x € 1000	Uitgaven tot 31-12-2022	Restant per 31-12-2022	Voortgang Realisatie
Implementatie BGT	2017	112		112	
Met het instellen van het krediet werd beoogd een eigen BGT applicatie te ontwikkelen. In de afgelopen jaren zijn we er helaas niet in geslaagd dit te realiseren met name omdat de expertise niet in huis was. In 2021 is dit veranderd met de start van zowel een BGT als GEO specialist. De prioriteit zal daarom de komende periode liggen bij het goed inrichten van de interne processen. Daarna zal nogmaals bekeken worden of het een goed moment kan zijn om een eigen BGT applicatie te ontwikkelen. Omdat we nog niet weten wanneer dit precies zal zijn stellen we het krediet af te sluiten en het restant budget vrij te laten vallen.					
Optimalisatie GEO applicaties	2017	45	18	27	
De optimalisaties van GEO applicaties is gerealiseerd. Er is echter wel een restantkrediet van 27.165. Het krediet kan worden afgesloten en het restantkrediet kan vrij vallen.					
I&A Gids 2020-2021 GEO ontwikkeling	2020	177	72	105	
Het project GEO ontwikkelen van de basisregistraties op onderdelen zoals, omzetten van inhoud naar oppervlakte, koppeling WOZ berichtenverkeer zijn uitgevoerd. Het krediet kan worden afgesloten en het restantkrediet kan vrij vallen.					
I&A Gids GT Connect	2021	33		33	
Het project GT connect konden we in 2021 niet verder uitvoeren omdat er een rechtszaak met de leverancier loopt. De bodemprocedure is eind januari 2022 afgerond. Als de VNG de rechtszaak wint volgt er nog een aanbesteding middels een minicompetitie. Dit kan nog een nieuwe leverancier opleveren. Als de VNG de rechtszaak verliest, zullen we verder moeten met de huidige leverancier.					
Op dit moment werken we met een verouderd telefooncentrale, waarbij we eigenlijk al die verträgen rondom de VNG aanbesteding niet kunnen permitteren. We hebben dan ook besloten met instemming van de VNG om een eigen aanbesteding op te starten. Voor die aanbesteding is het nodig dat we het krediet van 33.000 meenemen naar 2022. We kunnen alleen nog niet starten. We dienen de uitkomst van de bodemprocedure af te wachten.					
Totaal investeringsbedragen		367	90	276	

Mutaties in reserves

Programma: Alg. Dekk.Midd., Overhead, VPB, Onv.Zien				
Bedragen x € 1.000,-	Begroting 2022		Rekening 2022	Verschil Begr. na wijz. / Rekening
	Voor wijziging	Na wijziging		
Reserve Algemene (bedrijfs)				
Toevoegingen	0	6.845	6.845	0
Onttrekkingen	-2.195	-9.178	-9.178	0
Reserve Precario				
Toevoegingen	0	0	0	0

Onttrekkingen	0	-50	-50	0
Totaal	-2.195	-2.384	-2.384	0

+ = nadeel - = voordeel

Analyse van het verschil tussen begroting na wijziging en rekening
 (verschillen groter dan € 25.000 en afgerond op € 1.000)

Een toelichting is niet nodig.

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Conform artikel 10 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten bevat de paragraaf 'Lokale heffingen' de volgende zaken:

- het beleid rond de lokale heffingen;
- de geraamde inkomsten;
- een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen. Hieruit blijkt hoe we ervoor zorgen dat bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, de geraamde baten niet hoger uitvallen dan de geraamde lasten. Dit zijn de beleidsuitgangspunten voor de tariefstelling, waarop deze berekeningen gebaseerd zijn;
- een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid;
- een aanduiding van de lokale lastendruk. Dit is een overzicht van de belastingdruk en vergelijking met andere gemeenten.

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Het totale pakket van de gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit verschillende belastingen/heffingen. De rechtvaardiging hiervoor is beschreven in de belastingverordeningen die de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Voor de hoogte van de tarieven en leges gelden de volgende uitgangspunten:

- Streven naar een volledige kostendekking bij leges en andere rechten.
- De opbrengst van leges en rechten niet meer laten stijgen dan de inflatiecorrectie.
- In het kader van de bezuinigingen is, zoals aangegeven in de Kadernota 2021-2024, besloten dat de ingezette jaarlijkse OZB-verlaging van 2% wordt herroepen met ingang van 2021.
- Een tweede bezuinigingsmaatregel is het doorvoeren van het inflatiepercentage voor de opbrengst Onroerende ZaakBelasting. Deze wordt verhoogd met de algemene prijsontwikkeling van 1,5%. Voor 2022 en verder zijn de inflatiecijfers nog niet bekend en is uitgegaan van een prijsontwikkeling van 1%.

In de jaarrekening wordt in de paragraaf lokale heffingen verantwoording afgelegd over de mate van kostendekkendheid van heffingen/leges, waarbij de tarieven niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Bij deze heffingen/leges is de gerealiseerde kostendekkendheid in een tabel opgenomen in lijn met het nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording.

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

Totaaloverzicht lokale heffingen 2022					
		Opbrengst begroot voor wijziging	Opbrengst begroot na wijziging	Opbrengst werkelijk	Vershil begroot na wijziging en werkelijk
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN:					
1	Onroerende-zaakbelastingen:				
	OZB eigenaar woningen	3.555.900	3.770.369	3.769.045	-1.324
	OZB eigenaar niet-woningen	952.701	1.031.301	1.024.450	-6.851
	OZB gebruikers niet-woningen	642.763	687.393	685.669	-1.724
2	Forensenbelasting	14.776	14.776	-4.812	-19.588
3	Toeristenbelasting	53.338	53.338	81.698	28.360
4	Hondenbelasting	133.838	133.838	165.970	32.133

5	Precariobelasting	0	0	0	0
	HEFFINGEN MET EEN BESTEMMING:				
6	Rioolheffing woningen	2.096.974	2.096.974	2.106.545	9.571
	Rioolheffing niet-woningen	201.935	201.935	198.496	-3.439
7	Afvalstoffenheffing	2.876.271	2.900.444	2.725.481	-174.963
8	Lijkbezorgingrechten	277.539	277.539	295.477	17.937
9	Staangelden markten en kermissen	3.555	3.555	6.381	2.826
10	Leges:				
	Titel 1 Algemene dienstverlening	399.476	411.232	615.637	204.405
	Titel 2 Fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning	883.537	883.537	1.006.846	123.309
	Titel 3 Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	22.336	16.195	24.937	8.742
		12.114.940	12.482.426	12.701.820	219.394

Een overzicht op hoofdlijnen van de lokale heffingen

1. Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelasting (hierna OZB) is veruit de voornaamste gemeentelijke belasting. De OZB bestaat uit een eigenarenbelasting bij woningen en niet-woningen en een gebruikersbelasting bij niet-woningen. De OZB is een algemene belasting en de opbrengst is bedoeld voor het dekken van de lasten van de gemeente. De grondslag voor de berekening van de OZB in 2022 is de WOZ-waarde per prijspeildatum van 1 januari 2021.

Doordat het financieel perspectief minder rooskleurig is dan voorgaande jaren hebben er met ingang van 2021 een aantal ombuigingen plaatsgevonden die besparingen op korte termijn met zich mee zullen brengen. Een van deze ombuigingen is de structurele OZB-verlaging van 2% per jaar te herroepen en de komende jaren uit te gaan van een verhoging van de OZB met het inflatiepercentage. Het streven blijft daarbij om de belastingdruk op een (financieel) verantwoorde en toekomstbestendige manier naar 100% te krijgen.

Percentage Onroerende-zaakbelasting 2022*	
Eigenaar woningen	0,1360%
Eigenaar niet-woningen	0,2277%
Gebruikers niet-woningen	0,1668%

* verordening OZB 2022

2. Forensenbelasting

De forensenbelasting is bedoeld om eigenaren van tweede woningen mee te laten betalen aan de gemeentelijke gemeenschapsvoorzieningen, waarvan ze ook gebruik maken. De geraamde opbrengst voor 2022 bedraagt € 14.776. De definitieve aanslag forensenbelasting 2022 is opgelegd en deze heeft geresulteerd in € 5.228 een minderopbrengst van € 9.549.

Echter aanvullend is sprake van een correctie op een te hoog recht dat eerder is opgenomen voor het jaar 2021. Dit heeft een negatief effect op het resultaat van 2022. De correctie betreft een bedrag van € 10.040, waardoor de minder opbrengst 2022 t.o.v. de raming een totaalbedrag betreft van € 19.588.

3. Toeristenbelasting

Voor 2022 zijn wij uitgegaan van een geraamde opbrengst van € 53.338 voor de toeristenbelasting. De definitieve aanslag toeristenbelasting 2022 is begin 2023 verlaagd opgelegd en de opbrengst bedraagt € 81.697,89. Dit resulteert in een voordeel van € 28.359,47. Het vermoeden bestaat dat dit voordeel is ontstaan door de grote toename van

vakanties in eigen land in 2021 onder invloed van de Covid19 beperkingen voor met name buitenlandse reizen.

4. Hondenbelasting

Onder de naam 'hondenbelasting' heffen we een directe belasting over het houden van honden binnen de gemeente. We heffen de belasting naar het aantal honden dat men binnen de gemeente houdt. Bij de begroting 2022 is rekening gehouden met een opbrengst van € 133.838. In werkelijkheid is de opbrengst € 165.970. Hierdoor is een voordeel ontstaan van € 32.132 wat verklaard kan worden door een intensieve controle op de aanwezigheid van honden die is uitgevoerd in de laatste maanden van 2022.

5. Precariobelasting

Door vaststelling van de wet, die de heffingsbevoegdheid van precariobelasting voor enige openbare werken van algemeen nut beperkt, kunnen wij vanaf 2022 geen precariobelasting meer heffen over netwerken die nutsbedrijven in, op of boven gemeentegrond exploiteren.

6. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' heffen wij een recht van de eigenaar van een eigendom van waaruit afvalwater en hemelwater direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Dit gebeurt om de aanleg en het onderhoud van het rioleringsstelsel te bekostigen. We heffen de rioolheffing met een vast bedrag via de eigenaar. Bij de jaarlijkse tariefaanpassing gaan we uit van de lijn die in het Gemeentelijk Rioleringsplan is vastgelegd. Bij de vaststelling van de verordening rioolheffing 2022 is het tarief volgens het vastgestelde GRP bepaald op € 233,80. In 2022 was als opbrengst rioolheffingen €2.298.909 geraamd en in werkelijkheid is er € 2.305.042 ontvangen. Deze meeropbrengst van € 6.132 is ontstaan door controles op gereedmelding van nieuwbouw en wordt toegevoegd aan de voorziening riolering.

Overzicht aantal aansluitingen	Tarieven	Begroot aantal aansluitingen	Werkelijk aantal aansluitingen	Verschil aantal aansluitingen
Rioolheffing	233,80	9.703	9.858	155

Het aantal heffingseenheden bedraagt op 31 december 2022 9.858 stuks. Ten opzichte van de raming van 9.703 aansluitingen is er sprake van een toename met 155 aansluitingen. Deze toename komt hoofdzakelijk voort uit het aantal nieuwbouw objecten dat gereed was op 1-1-2022 en op grond daarvan een aanslag heeft ontvangen.

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	Begroting 2022*	Jaarrekening 2022**
Netto kosten taakveld, incl. (omslag)rente	€ 1.704.222	€ 1.707.282
Overhead (al verantwoord op taakveld)	€ 152.120	€ 152.120
BTW	€ 407.525	€ 499.765
Dotatie voorziening riool (verantwoord op taakveld)	€ 35.040	€ -54.126
Totaal opbrengsten	€ 2.298.908	€ 2.305.042
Totaal kosten	€ 2.298.908	€ 2.305.042
Dekkingspercentage	100%	100%

* bron ANG format rioolheffing juli 2021

** bron ANG format rioolheffing april 2023

7. Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van huishoudens in de gemeente Neder-Betuwe hun huishoudelijke afval moeten inzamelen, omdat hun perceel valt onder de Wet milieubeheer. De heffing geldt per perceel. De inzameling van huishoudelijke afvalstoffen, het vaststellen van de tarieven en het innen van de heffing wordt uitgevoerd op regionaal niveau (Avri/BSR).

Er zijn in 2022 8958 aanslagen afvalstoffenheffing opgelegd. Voor de verantwoording van de afvalstoffenheffing wordt verwezen naar de Jaarstukken 2022 van Avri.

Afvalstoffenheffing	2022	aantal ledigingen
<u>Basistarief (voor iedereen gelijk)</u>	€ 292,00	9.342
Per extra grijze container	€ 50,00	101
<u>Variabel tarief (per keer)</u>		
grijze container 140 liter	€ 4,67	3.081
grijze container 240 liter	€ 8,00	10.168
gift-container (140 en 240 liter)	€ 0,00	
papiercontainer (140 en 240 liter)	€ 0,00	
zak plastic verpakkingsmateriaal	€ 0,00	
inworp ondergrondse container hoogbouw en stadscentra	€ 0,80	12.951
inworp ondergrondse container overige huishoudens	€ 1,00	120.526
brenghouders voor glas, papier, textiel, plastic	€ 0,00	
inworp semi ondergrondse container incontinentie	€ 0,50	9.271

8. Lijkbezorgingsrechten

Op basis van een verordening heffen we rechten voor het gebruiken van de algemene begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de algemene begraafplaatsen. We heffen de rechten van degene op wiens aanvraag of voor wie de dienst wordt verricht of van degene die van de bezittingen, werken of inrichtingen gebruik maakt. Voor 2022 was € 277.540 begroot. In werkelijkheid is € 295.477 ontvangen.

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	Begroting 2022*	Jaarrekening 2022**
Netto kosten taakveld incl. (omslag)rente	€ 246.266	€ 308.555
Toe te rekenen kosten	€ 246.266	€ 270.474
Overhead	€ 31.278	€ 31.149
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 277.540	€ 295.477
Totaal kosten	€ 277.544	€ 301.623
Dekkingspercentage	100%	98%

*bron format lijkbezorgingsrechten ANG juli 2021

**bron format lijkbezorgingsrechten ANG april 2023

9. Marktgeden en kermissen

Onder de naam 'marktgeden' wordt een recht voor een marktstandplaats geheven zoals bedoeld in de marktgedenverordening. Daaronder vallen ook de diensten die de gemeente hiervoor verleent. Het recht wordt geheven aan de houder van de marktstandplaats.

Voor 2022 was er een bedrag van € 3.555 begroot. In werkelijkheid is er € 6.381 ontvangen. Dit resulteert in een meeropbrengst van € 2.826. Echter in de lasten en baten zijn stroomgerelateerde kosten en bijdragen opgenomen die buiten de legesverordening verrekend worden en zodoende buiten de juridische berekening van de kostendekkendheid van marktgeden vallen. Vandaar dat u in onderstaande tabel afwijkende bedragen ziet die zijn gecorrigeerd om een juiste kostendekkendheid marktgeden conform de legesverordening aan te geven.

Berekening kostendekkendheid marktgeden jaarrekening	Begroting 2022*	Jaarrekening 2022**
Netto kosten taakveld incl. (omslag)rente	€ 44.038	€ 40.231
Toe te rekenen kosten (ex overhead)	€ 3.048	€ 3.171
Overhead	€ 1.517	€ 1.517
Totaal opbrengsten (rechten)	€ 3.555	€ 3.297

Totaal kosten	€ 4.565	€ 4.688
Dekkingspercentage	78%	70%

*bron format marktgelden ANG juli 2021

**bron format marktgelden ANG april 2023

10. Legesverordening

De naam 'leges' staat voor veel verschillende rechten voor diensten door het gemeentebestuur. De aanvrager of degene aan wie de dienst is verleend, betaalt. In december 2021 worden de tarieven voor de Legesverordening 2022 vastgesteld. De kostendekkendheid van de leges over het belastingjaar 2022 per titel van de legesverordening is zoals onderstaand weergegeven vastgesteld.

Recapitulatie kostendekkendheid leges realisatie 2022 gemeente Neder-Betuwe				
		Totale kosten	Opbrengsten	Kostendekkendheidspercentage
Totaal		€ 1.890.993	€ 1.647.420	87%
Titel 1	Algemene dienstverlening	€ 574.051	€ 615.637	107%
Hoofdstuk 1	Burgelijke stand	€ 225.638	€ 199.363	88%
Hoofdstuk 2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	€ 94.540	€ 128.015	135%
Hoofdstuk 3	Rijbewijzen	€ 103.586	€ 131.635	127%
Hoofdstuk 4	Verstrekingen uit de basisregistratie personen	€ 14.224	€ 3.002	21%
Hoofdstuk 9	Overige publiekszaken	€ 7.352	€ 4.371	59%
Hoofdstuk 17	Kabels en leidingen Telecommunicatie	€ 85.129	€ 117.902	138%
Hoofdstuk 18	Verkeer en vervoer	€ 15.026	€ 9.198	61%
Hoofdstuk 19	Naturalisatie en optie	€ 15.128	€ 15.543	103%
Hoofdstuk 20	Diversen	€ 13.427	€ 6.608	49%
Titel 2	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 1.277.584	€ 1.006.846	79%
Hoofdstuk 2	Vooroverleg/beoordeling conceptaanvraag	€ 96.168	€ 31.519	33%
Hoofdstuk 3	Omgevingsvergunning	€ 1.047.438	€ 947.432	90%
Hoofdstuk 8	Bestemmingswijzigingen zonder activiteiten	€ 133.979	€ 24.155	18%
Hoofdstuk 10	Overige en in deze titel niet benoemde beschikkingen	€ 0	€ 3.741	-
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn en niet vallend onder titel 2	€ 39.358	€ 24.937	63%
Hoofdstuk 1	Horeca	€ 20.194	€ 13.020	64%
Hoofdstuk 2	Organiseren evenementen	€ 1.296	€ 585	45%
Hoofdstuk 5	Marktstandplaatsen	€ 9.394	€ 5.935	63%
Hoofdstuk 7	In deze titel niet benoemde vergunning, ontheffing of andere beschikking	€ 8.473	€ 5.397	64%

Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid

Bij de kwijtschelding van heffingen wordt in Neder-Betuwe de 100% norm van de relevante bijstandsnorm gehanteerd. Voor de overige regels wordt het Rijksbeleid gevolgd. Dit betekent dat kwijtschelding wordt verleend voor de hondenbelasting, de rioolheffing en de onroerende zaakbelastingen. Voor overige heffingen en rechten geldt geen kwijtschelding. Het aantal verzoeken om kwijtschelding in 2022 is 14 geweest.

Kwijtschelding					
	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal opgelegde aanslagbiljetten	7.541	7.605	7.741	8.210	9.468
Aantal dwangbevelen	178	137	131	80	136
Aantal kwijtscheldingsverzoeken	20	10	18	15	14

Een aanduiding van de lokale lastendruk

Gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden Neder-Betuwe 2022

Belastingsoort	2022**
Onroerende zaak-belasting*	486,00
Afvalstofheffing	303,00
Rioolrecht	234,00
Totaal	1.023,00

*gemiddelde waarde woning € 357.500

** bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2022

Positie Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2022

In onderstaand overzicht staat de gemiddelde belastingdruk per meerpersoonshuishouden uitgedrukt in euro's in vergelijking met omliggende gemeenten.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	West-Betuwe	Overbetuwe
1023	1.105	917	926	1.143	747

Bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2022

Rangorde Neder-Betuwe bij vergelijk regio in 2022

Tot de woonlasten worden gerekend de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolrechten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning (meerpersoonshuishouden) en drukt deze zogenaamde lokale lastendruk uit in een nummer van een rangorde van de 344 gemeenten in Nederland. Nummer 1 heeft hierbij de laagste lasten en nummer 344 de hoogste. In het onderstaand overzicht is de score van Neder-Betuwe en omliggende gemeenten weergegeven.

Neder-Betuwe	Buren	Tiel	West Maas en Waal	West-Betuwe	Overbetuwe
294	316	182	199	327	22

Bron: COELO Atlas van de lokale lasten 2022

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicomanagement

Algemeen

Het weerstandsvermogen is te omschrijven als 'de mate waarin de gemeente Neder-Betuwe in staat is middelen vrij te maken om (incidentele) financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van het bestaande beleid inzake de gemeentelijke dienstverlening'. Het weerstandsvermogen is een financieel vangnet voor optredende gevolgen van risico's die niet goed kunnen worden afgedekt op basis van het gevoerde risicomanagement. In deze paragraaf geven wij u inzicht in risico's van de gemeente en het beschikbare en benodigde weerstandsvermogen.

Beleidskader

De beleidskaders voor de uitvoering van het risicomanagement en de bepaling van het weerstandsvermogen zijn vastgelegd in de 'Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019'. Deze is in 2019 geactualiseerd en op 4 juli 2019 vastgesteld. De hierin beschreven beleidskaders zijn geldend voor deze jaarstukken.

Deze paragraaf geeft aan op welke wijze het risicomanagement wordt uitgevoerd, welke risico's er zijn en of ons weerstandsvermogen aan de gestelde beleidskaders voldoet.

Risicomanagement

Risicomanagement is een hulpmiddel om op een systematische en uitgesproken manier risico's in kaart te brengen, te beoordelen en door een proactieve houding beter te beheersen.

De werkwijze is: risico's in kaart brengen, mogelijke beheermaatregelen bepalen en de (overgebleven) financiële gevolgen van de risico's in cijfers uitdrukken.

Door bij beleidsvorming al heel vroeg na te denken over de mogelijke risico's van bepaalde keuzes zijn deze mogelijk te voorkomen of te verminderen of kan beleid worden bijgesteld. Met het managen van risico's kun je geen gebeurtenissen met een negatief gevolg voorkomen. Het biedt wel de geruststelling, dat vooraf alles is gedaan om de risico's te voorkomen of het effect bewust te verminderen en de zekerheid te hebben, dat er voldoende financiële middelen zijn als een risico werkelijkheid wordt.

Risicomanagement is een systematisch en regelmatig terugkerend proces om risico's te onderkennen, te analyseren en te beoordelen en op basis daarvan maatregelen te nemen en het eindresultaat te bekijken. Daarbij ligt het accent op de financiële, personele en organisatorische risico's, grondexploitatierisico's en risico's van deelnemingen en verbonden partijen. De genoemde nota beoogt het risicomanagement meer op een systematische manier uit te voeren met een breed bereik. Daarbij gaat het om juridische, maatschappelijke en politieke risico's (imago), technische risico's en risico's in het sociaal domein.

Risicomanagement beschouwen we hierbij niet als een doel op zich. Met meer inzicht in de risico's kunnen we ons weerstandsvermogen beter bepalen. Het weerstandsvermogen speelt een belangrijke rol bij de bepaling van ons financieel perspectief.

Om een financieel gezonde gemeente te zijn en te blijven, gaan we verstandig en verantwoord om met risico's. Deze zijn onlosmakelijk verbonden met de uitvoering van bedrijfsprocessen en kunnen nooit helemaal worden uitgesloten. We willen ons bewust zijn van de risico's die we lopen en van de beheersingsmaatregelen die we kunnen nemen. Bij de beheersing van de risico's hanteren wij als beleidslijn, dat er sprake moet zijn van een evenwicht tussen praktische uitvoerbaarheid, effectiviteit en kosten (efficiency) van een maatregel. Wij streven na om geen onnodige risico's te lopen en, mits financieel verantwoord, risico's af te dekken door verzekeringen.

Wij hebben verzekeringen afgesloten voor aansprakelijkstelling door derden, schade aan opstallen en tegen fraude. Risico's die niet worden afgedekt door een verzekering of een voorziening moeten opgevangen worden door de beschikbare weerstandscapaciteit.

Binnen ons Planning en Control instrumentarium gaan wij zo met risicomanagement om:

- Bij de Kadernota en de Begroting inclusief meerjarenraming actualiseren wij onze risico's.
- Bij Bestuursrapportages informeren wij u, indien nodig, over wijzigingen die zich op basis van het risicomanagement voordoen.
- Bij de Jaarstukken leggen wij verantwoording af over het gevoerde risicomanagement van het betreffende jaar.

Risico's

De definitie van een risico luidt:

De kans op een gebeurtenis, die zowel negatieve als positieve gevolgen voor de gemeente kan hebben en waarvan de grootte op dit moment onbekend is, maar van grote betekenis kan zijn. Voor het opnemen van een risico hanteren we een ondergrens van € 100.000.

Het weerstandsvermogen bestaat uit het verschil tussen:

De beschikbare weerstandscapaciteit ; de middelen waarover de gemeente kan beschikken om onverwachte en hoge kosten te dekken,

en:

De financieel in cijfers uitgedrukte risico's: het totaal van de financieel in cijfers uitgedrukte risico's die de gemeente loopt ondanks de beheersmaatregelen.

Verhouding benodigde weerstandscapaciteit

De verhouding wordt uitgedrukt in de hieronder gepresenteerde waarderingstabel, die opgenomen is in de 'Nota weerstandsvermogen en risicobeheersing 2019'.

Verhouding	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 tot 2,0	Ruim voldoende
1,0 tot 1,4	Voldoende
0,8 tot 1,0	Matig
0,6 tot 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Kengetallen financiële positie

In de paragraaf Risicomanagement en Weerstandsvermogen zijn een aantal financiële kengetallen opgenomen. Deze kengetallen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente. Aan het eind van deze paragraaf zijn deze vermeld met een toelichting op de betekenis en de berekening ervan.

Verantwoording weerstandscapaciteit, weerstandsratio en de risico's

Hieronder volgt een overzicht waarin de weerstandscapaciteit, de risico's en de weerstandsratio van de gemeente Neder-Betuwe zijn weergegeven.

Weerstandscapaciteit	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Jaarstukken 2022
Algemene reserve	9.582.000	14.712.000	14.712.000
Begroot resultaat vorig jaar	0	0	0
<u>Onbenutte belastingcapaciteit</u>			
- Onroerende zaakbelasting	0	0	0
- Leges en andere heffingen	0	0	0
Onvoorzien	50.000	50.000	0
Begroot resultaat	51.000	1.836.000	6.621.000
Overschot (+)/tekort (-)			
Totaal beschikbaar weerstandscapaciteit	9.683.000	16.598.000	21.333.000

Financiële risico's	Begroting 2022	Begroting 2022 na wijziging	Jaarstukken 2022
Grondexploitatie	480.000	480.000	480.000
Verbonden partijen	878.000	878.000	878.000
Open einderegelingen	500.000	500.000	500.000
Overige risico's	2.285.000	2.285.000	2.285.000
Totaal gekwantificeerde risico's	4.143.000	4.143.000	4.143.000
Benodigde weerstandscapaciteit (90%)	3.729.000	3.729.000	3.729.000
Weerstandsratio	2,6	4,5	5,7
Kwalificatie weerstandsratio	Uitstekend	Uitstekend	Uitstekend

De weerstandscapaciteit

In de afgelopen jaren heeft de weerstandscapaciteit van de gemeente Neder-Betuwe zich sterk positief ontwikkeld. De weerstandscapaciteit nam toe. De doelstelling van "het creëren van vet op de botten" is behaald. Mede door het feit dat de ingecalculerde risico's sterk daalde ontstond er een fors surplus (weerstandsvermogen) binnen de weerstandscapaciteit.

Na het besluit om het surplus binnen de weerstandscapaciteit te gaan inzetten als dekking voor incidentele uitgaven is de weerstandscapaciteit weer gedaald.

Bij de begroting 2022 hebben wij onze weerstandscapaciteit bepaald op € 9.683.000. Deze geraamde weerstandscapaciteit bestaat uit een algemene reserve van € 9.582.000, een budget voor onvoorzien uitgaven € 50.000 en een verwacht begrotingsoverschot van € 51.000.

De begroting 2022 inclusief alle vastgestelde begrotingswijzigingen laat een weerstandscapaciteit zien van € 16.598.000. Deze geraamde weerstandscapaciteit bestaat uit een algemene reserve van € 14.712.000, een budget voor onvoorzien uitgaven € 50.000 en een begrotingsoverschot van € 1.836.000. De forse toename van de algemene reserve is het gevolg van de winstuitkering Medel 1.

Als de Jaarstukken 2022 conform voorstel wordt vastgesteld zal door het resultaat van deze Jaarstukken de weerstandscapaciteit fors toenemen. de weerstandscapaciteit zal een stand bereiken van € 21.333.000.

De risico's

De afgelopen jaren is fors ingezet op het verminderen en beheersbaar maken en het concreet vertalen van de risico's. Ook zijn risicovolle projecten beëindigd of fors verminderd. Deze inzet heeft zijn doel behaald: we zien een dalende lijn van risico's waarvoor een risico inschatting moet plaatsvinden.

Het totaal van ingeschatte risico's is van € 13 miljoen in 2014 gedaald naar € 3,7 miljoen in 2022. Het is en blijft van belang dat er ingezet wordt op risicomanagement. Het besef moet er zijn dat niet alle risico's weg te nemen zijn er zullen altijd risico's blijven.

Conform de financiële verordening actualiseren wij de risico's bij de kadernota en bij de begroting. Bij de jaarstukken leggen wij verantwoording af over ons gevoerde risicomanagement.

De weerstandsratio

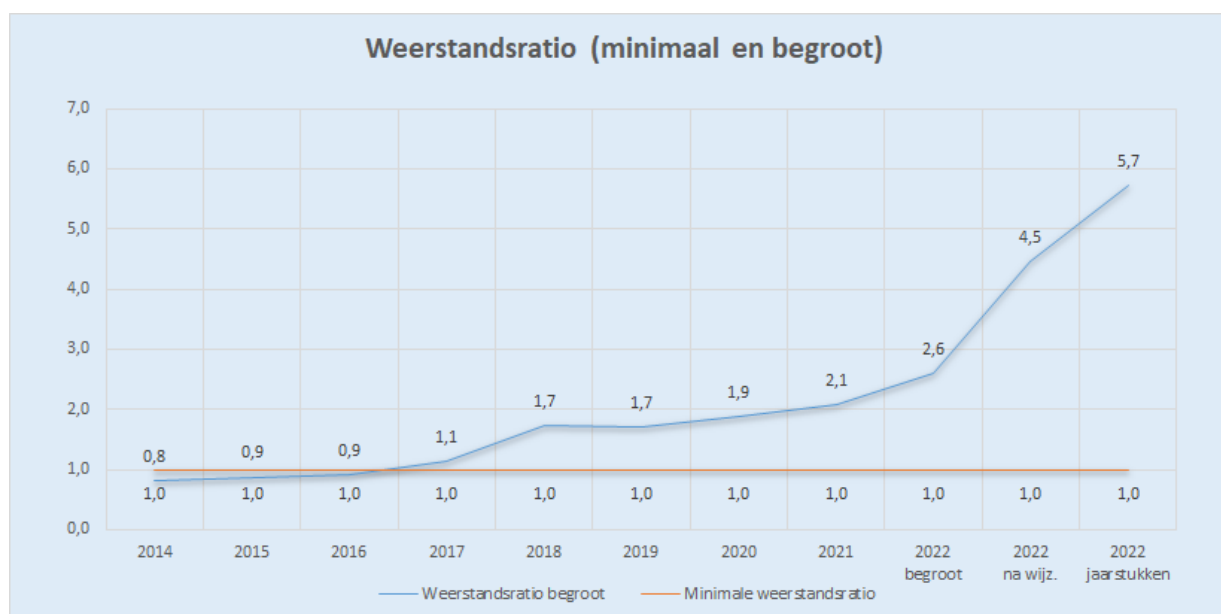
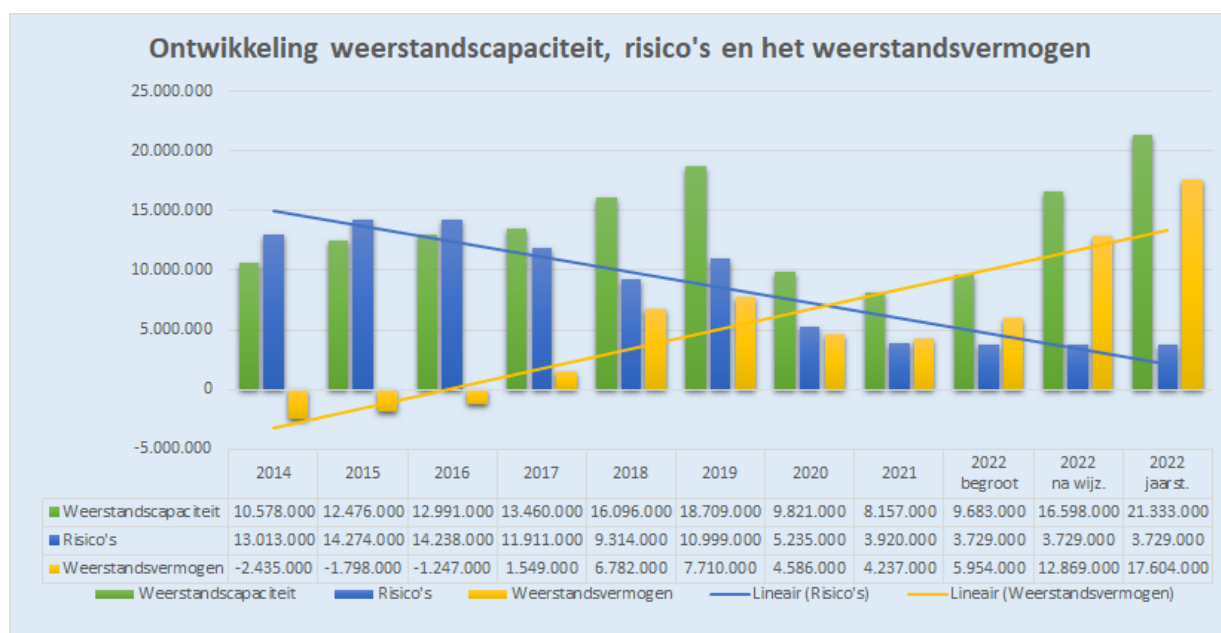
De weerstandsratio is een uitkomst/verhouding van de weerstandscapaciteit en de risico's. Bij de begroting 2022 was er sprake van een ratio van 2,6 en bij de begroting na wijziging is er sprake van een ratio van 4,5. Deze toename is ontstaan door de ontvangen winstuitkering Medel 1

Als de Jaarstukken 2022 conform voorstel wordt vastgesteld zal door het resultaat van deze Jaarstukken de weerstandscapaciteit en het weerstandsratio fors toenemen. de

weerstandscapaciteit zal een stand bereiken van € 21.333.000 en de ratio zal een stand van 5,7 bereiken.

Het uitgangspunt op basis van het huidige coalitieakkoord is een verhouding van minimaal 1.0. Op basis van de berekening uit deze paragraaf blijkt dat verhouding voor de weerstandscapaciteit hier aan voldoet.

Hieronder volgen in grafiekvorm Het verloop van de weerstandscapaciteit, de risico's, het weerstandsvermogen en de weerstandsratio.

Continuïteit

In de paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing in het jaarverslag moet een conclusie worden opgenomen met betrekking tot continuïteit.

Op basis van de door ons uitgevoerde risico-inventarisatie, de weerstandsratio van 5,7 en het beeld van onze begroting en meerjarenraming is het college van burgemeester en wethouders van

de gemeente Neder-Betuwe van mening dat de normale bedrijfsvoering financieel kan worden voortgezet.

Verantwoording risico's

Bij de begroting 2022 hebben wij risico inschattingen gedefinieerd van in totaal € 4,1 miljoen. Rekening houdend met de in de nota risicomanagement en weerstandsvermogen toe te passen waarschijnlijkheidsfactor van 90% komen de totale risico's uit op 3,7 miljoen. Niet alle risico's doen zich namelijk gelijktijdig voor.

Er hebben afgelopen jaren juist grote risico's voorgedaan die wij niet hadden gekwantificeerd maar wel forse gevolgen hadden kunnen hebben op onze financiële middelen. Denk hierbij aan de bestrijding van de pandemie Covid-19, de vluchtelingen opvang i.v.m. de oorlog in de Oekraïne, het terugdringen van de energiecrisis en het beheersbaar maken en terugdringen van de inflatiestijgingen. De financiële impact van de genoemde crisissen hebben geen noemenswaardige invloed gehad omdat veelal de gemaakte kosten door het Rijk of door mede overheden zijn gedekt.

Hieronder een overzicht van de gedefinieerde risico inschattingen voor het jaar 2022 en welke risico's zich in 2022 hebben voorgedaan.

Risico's	Nr:	Begroting 2022	Risico's die in 2022 werkelijk voordeden
Grondexploitaties:			
Algemene risico's grondexploitaties	1	450.000	Nee
Specifieke risico's grondexploitaties	2	30.000	Nee
Verbonden partijen:			
Risico's verbonden partijen	3	878.000	Nee
Openeinde regelingen:			
Uitvoering 3 Decentralisaties	4	500.000	Nee
Overige risico's			
Personeel & organisatie (bedrijfsvoering)	5	1.045.000	Nee
Cybersecurity incident	6	185.000	Ja
Ontwikkelingen gemeentefonds	7	855.000	Nee
Crisisbeheersing en rampenbestrijding	8	100.000	Nee
Renteontwikkeling	9	100.000	Ja
Ontwikkelingen verzekeringen	10	-	Nee
COVID-Pandemie	11	-	Nee
Specifieke uitkering stimulering sport (SPUK)	12	-	Nee
Huisvesting voorziening onderwijs	13	-	Nee
Structurele financiële effecten Omgevingswet	14	-	Nee
Totaal		4.143.000	
Waarschijnlijkheidsfactor		90%	
Totaal risico's * waarschijnlijkheidsfactor		3.729.000	

Grondexploitaties

Algemene risico's grondexploitaties (1)

Grondexploitaties kennen algemene en specifieke risico's. De algemene risico's bestaan onder andere uit rentestijgingen, stijging van het inflatiecijfer, aanbestedingsrisico's, marktontwikkelingen en vertragingen in de planvorming of gronduitgifte. Voor het bepalen van de algemene risico's wordt 10% van de huidige boekwaarde genomen als risico-bedrag. Als de boekwaarde verhoogd is vanwege eerdere winstnemingen wordt dit gecorrigeerd.

In 2022 hebben zich op dit gebied geen noemenswaardige risico's voorgedaan. Voor meer informatie over algemene risico's grondexploitaties, tussentijdse winstnemingen, gelopen verliezen

en een verdere specificatie van de boekwaarden verwijzen wij u naar het paragraaf 6 grondbeleid onderdeel risico's.

Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2023 is het algemene risico gedaald naar € 348.000.

Specifieke risico's grondexploitaties (2)

Specifieke risico's worden geraamd als daar een directe aanleiding voor is en er in aanvulling op de algemene risico's een noodzaak voor is.

In 2022 hebben de ingecalculerde specifieke risico's zich niet voorgedaan.

Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2023 zijn de specifieke risico's € 30.000 en € 40.000 lager dan vorig jaar.

Verbonden partijen

Risico's verbonden partijen (3)

De gemeente heeft te maken met verbonden partijen zoals de gemeenschappelijke regelingen waaraan wij deelnemen. Daarnaast zijn er externe partijen, waarbij de gemeente via het aandelenbezit risico's kan lopen. Bij deze laatste partijen gaat het om schommelingen in de waarde van de aandelen of het dividend. Bij risico's van een verbonden partij gaat het in hoofdzaak om financiële en bestuurlijke risico's, die mede verband houden met de structuur, organisatie en bedrijfsvoering van de verbonden partij. Het risico is per verbonden partij bepaald met oog voor het beleid dat de gemeenschappelijke regeling zelf voert op het gebied van weerstandsvermogen en risicomanagement. De gemeenschappelijke regeling moet zelf aan risicomanagement doen en de eigen risico's voldoende afdekken. Als dat niet het geval is, moeten de gemeenten het niet afgedekte deel compenseren.

Meer informatie over risico's rond verbonden partijen in 2022 zijn nu bij het samenstellen van de jaarstukken nog niet voorhanden. Daarom verwijzen wij u naar de afzonderlijke zienswijzen inclusief informatie over risico's, die naar u toe komen op basis van de jaarstukken van de verbonden partijen (raadscyclus juni 2023). De uitkomst en toelichting hierop zijn in de paragraaf verbonden partijen per gemeenschappelijke regeling vermeld.

Nr.	Verbonden partijen en Deelnemingen		Bijdrage 2022	Risico inschatting
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid	GR	1.714.000	63.000
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD)	GR	1.326.000	86.000
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland	GR	214.000	0
4	AVRI	GR	0	515.000
5	Omgevingsdienst Rivierenland	GR	1.909.000	0
6	Regionaal Archief Rivierenland	GR	271.000	0
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	GR	0	0
8	Werkzaak Rivierenland	GR	172.000	14.000
9	Industrieschap Medel	GR	0	0
10	Casterhoven	Venn	0	200.000
11	Waterbedrijf Vitens N.V.	Venn	0	0
12	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Venn	0	0
13	Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland	GR	0	0
			5.606.000	878.000

Terugkijkend op het jaar 2022 zien we in bovenstaande tabel dat er vier verbonden partijen zijn die zelf onvoldoende weerstandscapaciteit hebben om lopende risico's te kunnen opvangen. Nog

steeds moeten de gemeenten het niet afgedekte deel compenseren. Verder kijkend naar het jaar 2023 is in totaliteit het door gemeenten te compenseren, niet afgedekte deel afgenomen naar € 451.000.

Industrieschap Medel (9)

Voor het totale project Medel hebben wij geen risico opgenomen. Uit de actuele door het industrieschap Medel opgestelde risicoanalyse blijkt dat het (voorziene) positieve resultaat uit de grondexploitatie groter is dan de benodigde risicoreservering. In 2022 is het bestemmingsplan Medel afronding onherroepelijk geworden. De verwachting is dat de opgaven uit de grondexploitatie Medel afronding in 2023 worden ingevuld.

Openeindregelingen

3D (Jeugd, Wmo en Participatie)

Bij het vaststellen van de Begroting 2022 zijn voor het uitvoeren van de Jeugdwet, de Wmo en de Participatiewet onderstaande risico's onderkend.

- Het openeinde-karakter van de regelingen. Vanwege de complexiteit en de beperkte beïnvloedbaarheid (resultaat en effect) zijn de uitgaven en inkomsten moeilijk voorspelbaar.
- Onduidelijkheid over het verloop en de omvang van de rijksbijdragen (Jeugdwet en Participatiewet). Het rijk heeft incidentele toezeggingen gedaan voor 2022; meer structurele afspraken zijn o.a. afhankelijk van de kabinetsformatie.
- Onzekerheid over het effect van de corona crisis (Covid-19). In 2020 en 2021 heeft het rijk incidenteel extra middelen compensatie corona ter beschikking gesteld. Er is een risico dat het financiële effect van de corona crisis pas in latere jaren optreedt. Daarmee gepaard gaat onzekerheid in hoeverre dit vertraagde effect door het rijk zal worden gecompenseerd. Voorbeelden hiervan zijn o.a. werk en inkomen, jeugd, onderwijs, eenzaamheid en (mentale) gezondheid.
- Volume- en prijsontwikkelingen.
- Risico dat de verlaagde budgetten in verband met de taakstellende bezuiniging op Wmo en Jeugd niet voldoende zijn. In verband met het abonnementstarief Wmo nemen de inkomsten uit eigen bijdragen af en is sprake van een aanzuigende werking. De kosten voor (vooral) Wmo huishoudelijke ondersteuning nemen nog steeds toe. Op Jeugd vormt met name de individuele, specialistische en daarmee dure zorg een risico. In verband met wachtlijsten en opnamestops hebben wij geen volledig zicht op de vraag naar Jeugdhulp. Bij kinderen die op een wachtlijst staan, bestaat het risico dat daardoor zwaardere hulp nodig is. Het is onzeker of de maatregelen afdoende werken om deze risico's te kunnen opvangen.
- Onduidelijkheid over het effect van de nieuwe regionale inkoopstrategie Wmo en Jeugd. Dit proces zal veel ambtelijke capaciteit kosten. Hiervoor is nu een grove inschatting gemaakt door een extern bureau, gebaseerd op verschillende aannames. Denk aan de huidige beschikbare capaciteit, het aantal pilots dat opgezet zal worden en de aanname dat sommige werkzaamheden komen te vervallen, waardoor die capaciteit vrijkomt. In 2022 zal duidelijk worden in welke mate de aannames realiteit zijn. Naast de extra capaciteit is een investeringsbudget nodig om de pilots te kunnen uitvoeren. Voor hetzelfde product bestaan dan namelijk twee verschillende systemen die naast elkaar draaien. De kosten hiervoor zijn afhankelijk van de pilots. Daar is op dit moment nog geen inschatting van gemaakt.
- Onduidelijkheid over het effect van de door-decentralisatie van Beschermd Wonen.
- Onduidelijkheid over het effect van de Wet Wijziging woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet met ingang van 2022. Met deze wet vindt een administratieve verhuizing plaats van jeugdigen, omdat de verantwoordelijkheid van de betalende gemeente verandert. Jeugdigen zullen administratief uit onze gemeente vertrekken en naar onze gemeente

toekomen. De exacte aantallen voor 2022 zijn op het moment van het schrijven van deze begroting nog niet bekend.

- Onduidelijkheid over het effect van de wetswijziging vroegsignalering in de Wet gemeentelijke Schuldhulpverlening per 1 januari 2021 op de zorg- en uitvoeringskosten. In 2021 is deze nieuwe taak binnen de bestaande personele bezetting uitgevoerd, maar onzeker is in hoeverre dat op termijn mogelijk blijft.
- Onzekerheid over de bekostiging van de Wet inburgering met ingang van 2022. Het aantal asielmigranten neemt toe in verband met conflictsituaties.
- Afhankelijk van ontwikkelingen kan het nodig zijn om extra capaciteit in te zetten.

Het betreffen hier drie zogenaamde "open-einde-regelingen". Hiervoor is een risico inschatting opgenomen van € 500.000.

De uitgaven en het beschikbare budget worden via de vaste Planning en Control cyclus nauwgezet gevolgd. Waar noodzakelijk worden ze bijgesteld met voorgestelde maatregelen. In de Bestuursrapportage najaar 2021 heeft een herijking plaatsgevonden van de budgetten Wmo en Jeugdwet, zodat zij beter aansluiten bij de verwachte uitgaven. Vervolgens zijn in de Eerste Bestuursrapportage 2022 een aantal budgetten opnieuw bijgesteld.

In 2022 is er vanuit de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet geen negatieve impact geweest die invloed heeft gehad op onze financiële positie. De Wet Wijziging woonplaatsbeginsel in de Jeugdwet met ingang van 1 januari 2022 heeft geen noemenswaardig financieel effect gehad. Sommige risico's hebben zich wel voorgedaan, maar we kunnen die moeilijk per onderdeel financieel maken. Soms is het risico ingeperkt door uitstel of het ontvangen van een specifieke uitkering. De regionale inkoop Wmo en Jeugd heeft vertraging opgelopen. Het ingeschatte risico hiervoor heeft zich daarom in 2022 niet voorgedaan, wat niet wegneemt dat de effecten hiervan invloed kunnen hebben op de risico-inschatting voor het jaar 2023. De beschreven onzekerheid over de bekostiging van de Wet inburgering met ingang van 2022 heeft zich in 2022 niet voorgedaan. Voor de bekostiging hebben wij eind 2021 een specifieke uitkering ontvangen die wordt ingezet via de regio.

Overige risico's

Personeel en Organisatie (bedrijfsvoering) (5)

Het betreft specifieke risico's zoals wachtgeld en pensioenen van politieke ambtsdragers, ontslag (bijv. van werk naar werktrajecten) en WW en ZW uitkeringen van medewerkers. Voor genoemde risico's hebben wij een inschatting gemaakt van € 1.045.000 (8,5% van de totale personeels- en bestuurskosten uit de begroting).

In 2022 hebben zich op het gebied van Personeel en Organisatie geen noemenswaardige risico's voorgedaan die impact hebben op onze financiële huishouding.

Cybersecurity incident (6)

Er kunnen risico's voordoen rond informatieveiligheid, privacy en hardware. De gemeente heeft geen verzekering afgesloten voor dit risico. Gebeurtenissen kunnen leiden tot financiële, juridische en imagoschade. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken zijn diverse beheersmaatregelen getroffen op het terrein van informatiebeveiliging. Denk aan penetratietesten, stimuleren van de bewustwording van medewerkers door voorlichting en training, back-up, uitwijkfaciliteiten en verzekeringen. Daarom is een risicoschatting gemaakt. Deze komt uit op € 185.000 uitgaande van een financieel risico van € 1.850.000 per cybersecurity incident, ramp of crisis met een kans van 10% (1x per 10 jaar). Deze risico inschatting komt overeen met 1,5% van de totale personeels- en bestuurskosten uit de begroting.

In 2022 heeft op het gebied van Cybersecurity incident één incident voorgedaan. De gemeente Buren geeft voor de gemeente Neder-Betuwe uitvoering aan de Participatie-Wet. Hier heeft een

Cybersecurity incident plaatsgevonden. Dit incident heeft geen impact gehad op onze financiële huishouding.

Ontwikkeling gemeentefonds (7)

De uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn aan schommelingen onderhevig. Dit komt doordat de definitieve uitkering aan de gemeenten beïnvloed wordt door de rijksuitgaven ten opzichte van de begroting. Om deze schommelingen op te vangen, is een risicobedrag van € 355.000 opgenomen (1% van de algemene uitkering). Daarnaast wordt er gewerkt aan een herverdeling van de maatstaven van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Uit de eerste contouren blijkt dat deze herverdeling voor kleinere gemeenten forse nadelige effecten met zich meebrengt. Om deze verwachte nadelige financiële effecten, die nog niet betrouwbaar en juist zijn, in te schatten en te kunnen opvangen, willen wij een risicoreservering opnemen van € 500.000.

In 2022 heeft dit opgenomen risico niet voorgedaan. Het beschreven risico heeft zich in positieve zin wel voorgedaan de toename van de uitkeringen op basis van de verwachte rijksuitgaven zijn voor de jaren vanaf 2022 zeer fors toe noemen.

De herverdeling van de algemene uitkering valt ook onder dit risico. De invoering van de herverdeling van de algemene uitkering heeft plaatsgevonden. De gemeente Neder-Betuwe behoorde tot de gemeenten waar de herverdeling leidde tot een voordeel effect voor onze financiële positie.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding (8)

In de gemeente kunnen zich allerlei crises en rampen voordoen. Denk bijvoorbeeld aan vormen van natuurgeweld en explosie/brand met gevaarlijke stoffen. Een extra risico voor onze gemeente vormen belangrijke transportaders zoals de Betuweroute, Rijn, Waal en een drukke snelweg als de A15. Als voorbeelden van crises worden de hoge waterstanden in 1995 en de wateroverlast in de kern van Opheusden in 2014 genoemd. Als zich een crisis voordoet, kan de gemeente te maken krijgen met (hoge) beheerskosten. Daarom is een risicoschatting gemaakt, die uitkomt op € 100.000 uitgaande van een financieel risico van € 500.000 per ramp of crisis met een kans van 20% (1 x in de 5 jaar). Beheersmaatregelen zijn o.a.:

- actueel houden van de regionale en lokale rampen- en incidentbestrijdingsplannen;
- oefenen van rampenscenario's met de medewerkers, die een rol hebben in de lokale crisisorganisatie;
- in- en uitvoeren van het Regionaal Crisisplan.

In 2022 zijn op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding geen ontwikkelingen voorgekomen die impact hebben op onze financiële huishouding.

De beheersing van de opvang van vluchtelingen heeft over het jaar 2022 forse impact gehad op de crisisbeheersing en rampenbestrijding maar ook op de gemeenten en haar bevolking. Tot nu toe zijn wij voor de extra maatregelen en kosten op het gebied van de opvang van vluchtelingen in voldoende mate door het Rijk en medeoverheden gecompenseerd.

Renteontwikkeling (9)

In 2022 zijn de rentestanden over het algemeen historisch laag geweest. In het begin van het jaar 2022 hebben zich geen noemenswaardige stijgingen voorgedaan. De laatste maanden wel. Het ingeschatte risico heeft zich voor 2022 niet voorgedaan. Het risico heeft zich voor de jaren 2023 en verder wel voorgedaan. De financiële effecten hiervan zijn verwerkt in de begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026.

Ontwikkeling Verzekeringen (10)

Naar aanleiding van een in 2019 uitgevoerd doelmatigheidsonderzoek (213a) zijn een aantal verzekeringspolissen aangepast. Hierdoor draagt de gemeente een groter eigen risico voor potentiële schades of gebeurtenissen. Nu worden door de heroverwegingen enkele projecten uitgesteld. Dit kan leiden tot een groter risico op het bekostigen van aansprakelijkheid stellingen.

Daarnaast is de verzekeringsmarkt aan het verharden. Dit heeft consequenties voor premiestijgingen en verzekeraarbaarheid. Ook klimaatveranderingen gaan een grote rol spelen bij schades en verzekeraarbaarheid. Het kwantificeren en bepalen van de financiële impact van dit benoemde risico is niet in financiële zin uit te drukken en daarom is hiervoor geen risicoprofiel opgenomen.

In 2022 hebben zich op het gebied van verzekeringen geen noemenswaardige risico's voorgedaan die impact hebben op onze financiële huishouding.

COVID-19 Pandemie (11)

De COVID-19-pandemie heeft ook in 2022 nog impact gehad op de Nederlandse samenleving en de gemeente Neder-Betuwe. Bij het nemen van maatregelen stond net als het jaar ervoor de gezondheid van onze inwoners en medewerkers voorop. De maatregelen die het Rijk trof om de pandemie te bedwingen, hebben echter gevolgen gehad voor de samenleving, ondernemers en onze ambtelijke organisatie. Die gevolgen zijn op meerdere gebieden zichtbaar, zowel op het vlak van bedrijfsvoering als financieel, in onze eigen organisatie en bij onze verbonden partijen.

Daartegenover staat dat we voor diverse kosten een compensatie van het Rijk of mede-overheden hebben ontvangen. Dit geldt niet alleen voor de gemeente maar ook voor bijvoorbeeld ondernemers, die rechtstreeks tegemoetkomingen konden aanvragen. Ook zijn er diverse uitgaven die lager uitpakten, omdat bijvoorbeeld niet alles conform planning kon doorgaan.

Binnen de ambtelijke organisatie zijn al vóór 2022 beheersmaatregelen getroffen om onder deze omstandigheden de primaire taken uit te voeren (zoals invulling van een crisisteam, inventariseren van kerntaken, vervangingsplannen bij ziekte). Via de reguliere planning & controlcyclus werden de ontwikkelingen gevolgd en gerapporteerd.

Voor de extra maatregelen en kosten op het gebied van de Covid-19-pandemie is de gemeente door het Rijk en mede-overheden (ruim) gecompenseerd.

Voor meer informatie over de coronapandemie verwijzen wij u naar de bijlage COVID-19.

Specifieke uitkering stimulering Sport (SPUK)(12)

De huidige SPUK regeling (BTW-compensatie voor sport) is van toepassing tot en met 2023. Over de manier van voortzetting vanaf 2024 moet nog besluitvorming plaatsvinden. Wel is duidelijk dat de SPUK-middelen op een nog nader te bepalen manier beschikbaar zullen blijven voor de gemeenten. Het risico dat wij als gemeente lopen is hoe en op welke manier de huidige SPUK-regeling vanaf 2024 voortgang gaat krijgen. De uitgaven en de inkomsten worden via de vaste P&C-cyclus nauwgezet gevolgd. Waar noodzakelijk worden zij bijgesteld met voorgestelde maatregelen. Vooralsnog schatten wij in dat geen risicoschatting nodig is.

Het risico heeft zich in 2022 niet voorgedaan.

Huisvesting voorziening onderwijs (13)

Door het college van bestuur van het Van Lodenstein College te Kesteren (hierna: het schoolbestuur) is een aanvraag ingediend voor een huisvestingsvoorziening. Het schoolgebouw kampt met een gebrekkig binnenklimaat, dat volgens het schoolbestuur te wijten is aan een constructiefout ontstaan bij de bouw van de school in 2008/2009. De verordening onderwijshuisvesting biedt de mogelijkheid tot herstel van een constructiefout. Voor de inhoudelijke beoordeling van de aanvraag is een onafhankelijk technisch onderzoek uitgevoerd. Ook is een advies ingewonnen om de aanvraag te toetsen aan het juridisch en wettelijk kader. Op basis van de onderzoeksresultaten en het juridisch advies is de aanvraag afgewezen. Tegen het afwijzingsbesluit is nog een mogelijkheid tot bezwaar en beroep. Vooralsnog schatten wij in dat voor dit onderwerp geen risicoschatting nodig is.

Het risico heeft zich in 2022 niet voorgedaan.

Structurele financiële effecten Omgevingswet (14)

Wij onderzochten met de ODR de structurele financiële effecten van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouwen op gemeentelijk niveau. De bouwtechnische toets gaat grotendeels naar de markt. Deze werkzaamheden en legesinkomsten komen te vervallen. Tegelijkertijd blijven de meldingsplicht en toezicht en handhaving onderdeel van het gemeentelijk takenpakket, maar zonder mogelijkheden voor het heffen van leges. Met de ODR worden nog nadere afspraken gemaakt, maar er wordt een nadelig structureel financieel effect van ongeveer € 30.000 verwacht. Verder wordt met de andere ketenpartners – zoals de GGD en de Veiligheidsregio - nog onderzocht wat het effect van de Omgevingswet is op hun rol en inzet.

In 2022 voert de minister samen met de koepels VNG, IPO en UvW een financiële evaluatie van de Omgevingswet uit. Daarbij worden de invoeringskosten (inclusief kosten vanwege uitstel) en de uitvoeringskosten in ogenschouw genomen. Hoewel de VNG inzet op financiële compensatie voor gemeenten, moet de evaluatie uitwijzen of deze er ook daadwerkelijk gaat komen. In 2017 maakten de minister en de koepels namelijk de afspraak dat iedere bestuurslaag de eigen kosten voor zijn rekening neemt.

Het kwantificeren en bepalen van de financiële impact van dit benoemde risico is nog niet in financiële zin uit te drukken. Daarom is hiervoor geen risicoprofiel opgenomen.

Het bovengenoemde risico heeft voor het jaar 2022 geen financiële impact gehad.

Overzicht kengetallen

Het betreft de volgende kengetallen, die voor 2022 gebaseerd zijn op de voorziene balans met ingang van 31 december 2022. In kleur is de norm aangegeven uit het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK 2020 Gemeenten) dat door de provincie wordt gehanteerd voor het interbestuurlijk toezicht.

Groen: voldoende

Oranje: matig

Rood: onvoldoende

Kengetal	Signaleringswaarden Provincie			Signaleringswaarden Neder-Betuwe					
	minst risicovol	neutraal	meest risicovol	Begroting 2020	Rekening 2020	Begroting 2021	Rekening 2021	Begroting 2022	Rekening 2022
Netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%	67%	35%	75%	34%	77%	17%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	66%	34%	74%	33%	73%	17%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	32%	42%	28%	44%	28%	53%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	1%	5%	5%	3%	5%	3%
Structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%	0,6%	-1,8%	-4,1%	-0,7%	-0,7%	1,4%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	113%	115%	117%	114%	117%	113%

Kengetallen netto schuldquote en ratio netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Het kengetal 'netto schuldquote', ook wel 'netto-schuld' weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Deze verhouding zegt het meest over de financiële vermogenspositie van de gemeente. Het geeft aan of er investeringsruimte is of niet. Ook zegt de netto schuldquote iets over de flexibiliteit van de begroting. Hoe hoger de schuld is hoe meer kapitaallasten (rente en aflossing) er zijn, waardoor een begroting minder flexibel wordt.

Een hoge schuld kan echter ook worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten, die vervolgens worden doorgeleend aan instellingen, die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. Bij Neder-Betuwe gaat het om een aantal leningen aan dorpshuizen. Om inzicht te krijgen in de mate van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Signaleringswaarden van de Provincie Gelderland voor de netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen zijn als volgt: < 90% is minst risicovol, 90-130% is neutraal, > 130% is meest risicovol

De gemeente Neder-Betuwe komt bij de jaarstukken 2022 op een Netto schuldquote van 17% wat valt in de categorie "minst risicovol".

Deze waarde blijft achter bij de in de begroting 2022 voor het jaar 2022 geraamde Netto schuldquote van 77%. Dit komt doordat de investeringsvolumes achterblijven bij de planning en uitgangspunten bij het opmaken van de begroting. Daarnaast zijn er eigen middelen gebruikt voor het financieren van lasten in plaats van het aan gaan van schulden.

Kengetal Solvabiliteitsratio

De 'solvabiliteitsratio' geeft de verhouding aan tussen vreemd vermogen en eigen vermogen. Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, des te gezonder de gemeente. Neder Betuwe heeft bij de jaarstukken 2022 een solvabiliteitsratio van 53%. Bij de begroting 2022 was het geraamde kengetal 28%. Hieruit blijkt dat het aandeel eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen fors is toegenomen. De winstuitkering van Medel heeft hier fors aan bijgedragen.

Kengetal Grondexploitaties

Het kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarden) is ten opzichte van de jaarlijkse baten. De boekwaarden van de voorraad gronden is van belang, omdat deze waarden moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitaties zich verhoudt tot de totale baten. Hoe lager het kengetal, hoe beter. Bij de jaarstukken 2022 bedraagt de totale boekwaarden van grondexploitaties 3% van de jaarlijkse baten.

Kengetal Structurele exploitatieruimte

Het kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de financiële positie is. Daarnaast geeft dit kengetal aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Deze ratio stond de laatste jaren onder druk, over 2022 is deze ratio positief doordat de structurele baten de structurele lasten overschrijden.

Kengetal Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van de gemeenten Neder-Betuwe zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om haar belastingen te verhogen om bijvoorbeeld opgetreden risico's op te vangen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning tegen een gemiddelde WOZ-waarde. De definitie van het kengetal is: woonlasten van een meerpersoonshuishouden in een jaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde uitgedrukt in een percentage.

Voor de jaarstukken 2022 komt het kengetal voor de belastingcapaciteit uit op 113%. De belastingcapaciteit ligt boven het landelijk gemiddelde (€ 904).

Beoordeling kengetallen

De kengetallen laten zien dat de financiële positie bij de jaarstukken 2022 van de gemeente Neder-Betuwe zich positief ontwikkelen. Een dalende schuldquote, een stijgend eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, de boekwaarden die terugverdiend moeten worden op het gebied van grondexploitaties is beperkt en blijft stabiel, er is sprake van een structurele exploitatieruimte en de gemiddelde woonlasten ten opzichte van het landelijke gemiddelde dalen.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen IBOR

Integraal beleidskader IBOR

De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2021 de basis voor het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), Kader en Assetsheets vastgesteld. Dit plan geeft integraal invulling aan het beleidskader voor de openbare ruimte. De verschillende thema's en ambitie zijn actueel en integraal vastgelegd. In de assets (beknopte beheerplannen) zijn deze per kapitaalgoed eenduidig vertaald voor de periode 2022-2026. De beknopte beheerplannen zijn de basis om het beheer goed integraal vorm te geven. In 2022 zijn de assetsheets Begraafplaatsen en de activiteit Baggeren toegevoegd (aan de assetsheet Water en Riolering). In 2023 volgt de laatste assetsheet verkeer.

Huidige beleidskader IBOR

Met vaststelling van het IBORplan is de basis voor integraal beheer helder, actueel en eenduidig gelegd. Het is daarmee ook het startpunt van een verdere integrale werkwijze voor het beheer van de openbare ruimte in Neder-Betuwe. Dit vraagt de komende jaren nog verdere doorontwikkeling van zowel de inhoud als de organisatie. In het IBORplan zijn reeds een aantal aandachtspunten benoemd, waaraan invulling wordt gegeven.

Huidige stand van zaken IBOR

Uit de algemene beleidskaders van de gemeente Neder-Betuwe komen acht richtinggevende thema's voort. Deze thema's vormen het uitgangspunt voor de ambities voor het beheer en inrichting van de openbare ruimte. Het thema veiligheid en gezondheid is in dit hoofdstuk opgesplitst in twee aparte productbladen.

1. Identiteit
2. Bruikbaarheid
3. Uitstraling
4. Klimaatadaptatie en duurzaamheid
5. Biodiversiteit
6. Veiligheid en gezondheid
7. Mobiliteit en bereikbaarheid
8. Participatie en zelfbeheer

In de planning en controlecyclus verantwoorden wij de 8 thema's.

Samenvatting financiële mutaties - gegevens

	voorzieningen 2022			
	stand 01-01	toegevoegd	aangewend	stand 31-12
Wegen en Verharding	1.506.075	1.113.898	1.193.788	1.426.185
Civieltechnische kunstwerken	98.954	50.000	0	148.954
<i>voorziening wegen incl kunstwerken</i>	<i>1.605.029</i>	<i>1.163.898</i>	<i>1.193.788</i>	<i>1.575.139</i>
Riolering en water	997.919		52.702	945.217
Spelen	76.309	91.757	15.055	153.011
Begraafplaatsen	156.095	24.000	0	180.095
Voorzieningen Totaal	2.835.352	1.279.655	1.261.545	2.853.462

Speerpunten IBOR

Er wordt ingezet op de volgende speerpunten:

- uitvoering van de kaders zoals opgenomen in de verschillende assets
- Ontwikkelen operationele vertaling in een Meerjaren Onderhoudsprogramma (MJOP) en een Meerjaren investeringsprogramma (MJIP)
- Inventarisatie en in beeld brengen objecten verkeersvoorzieningen

- Uitwerking vervangingsopgave groen, essentaksterfte en bermverharding beleidskader vastgesteld in IBOR

Wegen en Verhardingen

Beleidskader:

Het IBOR-plan met bijbehorende Assetsheet Wegen en Verhardingen. De assetsheet is gericht op alle verhardingen in beheer van de gemeente Neder-Betuwe. Deze omvat de rijbanen, fiets- en voetpaden van asfalt en elementen verharding. Ook de wegmarkering en bermverharding zijn in deze asset meegenomen.

Wat is het areaal dat hoort bij deze asset?

De gemeente Neder-Betuwe heeft ruim 1,8 miljoen m² verhardingen in beheer. Dit is circa 72 m² per inwoner en ligt in lijn met het landelijk gemiddelde. De areaalgegevens van de wegen zijn vastgelegd in het beheersysteem Geovisia.

Speerpunten 2022

Uitgevoerde werkzaamheden: De wegininspecties uit 2021 zijn doorvertaald in 2022. Hierdoor is duidelijk geworden wat er de komende jaren moet gebeuren voor instandhouding van de verhardingen (onderhoud) en waar grootschalige (vervangings-) investeringen nodig zijn.

De uitvoering van locaties voor het asfaltonderhoud, kleinschalig herstel aan bestratingen is opgepakt. Diverse rehabilitatieprojecten zijn nagenoeg afgerond (Vogelbuurt fase 1, Bomenbuurt, Oranjebuurt) en nieuwe rehabilitatieprojecten zijn opgestart (de Leede, Vogelbuurt Fase 2, Dichterswijk, Nassaulaan).

Tevens is het meerjarige investeringsprogramma (MJIP) opgepakt waardoor we een doorkijk hebben van vijf jaar voor grootschalige integrale rehabilitatieprojecten.

In het Databeheer is een inhaalslag gemaakt. Deze inhaalslag was nodig om een goede programmering op te zetten ten behoeve van inspecties en projecten.

Voor de aanpak van bermverharding is zoals in de IBOR-plan omschreven een raadsvoorstel geschreven. Dit voorstel is aangenomen.

Huidige stand van zaken

- Om inzicht te krijgen in de kwaliteit is er in 2021 een visuele wegininspectie uitgevoerd. Hierbij is gebruik gemaakt van de CROW-systematiek voor wegbeheer.
- In 2022 is gewerkt aan een actueel en compleet beeld van de kwaliteit.
- De kwaliteit van de wegen in de gemeente Neder-Betuwe is in 2022 stabiel gebleven. Dit valt onderin kwaliteitsniveau Basis (B) en voor de centrum gebieden (A).

De fiets- en voetpaden zijn de afgelopen jaren in kwaliteit gestegen. Op meerdere plekken is er gewerkt om het uitgesteld onderhoud aan wegen weg te werken.

Civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Het IBOR-plan met bijbehorende asset civieltechnische kunstwerken. Deze asset omvat alle vaste en beweegbare bruggen, duikers en beschoeiingen. Buiten de scope vallen viaducten waarvan ProRail dan wel Rijkswaterstaat eigenaar is. De aanwezige verhardingen of openbare verlichting op deze objecten zijn in beheer bij de gemeente Neder-Betuwe en opgenomen in de verschillende assets.

Areaal civieltechnische kunstwerken:

- De gemeente Neder-Betuwe weet wat het areaal is van de grote kunstwerken. In het areaaloverzicht zijn de kleine kunstwerken zoals trappen, muren en faunaduikers niet opgenomen. Deze zijn niet in beeld gebracht en vastgelegd.
- De areaalgegevens van de kunstwerken worden in het beheerpakket Geovisia gezet. De data geven inzicht in de vaste basisgegevens (type, afmetingen), inspectiecijfers, onderhoudsadvies en het verwachte planjaar van vervanging.
- De 86 duikers zijn gedifferentieerd in een drietal categorieën.
- Er zijn drie grondkerende constructies met een totale lengte van +/- 300 meter.

Speerpunten 2022

Onderhoud en vervangingen volgens het kunstwerken bestek is volgens planning verlopen. Inzicht in areaal: er is na de inspectie nog onvoldoende beeld bij de omvang van het aantal kleine kunstwerken en de leeftijdsopbouw van het totale areaal. Wij zijn in 2022 aan de slag gegaan met een areaalscan. De gegevens moeten nog verwerkt worden in het Geovisia systeem. Vervangingsopgave: de vervangingsopgave op de middellange en lange termijn blijft een uitdaging. Er zijn nog geen kapitaallasten in de meerjarenraming opgenomen voor deze vervangingsopgave. Onderhoud en vervanging volgens het kunstwerkenbestek is volgens planning verlopen.

Huidige stand van zaken

- Van de kunstwerken is 93% geïnspecteerd.
- Van de 12 bruggen zijn er 2 in uitstekende conditie, 7 in redelijke conditie en 3 in matige conditie.
- De 79 duikers zijn in goede of redelijke conditie.
- Eén beschoeiing (115 meter) heeft een zeer slechte conditie en krijgt de benodigde aandacht. De andere beschoeiingen (185 meter) zijn in uitstekende staat.

Openbare Verlichting

Beleidskader

Afbakening

Het IBOR-plan met bijbehorende asset openbare verlichting in de gemeente Neder-Betuwe. Deze asset omvat alle lichtmasten, armaturen, lampen en speciale verlichting. Buiten de scope vallen alle lichtreclames en onderdelen die aan de lichtmast hangen, zoals camera's, bloembakken, feestverlichting, vlaggen en bebording.

Areaal openbare verlichting:

- De gemeente Neder-Betuwe heeft in beeld wat het in beheer heeft. De areaalgegevens zijn vastgelegd in het beheersysteem Geovisia en in het klantenportaal van het bedrijf Spie.
- In de openbare ruimte staan 4.935 lichtmasten met 5.163 lichtbronnen. Ruim 90% van deze lichtbronnen heeft als functie straatverlichting.
- Van het totale areaal is op dit moment meer dan 30% uitgevoerd in energiezuinige ledlampen.
- Er zijn 301 stuks achterpadverlichting die in eigendom zijn van de woningbouwcoöperatie, maar wel door de gemeente Neder-Betuwe worden beheerd. Deze verlichting hangt in de paden die achter de huizen langs lopen. Als er een lamp stuk gaat, wordt de lamp door de gemeente Neder-Betuwe vervangen. Schade wordt geregeld door de woningbouwcoöperatie.
- Conform de geldende afschrijvingstermijn is 0,7% van de lichtmasten en 51% van de armaturen het komende jaar aan vervanging toe.

Speerpunten 2022

Er is een start gemaakt met het aanwijzen van een installatieverantwoordelijke (IV'er / NEN 3140) Het plaatsen van led verlichting in de lichtmasten in de gerehabiliteerde wijken (Bomenbuurt, Oranjebuurt, Vogelbuurt fase 1) is afgerond.

Tevens zijn de lampen die in Neder-Betuwe het meest energie verbruikten (SOX) vervangen voor led verlichting.

Huidige stand van zaken

- Er wordt periodiek een schouw uitgevoerd om te kijken of de straatverlichting voldoet / brandt.
- Een deel van de bestaande verlichting is verouderd/versleten en voldoet niet.
- Afgelopen periode is een actie ingezet om de kwaliteit van de openbare verlichting te verbeteren door oude bestaande verlichting door ledverlichting te vervangen. Door deze vernieuwingen wordt een besparing op het energieverbruik gerealiseerd en is er minder correctief onderhoud nodig.

Afval en Schoon

Beleidskader

Het IBOR-plan met bijbehorende asset Afval en Schoon is gericht op het schoonhouden van de leefomgeving. Tot dit onderdeel behoren het legen van afvalbakken, opruimen van hondenpoep, onkruidbestrijding op verharding, het bestrijden van gladheid, enz..

De gemeente Neder-Betuwe beheert in totaal 262 afval- en hondenpoepbakken. In totaal zijn er 61 ondergrondse containers. Gladheidsbestrijding vindt zoveel mogelijk plaats voordat er gladheid kan optreden. Aan de hand van meetapparatuur wordt er preventief gestrooid.

Speerpunten 2022

1. In 2022 zijn er schouwmomenten geweest op het ledigen van afvalbakken en het opruimen van zwerfafval en dumpingen.
2. Bij schouwmomenten zijn bakken gekeurd. Bij het schouwen van bakken is een beter beeld van de kwaliteit ontstaan.
3. In 2022 is een schouw gedaan door de Avri op onkruid op verharding. De schouw scoorde goed, ook vanwege het droge voorjaar. Hierdoor was er minder onkruidgroei dan in eerdere jaren.
4. Het samenspel tussen onkruidbestrijding en straatvegen is cruciaal voor een optimaal resultaat. In 2022 is regelmatig geveegd, dit had een preventieve werking (qua zwerfaval) en voorkwam ongewenste kruidengroei.

Huidige stand van zaken

- De Avri beoordeelt het eigen onderhoudswerk en kijkt daarbij naar het percentage afkeur.
- Het onderhoudsniveau ligt gemiddeld op kwaliteitsniveau Hoog (A). Het aantal meldingen over de schone leefomgeving vraagt ook in 2023 aandacht om het onderhoud op niveau te houden.
- Onkruid op verharding scoort een ruime Basis (B).
- Er is weinig natuurlijk vuil op verharding. Volgens de inspectieresultaten scoort 90% van de locaties een Hoog niveau (A).

Riolering en Water

Beleidskader

Beleidsdoelen en ambities zijn vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2019 - 2023. In 2022 zijn de ambities en doelen uit dit GRP samen met de areaalgegevens (stand 2019) opgenomen in de asset Riolering en Water.

De belangrijkste doelen binnen de looptijd van het vigerend GRP zijn:

1. Voldoen aan de wettelijke kaders waaronder: de zorgplicht voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater (Wet milieubeheer), de zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater (Waterwet) en de zorgplicht voor het voorkomen of beperken van grondwateroverlast (Waterwet).
2. Het in stand houden en bedrijfszeker houden van leidingen, gemalen en alle overige rioleringsobjecten.
Verbeteringen uitvoeren op basis van het daadwerkelijk functioneren van het rioleringsstelsel. Om de doelmatigheid van investeringen van het (afval)watersysteem goed te kunnen afwegen, ligt de nadruk op het volgen van het functioneren van het stelsel door meten, monitoren en analyse van deze (meet) data.
3. De relatie met andere relevante gemeentelijke ruimtelijke ordening- en beheerplannen steeds bezien en volgen (o.a. wegenbeheerplan, groenbeheerplan, Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan).
4. Integrale uitvoering (waar mogelijk) met kostenefficiëntie als doel.
5. Invulling geven aan het Bestuursakkoord Water door te streven naar optimale samenwerking tussen regiogemeenten en andere waterkwaliteitsbeheerders.
6. Beperken van de verwachte kostenstijging voor de zorgtaken door de deelname aan en uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst SNR (Samenwerkende Netwerken Rivierenland).
7. Realisatie van de geformuleerde opgaven met betrekking tot duurzaamheid en klimaatadaptatie voor bestaande en nieuwe ontwikkelingen om kwetsbare locaties te beschermen tegen wateroverlast. Daarbij worden mee koppelkansen verzilverd op het gebied van biodiversiteit, hitte en verdroging.

8. Een gezonde financiële positie consolideren zonder grote schommelingen in de opbouw van de heffing.

Speerpunten 2022

In 2022 zijn twee projecten, conform planning, voorbereid voor uitvoering in 2023.

De voorbereiding om te komen tot een gedifferentieerde grondslag rioolheffing is in 2022 afgerond voor de implementatie (wijziging grondslag en aanpassing tarief) in 2023. Deze gewijzigde grondslag gaat de basis vormen voor de kostendekkingsberekening van het nieuwe Programma Riolering en Water (PRW 2024-2028)

In het laatste kwartaal van 2022 is gestart met de omzetting/actualisatie van het huidige GRP naar het nieuwe PRW om deze in 2023 vast te kunnen stellen.

De LAS (Lokale Adaptatie Strategie) is conform planning in 2022 door de raad vastgesteld en de daaruit voortvloeiende (afval- hemel- en grondwater) opgaven worden in 2023 vertaald in de bestaande rioleringstaken én overgenomen in op te stellen PRW (2024-2028).

Huidige stand van zaken

Riolering

Drie grote integrale projecten zijn in 2022 afgerond. De opgaven riolering en klimaatadaptatie in deze projecten zijn gerealiseerd.

De benodigde investeringen voor de renovatie van (hoofd)gemalen en investering in de renovatie van drukriool zijn conform de planning in 2022 uitgevoerd en afgerond. De resterende opgave voor 2023 is voorbereid voor uitvoering in dat jaar.

Er is conform de planning huidig GRP een start gemaakt met de uitvoering van de klimaat adaptieve maatregelen voor aanpak van knelpunten (korte- en middellange termijn), in de kern Dodewaard.

De geplande reparatie en vervangingswerkzaamheden aan het bestaand riool zijn volledig afgerond.

Water

Het thema water is opgenomen in het GRP (2019 – 2023). Het betreft een inspanningsverplichting voor de realisatie van waterberging door zowel waterschap als gemeente. Afgelopen jaar is gewerkt aan de voorbereidingen voor een waterberging in Kesteren. Dit proces is vertraagd omdat eerst overeenstemming verkregen moet worden met Prorail, voor het verkrijgen van een watervergunning. Die overeenstemming is er inmiddels en de verwachting is dat de watervergunning verleend gaat worden. De berging in Kesteren wordt naar verwachting in 2023 gerealiseerd.

Groen en Bomen

Beleidskader

De gemeente Neder-Betuwe heeft circa 131 hectare aan openbaar groen en 14.485 stuks bomen in beheer. Het grootste deel van het openbaar groen bestaat uit grassen en kruidachtigen. Deze zijn samen goed voor ongeveer 80% van het totale groenoppervlak. Het overgrote deel van de bomen (84%) behoort tot het boomtype niet vrij uitgroeiende boom. Dit zijn bomen die tot een bepaalde hoogte zijn opgekroond.

De gemeente Neder-Betuwe gebruikt GeoVisia als kernapplicatie voor het vastleggen van het openbaar groen in de openbare ruimte. De gegevens van gemeentelijke bomen worden bijgehouden door Avri.

Het openbaar groen in de gemeente Neder-Betuwe vertegenwoordigt een totale waarde van circa € 21.000.000. Het uitgangspunt bij deze berekening is de vervangingswaarde: wat kost het als al het openbaar groen nu zou moeten worden vervangen.

Speerpunten 2022

1. Plantvakken en vervangingsopgave groen: In 2022 zijn kwaliteitsinspecties van de plantvakken uitgevoerd en zijn de financiële gevolgen voor de vervanging van 5,2% beplanting in beeld gebracht. Hierop volgend heeft u een krediet beschikbaar gesteld voor de vervangingsopgave groen 2023-2025.
2. Essentaksterfte en vervangingsplan gemeentelijke essen: In 2022 is er een boomveiligheidscontrole (BVC) uitgevoerd. Hieruit bleek dat 627 van de 3102 essenbomen in de periode 2023-2025 moeten worden gekapt en vervangen door minder gevoelige boomsoorten. We hebben daarom besloten om het vervangingsplan essentaksterfte te verlengen en financiële middelen aan de bestemmingsreserve toe te voegen.
3. Onderhoudsbestek: Avri begroot jaarlijks een bedrag voor het groenonderhoud. Bepaalde werkzaamheden worden door Avri ingekocht op de markt. Deze bestekken worden komende periode geactualiseerd. In 2022 hebben de eerste beeldvormende gesprekken plaatsgevonden om de gewenste situatie in toekomst te bespreken. Zoals ecologisch beheer van de bermen en meer biodiversiteit in de openbare ruimte, door aanpassingen in inrichting en beheer. Deze nieuwe bestekken en extra inzet van Avri om het groen te laten voldoen aan het gewenste beeld, worden 1 op 1 doorberekend aan de gemeente Neder-Betuwe.
4. Monitoring kwaliteit openbaar groen: Op dit moment voert de gemeente Neder-Betuwe geen groeninspectie uit. Alleen de afkeurlocaties zijn inzichtelijk gemaakt door Avri. Er is behoefte aan meer inzicht in de totale kwaliteit van het groen om (in het seizoen) meer grip te krijgen op de aansturing van Avri. Gesprekken over de aanpak van de groeninspecties met de Avri hebben niet tot de gewenste verbetering geleid. In 2022 zijn er gesprekken met een onafhankelijke externe partij geweest en is er een offerte opgevraagd om weer zelf te gaan inspecteren.
5. Groen in projecten: In 2022 zijn er bomen langs het fietspad Broekdijk, Kesteren geplant. Er zijn verschillende boomsoorten gekozen die een bijdrage leveren aan de biodiversiteit in de gemeente. Ook is er gewerkt aan de inrichting van de groenvakken in de Vogelbuurt, Oranjebuurt en Bomenbuurt.

Huidige stand van zaken

Van al het openbaar groen ligt ruim 56% in het buitengebied. Het groen bestaat hoofdzakelijk uit extensief gras (85%) met bomen. Binnen de bebouwde kom worden de groenvlakken gevormd door gazons en bermen (72%). Ook heesters (12%), bosplantsoen (7%) en struikrozen (2%) zien we met regelmaat terug in het straatbeeld. De openbare ruimte wordt technisch gezien op één kwaliteitsniveau onderhouden. De gemeenteraad heeft bepaald dat voor groenonderhoud kwaliteitsniveau Basis (B) het uitgangspunt is. De uitstraling van het groen in de gemeente Neder-Betuwe wordt breed gewaardeerd door de inwoners. Het algemene beeld over het openbaar groen binnen de gemeente is positief, maar men is kritisch op het onderhoud.

De areaalgegevens van het openbaar groen zijn na de inventarisatie up-to-date. Op basis van een inventarisatie blijkt de kwaliteit van de beplantingsvakken te zijn teruggelopen. Buiten is zichtbaar dat het gewenste beeld niet meer wordt bereikt. De bestaande plantvakken staan bovendien snel vol met onkruid en zijn erg intensief qua onderhoud. Vervanging van bepaalde beplantingsvakken is noodzakelijk. Het areaal bomen is vrijwel compleet in beeld. Jaarlijks wordt een derde deel van alle bomen geïnspecteerd op veiligheid door het uitvoeren van een Boomveiligheidscontrole (BVC). In de gemeente Neder-Betuwe komen 170 verschillende boomsoorten voor. De meest voorkomende boomsoorten zijn de eik, es, linde, populier, wilg en peer. Van de circa 3100 essenbomen is 75% in meer of mindere mate aangetast door de essentaksterfte.

Het onderhoud in de openbare ruimte wordt onderhouden door de Avri. Avri richt zich op het technisch onderhoud van groen en bomen plus het verzorgend onderhoud. Avri beoordeelt het eigen onderhoudswerk en kijkt daarbij naar het percentage afkeur. In lijn met voorgaande jaren is een achteruitgang in kwaliteit gemeten. Op basis van het gemiddelde van de door Avri uitgevoerde meetronden voldoet niet alles aan de afgesproken norm (max 10% afwijking). Voor een aantal

onderdelen wordt onder het afgesproken niveau gescoord. Aandachtspunten zijn onkruid in beplanting, onkruid in heesters, maaien van gazons, onkruid in boomspiegels en onkruid op elementverhardingen.

Avri en Neder-Betuwe hebben voor 2023 aanvullende afspraken gemaakt om de in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) genoemde uitvoeringstaken sneller en beter te delen. Maandelijks wordt in 2023 de voortgang besproken en waar wenselijk afspraken gemaakt.

Spelen

Beleidskader

Het IBOR-plan met bijbehorende asset Spelen richt zich op de speeltoestellen en valondergronden. Het onderhoud van jongeren ontmoetingsplaatsen (JOP) en hekwerken valt onder de asset meubilair en overige. De gemeente Neder-Betuwe beheert in totaal 387 stuks speeltoestellen op 66 verschillende locaties. Alle gegevens worden in het programma PlayMapping bijgehouden en geregistreerd.

Speerpunten 2022

Opwaarderen van speelplekken voor volwassenen: op dit moment zijn de speelplekken vooral gericht op kinderen, maar ook volwassenen moeten kunnen spelen, sporten en bewegen. Ook zij moeten hiertoe worden aangezet. Het beweegpark in Kesteren is hier een mooi voorbeeld van.

Huidige stand van zaken

Speeltuin Fazantstraat Opheusden

De speeltuin zit in de opdracht van de aannemer Vogelbuurt. Het plantmateriaal zal nog door de lokale aannemer worden ingeboet. We hebben getracht de speelvoorzieningen aan te laten sluiten bij de wens van de omgeving en doelgroep. Verdere afronding zal in 2023 plaatsvinden.

Speeltuin Overste J.M. Kolffstraat Kesteren.

De inrichting van de speeltuin aan de Overste J.M. Kolffstraat in Kesteren is in april 2022 gestart. Een paar kleine onderdelen moeten nog worden opgepakt waarna de inrichting van de speeltuin is afgerond

Speeltuin Prunusstraat Opheusden

Vanuit burgerparticipatie is er met de jongeren gesproken en zijn er plannen en tekeningen gemaakt. De herinrichting van de speeltuin zal in 2023 worden uitgevoerd.

Onderhoudsniveaus

Aan de hand van de inspectiegegevens en beschikbare foto's van de speeltoestellen ligt het onderhoudsniveau op een kwaliteitsniveau Basis (B) en voldoen de speeltoestellen aan de veiligheidseisen.

Het onderhoudsniveau van de valondergronden scoort een kwaliteitsniveau Basis (B).

De gemeente Neder-Betuwe heeft een wettelijke plicht om speelconstructies goed te onderhouden en regelmatig te controleren. De speeltoestellen moeten voldoen aan het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). In 2022 zijn de alle speeltoestellen 2x geïnspecteerd. Avri heeft alle reparaties ter hand genomen en houdt hiervan logboeken bij.

Meubilair en Overige

Beleidskader

Het IBOR-plan met bijbehorende asset Meubilair en Overige is gericht op het beheer en onderhoud van het straat- en parkmeubilair. Deze asset omvat de zitbanken, hekwerken, palen, fietsnietjes (aanleunbeugels voor fietsen), brandkranen en dergelijke. Ook de ontmoetingsplekken voor jongeren en ouderen/senioren zijn hierin meegenomen.

Wat is het areaal ?

- Op de speelplekken staan 110 bankjes waar mensen op kunnen zitten. Naast bankjes zijn er ook picknicktafels en andere zitmogelijkheden die gebruikt kunnen worden.

- Waar gewenst door bewoners en waar nodig zijn hekwerken rond speelplekken aangebracht. In de gemeente Neder-Betuwe staan 47 hekwerken met naar schatting een totale lengte van 1.250 meter.
- Jongeren ontmoeten elkaar op informele en formele ontmoetingsplekken. De openbare ruimte telt 4 van dit soort plekken die zich bevinden in Ochten, Dodewaard en IJzendoorn. Ook de sportverenigingen en jeugdverenigingen zijn belangrijke ontmoetingsplekken. Voor de ouderen is er één ontmoetingsplek.

Speerpunten 2022

In 2022 is er een start gemaakt om het beheerareaal van objecten in de openbare ruimte te inventariseren (verkeersborden en meubilair). Uitgangspunt hiervan is de basis op orde te krijgen en de registratie op te nemen in Geovisia.

Huidige stand van zaken

- Avri beoordeelt het onderhoudswerk.
- De zitbanken en picknicktafels worden periodiek geïnspecteerd op beplakking en graffiti, overgroei door beplanting en volledigheid. Het onderhoudsniveau ligt gemiddeld op een kwaliteitsniveau Hoog (A).
- De hekwerken bevatten weinig tot geen deuken en gaten. Alle 29 hekwerken die zijn geïnspecteerd, voldoen aan de afgesproken beeldkwaliteit en scoren een kwaliteitsniveau Hoog (A).

Begraafplaatsen

Beleidskader

Beleidskader is het IBOR-plan met bijbehorende asset Begraafplaatsen. Het beheer van de gemeentelijke begraafplaatsen is gesplitst in het administratieve beheer en het onderhoud van de openbare objecten op de begraafplaatsen. In de asset wordt specifiek het onderhoud beschreven. Hieronder valt het reguliere onderhoud, groot onderhoud en vervangen van objecten zoals bomen en beplanting, gazon, paden, bankjes, afvalbakken en watertappunten.

Overige zaken die geregeld worden rondom begraafplaatsen zijn te lezen in het 'Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026' en de 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen' met de bijbehorende nadere regels.

Wat is het areaal van de begraafplaatsen?

- Om inzicht te krijgen in het bestaande areaal is een inventarisatie op alle begraafplaatsen uitgevoerd. De inventarisatie is verwerkt in het gemeentelijk beheersysteem.
- De gemeente Neder-Betuwe beheert in totaal zeven begraafplaatsen. Hiervan zijn er drie actief in gebruik. Dat wil zeggen dat hier nieuwe graven worden uitgegeven. Op drie andere begraafplaatsen wordt alleen nog begraven in eerder uitgegeven graven (bijzettingen). Op één begraafplaats wordt niet meer begraven. Dit is de begraafplaats achter de dijk bij de Dodewaardse kerk.
- Op de begraafplaatsen is er een breed scala aan beheerobjecten. De begraafplaatsen samen hebben een oppervlakte van circa 105.000 m².
- Van het totale oppervlakte is 54% in gebruik als groene ruimte. Het groen bestaat hoofdzakelijk uit gazon (43%), bosplantsoen (26%) en extensief gras (14%).
- Veel paden bestaan uit ongebonden verharding (91%). Op het voorplein en de parkeerplaatsen is vaak asfalt- en elementenverharding gebruikt om te zorgen dat deze langdurig stevig blijven.
- De hoofdingangen worden aangegeven met een toegangspoort. De begraafplaats bij de Hiense kerk tegen de Waalbandijk wordt aan de oost-, west- en zuidzijde begrensd door een hekwerk en stenen muur met een lengte van 152 meter.
- Verspreid over de begraafplaatsen staan diverse afvalbakken, zitbanken, palen, watertappunten, fietsenrekken en bebording. In totaal gaat het om 93 stuks meubilair.

Speerpunten 2022

- Vastgesteld beleid: Op 27 januari 2022 heeft u het Begraafplaatsenbeleid 2022-2026 vastgesteld. Ook is dit onderwerp het afgelopen jaar beleidsmatig opgenomen in het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), doordat u het IBOR-assetsheet begraafplaatsen heeft vastgesteld.

Huidige stand van zaken

- Op basis van kennersoordeel zien de begraafplaatsen er netjes uit. De meeste paden zijn goed onderhouden en het groen staat er verzorgd bij.
- Voor de begraafplaatsen wordt kwaliteitsniveau A (Hoog) nagestreefd. Er wordt geen periodieke kwaliteitsschouw uitgevoerd.
- Conform het beleid uit IBOR past de gemeente Neder-Betuwe geen chemische onkruidbestrijding toe. Zonder de toepassing van onkruidbestrijdingsmiddelen zijn de verhardingen moeilijk te beheren. Op sommige plekken is er op de halfverhardingspaden en grindvakken veel onkruidgroei. De paden en vakken die in de toekomst niet meer beheersbaar zijn, zullen worden omgevormd tot groenvak op plekken waar dit mogelijk is. Op plekken waar paden gewenst zijn moet een halfverhardingssoort gebruikt worden die beter onkruidresistent is.

Verkeersvoorzieningen

Beleidskader

Uitgangspunt is het Neder-Betuws Verkeer- en Vervoerplan (NBVVP) dat in 2018 is vastgesteld. Het plan gaat over de verkeerscirculatie, de verkeersveiligheid, het openbaar vervoer, de fietspaden en de kwaliteit van de leefomgeving. De oplossingsrichtingen/-maatregelen in dit NBVVP zijn opgenomen in een uitvoeringsprogramma.

Speerpunten 2022

De voorbereidingen voor het opstellen van een asset verkeer zijn getroffen, zodat deze in 2023 vastgesteld kan worden.

Een aantal actuele verkeersknelpunten is opgelost n.a.v. meldingen van inwoners. Behalve fysieke maatregelen vonden er ook educatieve campagnes plaats, zoals de inzet van snelheidsdisplays, verlichtingscampagnes en de BOB-campagne.

Dank zij deelname aan de GO-RAL-concessie heeft Vattenfall het laadpaal-areaal in de gemeente uitgebreid. Het gaat om zowel palen op verzoek van inwoners met een elektrische auto's, als pro-actieve palen (op strategische plaatsen, vooruitlopend op de toekomstige vraag).

Huidige stand van zaken

De gemeente Neder-Betuwe stimuleert de gewenste/noodzakelijke (auto)mobiliteit voor (economische) ontwikkeling. Deze automobilititeit mag niet leiden tot ongewenste effecten voor de verkeersveiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Ook zetten we ons er voor in dat onze inwoners in plaats van de auto juist de fiets of het openbaar vervoer pakken. Dit draagt bij aan de bereikbaarheid en leefbaarheid van dorpskernen.

Gebouwen (niet-IBOR)

Beleidskader

Het beleidskader is vastgelegd in het Beheerplan Duurzaam Meerjarig Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2022-2025. Volgens het beheerplan wordt gestructureerd, doelmatig, veilig en planmatig onderhoud gepleegd aan de gemeentelijke gebouwen en daarmee verbonden terreinen en installaties. Daarbij gaat het vanuit maatschappelijk oogpunt om de exploitatie van welzijnsgebouwen, voor ondersteuning van bewegingsonderwijs en verenigingssport over de exploitatie van binnensportaccommodaties, werven en gemeentehuis voor de gemeentelijke huisvesting en bedrijfsvoering en overige (monumentale) gebouwen en objecten, zoals kerktorens, baarhuisjes en bergingen op begraafplaatsen en monumenten in de openbare ruimte. Het onderhoudsniveau is sober en doelmatig zonder voorbij te gaan aan de gebruikersbelangen en met een kritische kostenbewuste blik op de toekomstverwachtingen over de gemeentelijke gebouwen. Daarom ligt vanzelfsprekend het onderhoudsniveau bij gebouwen met een belangrijke functie en/of omvangrijk gebruik hoger dan bij gebouwen met een laag gebruik en onzekere toekomst op gebied van instandhouding of afstoting.

Speerpunten 2022

- Verduurzamen gemeentelijke gebouwen
- Arbo verantwoord werken, zoals treffen van valveiligheidsvoorzieningen voor het werken op hoge daken en implementatie van veilig werken met elektrische installaties (NEN3140)
- Zorg dragen voor een gezonde binnenklimaatbeheersing
- Instandhouding van cultureel erfgoed
- Zorg dragen voor sluitende exploitaties bij de verhuur van accommodaties
- Zorg dragen voor voldoende (tijdelijke) onderwijshuisvesting

Gebouwenbeheerplan 2022-2025				
	stand 01-01	toegevoegd	aangewend	stand 31-12
verloop voorziening 2022	619.784	251.170	254.105	616.849
Totaal Gebouwenbeheer	619.784	251.170	254.105	616.849

Huidige stand van zaken

- We zijn actief bezig met het dagelijks onderhoud, het opheffen van calamiteiten, storingen en meldingen aan binnensport- en welzijnsaccommodaties en de gemeentelijke gebouwen zoals de werven en het gemeentehuis, kerktorens en monumenten.
- Onvoorzien was de overname en omvorming van de Isandra school in IJzendoorn tot noodopvanglocatie tussen maart en juni 2022. Dit heeft effect gehad op de uitvoering van het geplande onderhoud in 2022.
- We zijn door de hoge energieprijzen versneld de voorbereidingen gestart voor het project verduurzaming gemeentelijk vastgoed. Er is een compensatieregeling uitgewerkt voor huurders van welzijn- en binnensportaccommodaties om het gebruik veilig te stellen.
- Bij gymzaal Kesteren/De Hoenderik en de sporthallen De Eng en De Biezenwei zijn de laatste valbeveiligingsvoorzieningen aangebracht om veilig te kunnen werken op hoge daken. Daarbij moesten soms zonnepanelen worden verplaatst, om voldoende en veilige loop- en werkruimte te creëren. In 2022 zijn ook de voorbereidingen voor deze voorzieningen gestart voor het gemeentehuis, sporthallen De Leede en De Linie en gymzaal Echteld.
- Voor het project NEN 3140 zijn aanbevelingen met betrekking tot de veilige werking van zonnepanelen grotendeels afgerond.
- Op het gebied van binnenklimaatbeheersing zijn maatregelen getroffen bij sporthal De Leede en gymzaal Echteld om de warmteafgifte van de warmtepompen te verbeteren.
- Er is onderhoud gepleegd aan de monumenten in Opheusden. De voorbereidingen zijn gestart voor het groot onderhoud aan de kerktoren in IJzendoorn en groot onderhoud van baarhuisjes/bergingen op de gemeentelijke begraafplaatsen.
- Bij het welzijnsgebouw De Notenbalk in Opheusden is op de eerste verdieping een leslokaal gerealiseerd om een tekort aan lesruimte voor de naastgelegen Hervormde school te kunnen wegnemen. In lijn met de heroverwegingsoperatie zijn met de huurders nieuwe huurovereenkomsten afgesloten die bijdragen aan een sluitende exploitatie.
- Er heeft schilderwerk plaatsgevonden bij de gemeentewerf in Opheusden. De gedateerde burgemeesterskamer is gerestyled. De werkplekken op de zolder zijn vanwege de arbo normen vervangen. De bureaustoelen in het gemeentehuis zijn gerefurbished. De luchtbehandelingsinstallatie is vervangen en we zijn voorbereidingen gestart om het defecte noodstroomaggregaat te vervangen.
- Voor het bewegingsonderwijs en de verenigingssport is de sportvloer vervangen van de benedenzaal bij sporthal De Linie. Bij verschillende binnensportaccommodaties is -waar nodig- de sportinventaris vervangen en groot onderhoud gepleegd aan scheidingswanden.
- In het kader van de gezonde school gedachte, is voor de tijdelijke onderwijshuisvesting bij de Tollenhof in Kesteren een nieuw ventilatiesysteem geïnstalleerd om (te) hoge Co2 waardes te reduceren. Het intensieve gebruik van het gebouw door 3 scholen vergt veel inspanningen en creativiteit om met schaarse budgetten in sober en doelmatig onderhoud te voorzien.

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

In deze paragraaf komen de onderwerpen aan de orde die behoren tot de financieringsfunctie van de gemeente. Dit noemen we de gemeentelijk treasuryfunctie. De gemeentelijke treasuryfunctie heeft als doel het financieren van het gemeentelijk beleid (zorgen voor tijdige beschikbaarheid van voldoende geldmiddelen) en het uitzetten van de overtollige geldmiddelen. Het besturen, beheersen en bewaken van de inkomende en uitgaande geldstromen, de vermogenswaarden, de financiële posities en de kosten en risico's die hier aan verbonden zijn. De kosten en risico's worden daarbij geminimaliseerd en het renteresultaat geoptimaliseerd.

Wettelijk kader

De gemeentelijke regelgeving over de financieringsfunctie is gebonden aan algemeen geldende wettelijke kaders, waaronder de Gemeentewet, het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), de Wet Financiering Decentrale Overheden (FIDO), de ministeriële regeling Uitzettingen en Derivaten Decentrale Overheden (RUDDO) en het Treasurystatuut.

Als gevolg van artikel 212 van de Gemeentewet is de gemeente verplicht een financiële verordening te hebben. Tevens dient de gemeente op grond van artikel 186 van de Gemeentewet een paragraaf financiering op te nemen bij een begroting en bij het jaarverslag. In de financiële verordening worden de kaders van het beleid vastgelegd.

Financieringsbeleid

De gemeente zet de overtollige geldmiddelen uit bij de Nederlandse Staat (schatkistbankieren). Om het renteresultaat te optimaliseren wordt financiering met externe middelen beperkt door eerst de eigen liquide financieringsmiddelen te gebruiken. Als deze laatste ontoereikend zijn kunnen externe middelen in de vorm van financiering worden aangetrokken.

De financiering van gemeentelijke activiteiten is in principe gebaseerd op integrale (totaal) financiering. De totale financieringsbehoefte van de gemeente is de graadmeter. De ruimte die de kasgeldlimiet biedt om kort geld aan te trekken, benutten we optimaal. De renteontwikkeling voor de korte en lange termijn en de ruimte ten opzichte van de kasgeldlimiet zijn belangrijke factoren, die meespelen bij het consolideren van kort geld in lang geld voor noodzakelijke uitgaven. De looptijd van de geldleningen hangt af van het soort uitgaven, de resterende looptijd van de bestaande leningen en de te betalen rentepercentages bij de verschillende termijnen van de leningen. We gebruiken de financieringsfunctie uitsluitend voor de publieke taak. Onze huisbankier is de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten, waarmee een rekening-courantverhouding is afgesloten met binnen bepaalde grenzen automatische afroaming van de saldi naar daggelden ter beperking/verbetering van de rentelasten/-baten. Het beheer is prudent en we voldoen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Financieringsrisico's

Om vooral de financieringsrisico's te beperken, staan in de Wet FIDO twee instrumenten: de renterisiconorm en de kasgeldlimiet. Dit zijn de indicatoren voor het treasurybeleid.

Schatkistbankieren

De regeling schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in de liquide middelen, te storten op een speciale bankrekening die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. het afstorten gebeurt dagelijks via het afroemen van de het saldo van de BNG-betalrekening.

Het drempelbedrag voor jaar 2022 is € 1.244.600. Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden.

In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden.

In 2022 hebben geen overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag.

Verloop financiering over het verslagjaar

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de financiering over het verslagjaar weer:

Overzicht resultaat treasury	Begroot 2022	Werkelijk 2022	Vershil 2022
Externe rentelasten over de korte financiering	-7.236	9.869	-17.105
Externe rentelasten over de lange financiering	1.187.297	1.144.574	42.723
Externe rentebaten		-15.919	15.919
Totaal door te berekenen externe rente	1.180.061	1.138.524	41.537
Rente over eigen vermogen (n.v.t.)	0	0	0
Rente over voorzieningen (n.v.t.)	0	0	0
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	1.180.061	1.138.524	41.537
De aan taakvelden 3.2 en 8.2 toegerekende rente	-74.888	-68.945	-5.943
De aan overige taakvelden toegerekende rente	-566.654	-479.355	-87.298
Aan taakvelden door te rekenen externe rente	-641.542	-548.300	-93.242
Renteresultaat op taakveld treasury	538.519	590.224	-51.705
Beleggingsresultaat op taakveld treasury	-36.492	-41.601	5.109
Resultaat taakveld treasury	502.027	548.623	-46.596

Toelichting op het verloop van de financiering over het verslagjaar

In de begroting 2022 was na wijziging uitgegaan van een renteresultaat van afgerond € 539.000 nadelig. Het werkelijke renteresultaat 2022 is afgerond € 590.000 nadelig. Per saldo is hier een incidenteel nadeel van € 52.000. Dit resultaat is als volgt ontstaan.

Aan investeringskredieten is € 93.000 minder rente toegerekend dan geraamd. Dit leidt tot een voordeel op de programma's.

De rentelasten voor korte financieringsmiddelen laat een nadeel zien van € 17.000 en de rentelasten voor lange financiering is € 43.000 voordelig. Dit voordeel is ontstaan doordat we geen langlopende leningen aan hebben getrokken in het vierde kwartaal.

De rente-inkomsten zijn € 16.000 hoger dan geraamd. Deze komen voornamelijk uit de verstrekte leningen aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland.

De dividenduitkering van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) over jaar 2022 is € 5.000 hoger dan geraamd en dit verklaart het verschil op het beleggingsresultaat op taakveld treasury.

Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaand overzicht geeft inzicht in de ontwikkeling van de financierings- en beleggingspositie over 2022.

Informatie portefeuille leningen 2022	Opgenomen leningen	Uitgezette leningen
Aantal 1-1-	11	6
Aantal 31-12-	2	6
Oorspronkelijk bedrag 1-1-	48.500.000	705.733
Oorspronkelijk bedrag 31-12-	48.500.000	705.733
Vervallen leningen	0	0
Nieuwe leningen	6.540.000	281.214
Stand restant per 1-1-	16.990.000	632.652
Stand restant per 31-12-	15.040.000	821.662
Gemiddelde grootte (oorspronkelijk)	3.464.286	117.622
Gemiddelde grootte 1-1-	1.213.571	105.442
Gemiddelde grootte 31-12-	7.520.000	136.944
Aflossingen regulier	1.950.000	92.204
Aflossingen vervroegd	6.540.000	n.v.t.
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	n.v.t.
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 1-1-	4,10	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage ongewogen 31-12-	0,95	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage gewogen 1-1-	2,40	n.v.t.
Gemiddeld rentepercentage gewogen 31-12-	0,95	n.v.t.

Opgenomen leningen

De opgenomen leningen bedroegen per 31 december 2022 in totaal € 15 miljoen en bestonden uit twee opgenomen langlopende leningen bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Zoals reeds in de bestuursrapportage 2022 is gerapporteerd heeft er afgelopen jaar een herstructurering van onze langlopende leningenportefeuille plaatsgevonden. Besluitvorming hierover heeft plaatsgevonden door uw raad op 24 februari 2022.

De rentelasten voor jaar 2022 behorend bij de leningenportefeuille waren € 211.374 en boete voor vervroegd aflossen van de leningen was € 933.201. Conform uw besluit van 24 februari 2022 is de afkoop van de "oude" langlopende geldleningen van € 0.93 miljoen eenmalig ten laste gebracht van de algemene reserve.

Uitzettingen

De uitgezette leningen bedroegen per 31 december 2022 in totaal € 822.000 en bestonden uit:

- De renteloze leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen (€22.000). Het risico hierop is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden.
- De startersleningen, waarover op 19 december 2013 een besluit genomen is rond het verstrekken van startersleningen als stimuleringsinstrument voor het Neder-Betuwse woningmarktbeleid.
- De duurzaamheidsleningen (besluit 10 december 2015), aangeboden als stimulans om huiseigenaren te laten investeren in het energiezuinig maken van de eigen woning. Hiervan

is een bedrag door de Stichting Stimulering Volkshuisvesting Gemeenten (SVn) aan leningen verstrekt.

Rentebeheer

In lijn met de BBV voorschriften hanteren wij de volgende systematiek van rentetoerekening:

- geen bespaarde rente toerekenen aan het eigen vermogen;
- onze interne rekenrente bedraagt 1% met uitzondering van de rente voor grondexploitaties, die 2% bedraagt. Jaarlijks vindt er bij het actualiseren van de grondexploitaties een herijking van dit rentepercentage plaats;
- voor het aantrekken van kort geld hanteren wij een rentepercentage van 1%;
- voor de rente die de kasgeldlimiet te boven gaat en die nodig is om een eventueel financieringstekort te kunnen dekken, hanteren wij een percentage van 2% (lang geld).

Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn renterisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, koersrisico, valutarisico en debiteurenrisico.

Renterisico

Renterisico is nooit uit te sluiten. Voor in de toekomst aan te trekken leningen is de rentevoet afhankelijk van een groot aantal nauwelijks te beïnvloeden factoren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op korte termijn weer (korte termijn financiering). Dat is de grens waarboven we niet met kort geld mogen financieren. De grens voor kort geld ligt bij één jaar. De kasgeldlimiet op grond van de wet FIDO is voor het jaar 2022 vastgesteld op € 5.290 miljoen, wat het door het rijk vastgestelde percentage is van 8,5 % over ons primitieve begrotingstotaal van € 62.230.000. De kasgeldlimiet is in het eerste en tweede kwartaal overschreden. Dit is toegestaan in de wet Fido met de voorwaarden dat er wel naar een structurele oplossing wordt gekeken. In het derde en vierde kwartaal zat er weer ruimte in de kasgeldlimiet.

Kasgeldlimiet 2022					
Bedragen x € 1.000		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1 Toegestane kasgeldlimiet					
In procenten van de grondslag		8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
In bedragen		5.290	5.290	5.290	5.290
2 Omvang vlottende korte schuld					
Opgenomen gelden < 1 jaar		6.667	8.333	3.000	0
Schuld in rekening-courant (gemiddelde 4)		1.103	640	196	651
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld					
		7.770	8.973	3.196	651
3 Vlottende Middelen					
Contante gelden in kas		1	1	1	1
Tegoeden in rekening-courant (4) gemiddelde		391	1.676	3.885	1.161
Overige uitstaande gelden <1 jaar		0	0	0	0
		392	1.677	3.886	1.162
4 Toets kasgeldlimiet					
2-3 Totaal netto-vlottende middelen (-) / schuld (+)		7.378	7.296	-690	-510
1 Toegestane kasgeldlimiet		5.290	5.290	5.290	5.290
1-4 Ruimte (-) Overschrijding (+)		2.089	2.006	-5.980	-5.800

Renterisiconorm

Het renterisico op de lange financiering wordt begrensd door de renterisiconorm. Als lange financiering wordt volgens de Wet FIDO aangemerkt: alle financieringsvormen met een rentetypische looptijd langer dan een jaar. We berekenen de renterisiconorm net als de kasgeldlimiet over het begrotingstotaal. Als norm houdt de Wet 20% van het begrotingstotaal aan met een minimum van € 2,5 miljoen. Dit houdt in dat de aflossing van de lange schuld in enig jaar niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal aan lasten.

Renterisico op vaste schuld		2022
Bedragen x € 1.000		
Renterisiconorm		
1	Stand van totale lasten begroting	62.230
2	Bij ministriële regeling vastgesteld percentage	20%
3	Renterisiconorm	12.446
4a	Rente herziening op vaste schuld o/g	6.540
4b	Rente herziening op vaste schuld u/g	0
5	Netto renteherziening op vaste schuld (4a-4b)	6.540
6a	Nieuw aangetrokken vaste schuld (o/g)	6.540
6b	Nieuw aangetrokken vaste schuld (u/g)	0
7	Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (6a-6b)	6.540
8	Betaalde aflossingen	1.950
9	Herfinanciering (laagste van 4a en 6a)	6.540
10	Renterisico op vaste schuld (8+9)	8.490
Toets renterisiconorm		
3	Renterisiconorm	12.446
10	Renterisico op vaste schuld	8.490
	Ruimte (-) Overschrijding (+) (10-3)	-3.956

De renterisiconorm is in 2022 niet overschreden. Er heeft een herfinanciering van langlopende leningen plaatsgevonden. Er zijn een aantal leningen met restantschuld ad. € 6.540.000 op 15 maart 2022 vervroegd afgelost en hiervoor is één nieuwe lening van € 6.540.000 opgenomen.

Kredietrisico

Kredietrisico is slechts beperkt aanwezig, omdat kredietverstrekkingen bijna uitsluitend aan plaatselijke verenigingen zijn verleend. Vaak is een verrekening met subsidies mogelijk.

Liquiditeitsrisico

In het jaar 2022 hebben zich geen liquiditeitsrisico's voorgedaan.

Koersrisico

We lopen geen koersrisico, omdat onze gemeente geen beleggingen met koersen meer heeft.

Valutarisico

Valutarisico is door invoering van de Euro nauwelijks meer van belang. Ons treasurystatuut verbiedt het gebruik van derivaten.

Debiteurenrisico

Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren, leenbijstand en overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Hierin nemen we ook de nog niet geïnde maar wel opgelegde dwangsommen mee. Op basis van een individuele beoordeling Debiteurenrisico van de vorderingen bepalen wij de hoogte van de voorziening op de inschatting van de mogelijkheid tot het innen van de individuele vorderingen. Hierbij houden we zoveel mogelijk rekening met de ontvangen bedragen op het moment van opstellen van de jaarstukken en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen.

In onderstaande tabel zijn de stand en het verloop van de verschillende voorzieningen voor niet te innen debiteuren opgenomen.

bedragen in €	stand per	toevoeging	onttrekking	vrijval	stand per
	1-1-2022				31-12-2022
belastingdebiteuren en algemeen	76.066,93	1.121,26	13.638,39	0,00	63.549,80
dwangsommen	120.000,00				120.000,00
subtotaal voorziening algemene debiteuren	196.066,93	1.121,26	13.638,39	0,00	183.549,80
leenbijstand	122.098,87		9.928,11	100.962,74	11.208,02
werk & inkomen	565.661,54	170.517,83	253.719,29		482.460,08
subtotaal voorziening sociale zaken	687.760,41	170.517,83	263.647,40	100.962,74	493.668,10
totaal voorziening dubieuze debiteuren	883.827,34	171.639,09	277.285,79	100.962,74	677.217,90

In 2022 is er € 9.928 onttrokken aan de voorziening dubieuze debiteuren leenbijstand i.v.m. oninbaar verklaren van openstaande posten. Daarnaast is er een vrijval de voorziening leenbijstand verwerkt van € 100.963. Deze vrijval is ontstaan omdat er het afgelopen jaar een inhaalslag is gemaakt met het afboeken van leenbijstanden om niet. Indien een debiteur zijn 36 termijnen van aflossingsverplichtingen nakomt, wordt nl. het restant van de oorspronkelijke vordering als bijstand om niet verleend. Dit is vanaf jaar 2020 financieel niet verwerkt. Dit resulteert enerzijds tot een voordeel door het vrijvallen van de voorziening, maar leidt tot een nadeel bij de bijstandverlening.

Voor de belasting debiteuren en algemene debiteuren zijn vorderingen oninbaar verklaard voor een bedrag van € 13.638. Daarnaast zijn er bedragen ontvangen op reeds afgeboekte en oninbaar verklaarde bedragen tot een bedrag van € 1.121. Dit bedrag is weer toegevoegd aan de voorziening.

Per 31-12-2022 was in totaal nog een bedrag te ontvangen van € 902.000 van belasting debiteuren, leenbijstand en overige debiteuren (exclusief dwangsommen). Hiervoor is in totaal een voorziening voor niet te innen bedragen gevormd van € 74.757.

De opgelegde maar nog niet geïnde dwangsommen worden in de voorziening debiteuren dwangsommen opgenomen. Zodra de opgelegde dwangsommen geïnd zijn, komen deze ten gunste van de exploitatie. Er staat per balansdatum een bedrag van € 120.000 aan dwangsommen open, dat volledig als dubieus wordt aangemerkt.

Het saldo openstaande debiteuren Werk en Inkomen bestaat uit de vorderingen BUIG (Bbz, Wwb, Iaow en Iaoz) en bedraagt per 31 december 2022 € 1.093.000.

Voor de betreffende openstaande vorderingen Werk en Inkomen wordt een voorziening getroffen voor de verwachte onmogelijkheid om te innen. Deze verwachte onmogelijkheid is over 2022 op dossierniveau (klantniveau) opgesteld. De totale voorziening dubieuze debiteuren BUIG bedroeg hierdoor per 31 december 2022 € 482.460. Er zijn afboekingen van vorderingen geweest tot een bedrag van € 253.719 en de voorziening is weer op peil gebracht met een storting van € 170.518.

Gemeentegaranties

Garantstelling geldleningen

Het totaal van door de gemeente geborgde geldleningen bedroeg per eind 2022 € 8.5 miljoen (per eind 2021: € 18.5 miljoen). Het gaat o.a. om € 1.25 miljoen voor Industrieschap Medel en voor de uitvoeringsorganisatie Breedband staat Neder-Betuwe garant voor € 7.1 miljoen. De uitvoeringsorganisatie legt in regionaal verband een fysiek breedbandnetwerk aan. Voor de realisatie van het totale project moest de uitvoeringsorganisatie een lening aangaan. Iedere deelnemende gemeente stelt zich garant en op basis van de verdeelsleutel komt de garantie voor Neder-Betuwe uit op een bedrag van € 7.1 miljoen.

De daling van € 10 miljoen heeft betrekking op de afloop van de garantie inzake bouw van woningen voor Casterhoven.

Sociale woningbouw

De leningen van de werkzame woningbouwcorporatie in onze gemeente worden primair geborgd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het schuldrestant van deze leningen bedroeg per eind 2022 in totaal € 11.2 miljoen (per eind 2021 was dit € 11.4 miljoen). De gemeente heeft samen met het Rijk een achtervang-positie in het WSW.

In 2021 is er een nieuwe achtervang overeenkomst getekend met het WSW. Alle gemeenten waar een corporatie bezit heeft, staan in de achtervang voor geborgde leningen en niet langer één gemeente. De leningen van een corporatie zijn bedoeld voor financiering van activiteiten in het gehele werkgebied van een corporatie. De nieuwe achtervang overeenkomst heeft tot gevolg dat er een andere verdeling van de achtervang positie ontstaat voor nieuwe leningen. Voor oude leningen geldt dat de borging van die leningen blijft bestaan op basis van de oude overeenkomst. De overeenkomst is ingegaan op 1 augustus 2021.

Nationale Hypotheek Garantie

Via de Nationale Hypotheek Garantie worden leningen geborgd om het eigen woningbezit te bevorderen en voor de kwaliteitsverbetering van eigen woningen. Het Waarborgfonds Eigen Woningbezit (WEW) is verantwoordelijk voor de uitvoering van dit instrument. Per 2011 is de gemeentelijke achtervang positie in het WEW voor nieuwe hypotheekgaranties beëindigd. Het Rijk is sindsdien de achtervanger voor nieuwe garanties. Voor de tot en met 2010 geboden, nog lopende garanties blijft de gemeentelijke achtervang in stand. Per balansdatum gaat het in onze gemeente om enkele hypotheekgaranties van in totaal € 32.000.

Paragraaf 5 Verbonden partijen

Algemeen

In de paragraaf verbonden partijen geven wij het algemeen beleid van de verbonden partijen weer en een lijst van onze verbonden partijen, inclusief de financiële gegevens per partij. Het beleidsmatig aspect - de wijze waarop de verbonden partij betrokken is bij de realisatie van de gemeentelijke doelen en de ontwikkelingen die zich in 2022 hebben voorgedaan - is opgenomen onder het programma waaraan de verbonden partij verbonden is.

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft.

Financieel belang

Er is een financieel belang als de gemeente een bedrag ter beschikking heeft gesteld aan een organisatie en dat bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement of als de gemeente financieel aansprakelijk is wanneer die organisatie zijn verplichtingen niet nakomt. Bij leningen en garantstellingen is er dus geen sprake van een verbonden partij, omdat de gemeente juridische verhaalsmogelijkheden heeft als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij, het gaat hier om overdrachten (subsidiës).

Bestuurlijk belang

Bij een bestuurlijk belang gaat het over zeggenschap via vertegenwoordiging in het bestuur of via stemrecht. Er is dus een bestuurlijk belang als de burgemeester, een ander collegelid, een raadslid of een ambtenaar namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt of stemt. Bij alleen een benoemings- of een voordrachtsrecht, waarbij de gemeente een bestuurder of commissaris in de organisatie mag benoemen of voordragen, is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van zo'n recht gebruik om ervoor te zorgen, dat er kwalitatief goede bestuurders in het bestuur van een partij terecht komen.

Verschillen in juridische rechtsvormen van verbonden partijen

Er bestaan drie verschillende juridische rechtsvormen voor verbonden partijen.

Bij **publiekrechtelijke verbonden partijen** gaat het vooral om gemeenschappelijke regelingen (GR'en). De gemeente gaat dergelijke gemeenschappelijke regelingen aan voor primaire, uitvoerende gemeentelijke taken. Zij vormen een verlengd lokaal bestuur waarbij meestal de vrijwilligheid van de samenwerking voorop staat. Voor sommige taken legt de wetgever verplichte samenwerking op, zoals de veiligheidsregio.

De meest voorkomende en tegelijkertijd 'zwaarste' vorm is de gemeenschappelijke regeling met een *openbaar lichaam*. Deze regeling heeft als enige een rechtspersoonlijkheid en een algemeen bestuur. Dit bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van de deelnemende gemeenten en stelt een dagelijks bestuur aan. Gemeenten kunnen aan dit openbaar lichaam in principe alle gemeentelijke taken en bevoegdheden overdragen. Voorbeelden van dergelijke gemeenschappelijke regelingen zijn Regio Rivierenland en GGD Gelderland Zuid.

Bij **privaatrechtelijke verbonden partijen** gaat het vooral om stichtingen en vennootschappen. Een stichting heeft een bestuur voor de dagelijkse leiding en kent een ideëel of sociaal doel, waarbij alleen aan dat doel kan worden uitgekeerd. Stichtingen kennen geen controlerend mechanisme, tenzij dat in de statuten is geregeld. Een vennootschap heeft een raad van bestuur en, afhankelijk van de statuten of de omvang van de vennootschap, een raad van commissarissen. De raad van bestuur wordt gecontroleerd door de vergadering van aandeelhouders. Gemeenten

maken vaak gebruik van vennootschappen bij nutsvoorzieningen, havenactiviteiten, culturele of economische activiteiten. De belangrijkste reden om samen te werken met dit type verbonden partij zijn de financiële voordelen door winstdeling en dividend. Voorbeelden van deze soort privaatrechtelijke partijen zijn Waterbedrijf Vitens en de Bank Nederlandse Gemeenten.

Het **publiek-private samenwerkingsverband (PPS)** is een bijzondere vorm van een verbonden partij. Daarin nemen naast de gemeente en eventuele andere overheden ook private partijen deel. Een veel voorkomend voorbeeld van een PPS zien we in lokale gebiedsontwikkeling. Deze samenwerkingsvorm komt in verschillende variaties voor. De wetgever heeft een voorkeur voor publiekrechtelijke boven privaatrechtelijke samenwerking. De gedachte hierachter is, dat in een publiekrechtelijke samenwerking de openbaarheid en de controle beter zijn gewaarborgd dan in een privaatrechtelijke participatie.

Tot voor kort participeerde Neder-Betuwe in een PPS: Casterhoven CV. Eind 2021 is hiervoor een vaststellingsovereenkomst ondertekend waarmee de ontvlechting vanuit deze PPS is gerealiseerd.

Risico's

Het inzichtelijk maken van de situatie bij verbonden partijen is om twee redenen van belang. De eerste reden is dat zij vaak gemeentelijk beleid en gemeentelijke taken uitvoeren, het is zoals gezegd verlengd lokaal bestuur. De tweede reden gaat over de kosten en de financiële risico's die de gemeente kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgetgevolgen.

Bij verbonden partijen kunnen we twee typen risico's onderscheiden: financiële en bestuurlijke. Naast de aard en omvang van de activiteiten wordt het risicoprofiel ook beïnvloed door de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij.

De belangrijkste soorten verbonden partijen inclusief de mate van bijbehorende risico's zijn hieronder weergegeven:

Belangrijkste soorten verbonden partijen	Rechtsvorm	Risico (Financieel/bestuurlijk)
Stichting	Privaatrechtelijk	Laag
Vennootschap (BV, NV)	Privaatrechtelijk	Middel
Gemeenschappelijke regeling	Publiekrechtelijk	Hoog
Publiek-private samenwerking (PPS)	Privaatrechtelijk	Hoog

De risico's van gemeenschappelijke regelingen en PPS-constructies zijn relatief hoger dan die van andere verbonden partijen. Bij de gemeenschappelijke regelingen ligt de oorzaak daarvan in het feit dat de aangesloten gemeenten volledig financieel aansprakelijk zijn. Bij PPS-constructies komt het risico voort uit de samenwerking met een private partij met eigen (winst-)doelstellingen. Zoals hiervoor vermeld, participeert Neder-Betuwe op dit moment niet in een PPS-constructie.

Het uitgangspunt is dat een verbonden partij de eigen risico's afdekt door een weerstandsvermogen van voldoende niveau (ratio 1). Als dit niet het geval is, nemen we het risico op basis van de begrotingen op in de risicoparagraaf van onze gemeente naar rato van haar belang. Zie hiervoor verder paragraaf 2 Risicomanagement en weerstandsvermogen

Visie en beleid ten aanzien van verbonden partijen

Het gemeentelijk beleid rond verbonden partijen vindt zijn basis in de financiële verordening gemeente Neder-Betuwe 2019.

Verbonden partijen dienen het publiek belang

Net als onze eigen organisatie dragen zij bij aan het realiseren van onze lokale doelen en ambities zoals verwoord in deze begroting. De gemeente neemt daarnaast de verantwoordelijkheid om de

belangen van de verbonden partijen zelf te dienen. Deze verantwoordelijkheid ontstaat automatisch door deelname in een derde rechtspersoon.

Hoewel de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen en wettelijke plichten, laten wij voor een groot aantal terreinen het voorbereiden en/of uitvoeren van beleid over aan onze verbonden partijen. Deze maken voor ons beleid of voeren dit voor ons uit, terwijl wij dat (voor zo ver de wet dat toestaat) ook zelf zouden kunnen doen. Hier zijn vier redenen voor:

- via gemeenschappelijke regelingen kan worden samengewerkt aan beleidsuitdagingen die de gemeentegrens overschrijden of die voor meerdere gemeenten van groot belang zijn;
- sommige taken vragen specialistische kennis, die onze eigen organisatie vanwege de schaalgrootte niet kan bieden;
- het beleggen van taken bij een verbonden partij kan efficiënter zijn dan ze zelf uit te voeren, waardoor voor minder geld minstens dezelfde kwaliteit geleverd wordt of voor hetzelfde geld meer kwaliteit;
- voor sommige beleidsterreinen is het wettelijk verplicht om een gemeenschappelijke regeling op te richten.

Het (op maat) sturen en monitoren van verbonden partijen

Onze verbonden partijen zijn (deels) 'van ons', werken 'voor ons' en worden 'door ons' bekostigd. Daarom is het van belang dat raad, college en ambtelijke organisatie, elk voor zijn/haar eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden, het doen en laten van onze verbonden partijen (kunnen) sturen en monitoren.

Onze verbonden partijen

Nr.	Naam partij (soort verbonden partij)	Website	Relatie programma
1	Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.vrgz.nl/	P3 Fysieke Leefomgeving
2	Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.ggd gelderland zuid.nl/	P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet
3	Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.regiorivierenland.nl/	P1 Bestuur en Dienstverlening
4	Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) (Gemeenschappelijke regeling)	https://www.avri.nl	P3 Fysieke Leefomgeving
5	Omgevingsdienst Rivierenland (ODR) (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.odrivierenland.nl/	P3 Fysieke Leefomgeving
6	Regionaal archief Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.regionaalarchiefrivierenland.nl/	P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB,
7	Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	https://www.uiteerwaarde.nl/recreatieschap-nederrijn-lek-en-waal	P4 Economie

	(Gemeenschappelijke regeling)		
8	Werkzaam Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.werkzaamrivierenland.nl	P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet
9	Industrieschap Medel (Gemeenschappelijke regeling)	http://www.medel.nl/	P4 Economie
10	Waterbedrijf Vitens N.V. (Vennootschap (BV, NV))	http://www.vitens.nl/	P4 Economie
11	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (Vennootschap (BV, NV))	http://www.bng.nl/	P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB,
12	Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (Gemeenschappelijke regeling)	https://ubrivierenland.nl/	P4 Economie

Financiële gegevens en risico's 2022

De financiële gegevens van de verbonden partijen zijn niet geactualiseerd ten opzichte van de gegevens zoals die aan u aangeboden waren in de Begroting 2023, die u heeft behandeld in de raadsvergadering van november 2022. De gegevens in die begroting - en dus ook in deze jaarrekening - zijn gebaseerd op de jaarrekeningen van de verbonden partijen over 2021. Bij het opstellen van onze jaarstukken hadden de verbonden partijen hun jaarrekeningen over 2022 nog niet afgerond.

De jaarrekeningen van de verbonden partijen over 2022 worden in de raads cyclus van juni 2023 met u besproken. De raad kan zienswijzen indienen op die jaarrekeningen. De jaarrekeningen worden voor het merendeel in een vergadering van de respectievelijke Algemeen Besturen in juni of juli 2023 vastgesteld. De financiële gegevens van de verbonden partijen over 2022 zullen worden opgenomen in onze gemeentelijke Begroting 2024.

Onze verbonden partijen

1. Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Burgemeester

Vestigingsplaats : Nijmegen

Financieel belang

De kosten van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid worden gedragen door bijdragen van het Rijk, de provincie, zorgverzekeraars en gemeenten. De verdeling van de kosten, die voor rekening komen van de deelnemende gemeenten, is voor 50% gebaseerd op historische kosten en voor 50% op de rijksbijdrage per gemeente via het gemeentefonds.

De totale bijdrage van de deelnemende gemeenten voor 2022 bedroeg € 42.351.736, waarvan de gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe € 1.714.010 bedroeg. Het definitieve belang over 2022 wordt bekend bij de aanbidding van de jaarstukken 2022 van de VRGZ, die in de raads cyclus van juni 2023 aan uw raad wordt voorgelegd.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	7.071.000	5.684.000	4.351.000
Vreemd vermogen	62.792.000	72.391.000	78.527.000
Totaal vermogen	69.863.000	78.075.000	82.878.000
Exploitatieresultaat:	1.789.000 positief	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's van de Veiligheidsregio wordt uw raad afzonderlijk geïnformeerd via het raadsvoorstel over de jaarstukken 2022 van de Veiligheidsregio.

2. Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Gelderland-Zuid

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Een collegelid

Vestigingsplaats : Nijmegen

Financieel belang

Het totaal van alle gemeentelijke bijdragen voor uniforme taken op basis van inwoneraantal en van facturen en facultatieve taken voor 2022 zou conform de programmabegroting 2022 (versie 2.0) van de GGD € 31.192.328 bedragen. Voor Neder-Betuwe is hierbij rekening gehouden met een gemeentelijke bijdrage van € 1.325.527. Hiervan is € 1.220.966 begroot voor uniforme taken op basis van inwoneraantal en op basis van facturen en € 104.561 voor facultatieve taken. In de AB-vergadering van 30 juni 2022 is de begrotingswijziging 2022 vastgesteld. Voor Neder-Betuwe is de gemeentelijke bijdrage aan de GGD voor de taak Toezicht en handhaving Kinderopvang daarmee gedaald met € 1.245 naar € 1.324.282 totaal. Definitieve afrekening en eventuele bijstelling van de gemeentelijke bijdrage vindt plaats bij de afrekening van de jaarrekening 2022 van de GGD.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	2.081.000	2.023.000	1.542.000
Vreemd vermogen	28.618.000	21.471.000	23.216.000
Totaal vermogen	30.699.000	23.494.000	24.758.000
Exploitatieresultaat:	149.000 positief	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's en weerstandscapaciteit van de GGD informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2022 van de GGD.

3. Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : burgemeester Kottelenberg is in 2022 door de raad aangewezen als vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur; wethouder Van Wolfswinkel is aangewezen als zijn vervanger.

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang

De bijdragen van de aangesloten gemeenten zijn grotendeels gebaseerd op het inwoneraantal. Voor 2022 gold een bijdrage per inwoner van € 8,96. De gemeenten droegen op begrotingsbasis in totaal in 2022 € 2.228.832 bij aan de Regio Rivierenland. Dat is een stijging van 2,2% (of € 0,19 per inwoner) ten opzichte van de begroting 2021. Dit betekent dat de gemeentelijke bijdrage van Neder-Betuwe voor 2022 geraamd was op een bijdrage van € 214.000.

Daarnaast draagt de gemeente bij aan taken die Regio Rivierenland via dienstverleningsovereenkomsten uitvoert voor Neder-Betuwe (contractgestuurde dienstverlening). Deze overeenkomsten worden buiten deze begroting afgerekend.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	2.787.000	2.502.000	2.317.000
Vreemd vermogen	14.596.000	7.764.000	4.085.000
Totaal vermogen	17.383.000	10.266.000	6.402.000
Exploitatieresultaat:	83.000 positief	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's en weerstandscapaciteit van Regio Rivierenland informeren wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2022 van deze GR.

4. AVRI

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Stefan van Someren

Vestigingsplaats : Geldermalsen

Financieel belang

Externe factoren zoals rijksbelasting op de afvalverbranding, instortende mondiale grondstofmarkten en beleidseffecten (vervuiling van grondstoffen en afvaltoerisme) zorgen de laatste jaren voor forse financiële schommelingen en een stijgende afvalstoffenheffing, niet alleen bij Avri, maar in heel Nederland.

In 2021 zien we een positief resultaat, bestaande uit zowel hogere baten afvalstoffenheffing. Daarnaast zien we de opbrengsten van de grondstoffen verbeteren, mede door de inspanningen van de Avri en de gunstige marktontwikkelingen. Deze trend beschouwen we voorlopig als incidenteel vanwege de huidige mondiale ontwikkelingen zoals de coronapandemie (vanwege thuiswerken en lockdowns veel vraag naar verpakkingskarton) en recent de oorlog in Oekraïne.

Het positieve resultaat is toegevoegd aan de voorziening basispakket. Daarnaast is ook de begrootte risico-opslag in de tarieven afvalstoffenheffing (€ 12 per huishouden) van in totaal € 1 miljoen toegevoegd aan de voorziening basispakket. Hierdoor stijgt het weerstandsvermogen van het basispakket naar € 3,2 miljoen.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	1.389.000	1.547.000	1.315.000
Vreemd vermogen	43.358.000	44.395.000	41.022.000
Totaal vermogen	44.747.000	45.942.000	42.337.000
Exploitatieresultaat:	1.000		0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's van de Avri informeren wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2022 van de Avri.

5. Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Nees van Wolfswinkel

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang

De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan de ODR is bedoeld voor het uitvoeren van vergunningverlenings-, advies- en toezicht-/handhavingstaken op het gebied van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Ook wordt de bijdrage ingezet voor stelseltaken en het ketentoezicht, die in het Gelders Stelsel (provincie breed) worden uitgevoerd. De totale deelnemersbijdrage, opgenomen in de begroting ODR 2022, is € 19.092.233. De gemeentelijke bijdrage Neder-Betuwe is € 1.909.000.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	1.500.160	1.163.654	1.135.029
Vreemd vermogen	5.616.062	5.342.882	5.158.213
Totaal vermogen	7.116.222	6.506.536	6.293.242
Exploitatieresultaat:	407.881	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's en weerstandscapaciteit van de ODR informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2021 van de ODR.

6. Regionaal Archief Rivierenland (RAR)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Een collegelid

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang

De kosten van het Regionaal Archief Rivierenland worden grotendeels gedragen door bijdragen van de deelnemende gemeenten en van Waterschap Rivierenland. De verdeling van de algemene en specifieke kosten, die gemaakt worden voor de deelnemende gemeenten, gebeurt naar evenredigheid van het aantal inwoners. In de begroting van het RAR over 2021 is een totale gemeentelijke bijdrage opgenomen van € 2.428.629, waaraan Neder-Betuwe een bedrag van € 271.000 levert.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	590.917	504.564	464.564
Vreemd vermogen	8.258.972	8.349.778	8.087.517
Totaal vermogen	8.849.889	8.854.342	8.552.081
Exploitatieresultaat:	56.353	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Over de actualisatie van de risico's van het RAR informeerden wij de raad afzonderlijk via het raadsvoorstel inzake de jaarstukken 2021 van het RAR.

7. Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Een collegelid

Vestigingsplaats : Kerk-Avezaath

Financieel belang

De provincie en gemeenten hebben in het kader van de verzelfstandiging in 1999 (bij het ontstaan van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied met de handelsnaam Uit@waarde) hun bijdragen in de exploitatietekorten afgekocht. Uitgangspunt is dat de nieuwe organisatie zichzelf moet bedruipen. De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2008 voor de laatste keer een afkoopsom betaald (€ 158.000) aan recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en levert sinds 2009 geen financiële bijdrage meer.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	0	0	0
Vreemd vermogen	6.853	6.853	6.853
Totaal vermogen	6.853	6.853	6.853
Exploitatieresultaat:	0	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Geen

8. Werkzaam Rivierenland

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Een collegelid

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang

Voor de Sociale Werkvoorziening is in de begroting van Neder-Betuwe rekening gehouden met een bijdrage om het totale bedrijfsvoeringsresultaat te dekken. Voor 2022 betrof de totale geraamde bijdrage op basis van de vastgestelde BURAP van de Werkzaam voor de SW €1.115.800. Op basis van de Bestuursrapportage 2022 van Werkzaam verwachten we dat hier een rijksbijdrage van € 1.111.120 tegenover staat. Een deel van deze rijksvergoeding wordt gebruikt als dekking van salariskosten voor een aantal medewerkers van Sociale Werkvoorziening (SW), die in dienst zijn bij De Modulaire GR (het voormalige Presikhaaf). Naar aanleiding van de nieuwe kostentoedeling is onze bijdrage aan Werkzaam verlaagd. Definitieve afrekening vindt plaats bij de jaarrekening 2022 van de GR Werkzaam, die in de raadsacyclus van juni 2023 aan de raad wordt voorgelegd.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	4.421.000	3.924.000	3.417.000
Vreemd vermogen	17.602.000	6.763.000	6.886.000
Totaal vermogen	22.023.000	10.687.000	10.103.000
Exploitatieresultaat:	371.100 positief	0	0

Risico's en weerstandscapaciteit

Het beleid voor de vorming van het weerstandsvermogen komt overeen met artikel 30 van de gemeenschappelijke regeling. Deze bepaalt dat tot een plafond van 3% van de jaarlijkse exploitatielasten mag worden toegevoegd aan het weerstandsvermogen, als het resultaat op het Programma bedrijfsvoering dit toelaat. Op basis van de begroting 2022 is het weerstandsvermogen bepaald op € 2.100.000. De benodigde weerstandscapaciteit bedroeg eveneens €2.100.000. Zodoende is sprake van een weerstandsratio van 1,0.

9. Industrieschap Medel

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Twee wethouders en twee raadsleden

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang

De gemeenten Tiel en Neder-Betuwe nemen in principe op gelijke basis deel. Een positief of een negatief saldo, dat het Algemeen Bestuur van Industrieschap Medel over enig jaar meldt, wordt voor gelijke delen gegund of bijgedragen. De Grondexploitatie Medel 1 is eind 2021 afgesloten. Het positief resultaat van deze grondexploitatie is medio 2022 ontvangen. De grondexploitatie Medel afronding is in 2022 geactualiseerd.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	15.065.400	5.783.000	21.873.000
Vreemd vermogen	46.867.000	52.835.000	1.000.000
Totaal vermogen	61.932.400	58.618.000	22.873.000
Exploitatieresultaat:	7.938.000 positief	14.728.000 positief	0

Risico's en weerstandscapaciteit

De ontwikkeling van Medel brengt financiële risico's met zich mee. De meest risicovolle onderdelen zijn in een rekenprogramma ingevoerd. Op basis van de uitkomsten zijn de scenario's uitgewerkt en in de grondexploitaties van 2022 verwerkt. De berekende risico's kunnen binnen de totale grondexploitatie van Medel ruimschoots worden afgedekt door de verwachte positieve resultaten (weerstandsverhouding 7,3). Zodoende is in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van Neder-Betuwe geen aanvullend risico opgenomen.

10. Casterhoven (CV)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur

Aandeelhouder (BV): Twee wethouders (met portefeuille financiën)

Commandiet (CV): Wethouder

Vestigingsplaats : Geffen

Financieel belang

Deze samenwerking is in 2022 ontbonden. De garantiestelling van maximaal € 22 miljoen is per 25 april 2022 vervallen.

11. Waterbedrijf Vitens N.V.

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Als aandeelhouder

Vestigingsplaats : Velp

Financieel belang

Overall in ons land werden drinkwaterbedrijven opgezet; uiteindelijk telde Nederland er zo'n 220. In de jaren daarna fuseerden steeds meer drinkwaterbedrijven tot de huidige tien, waarvan Waterbedrijf Vitens N.V. er één is. Vitens bestaat in haar huidige vorm sinds 2006 en richt zich op het maken van drinkwater.

De gemeente Neder-Betuwe bezit 16.023 (0,277%) gewone aandelen van € 1 (nominale waarde).

Bestuurlijk belang

Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft de gemeente Neder-Betuwe zeggenschap in het waterbedrijf Vitens N.V..

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	600,3 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	1387,8 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Totaal vermogen	1988,1 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Exploitatieresultaat:	44,6 miljoen	n.n.b.	n.n.b.

Risico's en weerstandscapaciteit

Geen.

12. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Als aandeelhouder

Vestigingsplaats : Den Haag

Financieel belang

Neder-Betuwe heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht van 18.246 aandelen van € 2,50 (nominale waarde) . Dit aandelenbezit heeft een duurzaam karakter.

Bestuurlijk belang

Via het stemrecht in de aandeelhoudersvergadering heeft de gemeente Neder-Betuwe zeggenschap in de BNG.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	4.329 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd vermogen	144.728 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Totaal vermogen	149.057 miljoen	n.n.b.	n.n.b.
Exploitatieresultaat:	236 miljoen positief	n.n.b.	n.n.b.

Risico's en weerstandscapaciteit

Er zijn geen maatschappelijke risico's.

13. Uitvoeringsorganisatie Breedbandnetwerk Rivierenland (UBRivierenland)

Vertegenwoordiging gemeente Neder-Betuwe

Algemeen bestuur : Wethouder van Someren

Vestigingsplaats : Tiel

Financieel belang:

Voor de aanleg van een breedbandnetwerk is een langlopende financieringsovereenkomst afgesloten met een looptijd van 50 jaar. Aflossing vindt plaats vanaf het derde jaar (2022) en heeft een looptijd van 48 jaar. Het totale investeringsbudget is € 37.500.000. De zeven gemeenten die deelnemen in de UBR zijn voor hun aandeel aansprakelijk als vermogenstekorten zouden ontstaan of de UBR niet in staat is om aan de aflossingsverplichtingen van de lening te voldoen.

Financiële gegevens verbonden partij	31-12-2021 (jaarrekening)	31-12-2022 (begroting)	31-12-2023 (begroting)
Eigen vermogen	119.864	433.000	493.000
Vreemd vermogen	26.406.460	36.065.000	35.938.000
Totaal vermogen	26.526.324	36.948.000	36.431.000
Exploitatieresultaat:	156.102	42.000	22.000

Risico's en weerstandscapaciteit

Niet van toepassing.

Paragraaf 6 Grondbeleid

Inleiding

In paragraaf 6 wordt aangegeven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om haar bestuurlijke doelen te bereiken. Grondbeleid heeft tot doel om te zorgen dat grond in voldoende mate en op tijd beschikbaar is voor bijvoorbeeld woningbouw, wegen of wateropvang. De raad heeft onze Nota Grondbeleid op 8 december 2016 vastgesteld. In deze nota is onze visie op ons grondbeleid weergegeven. Deze paragraaf bevat de verplichte onderdelen zoals omschreven in artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van doelstellingen en de uitvoering,
- een actuele vooruitblik van de verwachte resultaten van de totale grondexploitatie,
- een onderbouwing van de geraamde winstneming,
- de beleidsuitgangspunten voor de reserves voor grondbeleid in relatie tot de risico's.

In de jaarstukken wordt de realisatie van bovengenoemde zaken weergegeven.

Samenvatting

Het algemene beeld is positief; de gezamenlijke boekwaarden van alle projecten zijn gedaald, hoofdzakelijk dankzij grondverkoop in het project ABC. De positieve eindresultaten (winsten) van de grondexploitaties nemen weliswaar af, maar dat komt deels ook door een winstneming bij het ABC.

De risico's uit de grondexploitaties dalen en de verliesvoorziening is iets opgehoogd. Hieronder lichten we de stand van zaken verder toe.

Visie op het grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid moet de gewenste ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente stimuleren en faciliteren. Met een zorgvuldig uitgevoerd grondbeleid kan de gemeente haar regierol bij deze ruimtelijke ontwikkeling houden en waar nodig versterken.

We willen initiatieven van derden zo goed mogelijk faciliteren. Wenselijke en kansrijke initiatieven brengen we zo snel mogelijk naar de eindstreep. De kosten die de gemeente moet maken om het initiatief mogelijk te maken, worden via het zogenaamde kostenverhaal door de initiatiefnemer betaald. De afspraken daarover leggen we vast in een overeenkomst.

Maar dit betekent niet dat het voeren van actief grondbeleid helemaal wordt uitgesloten. De gemeente beschikt nog over enkele grondposities en kan mogelijk gronden aankopen als zich kansen voordoen. Uiteraard moet dit actief grondbeleid bijdragen aan de beleidsdoelstellingen en kaders van de raad en moeten de risico's beheersbaar zijn.

Welke soorten projecten onderscheiden we?

In de gemeente zijn projecten in ontwikkeling die we op verschillende wijze financieel verantwoorden.

- Ten eerste zijn er de eigen projecten van de gemeente. Hier gaat het om (aan te kopen) grondeigendommen van de gemeente. De gemeente beheert de ontwikkeling zelfstandig en doet zo aan actief grondbeleid. De gemeente wijzigt de bestemming, maakt de gronden bouw- en woonrijp en verkoopt de gronden zelf aan derden. Dit zijn de zogenaamde BIE Grexen (Bouwgrond in exploitatie).
- Daarnaast zijn er de faciliterende projecten. Hier heeft de gemeente geen grondeigendom. Wij krijgen alle kosten die we maken op basis van gesloten overeenkomsten vergoed van de initiatiefnemers. Deze projecten worden bijgehouden als vorderingen en geregistreerd in de projectadministratie.

- Tenslotte zijn er nog enkele oude facilitaire projecten. Hier krijgt de gemeente haar kosten vergoed doordat de initiatiefnemer een vooraf afgesproken vast bedrag betaalt. Voor deze projecten, Triangel Vahstal en de Heuning-oost, moet de gemeente meer uren besteden dan vooraf was ingeschat. Er wordt voor deze projecten wel een grondexploitatie gemaakt. Ook zal de gemeente waar nodig een voorziening moeten treffen voor het verwachte verlies. Deze facilitaire projecten worden ook wel de BIE Initiatieven genoemd.

Zowel bij de BIE Grexen als de BIE Initiatieven wordt onderscheid gemaakt in twee taakvelden, 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur voor de bedrijventerreinen en 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen).

Rapportage grondexploitatiebegrotingen in relatie tot de Planning en Control cyclus

De gemeenteraad hecht waarde aan een goed inzicht in de financiële status van de projecten met een grondexploitatiebegroting. Daarom rapporteren we regelmatig over de voortgang. Dat was op onderstaande momenten:

- Jaarstukken 2021
- College-informatieavond 24 mei 2022
- Begroting en bestuursrapportages 2022
- De achterliggende geactualiseerde grondexploitaties liggen voor de raadsleden vertrouwelijk ter inzage. Door vaststelling van de jaarstukken worden deze geactualiseerde grondexploitaties ook vastgesteld.

Verbonden partijen

Aangezien het project Medel als deelneming onderdeel is van 'Verbonden partijen' is dit project niet opgenomen in deze paragraaf. Dat zou immers dubbel zijn. Voor meer informatie over Medel verwijzen we u naar programma 4 en naar Paragraaf 5 "Verbonden Partijen".

Actualisatie grondexploitaties

De grondexploitaties zijn per 1 januari 2023 geactualiseerd waarbij een nieuwe beoordeling heeft plaatsgevonden van de te verwachten kosten, opbrengsten en de fasering. Ook zijn de te hanteren parameters opnieuw beoordeeld.

Parameters

De volgende parameters zijn gebruikt bij de actualisatie van de grondexploitaties:

- Rente (BIE Grexen)	1,0 % (was 2,0 %)
- Rente (BIE Initiatieven)	1,0 % (was 1,0 %)
- Kostenstijging	4,0 % (was 3,0 %)
- Opbrengststijging wonen	0,0 % (was 2,0 %)
- Opbrengststijging bedrijven	0,0 % (was 1,0 %)
- Disconteringsvoet	2,0 % (was 2,0 %)
- Intern uurtarief bedrijven (3.2)	€ 132 (was € 122)
- Intern uurtarief wonen (8.2)	€ 135 (was € 119)

Boekwaarden

In onderstaande tabel staan de boekwaarden van de grondexploitaties weergegeven per 1-1-2022 en per 31-12-2022. Een negatieve boekwaarde betekent dat er meer is ontvangen dan uitgegeven. Uit het verschil blijkt hoeveel er in 2022 in een project ontvangen is aan opbrengsten min de gemaakte kosten. Een toename van de boekwaarde betekent dus dat er meer geld van de gemeente in een project zit.

In dit overzicht worden zowel de eigen (actieve) grondexploitaties als de facilitaire projecten waarvoor een grondexploitatie is gemaakt getoond.

		Boekwaarde		Vershil
		1-1-2022	31-12-2022	
BIE Grexen				
	ABC	€ 578.896	€ -195.234	€ -774.130
	Bonegraaf-oost	€ 66.453	€ 85.071	€ 18.619
	Herenland	€ 1.223.036	€ 1.269.075	€ 46.038
	Herenland-west	€ 1.017.463	€ 1.090.138	€ 72.676
	Gem. gronden Fructus	€ -59.453	€ -	€ 59.453
	Poort van Ochten	€ 81.131	€ 115.801	€ 34.670
	Totaal Grexen	€ 2.907.525	€ 2.364.851	€ -542.674
BIE Initiatieven				
	ABC SV	€ 1.160.993	€ 834.304	€ -326.689
	Heuning-oost	€ 39.302	€ 70.345	€ 31.043
	Triangel Vahstal	€ 35.406	€ 65.595	€ 30.189
	Totaal Initiatieven	€ 1.235.701	€ 970.244	€ -265.457
	TOTAAL	€ 4.143.226	€ 3.335.095	€ -808.131

Uit dit overzicht blijkt dat de boekwaarden van deze projecten samen met circa € 808.000 zijn gedaald naar circa € 3,3 miljoen. Deze daling komt voornamelijk door de verkoop van grond in het projecten ABC.

De stijging van de boekwaarde van de overige projecten komt hoofdzakelijk door het maken van de nodige (plan)kosten in verband met de voortgang van de projecten.

Het project Gemeentelijke gronden Fructus heeft een boekwaarde van nul euro per 31-12-2022. Dit project is in 2022 afgesloten. Verderop in deze paragraaf 6 volgt meer informatie hierover.

Resultaat

Onderstaande tabel geeft de geraamde eindwaarden van de grondexploitaties naar de situatie per 1-1-2023 weer. De eindwaarde van de grondexploitatie geeft het financiële resultaat aan het eind van de grondexploitatie weer. Maken we dus winst of verlies op de einddatum van de exploitatie? Omdat deze einddatum van de exploitaties onderling verschilt zijn deze resultaten moeilijk met elkaar te vergelijken. Om deze eindwaarden wel goed met elkaar te kunnen vergelijken zijn deze eindwaarden contant gemaakt per 1-1-2023 en vergeleken met van de contante waarde per 1-1-2022. De contante waarde is de waarde per heden.

Het verschil in contante eindwaarde toont de ontwikkeling van het resultaat van de grondexploitatie aan. Een stijging van het bedrag betekent dat het resultaat van de grondexploitatie is verbeterd. Een positieve eindwaarde betekent een winstgevende grondexploitatie.

		Contante waarde		Eindwaarde	Contante waarde		Vershil
		1-1-2022	op einddatum grex		1-1-2023	Contante waarde	
BIE Grexen							
	ABC	€ 406.864	€ 38.893	€ 38.130	€ 38.130	€ -368.734	
	Bonegraaf-oost	€ 1.218.177	€ 1.312.446	€ 1.236.747	€ 1.236.747	€ 18.570	
	Herenland	€ -471.122	€ -524.225	€ -493.989	€ -493.989	€ -22.867	
	Herenland-west	€ 718.902	€ 253.022	€ 224.676	€ 224.676	€ -494.226	
	Poort van Ochten	€ -	€ 721.274	€ 653.280	€ 653.280	€ 653.280	
	Totaal Grexen	€ 1.872.821	€ 1.801.410	€ 1.658.845	€ 1.658.845	€ -213.977	
BIE Initiatieven							
	ABC SV	€ 798	€ 367	€ 346	€ 346	€ -452	
	Heuning-oost	€ -40.626	€ -55.580	€ -54.491	€ -54.491	€ -13.865	
	Triangel Vahstal	€ -92.264	€ -140.935	€ -130.202	€ -130.202	€ -37.938	
	Totaal Initiatieven	€ -96.136	€ -196.149	€ -184.347	€ -184.347	€ -88.211	
	TOTAAL	€ 1.776.686	€ 1.605.261	€ 1.474.497	€ 1.474.497	€ -302.188	

Uit dit overzicht blijkt dat de verwachte resultaten zijn gedaald met in totaal circa € 302.000. In de boekwaarde van het ABC zit een winstneming van € 393.000 verwerkt. De grootste stijging komt door de nieuwe grondexploitatie voor de Poort van Ochten.

De daling van het resultaat van de grondexploitatie Herenland-west komt hoofdzakelijk doordat de parameters zijn aangepast. Hierdoor dalen de te verwachten opbrengsten, maar stijgen de kosten. Ook zijn de ramingen van de te verwachten kosten naar boven aangepast naar het prijspeil 1-1-2023.

Bij de BIE Initiatieven veranderen bijna alle contante waarden in beperkte mate. Hier is bij de Heuning-oost en Triangel Vahstal een daling te zien omdat wij verwachten meer plankosten te moeten maken om deze projecten af te ronden.

Tussentijdse winstneming

Per winstgevend project bestaat de verplichting om een deel van de winst te nemen voor zover de fase waarin het project zich bevindt dit toelaat en hierover voldoende zekerheid bestaat. Op basis van de zogenaamde POC-methode (Percentage of completion) wordt bepaald welk deel van de verwachte winst moet worden genomen. Dit wordt verwerkt in de grondexploitatie en deze winstneming valt vrij ten gunste van het jaarresultaat. Door winstneming wordt de boekwaarde verhoogd en het eindresultaat verlaagd met dit zelfde bedrag.

Voor 2022 is dit voor ABC en Fructus van toepassing. Omdat het resultaat van Herenland-west gedaald is moet hier een deel van de eerder genomen winst teruggedraaid worden. In onderstaand overzicht staan de genomen winsten van dit jaar en eerdere jaren.

		In eerdere jaren genomen winst	Winstneming 2022	Totaal genomen winst
	ABC	€ 498.700	€ 393.265	€ 891.965
	Herenland-west	€ 28.535	€ -24.098	€ 4.437
	Fructus	€ 202.469	€ 10.554	€ 213.023
	TOTAAL	€ 729.704	€ 379.721	€ 1.109.425

Alle genomen winsten zijn verwerkt in de boekwaarden per 31-12-2022.

Ook de exploitatie Bonegraaf-oost heeft een positieve eindwaarde. Omdat hier nog geen baten zijn verwerkt wordt hier nog geen tussentijdse winst genomen.

Verliesvoorzieningen

Voor grondexploitaties met een negatieve eindwaarde (verlies) moet een verliesvoorziening gevormd worden ter grootte van het verlies, dit is de contant gemaakte eindwaarde per 1-1-2023. Dit betekent dat er per 1-1-2023 een verliesvoorziening wordt gevormd ter grootte van € 678.682 voor de projecten Herenland, Heuning-oost en Triangel Vahstal.

Vorig jaar bedroeg de verliesvoorziening € 604.012. Dit betekent dat de voorziening € 74.670 hoger is geworden dan vorig jaar.

Afsluiten grondexploitaties

Per 31-12-2022 is een exploitatie afgesloten. Het project Gemeentelijke gronden Fructus is afgesloten omdat de grond van de gemeente voor het realiseren van dit project is geleverd aan de marktpartijen.

Dit project sluit met een positief resultaat van € 10.554. Dit bedrag moet echter ook als winst worden genomen en na verwerking hiervan bedraagt de boekwaarde van dit project nul euro. Er valt dus geen verder saldo vrij ten laste van het jaarresultaat. De totaal genomen winst in dit project bedraagt € 213.023.

Voor dit project is een risico voorzien en meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement van de gemeente. Door afsluiting van dit project komt dit risico van € 5.000 te vervallen.

Krediet

Voor de verschillende grondexploitaties is krediet nodig voor de geplande uitgaven en ontvangsten. In onderstaand overzicht wordt weergegeven welke baten en lasten geraamd zijn in de grondexploitaties gedurende de resterende looptijd (inclusief kosten- en opbrengststijging, exclusief rente);

		Nog te maken Lasten <i>per 1-1-2023</i>	Nog te ontv. Baten <i>per 1-1-2023</i>	Looptijd t/m
BIE Grexen				
	ABC	€ 158.294	€ -	2023
	Bonegraaf-oost	€ 128.940	€ 1.530.400	2025
	Herenland	€ 426.693	€ 1.202.655	2025
	Herenland-west	€ 2.368.622	€ 3.784.926	2028
	Poort van Ochten	€ 1.028.294	€ 1.873.865	2027
	Totaal Grexen	€ 4.110.843	€ 8.391.846	
BIE Initiatieven				
	ABC SV	€ 899.123	€ 1.749.331	2025
	Heuning-oost	€ 8.885	€ 24.353	2023
	Triangel Vahstal	€ 71.387	€ -	2026
	Totaal Initiatieven	€ 979.394	€ 1.773.684	
	TOTAAL	€ 5.090.237	€ 10.165.530	

Paraplukrediet

U heeft een "paraplukrediet" beschikbaar gesteld van € 200.000 voor het voorbereiden en uitvoeren van grondexploitaties. De te maken kosten worden gedekt door dit paraplukrediet. Hier tegenover staan de te verwachten opbrengsten uit verkoop en eventuele exploitatiebijdragen die initiatiefnemers aan de gemeente betalen als vergoeding voor ambtelijke kosten. Omdat op grond van het BBV het doen van uitgaven valt onder het budgetrecht van de gemeenteraad, heeft u hiervoor een paraplukrediet beschikbaar gesteld. Via de bestuursrapportage en bij jaarstukken wordt u op de hoogte gehouden van de bestedingen en vindt zo nodig bijstelling plaats. In 2022 is hiervan geen gebruik gemaakt.

Vorbereidingskosten nieuwe exploitaties

Voor de projecten de Poort van Ochten en ABC SV 2e fase zijn via bestuursrapportages voorbereidingskredieten gevraagd. Dit om de kosten te dekken die worden gemaakt in de voorbereiding om te komen tot grondexploitaties.

Voor het project de Poort van Ochten is in 2022 een grondexploitatie vastgesteld. Het saldo van de investering is nu verwerkt in de boekwaarde van de grondexploitatie de Poort van Ochten.

Voor het verhalen van kosten voor de aanleg van de randweg Opheusden worden via de nota bovenwijks kosten verhaald op de initiatiefnemers in het gebied. De investering ABC SV 2e fase kan hierdoor komen te vervallen.

De kosten die gemaakt zijn tot en met 2022 voor ABC-SV fase 2 komen door het vervallen van het aangevraagde krediet ten laste van de exploitatie. Deze kosten betekenen een overschrijding van 52.000 die ten laste komt van het jaarrekening resultaat.

Welke risico's kunnen we lopen?

Omdat grondexploitaties grotendeels uit aannames bestaan is natuurlijk nooit te garanderen dat de voorspelde uitkomst ook de werkelijkheid wordt. Omdat dit betekent dat het resultaat kan

fluctueren, is het noodzakelijk de risico's goed in beeld te brengen. Er zijn twee soorten risico's, de algemene risico's en de project specifieke risico's.

Voor het bepalen van de algemene risico's wordt 10% van de huidige boekwaarde genomen als risico-bedrag. Als de boekwaarde verhoogd is vanwege eerdere winstnemingen wordt dit gecorrigeerd. Als daar aanleiding voor is wordt per grondexploitatie een specifiek risicobedrag geraamd. Dit betekent dat er een aantoonbaar en in te schatten risico voorzien wordt waarvoor een risicoreservering noodzakelijk wordt geacht.

De totale ingeschatte risico's moet gedekt worden door onze weerstandscapaciteit.

In onderstaande tabel staan de risico's van vorig jaar en dit jaar weergegeven voor de huidige projecten;

		Algemeen risico 2022	Specifiek risico 2022	Algemeen risico 2023	Specifiek risico 2023
BIE Grexen					
	ABC	€ 8.020	€ 25.000	€ -	€ -
	Bonegraaf-oost	€ 6.645	€ -	€ 8.507	€ -
	Herenland	€ 122.304	€ -	€ 126.907	€ -
	Herenland-west	€ 98.893	€ 30.000	€ 103.750	€ 30.000
	Gem. gronden Fructus	€ -	€ 5.000	€ -	€ -
	Poort van Ochten	€ -	€ -	€ 11.580	€ -
BIE Initiatieven					
	ABC SV	€ 116.099	€ -	€ 83.430	€ -
	Heuning-oost	€ 3.930	€ 10.000	€ 7.035	€ -
	Triangel Vahstal	€ 3.541	€ -	€ 6.559	€ -
	TOTAAL	€ 359.431	€ 70.000	€ 347.770	€ 30.000
		€ 429.431		€ 377.770	

Wat opvalt, is een verlaging van de risicoreservering met circa € 52.000. Dit komt voor een klein deel doordat het project Fructus is afgesloten. Bij het ABC is alle grond verkocht waardoor de boekwaarde nu positief is en daardoor geen risico gerekend wordt.

Voor één project wordt in 2023 een specifiek risico bepaald. Omdat bij Herenland-west uit inventariserende onderzoeken verhoogd risico blijkt ten aanzien van bodem, archeologie, flora en fauna is het risico bepaald van 50% over een bedrag van € 60.000. Dit omdat eventuele extra kosten verwacht kunnen worden.

Toelichting per project

Tot slot staat hieronder een korte toelichting van de stand van zaken per project.

ABC

De gemeente ontwikkelt voor eigen rekening en risico de eerste fase van het Tree Valley Business Centre (voorheen ABC) omdat zij hier grondeigenaar is. Dit is het deel van het TVBC oostelijk van de weg Pottenveld.

Alle grond van de gemeente is verkocht en na het woonrijp maken van het terrein wordt het project afgesloten.

Bonegraaf-oost Dodewaard

Voor Bonegraaf-oost loopt momenteel de ruimtelijke procedure. Onder andere een bedrijf uit Opheusden wil graag nieuwbouw op dit terrein realiseren. Dit bedrijf koopt hierbij grond van de gemeente en ook het naastgelegen perceel. Na afloop van de ruimtelijke procedure wordt de grond overgedragen.

Herenland Opheusden

Voor Herenland resteert alleen nog een deel van fase 3 om bebouwd te worden. De gemeente heeft zelf een overeenkomst met een boomkweker gesloten om de spuitzone in dit plan op te heffen. Recent is de ruimtelijke procedure voor gemeentelijke kavels afgerond. Ook de ontwikkelaar moet na afronding van een tweede ruimtelijke procedure de resterende kavels afnemen. Alle overige fasen van Herenland zijn afgerond.

Herenland-West Opheusden

Voor de haalbaarheid van dit plan zijn de nodige onderzoeken uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat zowel archeologie, bodem en flora en fauna extra onderzoek vragen. Het schetsplan is verder uitgewerkt, ook rekening houdend met de Randweg Opheusden, waarna de ruimtelijke procedure voor dit bouwplan is gestart.

Poort van Ochten

Voor dit project is de ruimtelijke procedure gestart. Deze ontwikkeling gaat uit van een invulling van het terrein als kantoor/werklocatie. We verwachten dat de gemeenteraad in 2023 wordt gevraagd een bestemmingsplan vast te stellen voor dit plan. Nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is, kan de verkoop starten.

ABC SV

In dit project faciliteert de gemeente ondernemers die zich willen vestigen op het ABC op gronden van derden. Van de bijdragen die ontvangen worden, betaalt de gemeente haar eigen plankosten en de aanleg van de hoofdinfrastructuur. De meeste kosten zijn al gemaakt, alleen de Bomenlaan moet nog ca. 140 meter verlengd worden. Als ondernemers zich hier gaan vestigen zal de gemeente de investering (boekwaarde) verder terug verdienen.

Heuning-oost

Het bestemmingsplan heeft onherroepelijke rechtskracht verkregen en de ontwikkelaar is gestart met het bouwrijp maken van het (openbaar) gebied. Nadat de bebouwing is gerealiseerd en het openbaar gebied is opgeleverd aan de gemeente wordt de exploitatie afgesloten.

Triangel Vahstal Ochten

Begin 2019 heeft Vahstal een plan aangeleverd waardoor een nieuwe grondexploitatie voor dit project is opgesteld, enkel voor de ontwikkeling van Triangel door Vahstal. Sindsdien verloopt het proces met de ontwikkelaar stroef om te komen tot woningbouw. Recente onderzoeken hebben aangetoond dat er een steenuil huist in het gebied wat een directe belemmering oplevert. Momenteel wordt onderzocht hoe we hier het beste mee om kunnen gaan.

Paragraaf 7 Bedrijfsvoering

Algemeen

Bedrijfsvoering is een belangrijk aspect voor de ambtelijke organisatie om haar werk te kunnen doen. Wanneer we over bedrijfsvoering spreken, sluiten wij aan bij de definitie van het Ministerie van BZK: *bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen waarmee de gemeente haar beleidsdoelstellingen kan realiseren, samen met de sturing en beheersing van die processen.*

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, structuur, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een gezonde cultuur binnen de organisatie cruciaal om onze doelstellingen te bereiken.

Het zijn dynamische tijden voor het openbaar bestuur en het ziet ernaar uit dat deze dynamiek permanent is. Dat vraagt een organisatie die daarmee goed om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het college is primair verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. De raad heeft een kaderstellende en controlerende taak.

Visie en beleid ten aanzien van onze bedrijfsvoering

Het gemeentelijke takenpakket verandert voortdurend. De transformaties in het sociaal domein en de aankomende Omgevingswet zijn daarvan belangrijke voorbeelden. Maar de financiële mogelijkheden blijken tegelijkertijd beperkt. De overheid gaat mede daarom steeds meer uit van zelfredzaamheid van inwoners. De gemeente ontwikkelt zich bij de realisatie van initiatieven steeds meer naar één van de maatschappelijke partijen. En niet meer als de gemeente die 'van bovenaf' bepaalt wat goed is.

De gemeentelijke ambities en het veranderende takenpakket stellen hoge eisen aan de kwaliteit van de ambtelijke organisatie. In 2022 werkte de organisatie verder aan het vergroten van de wendbaarheid en het verbindend vermogen.

De organisatiestructuur

Onze organisatiestructuur is afgeleid van het zogenoemde directiemodel. De organisatie staat onder algemene leiding van de gemeentesecretaris, die tevens algemeen directeur is. De ambtelijke organisatie bestaat uit drie afdelingen: de Fysieke pijler, de Sociale pijler en de Bedrijfsvoeringspijler.

We hechten waarde aan een compacte en efficiënte organisatie en aan een gezonde bestuurs- en organisatiecultuur waarin lef, professionaliteit, samenwerken, resultaat, klantgerichtheid en plezier kernbegrippen zijn. We zetten in op betrouwbaarheid en toegankelijkheid van zowel bestuur als organisatie. We ontwikkelen de gemeentelijke organisatie verder richting een wendbare organisatie, die goed kan blijven inspelen op toekomstige ontwikkelingen. En waarbij verbinding met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties cruciaal is. We hebben oog voor de wensen van onze klanten en reageren daar adequaat op door in mogelijkheden en kansen te denken en niet in onmogelijkheden of bedreigingen.

De medewerkers

In het strategisch HR-beleid is onze HR-visie vastgelegd: onze medewerkers zijn goed toegerust om te kunnen werken, nu en in de toekomst. Onze organisatie en medewerkers zijn wendbaar en staan in verbinding met collega's en klanten. We bouwen de kernkwaliteiten 'wendbaar' en 'verbindend' verder uit, koesteren ze en zijn hier ook zuinig op. We werken in een inspirerende en prettige werkomgeving en vinden het welbevinden van onze medewerkers belangrijk.

We werken hier concreet aan door in te zetten op (1) duurzame inzetbaarheid, (2) regionale samenwerking en (3) een inspirerende, prettige en uitdagende werkomgeving en welbevinden van medewerkers.

Digitalisering, privacy en informatiebeveiliging

Informatie wordt steeds belangrijker. Ook voor onze gemeente. De schaalgrootte van onze gemeente vraagt echter om duidelijke keuzes. Ten aanzien van de ontwikkelingen en investeringen gelden dan ook de volgende uitgangspunten:

1. We bieden een veilige omgeving. Burgers, ondernemers en medewerkers mogen er op vertrouwen dat hun gegevens veilig zijn en niet kunnen worden benaderd door onbevoegden.
2. We bieden continuïteit. In het geval van calamiteiten bieden wij de noodzakelijke ondersteuning om de essentiële informatievoorziening binnen 48 uur beschikbaar te krijgen. Dit biedt garanties voor het functioneren van 'de veiligheidsdriehoek' en de kritische registraties van de gemeente.
3. We voldoen aan wet- en regelgeving. Het betreft hier onder meer de wet- en regelgeving gericht op archief, privacy, security en de uitvoering van de wettelijke informatietaken.
4. We bieden onze medewerkers hoogwaardige informatievoorziening die hen in staat stelt om effectief en efficiënt invulling te geven aan de toegewezen taken.

Om dit te kunnen realiseren moeten we de basis versterken. Dat wil zeggen:

- We optimaliseren het beheer en onderhoud van onze informatievoorziening door het versterken van de I&A-organisatie, het efficiënter maken van onze dienstverlening aan de interne organisatie, het vergroten van het inzicht in de middelen die wij beheren en het versterken van het applicatiebeheer in de afdelingen;
- We werken aan het beheerst doorontwikkelen van de informatievoorziening. Anders gezegd: we streven naar weloverwogen, onderbouwde aanpassingen van en uitbreidingen op onze informatievoorziening. Daarmee verlagen we risico's en zorgen we dat onze informatievoorziening aan blijft sluiten op de strategische doelstellingen van de gemeente.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Op basis van de Onderzoekverordening 213a Neder-Betuwe 2019 doen we regelmatig onderzoek naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid. Jaarlijks optimaliseren we een aantal processen door continu vanuit de klantbeleving verbeteringen aan te brengen met zo min mogelijk verspilling. Daarmee proberen we de tevredenheid van klanten, medewerkers en de organisatie te verbeteren.

Deze aanpak is geen onderzoek in de gebruikelijke zin met een rapport van bevindingen en aanbevelingen. Het is wel een continu verbeterproces, waarbij het beleid en de inrichting van de processen en systemen direct worden aangepakt. Mocht er aanleiding zijn voor een specifiek onderzoek dan wordt de Rekenkamercommissie geïnformeerd. In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt de voortgang gemonitord.

Rechtmatigheid

Inwoners en maatschappelijke partners moeten ervan uit kunnen gaan dat de gemeente zich aan wet- en regelgeving houdt bij de besteding van het gemeenschapsgeld. Dat betekent bijvoorbeeld dat de organisatie zich houdt aan eventuele voorwaarden voor verkregen subsidies, maar ook aan regels voor uitgaven die niet begroot waren. We vinden het belangrijk dat de organisatie zodanig is ingericht dat rechtmatig werken logisch is.

Samenwerking in de regio

Om een zelfstandige organisatie te kunnen blijven, is het belangrijk dat wij goed samen blijven werken in en met de regio. Dat is niet gemakkelijk. Samenwerking in het Rivierenland en in Gelderland-Zuid maakt dat we taken efficiënt kunnen uitvoeren. Maar het stelt de gemeentelijke

organisatie ook voor uitdagingen. De benodigde gezamenlijke sturing, opdrachtformulering en afstemming maakt het immers tegelijkertijd complex. En de samenwerking aan gemeentegrens overschrijdende opgaven zoals stikstof, energietransitie en klimaatadaptatie maakt steviger resultaten mogelijk. Maar daarmee nemen ook het aantal overleggen, samenwerkingsverbanden en de bestuurlijke drukte toe.

Frauderisico's

Wij zijn ons bewust van inherente risico's van fraude die, zowel intern als extern, worden gelopen bij het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Het college werkt aan een frauderisicoanalyse en zet hiermee een belangrijk stap in het creëren van bewustwording omtrent dit thema. Vanuit de bedrijfsvoering is er verhoogde aandacht voor de inrichting van onze administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) ten aanzien van de geïdentificeerde risicogebieden en tevens worden de relevante geldstromen/processen betrokken in de interne controles die gedurende het jaar worden uitgevoerd.

Stakeholders van de gemeente moeten er op kunnen vertrouwen dat wij op een betrouwbare, eerlijke en zorgvuldige manier zaken doen. De gemeente beschikt over een uitgebreid scala aan zogenaamde soft controls. Iedere medewerker van de gemeente legt bij indiensttreding een ambtseed of ambtsbelofte af en overlegt een verklaring omtrent gedrag. Daarnaast beschikt Neder-Betuwe over vastgestelde regeling en gedragscodes, onder andere op het gebied van nevenwerkzaamheden en financiële belangen, welke openbaar beschikbaar zijn. We beschikken daarnaast over een regeling melden vermoeden misstanden en in de organisatie is een vertrouwenspersoon en meldpunt ingesteld waarbij eventuele misstanden vertrouwelijk kunnen worden gemeld.

Onze (financiële) processen en systemen kenmerken zich door de aanwezigheid van functiescheidingen, zogenaamd hard controls. Hiermee voorkomen we dat slechts één persoon ongecontroleerd transacties of verplichtingen kan aangaan, autoriseren, verwerken en afwickelen en/of zelfstandig toegang heeft tot activa.

Ondanks alle beheersingsmaatregelen resteert het risico dat management of directie maatregelen doorbreekt en het risico van samenspanning tussen medewerkers. Transparante besluitvorming, de governance structuur, een open cultuur waarbij we elkaar durven aan te spreken, de aanwezigheid van een vertrouwenspersoon om niet-integer handelen (anoniem) te melden, periodieke interne en externe audits op de naleving van beheersingsmaatregelen dragen er toe bij dat onregelmatigheden worden gesignaleerd.

De afgelopen jaren zijn er regelmatig berichten in de media over cyberaanvallen, gevallen van ransomware en datalekken. Informatiebeveiliging vanuit de perspectieven continuïteit, fraude en privacy heeft een hoge prioriteit.

Tijdens de dagelijkse bedrijfsvoering vinden controles plaats om vast te stellen of gewerkt wordt volgens de daarover gemaakte afspraken, waaronder de diverse protocollen voor informatiebeveiliging. Daarnaast beoordelen de security en privacy officer de kwaliteit en naleving van de getroffen beheersingsmaatregelen. Periodiek wordt de beheersing van informatiebeveiliging getoetst, zowel intern, maar ook extern vanuit de sector. Eventuele verbeterpunten vormen de input voor verdere aanscherping en/of naleving van het informatiebeveiligingsproces.

Conclusie

Het college is van mening dat, met alle analyses en getroffen beheersingsmaatregelen, de risico's met betrekking tot een beheerste en integere bedrijfsvoering inzichtelijk zijn en op een adequate wijze aandacht krijgen.

Belangrijke ontwikkelingen

Rechtmatigheidsverantwoording

De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is uitgesteld. Pas over het begrotingsjaar 2023 wordt het college gevraagd een rechtmatigheidsmededeling af te geven in de jaarstukken. In 2022 heeft de gemeente verder gewerkt aan de verbetering van de kwaliteit en de interne beheersing van relevante processen. Ook zijn voorbereidingen getroffen om de verschillende verordeningen en regelingen aan te laten sluiten op de rechtmatigheidsverantwoording.

Strategisch HR-beleid

In 2022 hebben we verder vorm gegeven aan onze HR-visie, die eerder in deze paragraaf is toegelicht. Het (weer) bieden van een prettige werkomgeving op kantoor was in het afgelopen jaar een belangrijk onderwerp, nadat in 2020 en 2021 een groot deel van de medewerkers vanuit huis werkten. Ook is stevig ingezet op vitaliteit, zowel op operationeel niveau (bijvoorbeeld door de inzet van dienstfietsen en kantoorfruit) als door de mogelijkheid van hybride werken, dat niet meer weg te denken is sinds corona.

Regionaal Traineeship Rivierenland

Niet alleen binnen onze eigen gemeente, maar ook op regionaal niveau investeerden we in ontwikkelkansen. Met een groot deel van de andere gemeenten van Regio Rivierenland hebben we het afgelopen jaar de eerste periode van het Traineeship Rivierenland afgesloten. Neder-Betuwe heeft daarin een belangrijke trekkersrol vervuld. Zeven trainees werkten in 2021 en 2022 binnen drie verschillende organisaties, wat dynamiek en vernieuwing met zich meebracht, maar ook een bijdrage aan het verjongen van het personeelsbestand en de profilering als aantrekkelijke werkgever op de arbeidsmarkt. Inmiddels is een nieuwe periode gestart met nieuwe trainees en nieuwe opdrachten.

Informatiebeveiliging

In het kader van de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)-beheersmaatregelen is in 2021 een risico analyse uitgevoerd op onze weerbaarheid. Dat heeft geresulteerd in een nog steeds relevante risicokaart (Heatmap) welke goed inzicht geeft om gericht een aantal risico's verder aan te pakken. We hebben een goede verdediging tegen dreigingen over internet en ook onze gegevensopslag (back-up) is veilig. Dit betekent niet dat we, net zoals elke andere organisatie, onkwetsbaar zijn. We kunnen herstellen van een ernstig cyberincident, maar dat vraagt wel de nodige inspanning. Afgelopen jaar hebben we onze focus verlegd naar een meer diepgaande verdediging binnen onze IT-infrastructuur zodat ook daar de nodige verdedigingslagen aangebracht worden. Dit is relevant voor het geval een kwaadwillende toch onverhoopt over internet toegang weet te verkrijgen. Het is hier zaak om een kwaadwillende die eenmaal 'binnen is', zijn of haar bewegingsruimte maximaal in te perken zodat toegang tot gevoelige gegevens ontzegd kan worden. Dit is complex en loopt zeker door tot in 2023. Met dit soort acties werken we eraan om de impact van een cyber-incident en de inspanning voor herstel zo klein mogelijk te maken.

Ook in 2022 is de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) uitgevoerd, waarbij we met zelfevaluaties (zowel intern als extern) aantonen in de basis onze informatiebeveiliging op orde te hebben. Specifieke onderdelen zijn:

- SUWInet (een systeem waarin gemeente met overheidsinstanties informatie over inwoners deelt conform de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (SUWI))
- de op DigiD aangesloten webapplicaties van de gemeente (met Digitale Identiteit (DigiD) kan een inwoner laten zien wij hij/zij is als hij/zij op internet bij een (semi) overheidsorganisatie iets wil regelen)

.De externe IT-auditor heeft vastgesteld dat we aan alle gestelde normen voldoen.

Incidenten

Bij het nemen van maatregelen hoort ook het inzicht hebben in incidenten op het gebied van privacy en informatiebeveiliging. In 2022 zijn een 26-tal incidenten geregistreerd. Alle incidenten

zijn beperkt tot kleine voorvallen waarbij, als er al sprake is van schade, zich geen nadelige gevolgen voor betrokkenen hebben voorgedaan. De incidenten zijn afgehandeld via de procedure datalekken en in twee gevallen is melding gemaakt bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

Privacy

Daar waar informatieveiligheid vooral gaat om de bescherming van àl onze gegevens, ligt de focus bij privacy vooral op persoonsgegevens. In die zin is privacy meer compliance gericht (voldoen aan wetgeving) en informatieveiligheid gericht op cyber security. Vanuit AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) wetgeving werkten we aan het waarborgen van de privacyregelingen bij de door ons beheerde persoonsgegevens van onze inwoners en derden. Dit deden we onder andere door de kennis en vaardigheden op niveau te houden bij huidige en nieuwe medewerkers. Hiermee dragen we eraan bij dat we risico's voorkomen, door adequate kennis en inzichten. En daarnaast tijdig mogelijke risico's identificeren om er zo vooraf op te kunnen acteren. In het kader van het voortdurend periodiek onderhoud aan onze privacy processen, reviewen we beleid en uitvoering. Denk hierbij aan het privacy beleid, verbetering privacy processen (registers, verantwoording). Een belangrijke verbetering is dat het nu heel eenvoudig is geworden om een melding datalekken te doen zodat we daar maximaal van kunnen leren.

Daarnaast werken we aan het verbeteren en verbreden van de regionale samenwerking op het terrein van privacy en informatieveiligheid. We voerden hiervoor verkennende gesprekken met de andere gemeenten en met Regio Rivierenland.

Toekomstbestendigheid en doorontwikkeling van de organisatie

In de begroting voorzagen we een aantal grote uitdagingen: gemeenten krijgen steeds meer te maken met hogere kwaliteitseisen, nieuwe wetgeving en ingewikkelde maatschappelijke ontwikkelingen. Van de gemeente en haar bestuur werd veel (tegelijk) gevraagd, zoals efficiënt én dienstverlenend zijn, met minder budget toch een goed voorzieningenniveau in stand houden, rechtmatig én flexibel opereren, maar ook toegankelijk én (digitaal) veilig zijn.

Eind 2021 bleek dat het steeds lastiger werd om te kunnen leveren wat nodig was voor onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, verbonden partijen en hogere overheden. De personele bezetting bleek daarvoor te krap, de werkdruk liep op en er dreigden achterstanden en ziekteverzuim. Raad en college hebben elkaar meerdere keren gesproken over de personele krapte in de ambtelijke organisatie. In januari 2022 heeft de raad besloten om voor het eerste halfjaar incidenteel budget beschikbaar te stellen, waarmee tijdelijke formatie-uitbreiding mogelijk was. Met de vaststelling van de eerste bestuursrapportage 2022 werd die tijdelijke formatie-uitbreiding ook voor het tweede halfjaar mogelijk gemaakt.

In de tussentijd zijn onderzoeken uitgevoerd naar de oorzaken van de personele krapte. De uitkomsten van die onderzoeken bevestigden de disbalans tussen de hoeveelheid werk en de beschikbare capaciteit. In de Begroting 2023 en meerjarenraming 2024-2026 is daarom het besluit genomen om de ambtelijke organisatie blijvend te versterken door de formatie structureel uit te breiden en de organisatie wendbaarder te maken in het geval van onverwachte ontwikkelingen. Ook is besloten jaarlijks te bezien dat de organisatie meegroeit met de groei van de gemeente. De eerder afgesproken bezuinigingstaakstellingen op de formatie van de ambtelijke organisatie zijn met dit besluit vervallen.

Met die - eerst tijdelijke en daarna structurele - formatie-uitbreiding heeft de organisatie in 2022 een grote stap kunnen zetten in haar toekomstbestendigheid. Aan het eind van 2022 stond de organisatie er daarmee beter voor dan in het begin van het jaar en die ontwikkeling zet zich door in 2023. Maar toekomstbestendigheid is een continu aandachtspunt voor een kleine gemeente. Daarom is er blijvend aandacht voor de ontwikkelingen die de komende jaren op ons af komen en wat die van ons vragen, de kwetsbaarheden die we hebben en de manier waarop we die kunnen verminderen.

Personeelslasten

Personeelslasten

Hieronder treft u de totale personeelslasten over 2022 aan, als onderdeel van het taakveld overhead, die feitelijk bestaan uit vier onderdelen:

- A. personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie, voormalig wethouders en nabestaanden,
- B. personeelslasten ambtelijke organisatie (inclusief inhuur derden),
- C. overige personeelslasten,
- D. overige kleine verschillen.

In onderstaande tabel worden per onderdeel de onder- en/of overschrijdingen vermeld. Per onderdeel treft u vervolgens meer informatie aan inclusief een (eventuele) toelichting.

Personeelslasten 2022	
A. Personeelslasten raadsleden, college, griffie, enz.	11.000
B. Personeelslasten ambtelijke organisatie (inclusief inhuur derden)	301.000
C. Overige personeelslasten	31.000
D. Overige kleine verschillen	-34.000
Verschil (onderschrijding)	309.000

A. Personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie en pensioen voormalig wethouders en nabestaanden

In de begroting 2022 is voor deze onderdelen een bedrag opgenomen van € 1.060.000. De werkelijke personeelslasten in 2022 zijn € 1.049.000. In dit jaar is er per saldo een onderschrijding te melden van in totaal € 11.000. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Personeelslasten (burger)raadsleden, college, griffie en pensioen voormalig wethouders en nabestaanden	
Begroting	1.060.000
Werkelijk	1.049.000
Verschil (onderschrijding)	11.000

B. Personeelslasten ambtelijke organisatie (inclusief inhuur derden)

In de begroting 2022 is een bedrag opgenomen van 11,13 miljoen. De werkelijke personeelslasten zijn 9,59 miljoen. Dit houdt in dat er een voordeel van 1,54 miljoen is ontstaan. Dit gaat om niet ingevulde vacatures binnen de organisatie. De formatie (incl. vacatures) op 31 december 2022 bedroeg 149,09 fte.

Personeelslasten ambtelijke organisatie 2022	
Begroting	11.132.000
Werkelijk	9.595.000
Verschil (onderschrijding = vrijval vacaturegelden)	1.537.000

Bij het invullen van vacatures wegen we af hoe we dit doen: het in dienst nemen van de medewerker (tijdelijk of vast), inhuren of inhuren op basis van detachering. Zo ontstaat een vaste kern (medewerkers in dienst) en een flexibele schil (inhuur en detachering). De vrijval van vacaturegelden worden ingezet voor de inhuur van derden.

Inhuur derden

Het budget inhuur derden wordt gevormd door twee onderdelen. Enerzijds de budgetten voor inhuur, die in de begroting 2022 (na wijziging) zijn opgenomen. Anderzijds wordt de onderschrijding ingezet, die is ontstaan binnen de personeelslasten van de ambtelijke organisatie (zie onderdeel B). Dit gaat over de beschikbare loonsom van openstaande vacatures, de vrijval van

vacaturegelden. Dit betekent dat er een totaalbedrag van € 3.030.000 beschikbaar was voor de inhuur van derden in 2022.

Budget inhuur derden 2022	
Begroting	1.493.000
Vrijval vacaturegelden	1.537.000
Totaal budget inhuur derden	3.030.000

Uitgaven inhuur derden

In totaal is er een bedrag van € 2.729.000 besteed aan inhuur van derden in 2022. Dit is inclusief de vervanging van personeel bij ziekte. In 2022 is hierdoor een onderschrijding ontstaan van € 301.000.

Uitgaven inhuur derden 2022	
Budget inhuur derden	3.030.000
Uitgaven inhuur derden	2.729.000
Verschil (onderschrijding)	301.000

Kanttekening budget inhuur derden

De onderschrijding van € 301.000 moet in relatie worden gezien met minder inkomsten uit leges en overeenkomsten dan vooraf is begroot binnen de Fysieke pijler (zie programma 3 taakveld 8.1 Ruimte en leefomgeving).

C. Overige personeelslasten

In de begroting 2022 is een bedrag van € 698.000 opgenomen voor overige personeelslasten. Dit betreft o.a. reiskosten woon-werkverkeer van het personeel, juridische advisering, secundaire arbeidsvoorwaarden, jubilea, verzekeringen, ARBO, ontvangsten van derden, enzovoort. De werkelijke overige personeelslasten in 2022 zijn € 667.000. In 2022 is hierdoor een onderschrijding ontstaan van € 31.000. Dit voordeel is o.a. ontstaan door de aankoop van verlof door medewerkers en inkomsten uit detachering.

Overige personeelslasten 2022	
Begroting	698.000
Werkelijk	667.000
Verschil (onderschrijding)	31.000

D. Overige kleine verschillen

Binnen het taakveld Overhead (onderdeel personeel) is per saldo een nadeel ontstaan van € 34.000. Dit nadeel heeft betrekking op de extra inzet van de inkoopadviseur in 2022. Door de toename van het aantal aanbestedingen en de complexe wet- en regelgeving heeft er meer inzet plaatsgevonden door de inkoopadviseur wat heeft geleid tot een nadeel van in totaal € 46.000. Daarnaast is er een voordeel ontstaan van € 13.000 wat betrekking heeft op de overige kleine verschillen binnen het taakveld Overhead. Dit behoeft geen verdere toelichting.

Overige kleine verschillen 2022	
Begroting	87.000
Werkelijk	121.000
Verschil (overschrijding)	- 34.000

Ziekteverzuim

Het gemiddeld verzuimpercentage bedroeg in 2022 6,3% en is daarmee fors gestegen ten opzichte van het verzuim in 2021 (3,7%). Ook zien we een flinke daling van het percentage nul-verzuimers. We kunnen echter nog geen vergelijking maken met het verzuimcijfer uit de sector over 2021, omdat deze informatie nog niet beschikbaar is. Uit landelijke cijfers valt op te maken dat over

vrijwel de gehele linie organisaties in 2022 te maken hadden met een behoorlijk forse stijging in het verzuim.

Voorziening wethouderspensioenen

In 2022 is er in totaal een bedrag van € 154.000 gestort in de voorziening wethouderspensioenen. Deze storting heeft betrekking op een ontvangen kapitaal van A.S.R. in verband met een ouderdomspensioen met ingang van april 2022.

Voor de toekomstige wethouderspensioenen is een kapitaal opgebouwd bij A.S.R. Op 31 december 2022 is dit kapitaal voldoende om de toekomstige wethouderspensioenen te financieren.

Stand voorziening wethouderspensioenen 2022	
Stand voorziening 1-1	0
Storting ontvangen kapitaal A.S.R.	154.000
Stand voorziening 31-12	154.000

Paragraaf Wet Open Overheid

Algemeen

Iedereen toegang tot publieke informatie

Vanaf 1 mei 2022 geldt in Nederland de nieuwe Wet open overheid (Woo). De Wet open overheid heeft als doel de overheid transparanter te maken. Overheidsinformatie moet voor iedereen beter toegankelijk worden, makkelijk vindbaar zijn en uitwisselbaar zijn. De nieuwe wet geeft iedereen het recht op toegang tot publieke informatie. Dit betekent dat gemeenten (en andere overheden) méér informatie actief openbaar moeten maken. De Wet open overheid draagt bij aan onze ambitie om een open, duidelijke en betrouwbare overheid te zijn.

De Woo en de begroting en de verantwoording

Volgens artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (WOO) moeten bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens voor de uitvoering van deze wet en in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan, mede in relatie tot de beleidsvoornemens. Deze begroting en jaarlijkse verantwoording vloeien voort uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de memorie van toelichting bij de Woo staat onder andere dat dit artikel bedoeld is om een impuls te geven aan de actieve openbaarheid. Bestuursorganen moeten in hun begroting en verantwoordingsverslag aangeven hoe zij rekening houden met de bepalingen uit de Woo.

Deze verplichting geldt al voor de jaarrekening 2022. Daarnaast moeten gemeenten de openbaarheidsparagraaf Woo in de begroting en jaarrekening opnemen in een afzonderlijke paragraaf, net zoals de in artikelen 9 en 26 van het BBV genoemde paragrafen. Bij de eerstvolgende wijziging passen wij het BBV hierop aan.

De paragraaf 'Wet open overheid' moet op basis van artikel 3.5 van de Wet open overheid ten minste bestaan uit:

- beleidsvoornemens inzake de uitvoering van deze wet;
- gerealiseerd beleid in relatie tot de beleidsvoornemens.

Aangezien de Wet open overheid pas in werking is getreden na het opmaken van de begroting 2022 is er in deze begroting nog geen aparte paragraaf met beleidsvoornemens opgenomen. Wel kunnen wij in dit jaarverslag uiteraard aangeven welk beleid in 2022 is gerealiseerd.

Actieve en passieve openbaarmaking

De Woo bestaat uit twee pijlers:

1. De passieve openbaarmaking: dit gaat over de afhandeling van het informatieverzoek, net zoals bij de voormalige Wet openbaarheid van bestuur (Wob)
2. De actieve openbaarmaking. De actieve openbaarmaking bestaat uit twee delen: a. We moeten proactief en tijdig allerlei soorten informatie openbaar maken (denk aan bestuursstukken, vergunningen, maar ook aan klachten, jaarverslagen en organisatiegegevens. En b. We moeten onze informatiehuishouding op orde brengen. Met als doel om informatie makkelijker en beter te kunnen ontsluiten.

Passieve openbaarmaking

In 2022 hebben we ervoor gezorgd dat de juiste informatie over de Wet open overheid op de website kwam te staan. Het is hiermee voor de inwoners duidelijk is hoe zij informatie kunnen vinden, waar zij terecht kunnen als dit niet lukt en hoe zij een Woo-verzoek in kunnen dienen. Ook is het proces bij het indienen van het Woo-verzoek uitgelijnd en georganiseerd. We hebben gemerkt dat het proces van Woo-verzoeken veel extra capaciteit vraagt. In 2022 is vanuit de budgetten die hiervoor beschikbaar zijn gesteld tijdelijk extra capaciteit ingehuurd om het proces

neer te zetten en de werkzaamheden op te pakken. We moeten kijken naar wat er na 2022 structureel nodig is om op een goede en efficiënte manier te voldoen aan de Woo en onze informatie voor iedereen nog beter toegankelijk, makkelijk vindbaar en uitwisselbaar te laten zijn.

Actieve openbaarmaking

Gemeente Neder-Betuwe maakte ook voor de invoering van de Woo al veel actief openbaar, zoals organisatiegegevens, raadsstukken en collegebesluiten. Deze zijn terug te vinden op onze website. Regelingen en beschikkingen staan gepubliceerd op overheid.nl. Uiteraard willen we steeds meer actief openbaar maken. Aangezien het openbaar maken van documenten zorgvuldig moet gebeuren zullen we dit in fases doen.

Het is verplicht een contactfunctionaris aan te wijzen die burgers, journalisten en andere geïnteresseerden helpt om openbare informatie makkelijk te vinden. Ook zonder een formeel Woo-verzoek in te hoeven dienen. In Neder-Betuwe deden we dat in 2022 door in eerste instantie het KCC de vragen te laten beantwoorden, in tweede instantie de vakafdeling en tot slot, als de vraag te complex of veelomvattend blijkt, de contactfunctionaris in te schakelen.

DE JAARREKENING

Inhoud van de jaarrekening

Algemeen:

De jaarstukken van een gemeente moeten volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten (artikel 24 BBV) ten minste bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. De jaarstukken, waarvan de jaarrekening deel uit maakt, moeten een document zijn waarmee de gemeenteraad kan sturen. De gemeenteraad heeft in het duale stelsel volksvertegenwoordigende, kaderstellende, budgetbepalende en controlerende taken. De jaarrekening ondersteunt de gemeenteraad bij deze taken, maar omdat het gaat om een terugblik op een afgesloten boekjaar is daarbij vooral de controlerende rol van de raad aan de orde.

De jaarrekening

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeenten moet de jaarrekening ten minste bestaan uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting moet bestaan uit:

- het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten en het saldo per programma;
- het overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
- het bedrag van de gerealiseerde kosten van de overhead;
- het bedrag voor heffing van de vennootschapsbelasting;
- het bedrag voor onvoorzien;
- het overzicht van het gerealiseerde totaal van baten en lasten;
- het overzicht van de werkelijke mutaties in reserves
- Het overzicht van het gerealiseerde baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting bevatten voor de hierboven genoemde onderdelen ook de ramingen uit de begroting voor en na wijzigingen (artikel 27 BBV).

De toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening bevat tenminste:

- een analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en het overzicht van baten en lasten;
- een overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien;
- een overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen;
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- een overzicht van informatie van vanuit publieke middelen gefinancierde topinkomens.

De balans en de toelichting

De balans geeft de stand van zaken weer van de omvang en samenstelling van het vermogen van de gemeente. In de balans worden naast de cijfers per balansdatum de cijfers van de balans van het vorige begrotingsjaar opgenomen (artikel 30 BBV). Verder geeft het Besluit Begroting en Verantwoording provincie en gemeente indelingsvereisten aan waaraan de balans moet voldoen.

Bijlagen

Verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (SISA)

Hierover legt de gemeente vanwege de Single Information Single Audit (SISA) verantwoording af over de van andere overheidsinstanties ontvangen specifieke uitkeringen. De hiervoor te hanteren modellen worden bij Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) vastgesteld en gepubliceerd.

Overzicht van baten en lasten per programma per taakveld

Het overzicht van baten en lasten per taakveld bevat tenminste:

- een totaaloverzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld, ten tijde van de begroting;
- een totaaloverzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld, ten tijde van de jaarstukken;
- het verdelingsprincipe waarmee de taakvelden over de programma's zijn verdeeld.

Covid -19

Deze Bijlage omvat informatie over de ontvangen bijdrage en de gemaakte kosten in verband met de bestrijding van de Covid-19 Pandemie.

Overzicht van gerealiseerde baten en lasten en het saldo voor bestemming

Overzicht van gerealiseerde Baten en Lasten												
Bedragen x € 1.000,-	Begr. 2022 voor wijz.			Begr. 2022 na wijz.			Rekening 2022			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Bestuur en Dienstverlening	2.917	-336	2.581	3.084	-336	2.748	3.073	-642	2.430	-12	-306	-318
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.597	-316	2.280	2.646	-207	2.439	2.444	-96	2.349	-202	111	-91
P3 Fysieke Leefomgeving	16.601	-9.333	7.268	19.165	-10.932	8.233	18.145	-10.540	7.605	-1.020	392	-628
P4 Economie	2.242	-1.694	547	4.287	-9.573	-5.286	3.023	-8.663	-5.640	-1.264	910	-354
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	22.765	-4.624	18.141	30.065	-9.312	20.752	26.553	-8.784	17.770	-3.511	529	-2.983
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	5.773	-1.470	4.304	7.293	-2.339	4.954	6.808	-2.463	4.345	-486	-124	-609
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	7.869	-41.663	-33.794	9.870	-47.444	-37.574	9.738	-48.407	-38.670	-132	-963	-1.096
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten	60.765	-59.437	1.327	76.410	-80.144	-3.733	69.784	-79.595	-9.811	-6.626	549	-6.077

Overzicht van werkelijke mutaties in reserves per programma

Overzicht van mutaties in reserves per programma													
Bedragen x € 1.000,-		Begr. 2022 voor wijz.			Begr. 2022 na wijz.			Rekening 2022			Verschil		
		Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P 3	Fysieke Leefomgeving	1.420	-402	1.017	1.725	-670	1.055	1.725	-462	1.264	0	209	209
P 6	Onderwijs, Sport en Welzijn	0	-196	-196	3.422	-196	3.226	3.422	-196	3.226	0	0	0
P 7	Alg. Dekk.Midd., Overhead, VPB, Onv.Zien	0	-2.195	-2.195	6.845	-9.228	-2.384	6.845	-9.228	-2.384	0	0	0
Totalen van mutaties in reserves		1.420	-2.793	-1.373	11.992	-10.094	1.898	11.992	-9.885	2.106		209	209

Toelichting

Hieronder volgt een toelichting op de afwijkingen tussen de begrote en werkelijke mutaties in reserves.

Programma 3 Fysieke Leefomgeving een nadelige afwijking van € 209.000

Reserve Essentaksterfte (incidenteel nadeel € 62.000)

De geplande werkzaamheden rondom de vervanging van de essen op het voetbalveld in Dodewaard zijn vertraagd. Er moet € 17.000 worden onttrokken aan de reserves Essentaksterfte in plaats van de begroote € 79.000.

Reserve Omgevingswet (incidenteel nadeel € 118.000)

In 2022 is de Omgevingswet uitgesteld van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Hierdoor zijn er minder kosten gemaakt dan bij het opstellen van de begroting (medio 2021) waren voorzien. Een aantal projecten (o.a. programma buitengebied en omgevingsplan) heeft daarom zijn doorloop naar opvolgende jaren. Inmiddels is besloten om de Omgevingswet per 1 januari 2024 in te laten gaan. Wij stellen de in 2022 niet bestede middelen van € 118.000 terug te laten vallen in de bestemmingsreserve implementatie Omgevingswet.

Overige kleine verschillen (incidenteel nadeel € 29.000)

De overige kleine verschillen diverse reserves zijn per saldo € 29.000 nadelig en betreffen mutaties kleiner dan € 25.000 en behoeven geen toelichting.

Overzicht van gerealiseerd resultaat voor en na bestemming

Overzicht van gerealiseerde Baten en Lasten												
Bedragen x € 1.000,-	Begr. 2022 voor wijz.			Begr. 2022 na wijz.			Rekening 2022			Verschil		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
P1 Bestuur en Dienstverlening	2.917	-336	2.581	3.084	-336	2.748	3.073	-642	2.430	-12	-306	-318
P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.597	-316	2.280	2.646	-207	2.439	2.444	-96	2.349	-202	111	-91
P3 Fysieke Leefomgeving	16.601	-9.333	7.268	19.165	-10.932	8.233	18.145	-10.540	7.605	-1.020	392	-628
P4 Economie	2.242	-1.694	547	4.287	-9.573	-5.286	3.023	-8.663	-5.640	-1.264	910	-354
P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	22.765	-4.624	18.141	30.065	-9.312	20.752	26.553	-8.784	17.770	-3.511	529	-2.983
P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	5.773	-1.470	4.304	7.293	-2.339	4.954	6.808	-2.463	4.345	-486	-124	-609
P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	7.869	-41.663	-33.794	9.870	-47.444	-37.574	9.738	-48.407	-38.670	-132	-963	-1.096
Gerealiseerd resultaat van Baten en Lasten	60.765	-59.437	1.327	76.410	-80.144	-3.733	69.784	-79.595	-9.811	-6.626	549	-6.077
Mutaties reserves	1.420	-2.793	-1.373	11.992	-10.094	1.898	11.992	-9.885	2.106		209	209
Gerealiseerd resultaat na bestemming	62.184	-62.230	-46	88.402	-90.238	-1.836	81.776	-89.480	-7.704	-6.626	758	-5.869

Overzicht van verschillen per programma met toelichting

Voor een toelichting van de verschillen per programma verwijzen wij u naar de programmaverantwoording. Hierin is per programma een verantwoording opgenomen van de budgettaire afwijkingen.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Overzicht van incidentele baten en lasten 2022				x € 1000
	Progr.	Lasten	Baten	
Begroting 2022				
1				
Niet-vergunning gebonden Toezicht & Handhaving				
1	3	150		
Wabo-taken				
Ambulantisering en doordecentralisatie GGZ				
2	5	46		
(Beschermd wonen)				
3	4	75		
Gastvrije Waaldijk				
4	5	100		
Investeren in budget in evenwicht				
Terugverdienen middels extra besparing op Wmo en				
5	5	-100		
Jeugd				
6	6	25		
Tijdelijk inzetten subsidieregeling voor dorpshuizen				
7	1	50		
Uitvoering visie op strategische communicatie				
8	1	94		
Visie communicatie				
Kosten voor het afvoeren en storten van de baggerspecie				
9	3	230		
watergangen				
10	3 MR	40		
Toevoeging aan reserve ruimtelijke investeringen				
11	3 MR	1.000		
Toevoeging aan de reserve omgevingswet - transitie naar				
omgevingsplan				
12	3 MR			-50
Onttrekking aan reserve ruimtelijke investeringen				
13	3 MR			-79
Onttrekking aan reserve essentaksterfte				
Onttrekking uit Algemene Reserve ter dekking van				
14	AD MR			-196
incidentele uitgaven				
Inzet algemene reserve voor consistente lijn financiële				
15	AD MR			-600
positie				
Onttrekking uit de Algemene Reserve ter dekking van				
16	AD MR			-1.280
nieuw beleid, nieuwe ontwikkelingen en ambities met een				
incidenteel karakter voor 2022.				
Subtotaal		1.710	-2.205	
1e Bestuursrapportage 2022				
1	1	46		
Burgerzaken Verkiezingen				
2	3			-170
Vastgoedbeheer overige gemeentelijke gebouwen				
3	5	50		
Samenkracht en burgerparticipatie Jeugd en				
jongerenwerk				
4	5	17		
Arbeidsparticipatie Inburgering				
5	5	51		
Geëscaleerde zorg 18- Regieteam				
6	6	162		
Sportaccommodaties kunstgrasvelden				
7	6	14		
Cult.presentatie, productie en partic. MFC				
8	7	159		
Overige baten en lasten				
9				
<u>Diverse taakvelden</u>				
10	1	62		
Tijdelijke formatieuitbreiding 2e halfjaar 2022				
11	3	49		
Tijdelijke formatieuitbreiding 2e halfjaar 2022				
12	7	118		
Tijdelijke formatieuitbreiding 2e halfjaar 2022				
13	R			217
Algemene Reserve Herstructurering/financiering				
langlopende geldleningen				
Subtotaal		727	47	
2e Bestuursrapportage 2022				
1	1			-26
Bestuur (Robuust rechtsbeschermingssysteem)				
2	2	33		
Openbare orde en veiligheid (Extra capaciteit BOA's				
(Meicirculaire 2022))				

3	Verkeer en vervoer (afrekening afsluitingPolsestraat)	3	170	
4	Verkeer en vervoer (openbare verlichting)	3	52	
5	Milieubeheer (klimaatakkoord meicirculaire 2022)	3	203	-203
6	Milieubeheer (zonneveld Medel)	3		-50
7	Milieubeheer (energie-armoede/besparing, subsidie)	3	500	-500
8	Ruimtelijke ordening (invoeringst Omgevingswet septembercirculaire 2022)	3	262	-262
9	Ruimtelijke ordening (Wet Kwaliteitsborging Bouwen septembercirculaire 2022)	3	43	-43
10	Wonen en bouwen (aframen vrije veldtoezicht)	3	-160	
11	Diverse taakvelden (Avri IBOR)	3	54	
12	Fysieke bedrijfsinfrastructuur (opbrengst grondverkoop ABC terrein)	4		-97
13	Fysieke bedrijfsinfrastructuur (winstuitkering Medel)	4		-5.650
14	Samenkracht en burgerparticipatie (vrijval mantelondersteuner)	5	-60	
15	Inkomensregelingen (Energietoeslag meicirculaire 2022)	5	457	
16	Inkomensregelingen (Energietoeslag septembercirculaire 2022)	5	424	
17	Inkomensregelingen (TOZO)	5		65
18	Begeleide participatie (IU Participatie (meicirculaire 2022))	5	70	
19	Begeleide participatie (Werkzaak WIW)	5	53	
20	Arbeidsparticipatie (Inburgering (meicirculaire 2022))	5	8	
21	Arbeidsparticipatie (Inburgering (septembercirculaire2022))	5	27	
22	Arbeidsparticipatie (DU septembercirculaire 2022)	5	40	
23	Geëscaleerde zorg 18+ (vrijval budget Beschermd wonen)	5	-150	
24	Geëscaleerde zorg 18- (IU Voogdij (meicirculaire 2022))	5	25	
25	Ondewijshuisvesting (ventilatie Rehobothschool)	6	190	-190
26	Onderwijsbeleid en leerlingzaken(leerlingenvervoer Oekraïne septembercirculaire 2022)	6	37	
27	Sportbeleid enactivering (SPUK 2022)	6	18	-18
28	Sportbeleid enactivering (SPUK 2021)	6	65	-65
29	Overhead (Monitoring Sociaal Domein)	7	20	
30	Overhead (Vergoeding cursussen)	7	-37	
31	Overhead (Eindheffing werkkostenregeling)	7	-92	
32	Overhead (Vervanging personeel bij ziekte)	7	250	
33	Overhead (Extra middelen inhuur derden)	7	188	
34	Overhead (ICT extra ondersteuning lopende trajecten)	7	106	
35	Algemene Uitkering (afronding voorgaande jaren)	7		171
36	Algemene Uitkering (meicirculaire 2022)	7		-2.487
37	OZB Woningen (toename aantal woningen)	7		-179
38	OZB niet-woningen (toename aantal niet woningen)	7		-108
39	Treasury (rente langlopende leningen)	7		-150
40	Sportaccomodaties (skatepark)	6	-33	
	<u>Bestemmingen 2022 naar 2023:</u>			
41	Bestuur (onderzoek precariomiddelen)	1	-35	
42	Bestuur (participatieplatform)	1	-40	
43	Verkeer en vervoer (vb.aanleg Randweg Ochten)	3	-40	
44	Cultureel erfgoed (kerktoren Ijzendoorn)	3	-151	
45	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (herstel inrit bedrijfsverplaatsing Kegelaar)	4	-58	

46	Economische promotie (gastvrije waaldijk)	4	-50	
47	Samenkracht en burgerparticipatie (schoolmaatschappelijk werk)	5	-33	
48	Geëscaleerde zorg 18+ (beschermd wonen)	5	-30	
49	Sportaccomodaties (skatepark)	6	-33	
50	Overhead (doorontw.fin informatievoorziening)	7	-304	
51	Overhead (I&A programmagids vertraging ICT trajecten)	7	-270	
52	<i>Bestemmingen van 2022 naar 2023 via AR</i>	R(AD)		1.042
53	Algemene Reserve (afrekening afsluiting Polsestraat)	R	-170	
54	Algemene Reserve (winstuitkering Medel)	R	5.650	
55	Reserve Duurzaamheid (klimaatakkoord meicirculaire 2022 / zonneveld medel)	R		253
56	Reserve Omgevingswet (invoeringkst. Omgevingswet/ WKB septembercirculaire 2022)	R		305
	subtotaal		7.203	-8.193
	Jaarstukken 2022			
1	Bestuur	1	-206	
2	Burgerzaken	1	20	-132
3	Openbare orde en veiligheid	2	-149	69
4	Beheer overige gebouwen	3	228	
5	Verkeer & vervoer	3	-98	-30
6	Cultureel Erfgoed	3	-69	24
7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3	-375	-26
8	Riolering	3	-90	
9	Afval	3		-72
10	Ruimtelijke ordening	3	-279	435
11	Grondexploitatie niet bedrijven terreinen	3	-806	725
12	Wonen en Bouwen	3	35	-184
13	Reserve Essentak	R (3)		62
14	Reserve Omgevingswet	R (3)		118
15	Fysiek bedrijven infrastructuur	4	-347	
16	Samenkracht en burgerparticipatie	5	-2.502	-51
17	Wijkteams	5	-71	
18	Begeleide participatie	5	-115	
19	Maatwerkvoorziening (WMO)	5	52	
20	Maatwerkdienstverlening 18+	5	-81	14
21	Maatwerkdienstverlening 18-	5	-223	
22	Geëscaleerde zorg 18-	5	-78	
23	Volksgesondheid	5	-30	
24	Inkomensregelingen	5	248	
25	Arbeidsparticipatie	5	-126	
26	Onderwijshuisvesting	6	25	
27	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	6	-335	22
28	Sportbeleid en activering	6	-161	
29	Sportaccommodatie	6	-150	
30	Overhead	AD	-378	
31	Algemene uitkering gemeentefonds	AD		-749
32	Overige baten en lasten	AD	-50	
33	Belastingen overig	AD	170	-133
34	Treasury	AD	47	
35	overige kleine verschillen	2	-11	
36	overige kleine verschillen	R (3)		29

37	overige kleine verschillen	3	-46	
38	overige kleine verschillen	4	-7	
39	overige kleine verschillen	5	-20	
40	overige kleine verschillen	6	-10	
41	overige kleine verschillen	AD	-3	
	Subtotaal		-5.991	121
	Totaal aan Incidentele baten en lasten 2022		3.649	-10.231

Overzicht van bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2022 gemeente Neder-Betuwe

De Wet normering topinkomens ('WNT') is van toepassing op gemeente Neder-Betuwe. Het voor de gemeente Neder-Betuwe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2022 € 216.000. Het betreft het algemeen wettelijke bezoldigingsmaximum.

Tabel 1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	G.S. Stam		E. van der Neut	
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	113.923		78.943	
Beloningen betaalbaar op termijn	20.365		13.399	
<i>Subtotaal</i>	<i>134.288</i>		<i>92.342</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000		216.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging	134.288		92.342	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2021				
Functiegegevens	Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2021	01/01 – 31/12		01/01 – 31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0		1,0	
Dienstbetrekking?	ja		ja	
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	105.134		72.741	

Beloningen betaalbaar op termijn	20.585	12.994
<i>Subtotaal</i>	<i>125.719</i>	<i>85.735</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
Bezoldiging	125.719	85.735

Tabel 1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Niet van toepassing

Tabel 1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

Niet van toepassing

Tabel 1d. Topfunctionarissen met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder

Niet van toepassing

Tabel 1e Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800

Niet van toepassing

Tabel 1f. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van meer dan € 1.800 waarop de anticumulatie bepaling van toepassing is

Niet van toepassing

Tabel 1g. Topfunctionaris met een totale bezoldiging van € 1.800 of minder waarop de anticumulatiebepaling van toepassing is

Niet van toepassing

Tabel 2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen

Niet van toepassing

Tabel 3. Bezoldiging niet-topfunctionarissen

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2022 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

DE BALANS

De balans

Bedragen x € 1.000

Balans gemeente Neder-Betuwe per ultimo					
ACTIVA			PASSIVA		
Omschrijving	2022	2021	Omschrijving	2022	2021
Vaste activa			Vaste passiva		
Immaterieel	-	-	Eigen vermogen	-	-
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	119	Algemene reserve	14.712	10.063
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	56	75	Overige bestemmingsreserves	19.631	15.191
Totaal immaterieel	56	194	Gerealiseerd resultaat	7.704	6.983
Materieel	-	-	Totaal eigen vermogen	42.047	32.237
Investeringen met een economisch nut	37.635	36.411	Voorzieningen	3.810	3.610
Investeringen met een economisch nut (heffingen)	17.513	16.623	Totaal voorzieningen	3.810	3.610
Investeringen in openbare ruimte met maatschappelijk nut vanaf 2017	2.352	1.456	Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	-
Totaal materieel	57.500	54.490	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	15.040	16.990
Financieel	-	-	Waarborgsommen	3	4
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	107	87	Totaal vaste schulden > 1 jaar	15.043	16.994
Overige langlopende geldleningen	822	633			
Totaal financieel	929	720			
Totaal vaste activa	58.485	55.404	Totaal vaste passiva	60.900	52.841
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden	-	-	Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	-	-
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	1.871	2.355	Kasgeldleningen	0	1.500
Totaal voorraden	1.871	2.355	Banksaldi	1.950	888
			Overige schulden	4.622	6.646

<u>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</u>	-	-	Totaal vlottende schulden < 1 jaar	6.572	9.034
Vorderingen op openbare lichamen	5.908	5.280			
Schatkistbankieren bij het Rijk	0	0			
Exploitatie-overeenkomsten	970	1.236			
Overige vorderingen	1.438	1.744			
Totaal uitzettingen < 1 jaar	8.316	8.260			
<u>Liquide middelen</u>	-	-			
Kas- en banksaldi	139	199			
Totaal kas- en banksaldi	139	199			
<u>Overlopende activa</u>			<u>Overlopende passiva</u>		
Vooruitbetaalde bedragen	390	163	Nog te betalen bedragen aan het Rijk	414	622
Nog te ontvangen van het Rijk	2.213	283	Nog te betalen bedragen	2.563	1.699
Nog te ontvangen van het Rijk, overig,	196	0	Vooruitontvangen middelen van het Rijk	1.486	2.479
Nog te ontvangen van Provincie	96	66	Vooruitontvangen middelen overige overheid	191	444
Nog te ontvangen bedragen overig	419	364	Vooruitontvangen bedragen		0
Overige overlopende activa	1	3			
Totaal overlopende activa	3.315	879	Totaal overlopende passiva	4.654	5.244
Totaal vlottende activa	13.641	11.693	Totaal vlottende passiva	11.226	14.278
Totaal generaal	72.126	67.097	Totaal generaal	72.126	67.119

Recht op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969

0

Gewaarborgde geldleningen

19.753

29.979

Toelichting op de balans

In de toelichting op de balans geven we enerzijds uitleg over de grondslagen die zijn gehanteerd bij het opstellen van de balans en anderzijds een cijfermatige toelichting per onderdeel van de balans.

Grondslagen

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op 4 juli 2019 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene waarderingsgrondslagen

Waardering van de activa en passiva alsmede de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij in deze grondslagen anders is vermeld. De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidsgerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten verantwoord in het jaar dat uitbetaling plaats vindt. Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt dan ook geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. Daarbij moet worden gedacht aan overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken. Indien er sprake is van spaarverlof dan dient hiervoor vanaf jaar 2022 een voorziening te worden gevormd (conform commissie BBV 25 januari 2023).

De algemene uitkering is opgenomen conform de best mogelijke schatting gebaseerd op basis van de laatst beschikbare informatie.

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Algemeen

Hieronder is bij de diverse onderdelen van de vaste activa een toelichting gegeven. Alle bedragen in de tabellen van deze paragraaf zijn gedeeld door € 1.000, tenzij anders aangegeven.

Vaste activa

Algemeen

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen van derden, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens

duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Kosten van onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief

De kosten van onderzoek en ontwikkeling schrijven we in vijf jaar af. De afschrijving van de geactiveerde kosten van onderzoek en ontwikkeling vangt aan bij ingebruikneming van het gerelateerde materiële vaste actief.

De onder de kosten van onderzoek en ontwikkeling geactiveerde voorbereidingskosten voor grondexploitaties voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de kosten passen binnen de kostensoortenlijst (artikel 6.2.4) van het Bro; en
- de kosten blijven maximaal vijf jaar geactiveerd staan onder de immateriële vaste activa. Na maximaal vijf jaar hebben de kosten geleid tot een actieve grondexploitatie, danwel worden deze afgeboekt ten laste van het jaarresultaat; en
- plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor de voorbereidingskosten worden gemaakt, hebben bestuurlijke instemming, blijkend uit een raads- of – indien gedelegeerd – collegebesluit.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden

Bijdragen aan activa van derden waarderen we tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd indien aan de volgende vereisten is voldaan:

- Er is sprake van een investering door een derde.
- De investering draagt bij aan de publieke taak.
- De derde heeft zich verplicht tot het daadwerkelijk investeren op een wijze zoals is overeengekomen.
- De bijdrage kan door de gemeente worden teruggevorderd, indien de derde in gebreke blijft of de gemeente anders recht kan doen gelden op de activa die samenhangen met de investering.

Op de geactiveerde bijdragen aan activa in eigendom van derden wordt afgeschreven, waarbij de afschrijvingsduur maximaal gelijk is aan de verwachte gebruiksduur van de activa (bij derden) waarvoor de bijdrage aan derden is verstrekt.

Materiële vaste activa

Algemeen

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten), verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Materiële vaste activa zijn fysiek aanwezige activa. Het BBV kent de volgende soorten materiële vaste activa:

- investeringen met een economisch nut;
- investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven;
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Investeringen met een economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden brengen we op de desbetreffende investering in

minderung. Het saldo vormt de afschrijvingsbasis. Op grondbezit met een economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa met een economisch nut schrijven we lineair af op basis van de verwachte gebruiksduur. Op voorstel van het college kan hiervan worden afgeweken door annuïtaire afschrijving toe te passen. Dit is toegepast op de volgende investeringen:

- vernieuwbouw gemeentehuis;
- huisvesting Pantarijn;
- (deels) Investerings riolering.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering alsook voor rechten die op grond van art. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan nemen we deze investeringen op de balans op in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

De te hanteren afschrijvingstermijn beoordelen we per actief aan de hand van de verwachte economische levensduur. Bij de "Financiële verordening gemeente Neder-Betuwe 2019" is een bijlage opgenomen met het afschrijvingsbeleid en de afschrijvingstermijnen voor de verschillende soorten investeringen. Op gronden wordt niet afgeschreven, tenzij de grond deel uitmaakt van een investering in de openbare ruimte met maatschappelijk nut.

Binnen de onderstaande hoofdgroepen hanteren we voor materiële vaste activa de volgende afschrijvingstermijnen:

Activa	Afschrijvingstermijn
Automatisering (pc's, servers, printers, software)	3 tot 7 jaar
Automatisering (computerapplicaties)	5 jaar
Inventaris, meubilair	10 jaar
Vervoermiddelen (auto's)	7 jaar
Vervoermiddelen (vrachtwagens / aanhangwagens)	10 jaar
Gebouwen (nieuw)	40 jaar
Gebouwen (renovatie)	25 jaar
Terreinen (speelvoorzieningen)	10 – 30 jaar
Terreinen (kunstgrasvelden)	15 jaar
Terreinen (sportterreinen)	30 jaar
Terreinen (groenvoorzieningen)	10 – 50 jaar
Riolering in het Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP) worden de termijnen vastgelegd	60 jaar
Riolering, pompen, gemalen mechanisch	15 jaar
Riolering pompen en gemalen Bouwkundig	45 jaar
Wegen, pleinen en rotondes	50 jaar
Bruggen (hout)	25 jaar
Bruggen (beton/staal)	60 jaar
Openbare verlichting	4 – 40 jaar
Aankoop bestaande activa	Resterende levensduur

De ten behoeve van bepaalde investeringen (met een economisch nut) gevormde bestemmingsreserves worden aan de passiefzijde van de balans verantwoord. Jaarlijks worden de kapitaallasten van die investeringen van deze reserves afgeboekt, ten gunste van het overzicht mutaties in reserves op de rekening van baten en lasten.

Gronden verworven met het oog op gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld, worden in de regel geduid als 'warme gronden'. Conform de notitie grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019) worden deze verantwoord onder materiële vaste activa (artikel 52 lid 1 onderdeel a BBV) tegen de verwervingskosten. Het toerekenen (activeren) van andere kosten is daarbij niet toegestaan.

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de gebruiksduur afgeschreven.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) verminderd met de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de gemeente participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

De verstrekte geldleningen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (verstrekte waarde verminderd met de aflossingen).

Flottende activa

Voorraden

Het startpunt van een grondexploitatie is het raadsbesluit met de vaststelling van het complex, inclusief grondexploitatiebegroting. Vanaf dat moment wordt de grondexploitatie geopend en kunnen vervaardigingskosten worden geactiveerd.

De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

Winsten uit de grondexploitatie worden genomen indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Verliezen worden genomen zodra deze voorzienbaar zijn. Producten waarden we - indien aanwezig - tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde indien de marktwaarde lager is dan de kostprijs.

De voorziening wordt gewaardeerd op nominale/contante waarde. (Indien gewaardeerd op contante waarde): De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde ten behoeve van het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (voor 2022: 2%).

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Vorderingen

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een voorziening voor dubieuze debiteuren. Voor verwachte oninbaarheid van de belastingdebiteuren, leenbijstand en de overige debiteuren is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd.

Op basis van een individuele beoordeling van de vorderingen bepalen we de hoogte van de voorziening op de inschatting van de inbaarheid van de individuele vorderingen. Hierbij houden we zoveel mogelijk rekening met de op het moment van opstellen van de jaarstukken inmiddels ontvangen bedragen en met vorderingen waarvoor betalingsregelingen zijn getroffen. De openstaande bedragen van de opgelegde dwangsommen zijn voor 100% voorzien in de voorziening dubieuze debiteuren.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste passiva

Eigen vermogen

In het BBV worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd. Mutaties in reserves zijn enkel mogelijk op basis van een raadsbesluit genomen voor het einde van het betreffende begrotingsjaar. De reserves worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de gemeente. Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Onderhoudsefficientievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag zetten we het beleid ter zake nader uiteen.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

Voorzieningen uit van derden verkregen middelen (met uitzondering van de door Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren) waarderen we na aftrek van de in het kader van deze middelen relevante gemaakte kosten.

Vaste schulden

Vaste schulden waarderen we tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

Flottende passiva

De netto-flottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Cijfermatige toelichting

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	119
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	56	75
Totaal	56	194

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2022:

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe ringen	Des- investeringen	Afschrij vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	119	29	110			38	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	75			19			56
Totaal	194	29	110	19	0	38	56

Bij de kosten van onderzoek en ontwikkeling zijn in 2022 voorbereidingskosten verantwoord voor de eventuele toekomstige grondexploitatieprojecten Poort van Ochten en plankosten volgende fase van het ABC.

In de raadsvergadering van 15 december 2022 is besloten om de Poort van Ochten om te zetten naar een grondexploitatieproject. In 2022 zijn er investeringen gedaan tot een bedrag van € 29.000 voor de Poort van Ochten. De totaal geactiveerde kosten ad. € 110.000 zijn per 31 december 2022 overgeboekt naar de voorraden (=desinvestering).

De geactiveerde kosten voor ABC zijn ten laste van de exploitatie jaar 2022 gebracht. Het investeringskrediet voor ABC is al 5 jaar oud en leidt niet tot een grondexploitatie waardoor dit bedrag ineens als last in de exploitatie is opgenomen.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn de bezittingen van de gemeente, die zij langdurig gebruikt voor haar bedrijfsvoering. De gemeente heeft het economisch eigendom. Voorbeelden zijn het gemeentehuis, bedrijfsauto's, computers, maar ook riolering, sportvelden en gebouwen zijn in het bezit van de gemeente. Er wordt onderscheid gemaakt naar activa met een economisch nut, activa in openbare ruimte met een maatschappelijk nut en activa met economisch nut waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (hierna te noemen "economisch nut met tarieven").

Er zijn door de gemeente geen vaste activa in erfpacht uitgegeven.

a. Investeringen met een economisch nut

Deze activa hebben een economisch nut omdat ze verhandelbaar zijn (er een markt voor is) en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen.

Onderverdeeld naar categorieën met de boekwaarden:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Gronden en terreinen	3.871	3.745
Bedrijfsgebouwen	25.163	25.791
Vervoermiddelen	5	11
Machines, apparaten en installaties	588	644
Overige materiële vaste activa	3.222	2.410
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	4.458	3.486
Strategische gronden (uitsluitend IV3)	328	324
Totaal	37.635	36.411

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Duurzame waardever- mindering	Boekwaarde 31-12-2022
Gronden en terreinen	3.745	126				3.871
Bedrijfsgebouwen	25.791	359		987		25.163
Vervoermiddelen	11			6		5
Machines, apparaten en installaties	644			56		588
Overige materiële vaste activa	2.410	963		151		3.222
Grond, weg- en waterbouwkundige werken	3.486	1.012		40		4.458
Strategische gronden (uitsluitend IV3)	324	4				328
Totaal	36.411	2.464	0	1.240	0	37.635

De voornaamste investeringen (x € 1.000) met een economisch nut in 2022 betreffen:	
Vorbereiding Randweg Opheusden	126
Ventilatiesysteem Tollenhof	64
Vorbereidingskrediet Bellefleur en Hien	58
Vorbereidingskrediet Pantarijn	237
Investeringen Wegenbeheer	526
Bomenbuurt Ochten	281
Vogelbuurt II Ochten	201
Hervormde School Opheusden	457
Extra voetbalveld Kesteren	418
Vervanging Sportvloer De Linie	35
Vervanging meubilair gemeentehuis	54

b. Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut genereren geen middelen, maar vervullen wel duidelijk een publieke taak. Het betreft investeringen in bijvoorbeeld wegen, water en groenvoorzieningen.

b. Investerings met (uitsluitend) maatschappelijk nut

Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
--------------------------------------	--------------------------------------

Grond-, weg- en waterbouwkundige werken vanaf 2017	2.352	1.456
Totaal	2.352	1.456

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.456	1.215		6	313		2.352
Totaal	1.456	1.215	0	6	313	0	2.352

De voornaamste investeringen (x € 1.000) met een maatschappelijk nut in 2022 betreffen:

Fietspad Broekdijk	81
Station Opheusden en Kesteren	602
Fazantstraat Opheusden	59
Vogelbuurt, Bomenbuurt en Oranjebuurt openbaar groen	32
Lichtmasten	222
Vervanging armaturen	182
Oranjestraat Ochten	2
Herinrichting dr. M. van Drielplein Ochten	33
Herinrichting buitenruimte dorps huis IJzendoorn	2

De bijdragen van derden betreffen ontvangsten van provincie Gelderland voor Station Opheusden en Kesteren	313
---	-----

c. Investerings met een economisch nut met tarieven.

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	17.513	16.623
Totaal	17.513	16.623

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2021	Investe- ringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2022
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	16.623	1.330		440	17.513
Totaal	16.623	1.330		440	17.513

De voornaamste investeringen (x € 1.000) met een maatschappelijk nut in 2022 betreffen:

Renovatie sportvelden	14
Oranjebuurt Dodewaard	39
Vogelbuurt	361
Bomenbuurt Ochten	230
De Heuning Ochten	11
Vrijverval riolering 2022	66
Drukriolering	306

Rioolgemalen	84
Waterplan	14
Vervangen en relinen	153
Adaptieve maatregelen	48
Dichterswijk Romeinse Buurt Kesteren 2021	4

Financiële vaste activa

Een financieel vast actief is aanwezig als duurzaam financieel belang gehouden wordt zoals bij kapitaalverstrekking aan deelnemingen en het verstrekken van langlopende geldleningen.

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	107	87
Overige verstrekte langlopende geldleningen	822	633
Totaal	<u>929</u>	<u>720</u>

Het verloop binnen het verslagjaar is als volgt:

	Boekwaarde 31-12-2021	Investerings	Desinves teringen	Aflossingen / afschrijvingen	Afwaar deringen	Boekwaarde 31-12-2022
<u>Kapitaalverstrekkings aan:</u>						
Deelnemingen	87	20				107
<u>Leningen aan:</u>						
Startersleningen	213			18		195
Duurzaamheidsleningen	183			31		152
Toekomstbestendig wonen	212	281		40		453
Overige langlopende geldleningen	25			3		22
Totaal	<u>720</u>	<u>301</u>	<u>0</u>	<u>92</u>	<u>0</u>	<u>929</u>

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen:

Het betreft hier kapitaalverstrekking zoals aandelen Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

De vermeerdering van € 20.000 heeft betrekking op de gebiedsontwikkeling Veerhaven Ochten en deze is gekoppeld aan de uitvoering van de dijkversterking.

Leningen

Fondsen Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn)

De gemeente neemt in 2022 deel aan drie fondsen bij het SVn: startersleningen, duurzaamheidsleningen en leningen in het kader van Toekomstbestendig wonen. Alle fondsen hebben een soortgelijke werkwijze, waarbij uit het fonds leningen worden verstrekt voor het gestelde doel. De gemeente Neder-Betuwe heeft een deelnemingsovereenkomst gesloten met SVn. SVn beheert de leningen.

De startersleningen zijn in het verleden verstrekt als stimuleringsinstrument voor het Neder-Betuwse woningmarktbeleid. Er worden geen nieuwe startersleningen meer verstrekt omdat deze regeling is komen te vervallen.

De duurzaamheidsleningen worden verstrekt als stimulering voor huiseigenaren om te investeren in het energiezuinig maken van de eigen woning. Ook voor deze leningen geldt dat hier geen nieuwe leningen meer worden verstrekt.

De Duurzaamheidsleningen Toekomstbestendig wonen zijn bestemd voor het treffen van maatregelen in bestaande woningen en aanhorigheden.

Op de balans staan per regeling twee posten die te maken hebben met de regeling. Enerzijds de verstrekte leningen onder de overige langlopende leningen. Dit saldo geeft het bedrag aan dat daadwerkelijk als lening is verstrekt. In bovenstaande tabel is te zien voor welk bedrag aan leningen is verstrekt, welk bedrag is afgelost en wat er ultimo 2022 nog uitstaat.

Anderzijds is een bedrag opgenomen onder de liquide middelen. Dit is het bedrag dat bij het SVn op de bankrekening is gestort of wat nog gestort moet worden.

Diverse verenigingen

Het risico op leningen die de gemeente heeft verstrekt aan plaatselijke verenigingen is beperkt. Vaak is er sprake van een subsidieband met de gemeente, zodat verrekening kan plaatsvinden. De jaarlijkse aflossingen zijn allemaal door de betrokken partijen voldaan. Ultimo 2022 staan er nog een drietal leningen uit tot een bedrag van € 22.190.

Flottende activa

Onder de flottende activa worden afzonderlijk opgenomen de voorraden, de uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar, de liquide middelen en de overlopende activa.

Voorraden

De Voorraden betreft hier de Bouwgronden in exploitatie.

De exploitatie van gronden is een meerjarig productieproces, waarbij de (definitieve) resultaten pas bij afronding van het complex zichtbaar worden.

Voor het totaal van de in exploitatie zijnde complexen kan van het verloop in 2022 het volgende overzicht worden weergegeven

Onderhanden werk waaronder bouwgronden in exploitatie

	Boek- waarde 1 jan 2022	Balans- waarde 1 jan 2022	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo boek- waarde	Winst- uitname	Boekwaarde 31 dec 2022	Voorz. verlies- latend complex	Balans- waarde 31 dec 2022
Grondexploitatie									
Herenland Opheusden	1.223	752	46	0	1.269	0	1.269	494	775
ABC terrein	578	578	573	1.739	-588	393	-195	0	-195
Herenland West	1.018	1.018	73	0	1.091	0	1.091	0	1.091
Fructus Dodewaard	-60	-60	50	0	-10	10	0	0	0
Bonegraaf Oost	67	67	18	0	85	0	85	0	85
Poort van Ochten	0	0	115	0	115	0	115	0	115
Totaal bouwgronden in exploitatie	2.826	2.355	875	1.739	1.962	403	2.365	494	1.871

	Balans- waarde 31 dec 2022	geraamde nog te maken kosten	geraamde nog te rea- liseren opbreng- sten	Geraamd eind- resultaat
Grondexploitatie				
Herenland Opheusden	775	458	1.203	30
ABC terrein	-195	158	2	-39
Herenland West	1.091	2.442	3.785	-252
Bonegraaf Oost	85	133	1.530	-1.312

Poort van Ochten	115	1.039	1.872	-718
Totaal bouwgronden in exploitatie	1.871	4.230	8.392	-2.291

Voor projecten die naar verwachting worden afgesloten met een verlies is een "voorziening verliezen grondexploitaties" gevormd. De boekwaarde per 31-12-2022 bedraagt € 2.365.000 (per 31-12-2021 € 2.826.000). De balanswaarde (= boekwaarde verminderd met voorziening verliezen grondexploitatie) is per 31-12-2022 ad € 1.871.000 (per 31-12-2021 € 2.355.000).

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten per 1 januari 2023 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek, maar minimaal jaarlijks, wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen. Het college is van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden.

Parameters

De volgende parameters zijn gebruikt bij de actualisatie van de grondexploitaties:

- Rente (BIE Grexen)	1,0 % (was 2,0 %)
- Rente (BIE Initiatieven)	1,0 % (was 1,0 %)
- Kostenstijging	4,0 % (was 3,0 %)
- Opbrengststijging wonen	0,0 % (was 2,0 %)
- Opbrengststijging bedrijven	0,0 % (was 1,0 %)
- Disconteringsvoet	2,0 % (was 2,0 %)
- Intern uurtarief bedrijven (3.2)	€ 132 (was € 122)
- Intern uurtarief wonen (8.2)	€ 135 (was € 119)

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie over 2022 verwijzen wij naar de toelichting op programma 3 Fysieke Omgeving en paragraaf 6 Grondbeleid in het jaarverslag. Daar is een verdere cijfermatige toelichting van de toekomstige baten/lasten en resultaat weergegeven.

Uitzettingen korter dan één jaar

Onder uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden afzonderlijk opgenomen de vorderingen op openbare lichamen, verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen (als bedoeld in de wet financiering decentrale overheden), overige verstrekte kasgeldleningen, uitzettingen in 's-Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar (schatkistbankieren), rekening-courantverhouding met het Rijk, exploitatie-overeenkomsten en overige vorderingen.

Uitzettingen korter dan één jaar

	Boekwaarde 31-12-2022	Voorziening oninbaar	Balanswaarde 31-12-2022	Balanswaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	5.908	0	5.908	5.280
Schatkistbankieren bij het Rijk	0	0	0	0
Exploitatie-overeenkomsten	970	0	970	1.236
Overige vorderingen	2.115	677	1.438	1.744
Totaal	8.993	677	8.316	8.260

De vorderingen op openbare lichamen betreffen voornamelijk de teruggave betaalde BTW vanuit het BTW Compensatiefonds. De afwikkeling met de Belastingdienst ad. € 4,9 miljoen vanuit het BTW Compensatiefonds vindt plaats medio 2023. Vanuit suppletie-aangiften BTW oude jaren is er nog een vordering van 77.000. Vanuit het Rijk is per balansdatum nog een bedrag te vorderen van € 439.000, dit betreft o.a. een aanvulling op de algemene uitkering van jaar 2022. Ook is onder de post de vordering opgenomen van de gemeente Buren inzake de afrekening uitvoering Participatiewet 2022 ad. € 430.000.

De regeling schatkistbankieren decentrale overheden verplicht gemeenten eventuele overschotten in de liquide middelen, te storten op een speciale bankrekening die de gemeente aanhoudt bij het Ministerie van Financiën. Het afstorten gebeurt dagelijks via het afkomen van het saldo van de BNG-betalrekening.

Het drempelbedrag voor jaar 2022 is € 1.244.600. Het drempelbedrag is bedoeld om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen: niet elke laatste euro hoeft in de schatkist te worden aangehouden. In principe hoeven dus alleen de liquide middelen die boven het drempelbedrag uitgaan in de schatkist te worden aangehouden.

In 2022 hebben geen overschrijdingen plaatsgevonden van het drempelbedrag. In onderstaande tabel is te zien wat de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren gedurende de vier kwartalen 2022 is geweest:

Per balansdatum 31 december 2022 was het saldo op de schatkistrekening nihil.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar 2022			
(1)	Drempelbedrag	1244,6			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	42	7	129	339
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	1.202	1.238	1.116	905
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	62.230			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	62.230			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat	Drempelbedrag	1244,6			

de € 500 miljoen te boven gaat.

(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	3.820	621	11.838	31.213
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	42	7	129	339

De exploitatieovereenkomsten ad € 970.000 betreft vooral het ABC terrein en een bedrijvenpark voor bedrijven die aan de laanboomteelt zijn gerelateerd. Voor de projecten die worden afgesloten met een verlies is een voorziening gevormd. Deze verliesvoorziening is gerubriceerd onder de post voorzieningen onder de passiva. In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft hier een herrubricering plaatsgevonden. Om de juiste standen met elkaar te kunnen vergelijken zijn de cijfers per 31 december 2021 aangepast en ook terug te vinden onder de voorzieningen.

Voor de overige vorderingen ad € 2.115.000 (vorig jaar € 2.628.000) is een voorziening i.v.m. het risico van oninbaarheid gevormd van € 677.000 (vorig jaar € 884.000). De overige vorderingen betreffen debiteuren algemeen € 1.022.000 (vorig jaar € 1,2 miljoen) en debiteuren werk en inkomen € 1.093.000 (vorig jaar € 1,4 miljoen).

In onderstaande tabel zijn de stand en het verloop van de verschillende voorzieningen voor niet te innen debiteuren opgenomen.

bedragen in €	stand per 1-1-2022	toevoeging	onttrekking	vrijval	stand per 31-12-2022
belastingdebiteuren en algemeen	76.066,93	1.121,26	13.638,39	0,00	63.549,80
dwangsommen	120.000,00				120.000,00
subtotaal voorziening algemene debiteuren	196.066,93	1.121,26	13.638,39	0,00	183.549,80
leenbijstand	122.098,87		9.928,11	100.962,74	11.208,02
werk & inkomen	565.661,54	170.517,83	253.719,29		482.460,08
subtotaal voorziening sociale zaken	687.760,41	170.517,83	263.647,40	100.962,74	493.668,10
totaal voorziening dubieuze debiteuren	883.827,34	171.639,09	277.285,79	100.962,74	677.217,90

Liquide middelen

De post liquide middelen wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Kasgelden	1	1
Banktegoeden	138	198
Totaal	139	199

Onder de banktegoeden zijn de saldi opgenomen die aangehouden worden bij het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (Svn). In de toelichting op de financiële vaste activa is dit reeds toegelicht. Hier wordt volstaan met de melding dat het totale saldo van het gemeentelijk aandeel in het fonds van de Startersleningen € 46.935 bedraagt per 31 december 2022. Voor de duurzaamheidsleningen is dit € 22.814 en voor Toekomst bestendig wonen is dit een bedrag van € 46.629. De saldi van de Duurzaamheidsleningen en Toekomst bestendig wonen waren in de jaarstukken 2021 opgenomen onder de banksaldi aan de passiefzijde.

Overlopende activa

Onder deze activa worden nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste komen van volgende begrotingsjaren opgenomen.

De post overlopende activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2022	Boekwaarde per 31-12-2021
Vooruitbetaalde bedragen	390	163
Nog te ontvangen van het Rijk	2.213	283
Nog te ontvangen van Provincie	96	66
Nog te ontvangen van het Rijk, overig	196	0
Nog te ontvangen bedragen overig	419	364
Overige overlopende activa	1	3
Totaal	3.315	879

Nog te ontvangen middelen van het Rijk

De in de balans opgenomen van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2022
RIJK				
Opvang Oekraïners	0	2.165	0	2.165
Totaal van de van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen	0	2.165	0	2.165

De post vooruitbetaalde bedragen bestaat voornamelijk uit betalingen die betrekking hebben op de exploitatie van 2023. Hiervoor zijn einde boekjaar 2022 al facturen ontvangen en deze in jaar 2022 al betaalbaar gesteld.

Onder de nog te ontvangen bedragen van het Rijk zijn o.a. vorderingen opgenomen op het Ministerie inzake Opvang Oekraïners ad. € 2.165.000, algemene uitkering 2022 € 17.400 en uitkering in het kader van bommen- en granatenregeling € 27.000.

De vordering op de Provincie heeft betrekking op de subsidie Verenfonds jaar 2022 voor een bedrag van € 66.000 en daarnaast is er nog subsidie te verwachten inzake de afronding van de Polsestraat van € 30.000.

de overige vorderingen van het Rijk betreffen afrekening AVRI IBOR 2022 € 41.600, afrekening SW 2022 Werkzaak Rivierenland ad. € 116.600, subsidie Nedvang € 26.000 en subsidie Laanboompact van St. Greenport € 12.000.

Onder overige nog te ontvangen bedragen zijn o.a. vorderingen opgenomen met nog op te leggen aanslagen toeristen- en hondenbelasting over jaar 2022 ad. € 85.000, bouwleges 2022 € 113.000, begrafenisrechten 2022 € 17.000, overeenkomsten voor initiatieven van derden ad. € 171.000 en terugvordering subsidie € 16.000 en huuropbrengsten accommodatie € 16.000.

Vaste passiva

Onder de vaste passiva is afzonderlijk opgenomen het eigen vermogen, de voorzieningen, de vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer en ontvangen waarborgsommen.

Eigen vermogen

Reserves zijn afgezonderde vermogensbestanddelen, voor zover niet bestemd om fluctuaties in de exploitatiesfeer op te vangen. Binnen de reserves wordt onderscheid gemaakt tussen:

- algemene reserve. Deze heeft de functie van financiële buffer en wordt gebruikt voor het opvangen van financiële tegenvallers;
- bestemmingsreserves. Dit zijn reserves waarvan op grond van een besluit van de gemeenteraad, een bepaalde (tijdelijke) bestemming is gegeven.

Het eigen vermogen bestaat uit de reserves en het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening. In de balans worden de reserves onderscheiden naar algemene- en bestemmingsreserves.

De post eigen vermogen wordt onderscheiden in:

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021
Algemene reserve	14.712	10.063
Bestemmingsreserves	19.631	15.191
Gerealiseerd resultaat	7.704	6.983
Totaal eigen vermogen	<u>42.047</u>	<u>32.237</u>

a. Algemene reserve

In het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) worden reserves omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vanuit bedrijfseconomisch oogpunt vrij te besteden zijn. De vaststelling van de noodzakelijke omvang van reserves is een zaak van de gemeenteraad. Daarom worden reserves ook wel onderverdeeld in algemene en bestemmingsreserves. Zodra de raad aan een reserve een bepaalde bestemming heeft gegeven, is er sprake van een bestemmingsreserve. Heeft een reserve geen bestemming dan wordt het een algemene reserve genoemd.

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de algemene reserve gedurende het jaar 2022:

a. Algemene Reserve	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2021	Saldo 31-12-2022
----------------------------	-----------------------------	-------------------	--------------------	--------------------------------------	-----------------------------

Algemene reserve	10.063	6.844	9.178	6.983	14.712
------------------	--------	-------	-------	-------	--------

Het jaarrekeningresultaat 2021 is geheel toegevoegd aan de algemene reserve bij het vaststellen van de jaarstukken 2021 op 7 juli 2022. Bij het vaststellen is besloten om een bedrag van € 926.472 te bestemmen voor een aantal uitgaven die in 2022 zijn gedaan.

Toevoegingen:

Erfgoedbeleid;(raadsbesluit d.d. 27-01-2022	152
Doorschuiven werkzaamheden van 2022 naar 2023 2e bestuursrapportage 2022; raadsbesluit d.d. 15-12-2022	1.042
Winstuitkering Medel 2e bestuursrapportage 2022; raadsbesluit 15-12-2022	5.650
Totaal toevoegingen	6.844

Onttrekkingen

Dekking diverse uitgaven uit jaarrekeningresultaat 2021; raadsbesluit 07-07-2022	926
Doorgeschoven budgetten 2e bestuursrapportage 2021; raadsbesluit 09-12-2021)	1.034
Primitieve begroting 2022; raadsbesluit 10-11-2021	2.076
Voorziening gebouwen; raadsbesluit 09-12-2021	72
Extra formatie 2022; raadsbesluit 27-01-2022	544
Herstructurering langlopende leningen; raadsbesluit 24-02-2022	934
Vormen bestemmingsreserve tbv nieuwbouw/uitbreiding Pantarijn, raadsbesluit 29-09-2022	3.422
Afrekening Polsestraat, raadsbesluit 15-12-2022	170
Totaal onttrekkingen	9.178

b. Bestemmingsreserves

Het verloop van de verschillende bestemmingsreserves is als volgt:

Naam reserve	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Reserve kapitaallasten	602			602
Reserve bovenwijkse voorzieningen	717	58	25	750
Reserve huisvesting Van Lodenstein	5.549		196	5.353
Reserve Essentaksterfte	79		17	62
Reserve precariobelasting	6.729		50	6.679
Reserve ruimtelijke investeringen	274	13	30	257
Reserve Laanboomhuis	231	97	59	269
Reserve omgevingswet	261	1.305	264	1.302
Reserve Verkeer en Vervoer	749		67	682
Reserve Duurzaamheid	0	253		253
Reserve afschrijving nieuwbouw Pantarijn	0	3.422		3.422
Totaal bestemmingsreserves	15.191	5.148	708	19.631

Naar doelstelling of bestemming zijn hier de volgende bestemmingsreserves weergegeven:

Reserve kapitaallasten

Deze reserve dient ter dekking van de afschrijvingen van de investeringen. Het gaat hier om investeringen voor Opwaarderen Stationsgebied, snelheid remmende maatregelen, Krusing Fruitstraat – Hoofdstraat Kesteren en Dorpsstraat Opheusden. In 2022 zijn er geen mutaties

geweest omdat het nog lopende investeringen zijn waarop nog niet is afgeschreven. Hierdoor ook geen onttrekking uit de reserve.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

De reserve is bestemd voor het uitvoeren van infrastructurele werken, grootschalige groenvoorzieningen of nieuwe gebiedsontwikkelingen die het belang van één projectgebied overstijgen. De reserve is een omslagfonds dat voorziet in het kostenverhaal van bovenwijkse voorzieningen.

In 2022 zijn diverse exploitatiebijdragen (totaal € 58.417) ontvangen en deze ontvangsten zijn toegevoegd aan de reserve. Uit de reserve zijn onttrekkingen geweest voor speelvoorzieningen in diverse kernen voor een bedrag van € 25.000.

Reserve huisvesting Van Lodenstein College

Deze reserve is gevormd voor de dekking van de kapitaallasten van de nieuwbouw van het Van Lodenstein College (exclusief Havo-top). In 2022 is er € 195.760 (conform begroting 2022) uit de reserve onttrokken ter dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de onderbouw van het Van Lodenstein College.

Reserve Essentaksterfte

De reserve is bestemd voor de uitgaven die dienen ter bestrijding van de Essentaksterfte. De onttrekking uit deze reserve ad € 16.815 zijn uitgaven die dit jaar zijn gedaan voor de bestrijding van de Essentaksterfte.

Reserve precariobelasting

De ontvangsten tot en met jaar 2021 in het kader van de precariobelasting zijn geheel gereserveerd. Er is inmiddels duidelijkheid en dat is dat gemeenten tot en met 2021 precariobelasting mogen heffen. Het afgelopen jaar is er een bedrag van € 50.000 uit de reserve gehaald voor de uitvoering van de motie (d.d. 09-12-2021) "Budget onderzoek leefbaarheidsfonds en heffingskorting".

In de raadsvergadering van 15 december 2022 is door de raad de Verordening eenmalige teruggave precariogelden Gemeente Neder Betuwe 2023 vastgesteld. Deze verordening houdt onder andere in dat aan ieder huishouden dat op 1 december 2022 zijn woonadres heeft in de gemeente Neder-Betuwe ambtshalve een eenmalige teruggave van de precariogelden van € 200,00 wordt verstrekt. De uitbetaling en verwerking van deze toekenningen vindt plaats in 2023 en de vermoedelijke uitgaven van € 2.000.000 worden uit deze reserve gedekt.

Reserve ruimtelijke investeringen

De reserve is bestemd voor medefinanciering van ruimtelijke investeringen. In 2022 is, conform de Nota Bovenwijkse Voorzieningen een bedrag toegevoegd van € 12.500. Er is € 30.000 onttrokken uit de reserve voor Landschapsontwikkeling.

Reserve Laanboomhuis

Met deze reserve zijn middelen beschikbaar van waaruit de gemeente de bijdragen aan de vereniging Tree Center Opheusden betaalt voor de ontwikkeling, bouw en exploitatie van het Laanboomhuis. Als de grondexploitatie ABC grond verkoopt moet er ook een afdracht worden gedaan aan de ABC-structuurvisie op basis van de nota kostenverhaal. Op basis van de nota kostenverhaal wordt er een bedrag toegevoegd van € 6,13 per verkochte m² en dit heeft geresulteerd in een toevoeging aan de reserve van € 97.000. Vanuit de grondexploitatie zijn er op het complex ABC (€ 5.000) uitgaven gedaan ten laste van deze reserve. Daarnaast is ten behoeve van de exploitatie van het Laanboomhuis een subsidie uitgekeerd aan het Laanboomhuis. Deze subsidie is eveneens gedekt door deze reserve.

Reserve omgevingswet

Stapsgewijs wordt er toegewerkt naar het werken met de nieuwe Omgevingswet. Uit de reserve worden verschillende werkzaamheden gefinancierd die met de implementatie van de

Omgevingswet te maken hebben. De Implementatie van de Omgevingswet, aansluiting op het digitaal stelsel en ontwerpen van de Omgevingsvisie zijn in volle gang. Hiervoor zijn in 2022 uitgaven gedaan voor een bedrag van € 263.787 en dit bedrag is onttrokken uit deze reserve. In de begroting 2022 is opgenomen dat een bedrag van € 1.000.000 aan de reserve wordt toegevoegd voor het omzetten van het Tijdelijk Omgevingsplan in een Permanent Omgevingsplan. Daarnaast is er € 305.000 aan de reserve toegevoegd. Dit betreft incidentele middelen voor de invoeringskosten Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging bouw vanuit de septembercirculaire 2022.

Reserve verkeer en vervoer

De reserve is bestemd voor verkeersprojecten uit het Neder-Betuws Verkeer- en Vervoersplan. Het betreft met name projecten waar aanpassingen plaatsvinden in bestaande verkeerssituaties. Volgens het beheerplan is er voor jaar 2022 € 67.016 onttrokken uit de reserve voor uitgevoerde werkzaamheden uit het beheerplan.

Reserve Duurzaamheid

In de begroting 2023 is onder nieuw beleid opgenomen om een bedrag van € 3 miljoen te storten in een nieuw te vormen bestemmingsreserve Duurzaamheid. De basis hiervoor ligt in het coalitieakkoord dat in jaar 2022 is gesloten. De reserve is bedoeld voor maatregelen om de energielasten van inwoners te verlagen. Daarbij wordt gedacht aan maatregelen die inwoners praktisch helpen bij het verduurzamen van hun (huur)woning: isolatie, warmtepompen, zonnepanelen, enzovoorts.

In de 2e bestuursrapportage 2022 is voorgesteld om een bedrag van € 252.513 te storten in de reserve Duurzaamheid. Dit heeft te maken met ontvangen middelen vanuit het Rijk voor uitvoeringskosten klimaatakkoord voor een bedrag van € 202.513. Daarnaast is er vanuit Medel een bedrag ontvangen van € 50.000 voor een op te richten gebiedsfonds. Deze middelen zijn ook tijdelijk aan de reserve duurzaamheid toegevoegd.

Reserve afschrijving nieuwbouw Pantarijn

In de raadsvergadering van 29 september 2022 is een voorstel gedaan om de Pantarijn Kesteren uit te breiden en een bestemmingsreserve te vormen ter dekking van de afschrijvingslasten van de nieuwbouw/uitbreiding Pantarijn. Vanuit de algemene reserve is er € 3.422.000 onttrokken voor het vormen en voeden van deze reserve. De toekomstige afschrijvingslasten van de nieuwbouw/uitbreiding Pantarijn worden uit deze reserve gedekt.

c. Gerealiseerd resultaat

Het gerealiseerd resultaat bij de jaarrekening 2021 is conform raadsbesluit van 7 juli 2022 bestemd. Voor het gerealiseerd resultaat bij de jaarrekening 2022 ad. 7.704.207 wordt aan u een voorstel gedaan (zie hoofdstuk resultaatbepaling en resultaatbestemming) hoe dit resultaat te bestemmen.

c. Gerealiseerd resultaat

De op 31 december gerealiseerde resultaten zijn als volgt:

	2022	2021
Gerealiseerd resultaat	7.704	6.983

Vreemd vermogen

Voorzieningen

De post voorzieningen wordt onderscheiden in:

	Stand per 31-12-2022	Stand per 31-12-2021
Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen en risico's	340	155
Egalisatievoorzieningen	3.470	3.455
Totaal voorzieningen	<u>3.810</u>	<u>3.610</u>

Hieronder zijn de diverse voorzieningen nader uitgesplitst naar toevoegingen, aanwendungen en vrijval. Hoe deze zijn samengesteld wordt toegelicht.

a. Voorzieningen voor verplichtingen/verliezen en risico's

	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Wethouderspensionen	0	155		155
Verliesgevende BIE Initiatieven	133	52		185
	<u>133</u>	<u>207</u>	<u>0</u>	<u>340</u>

Wethouderspensionen

Ultimo 2022 is er een bedrag ontvangen van ASR ter hoogte van € 154.000. Dit bedrag betreft het kapitaal voor de uitvoering van het ouderdomspension met ingang van 17 april 2022 van een voormalig wethouder. Vanaf jaar 2023 wordt vanuit deze voorziening maandelijks een betaling gedaan.

Verliesvoorziening BIE Initiatieven

Onder de activa zijn vorderingen opgenomen voor exploitatieovereenkomsten. Voor de projecten die worden afgesloten met een verlies is een voorziening gevormd. In tegenstelling tot voorgaande jaren heeft hier een herrubricering plaatsgevonden. Om de juiste standen met elkaar te kunnen vergelijken zijn de cijfers per 31 december 2021 aangepast. In het afgelopen jaar is er een dotatie aan de voorziening geweest van € 52.000.

b. Egalisatievoorzieningen

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de voorzieningen gedurende het jaar 2022:

Naam voorziening	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Vrijval	Saldo 31-12- 2022
Onderhoud wegen en kunstwerken	1.605	1.164	1.194		1.575
Onderhoud gebouwen	620	251	254		617
Riolering	998	-53			945
Begraafplaatsen	156	24			180
Speelruimte beleid	76	92	15		153
Totaal egalisatievoorzieningen	<u>3.455</u>	<u>1.478</u>	<u>1.463</u>	<u>0</u>	<u>3.470</u>

Voorziening onderhoud wegen en kunstwerken

De uitgaven in 2022 bedragen € 1.194.000 en houden vooral verband met de onderhoudswerkzaamheden elementenonderhoud ad. € 441.000, asfaltverhardingen € 751.000 en overige onderhoudskosten € 2.000. Conform begroting is € 1.164.000 aan de voorziening toegevoegd.

Voorziening onderhoud gebouwen

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen volgens het onderhoudsschema dat is opgenomen in het Beheerplan

Duurzaam Meerjarenonderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2022-2025. Dit beheerplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 9 december 2021.

Er heeft een storting conform het beheerplan in de voorziening plaatsgevonden van € 251.000. Het in 2022 uitgevoerde onderhoud betreft vooral onderhoud aan Gemeentehuis € 42.000, De Leede Kesteren € 18.000, De Linie Ochten € 4.000, De Notenbalk Opheusden € 33.000, Gymlokaal Echteld € 16.000 en onderhoud Baarhuisjes € 13.000.

Verder is er onderhoud geweest voor gebouw De Eng Dodewaard € 50.000, De Biezenwei € 22.000, De Snellenburg € 4.000, Het Trefpunt € 7.000 werkplaats Opheusden € 6.000, gymlokaal Kesteren € 20.000, Peuterspeelzaal de Dijkkwetters € 2.000 en Pantarijn Tollenhof € 2.000.

Voor het uitvoeren van NEN 3140 nulmeting zijn uitgaven gedaan voor € 15.000.

Voorziening riolering

Het doel van de voorziening is het opvangen van afwijkingen tussen de baten en lasten van het rioolbeheer volgens het Verbreed Gemeentelijk Riolering Plan (VGRP) 2019-2023. Het exploitatietekort van € 53.000 is aan de voorziening onttrokken.

Voorziening onderhoud begraafplaatsen

Het doel van de voorziening begraafplaatsen is het egaliseren van de kosten met betrekking tot het periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke begraafplaatsen.

Beleidskader is het IBOR-plan met bijbehorende asset Begraafplaatsen conform raadsbesluit 29 september 2022. Overige zaken die geregeld worden rondom begraafplaatsen zijn te lezen in het 'Beleids- en beheerplan begraafplaatsen 2022-2026' en de 'Beheersverordening gemeentelijke begraafplaatsen' met de bijbehorende nadere regels.

Aan de voorziening is in 2022 een bedrag van € 24.000 toegevoegd conform de begroting. Er zijn geen onttrekkingen uit de voorziening geweest in het afgelopen jaar.

Voorziening speelruimten

Het doel van de voorziening is het egaliseren van de kosten voor periodiek groot onderhoud aan de gemeentelijke speelruimten. De gemeente Neder-Betuwe heeft in 2021 de basis voor het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), Kader en Assetsheets vastgesteld. Dit plan geeft integraal invulling aan het beleidskader voor de openbare ruimte. Hiervan maakt speelruimten onderdeel van uit.

De toevoeging aan de voorziening bedraagt in jaar 2022 € 92.000 conform de begroting. De onttrekking aan de voorziening bedraagt € 15.000. Dit betreft o.a. aanpassingen en onderhoud diverse speelterreinen in Dodewaard, Ochten, Kesteren en Opheusden.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd langer dan één jaar

Vaste schulden > 1 jaar

	Saldo	Opnamen	Aflossingen	Saldo
	31-12-2021			31-12-2022
Onderhandse leningen van binnenlandse banken	16.990	6.540	8.490	15.040

Het saldo van de langlopende leningen met een looptijd langer dan 1 jaar bedraagt € 15.040.000. In 2022 heeft er een renteherziening plaatsgevonden op een achttal leningen en hiervoor is één nieuwe lening aangetrokken van € 6.540.000 voor een rentevergoeding van 0,985% per jaar.

In het schuldrestant per 31 december 2022 is voor een totaal bedrag van ca. € 827.000 aflossingen 2023 begrepen, dat als kort vreemd vermogen is aan te merken. In 2022 is € 211.374 aan rentelast over de leningen betaald (in 2021 was dit € 474.007).

Waarborgsommen

Het saldo van ontvangen waarborgsommen bedraagt per 31 december 2022 € 3.100. Per balansdatum 31 december 2021 was dit € 3.600. Het grootste deel hiervan bestaat uit waarborgsommen bij verhuur garages en verzoeken voor planschade.

Flottende passiva

Onder de flottende passiva zijn de netto schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva opgenomen.

De post flottende passiva wordt onderscheiden in:

Onder de flottende passiva zijn de netto-flottende schulden, met een rente typische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva opgenomen.

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Netto-flottende schulden < 1 jr.	6.572	9.034
Overlopende passiva	4.652	5.244

De kortlopende schulden per 31 december 2022, respectievelijk 31 december 2021 bestaan uit:

De kortlopende schulden per 31 december 2022, respectievelijk 31 december 2021 bestaan uit:

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Kasgeldleningen	0	1.500
Crediteuren	3.527	4.015
Crediteuren overheid	348	1.884
Banksaldi	1.950	888
Bijdragen zorg	0	98
Afdracht loonheffing	625	633
Afdracht BTW	122	16

Onder de banksaldi zijn behalve de reguliere BNG bankrekeningen, in de cijfers per 31 december 2021, ook opgenomen de bedragen die verschuldigd zijn aan het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) voor o.a. de duurzaamheidsleningen en leningen in het kader van Toekomst bestendig wonen. In de toelichting op de financiële vaste activa is dit reeds toegelicht.

De afdracht BTW betreft de afdracht BTW over het 4e kwartaal 2022 en de verschuldigde loonheffing betreft de afdracht over de maand december 2022.

Overlopende passiva

Onder de overlopende passiva zijn opgenomen verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume; de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren; en overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen.

Overlopende passiva

	Saldo 31-12-2022	Saldo 31-12-2021
Nog te betalen bedragen aan het Rijk	414	622
Nog te betalen bedragen	2.563	1.699
Vooruit ontvangen middelen van het Rijk	1.485	2.479
Vooruit ontvangen middelen overige overheid	190	444
Totaal	4.652	5.244

Nog te betalen bedragen

De nog te betalen bedragen aan het Rijk betreffen o.a. BBZ (Bijzondere Bijstand Zelfstandigen) € 304.000 en TOZO 110.000.

De nog te betalen bedragen betreft o.a. de over 2022 nog te betalen rente van opgenomen langlopende geldleningen, de zogenaamde transitorische rente ad € 111.000, diverse verplichtingen Jeugd/WMO ad € 184.000 en afrekening gemeente Buren uitvoering DVO € 158.000, terug te betalen SPUK ad. € 93.000, verplichtingen overeenkomsten initiatieven van derden € 215.000.

De doorschuif BTW van Werkzaam Rivierenland regio Rivierenland is eveneens onder de nog te betalen bedragen opgenomen voor een bedrag van € 113.000. Verder nog facturen die betrekking hebben op het afgelopen boekjaar.

Vooruit ontvangen middelen overheden

De in de balans opgenomen van Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Vrijval	Saldo 31-12-2022
RIJK				
Opruiming explosieven	114		85	29
VVE gelden (onderwijsachterstandenbeleid)	638		216	422
Sanering geluid	39		5	34
Koplopertraject onafhankelijke cliëntonderst.	176		62	114
Specifieke uitkering gem hulp gedupeerden toeslagen	1		1	0
TOZO	1.312		1.312	0
SPUK Sportakkoord	65	23	65	23
Nationaal Programma Onderwijs	99	69		168
Subsidie woonwagendplaatsen	35			35
SPUK Preventieakkoord	0	20		20
Tijdelijke Onderwijshuisvesting	0	50		50
CTB-gelden	0	69		69
Energiebesparende maatregelen	0	340		340
Inburgering	0	175		175
Regiodeal	0	6		6
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Betuwelinie (Romeinse Toren)	9		9	0
Impuls Biodiversiteit (Landschapsontwikkeling)	7		7	0
Polestraat	140		140	0
Landschap Schatkist	32	16		48
Verkeer en Vervoer	256	142	256	142
Totaal van de van EU en NL overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen	2.923	910	2.158	1.675

Opruimen Explosieven

In het verleden zijn er middelen ontvangen via het gemeentefonds voor de kosten rond het opsporen van conventionele explosieven uit de Tweede Wereldoorlog.

Deze middelen zijn bedoeld voor onderzoek naar en de ruiming van conventionele explosieven. Als bevoegd gezag in het kader van openbare orde en veiligheid, worden deze derdengelden ingezet waarvoor het is bedoeld.

Op 27 januari 2022 is door de gemeenteraad van Neder-Betuwe het Erfgoedbeleid vastgesteld. Hieruit vloeien nog een aantal werkzaamheden voort waarvoor middelen nodig zijn. In de begroting bij dit Erfgoedbeleid is een gedeelte van het budget derden gelden Explosieven ter dekking ingezet. Het gaat hierom een bedrag van € 85.000.

De resterende middelen zijn bedoeld voor het opstellen van een zogenaamd CE-beleid (Conventionele Explosievenbeleid). Dit zal onder meer gebruikt worden voor het actualiseren van de bodembelastingkaart.

VVE gelden (onderwijsachterstandenbeleid)

Het landelijk beleid en daarmee de specifieke uitkering onderwijsachterstanden kent een periode van vier jaar. De looptijd van het huidige tijdvak van vier kalenderjaren eindigt per 31 december 2022. Niet bestede bedragen mogen jaarlijks ongelimiteerd gereserveerd worden binnen het genoemde tijdvak. De per 31 december 2022 opgebouwde reserve, uit de tijdens de looptijd ontvangen uitkeringen, wordt door het Rijk teruggevorderd met uitzondering van een bedrag ter hoogte van de helft van de uitkering ontvangen in het vierde jaar. Bedoeld bedrag kan binnen de wettelijke doelstellingen worden besteed in het volgende tijdvak van vier kalenderjaren.

Om aan het einde van de beleidsperiode niet onnodig veel middelen terug te hoeven betalen aan het Rijk hebben we in 2022 verschillende activiteiten, waaronder activiteiten uit eerdere jaren, gedekt vanuit het OAB budget. Hierdoor is er een vrijval middelen van € 215.712.

Sanering Geluid

Na de invoering van de Omgevingswet komen veel minder woningen in aanmerking voor geluid reducerende maatregelen dan in 2020 het geval is. Om te zorgen dat de woningen daarvoor straks nog in aanmerking komen, heeft de ODR een geluidsaneringsprogramma ingediend. Deze subsidieaanvraag is toegekend en zal door de ODR worden afgehandeld. Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft hiervoor in 2020 een bedrag als subsidie toegekend van € 38.700. De Omgevingsdienst Rivierenland heeft een factuur ingediend van € 5.141. Hierdoor is er een vrijval van hetzelfde bedrag geboekt binnen de exploitatie.

Koplopertraject onafhankelijke cliëntondersteuning

De gemeente Neder-Betuwe is door het ministerie van VWS aangewezen als koplopergemeente voor de doorontwikkeling van de functie van cliëntondersteuning in het sociaal domein. Dit koplopertraject duurt 2 jaar en is in december 2020 van start gegaan. Er is € 252.000 toegekend en dit bedrag is in 2020 volledig gestort in deze post derden gelden.

De gelden die zijn ontvangen voor dit traject zijn bedoeld voor de volgende activiteiten:

- inzet van een projectleider;
- inzet van communicatiemiddelen en communicatieadvies;
- ontwikkeling van informele cliëntondersteuning;
- ontwikkeling van deskundigheidsbevordering bij de samenwerkende partijen;
- doorontwikkeling van de samenwerking met betrokken partijen.

Het afgelopen jaar zijn er uitgaven gedaan voor dit project voor een bedrag van € 61.793 en dit bedrag is dan ook ten gunste gebracht van de exploitatie 2022.

Gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek

In 2020, 2021 en 2022 is een beschikking ontvangen van het Ministerie van Financiën, waarmee in totaal een voorschot van € 9.548 beschikbaar is gesteld. De regeling voorziet in het verstrekken van een specifieke uitkering aan gemeenten waarmee zij gedupeerden van de toeslagenaffaire

kunnen ondersteunen en helpen. Doelgroep van de ondersteuning zijn alle gedupeerden die een gemeentelijk hulpverleningstraject willen volgen, waarvan de problematiek toegewezen kan worden aan de toeslagenproblematiek. De middelen kunnen tot en met jaar 2025 worden ingezet en de verantwoording vindt plaats middels de SISA-verantwoording die onderdeel is van de jaarstukken. In het afgelopen jaar is er een vrijval verwerkt van € 1.287.

TOZO Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandig Ondernemers

De regeling heeft tot doel zelfstandigen die als gevolg van de coronacrisis in financiële problemen zijn geraakt, tijdelijk te ondersteunen ten einde daarmee de ergste noden van zelfstandigen te ledigen en hen in staat te stellen na de coronacrisis het bedrijf weer voort te zetten.

Gemeenten hebben een voorschot ontvangen op de kosten van het verstrekken van algemene bijstand en bijstand ter voorziening in de behoefte aan bedrijfskapitaal in het kader van de TOZO. Op basis van de gemeentelijke verantwoording via de Sisa wordt de hoogte van de vergoeding vastgesteld ter hoogte van 100% van de gemaakte kosten. Voor de vergoeding van de uitvoeringskosten geldt een vast bedrag per besluit op een aanvraag. De vergoeding wordt verrekend met de aan de gemeente verstrekte voorschotten. In het geval waar (zoals in Neder-Betuwe) de verstrekte voorschotten méér bedragen dan de vastgestelde vergoeding, volgt een terugvordering van het verschil. De omvang van de vergoeding wordt vastgesteld binnen een jaar na ontvangst van de gemeentelijke verantwoordingsinformatie.

Het afgelopen jaar is er een terugvordering van het Rijk geweest over de te hoge bevoorschotting over jaar 2021 van € 1.311.000.

SPUK Sportakkoord

Sinds 2020 heeft een onze gemeente een lokaal sport- en preventieakkoord (het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit!). Om uitvoering te geven aan dit akkoord ontvingen we van 2020 tot en met 2022 een Specifieke uitkering Sportakkoord. Vanwege de gevolgen van de coronamaatregelen op de lokale sport en de gezondheid van inwoners, was er in 2021 extra budget toegekend door het Rijk. Het restant dat hiervan overbleef in 2021, € 65.195 hebben we in 2022 kunnen besteden aan het lokaal sportakkoord en gezonde leefstijlinterventies als specifieke doelen. Daarnaast hebben we ook in 2022 naast de reguliere uitkering ad € 20.000 weer aanvullend budget toegekend gekregen. Dit omdat in het landelijk Coalitieakkoord extra middelen beschikbaar zijn gesteld voor sport- en beweegstimulering. De specifieke uitkering 2022 bedroeg zodoende € 37.717. Hiervan is € 15.028 besteed. De niet besteedde middelen ad. € 22.689 zijn gereserveerd.

Nationaal Programma Onderwijs

De middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs hebben tot doel om onderwijsvertragingen bij leerlingen als gevolg van de coronacrisis terug te dringen. Het gaat dan om zowel cognitieve als sociaal-emotionele, fysieke en executieve vaardigheden. Wij zetten de middelen in voor schoolmaatschappelijk werk, een jeugdconsulent onderwijs, bewegend leren en pilots jeugdhulp in de school. De gemeente ontvangt vanuit het Rijk € 556.695. De bestedingsperiode loopt tot 31 juli 2025. Niet bestede bedragen mogen jaarlijks ongelimiteerd gereserveerd worden binnen het genoemde tijdvak. Budget dat niet wordt uitgegeven binnen de bestedingsperiode, wordt teruggevorderd door het Rijk. Verantwoording vindt plaats middels de SISA-verantwoording die onderdeel is van de jaarstukken.

In 2022 is een bedrag van € 68.852 aan deze derden gelden toegevoegd.

Woonwagendstandplaatsen

In het gemeentelijk woonwagendbeleid is vastgelegd dat de gemeente voornemens is om standplaatsen toe te voegen. De gemeente wil een bestaande woonwagendlocatie aan 't Erf in Dodewaard uitbreiden met vier huurstandplaatsen. Ook is de gemeente van plan om een nieuwe woonwagendlocatie met drie huur- en twee koopstandplaatsen te realiseren waarschijnlijk in het nieuwbouwplan Herenland West in Opheusden. Dit betekent het inrichten van het openbaar terrein en het aanleggen van zeven huurstandplaatsen. Vanuit de Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen

heeft de gemeente in 2021 € 35.000 bijdrage ontvangen voor de realisatie van de huurstandplaatsen. De huurstandplaatsen dienen binnen vijf jaar gerealiseerd te zijn. In 2022 zijn er geen mutaties geweest.

SPUK Preventieakkoord

Sinds 2020 heeft een onze gemeente een lokaal sport- en preventieakkoord (het Lokaal Akkoord Neder-Betuwe Bloeit!). Om uitvoering te geven aan dit akkoord ontvangen we van 2020 tot en met 2023 een Specifieke uitkering Preventieakkoord. Naast de reguliere uitkering ad € 20.000 hebben we in 2022 aanvullend budget ad. € 2.447 toegekend gekregen. Dit omdat in het landelijk Coalitieakkoord extra middelen beschikbaar zijn gesteld voor gezondheid. Van de totale toegekende uitkering 2022 is € 2.300 besteed. De niet besteedde middelen ad. € 20.147 zijn gereserveerd.

Tijdelijke Onderwijshuisvesting

De Regeling specifieke uitkering tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden is gericht op het beschikbaar stellen van tijdelijke onderwijshuisvesting ten behoeve van leerplichtige ontheemde jongeren uit Oekraïne. De hoogte van de specifieke uitkering bedraagt ten hoogste € 90.000 per groep van vijftien leerplichtige ontheemde jongen in een gemeente. Het gaat hierbij alleen om kosten die daadwerkelijk gemaakt zijn of nog gemaakt gaan worden in de periode van 31 maart 2022 tot en met 31 juli 2023. In november 2022 is het aangevraagde uitkering van 100.000 euro toegewezen en deze wordt in twee termijnen uitbetaald. Alle uitgaven zullen gaan plaatsvinden in de eerste helft van 2023. De eerste termijn van € 50.000 is volledig gestort.

CTB-gelden

Van het Ministerie van Justitie en Veiligheid is een uitkering ad. € 94.184 ontvangen voor de naleving controle toegangsbewijzen. De specifieke uitkering heeft tot doel het ondersteunen van de naleving van artikel 6.30 van de Tijdelijke regeling maatregelen covid-19. Dit betekent dat de bijdrage kan worden ingezet voor het ondersteunen van de controle op coronatoegangsbewijzen (CTB) en identiteitsdocumenten en, onder omstandigheden, de toegang te ontzeggen en deze controle te bevorderen, bij of nabij voorzieningen waarvoor het beschikken over een toegangsbewijs krachtens de Wet publieke gezondheid is voorgeschreven.

De niet besteedde middelen ad. € 69.000 zijn gereserveerd voor terugbetaling aan het Ministerie van Justitie en Veiligheid.

Energiebesparende maatregelen

In 2022 heeft het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor het nemen van energiebesparende maatregelen tegen energiearmoede. Hier is een aanpak op ontwikkeld om bij inwoners thuis advies te geven en kleinschalige energiebesparende maatregelen te nemen; het zogeheten FIX-project. De uitvoering ligt in de jaren 2022 en 2023 en de middelen moeten voor 31 december 2023 zijn besteed. Er geldt een terugbetalingsverplichting, vandaar dat de in 2022 ontvangen middelen worden toegevoegd aan derdengelden. Er is ultimo 2022 een bedrag gestort in deze derdengelden van € 339.739.

Inburgering

De gemeente heeft in 2022 via twee beschikkingen van het ministerie van Sociale Zaken middelen ontvangen voor inburgeringsvoorzieningen. In totaal gaat het om een voorschot van € 174.853. Er zijn echter nog geen facturen ingediend voor deze voorzieningen. Op grond van deze regelingen kunnen de middelen nog tot en met 2025 worden ingezet. Voor een deel van de middelen geldt en terugbetalingsverplichting, indien zij niet voor 2026 worden benut. De verantwoording vindt plaats middels de SISA-verantwoording die onderdeel is van de jaarstukken. Het volledige bedrag van € 174.853 is toegevoegd aan de derdengelden.

Regiodeal

Het afgelopen jaar hebben wij gewerkt aan de Regiodeal met als doel klimaatmaatregelen sneller uit te voeren in diverse woonwijken van de gemeente Neder-Betuwe. Door de subsidieverlener is er een voorschot verstrekt voor de te maken kosten. Niet alle werkzaamheden zijn in 2022 uitgevoerd en de resterende werkzaamheden worden in 2023 afgerond, sluitend bij de planning van de werkzaamheden. Een bedrag van € 6.822 wordt meegenomen naar jaar 2023.

Betuwelinie

Van de provincie Utrecht is een bijdrage ontvangen voor het project 'Romeinse wachttorenen' van € 18.000. Deze gelden zijn geoormerkt door de provincie en daarom gereserveerd.

In 2022 is het Erfgoedbeleid door de raad vastgesteld (raadsbesluit 27-01-2022). Voor de financiering van incidentele erfgoedkosten zijn de resterende middelen van de Betuwelinie ingezet.

Impuls Biodiversiteit

Hiervoor zijn in het verleden middelen ontvangen. Deze gelden zijn bestemd voor de uitvoering van het plan Impuls Biodiversiteit, waaronder de aanleg van drie klompenpaden en landschappelijke inrichting plannetjes. Dit project liep door tot in het jaar 2022. Door de coronapandemie zijn niet alle projecten op tijd gerealiseerd. De provincie Gelderland heeft uitstel verleend tot juli 2023. In het afgelopen jaren is er € 7.000 ten laste van de exploitatie gebracht i.v.m. uitgevoerde werkzaamheden voor dit project.

Polsestraat

In 2019 is er een voorschotbedrag ontvangen van € 140.000 van de Provincie Gelderland voor de aanpak van de overweg aan de Polsestraat te Opheusden. De aanpak van de overweg heeft vertraging opgelopen wegens het instellen van een beroep bij de rechtbank.

De rechtbank in januari 2022 het beroep ongegrond verklaard en hierdoor zijn de werkzaamheden in 2022 gerealiseerd. De ontvangen bijdrage van de provincie Gelderland is dan ook volledig ingezet ter dekking van de uitgaven voor de aanpak van de spoorweg.

Landschap Schatkist

In 2020 is er van de Provincie Gelderland € 16.125 ontvangen voor het versterken van het vrijwilligersnetwerk in het landschap, ontwikkeling van een dijkpad (Klompenpad XL) dat de diverse klompenpaden in onze gemeente aan elkaar koppelt, het opwaarderen van circa 22 wielen/kolken en het realiseren van een fietsroute langs de wielen/kolken. Dit project loopt door tot in het jaar 2024. We ontvangen gedurende de looptijd van het project jaarlijks € 16.125 aan subsidie. De ontvangst over 2022 is toegevoegd aan deze post van derdengelden.

Subsidie Verkeer en vervoer

In jaar 2021 is er een bedrag van € 256.000 gestort voor subsidie die is ontvangen van Provincie Gelderland voor de overstappunten c.q. stationspleinen Kesteren en Opheusden. In het afgelopen jaar zijn er voor het Stationsgebied investeringen gedaan en het bedrag dat in 2021 is gestort is verantwoord bij de betreffende investering in jaar 2022.

Ultimo 2022 is er een bedrag ontvangen van € 141.826 van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze ontvangst kan ingezet worden tot en met 31 december 2027 voor stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen. Aangezien hiervoor in jaar 2022 nog geen uitgaven zijn geweest is het bedrag volledig gestort.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Borgstellingen en garantstellingen

Aan de passiefzijde van de balans is buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. Deze bedragen voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kunnen als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

<i>bedragen x € 1.000</i>	(restant) lening	Rente percentage in %	31-12-2022	31-12-2021
Stichting Thius	12.201	2-4	9.212	9.570
Bouw woningen C.V. Casterhoven	22.000		0	10.000
Woonzorg Nederland	251.319	0,5-5	1.775	1.770
Aanschaf veerpont	695	variabel	85	96
Stichting Habion	44.770	1,8-5	259	91
Medel	2.500	2,75	1.250	1.250
Uitvoeringsorganisatie Breedband	7.140	0-0,835	7.140	7.140
Subtotaal			19.721	29.917
Hypotheken particulieren	842	div	32	62
Totaal			19.753	29.979

In 2022 is de gemeente niet aangesproken en hebben geen betalingen plaatsgevonden wegens de verleende borg- en garantstellingen.

In 2021 is er een nieuwe achtervang overeenkomst getekend met het WSW. Alle gemeenten waar een corporatie bezit heeft, staan in de achtervang voor geborgde leningen en niet langer één gemeente. De leningen van een corporatie zijn bedoeld voor financiering van activiteiten in het gehele werkgebied van een corporatie. De nieuwe achtervang overeenkomst heeft tot gevolg dat er een andere verdeling van de achtervang positie ontstaat voor nieuwe leningen. Voor oude leningen geldt dat de borging van die leningen blijft bestaan op basis van de oude overeenkomst. De overeenkomst is ingegaan op 1 augustus 2021.

BNG Bank

Er is een rekening-courant krediet bij de Bank Nederlandse Gemeenten van € 2.250.000.

CAK

Met betrekking tot de abonnementstarieven die het CAK int en aan de gemeenten afdraagt, geldt op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV het volgende. Een aanvrager van een voorziening, zoals hulp in de huishouding, ondersteuning of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd (abonnementstarief). Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (zbo) dat door de wetgever is belast met de oplegging en incasso van het abonnementstarief. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen of het door de gemeente vastgestelde vaste bedrag van het abonnementstarief door het CAK geïnd dient te worden, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is en derhalve niet valt onder de reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant van de gemeente.

APPA PLAN

De gemeente Neder-Betuwe heeft voor toekomstige pensioenen van politieke ambtsdragers het APPA plan bij A.S.R. ondergebracht voor wat betreft de opbouw van het kapitaal. De uitvoering van de APPA-regeling is met ingang van 1 januari 2022 ondergebracht bij APG. Op basis van de waarde van het APPA kapitaal op 31 december 2022 € 3.590.000 ten opzichte van het benodigde voorziening voor toekomstige pensioenen van politieke ambtsdragers op 31 december 2022 (€ 2.829.00) is er een overschot ontstaan van afgerond € 761.000.

Het is niet mogelijk om een deel van het opgebouwde kapitaal bij A.S.R. uit te laten keren aan de gemeente Neder-Betuwe. Het is uitsluitend mogelijk om het volledige kapitaal uit te laten keren of het kapitaal van pensioenen waarvan de ingangsdatum is bereikt.

Enmalige teruggave precariogelden Gemeente Neder-Betuwe

In de raadsvergadering van 15 december 2022 is door de raad de Verordening eenmalige teruggave precariogelden Gemeente Neder Betuwe 2023 vastgesteld. Deze verordening houdt onder andere in dat aan ieder huishouden dat op 1 december 2022 zijn woonadres heeft in de gemeente Neder-Betuwe ambtshalve een eenmalige teruggave van de precariogelden van € 200,00 wordt verstrekt. De uitbetaling en verwerking van deze toekenningen vindt plaats in 2023 en het de vermoedelijke uitgaven van € 2.000.000 worden uit de reserve precariobelasting gedekt.

Langlopende financiële verplichtingen

De gemeente is voor toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijken- de verplichtingen. Onderstaand volgt een opsomming van de belangrijkste verplichtingen.

Langlopende financiële verplichtingen

ICT Contracten		
<u>Contractpartij</u>	<u>Omschrijving</u>	<u>Contract-waarde</u>
PinkRocade Local Government	Hosting services	560.000
Reguliere contracten		
<u>Contractpartij</u>	<u>Omschrijving</u>	
Astrium accountants	Accountants-diensten	195.000
Centric	overeenkomst SAAS- applicatie	974.368
Decos	waarderingsapplicatie wet WOZ	65.000
Gemeente Buren	DVO Participatiewet	636.000
Gemeente Buren	Bewerkersovereenkomst	72.000
Greenchoice	Levering elektra en gas	afhankelijk verbruik
Liander	Aansluiting en transport elektriciteit grootverbruikers	afhankelijk verbruik
Maas International	Lease-verplichtingen koffieautomaten	72.000
PostNL Marketing & Sales B.V.	Contract Post.nl inzake postbezorging en breng- en haalservice	afhankelijk verbruik
Regio Rivierenland	leerlingenver-voer	afhankelijk van het aantal kinderen dat vervoerd wordt
Vattenfall Sales Nederland	Levering elektra	afhankelijk verbruik
4value BV	dienstverlening WOZ	55.000

BIJLAGEN

Single Information Single Audit (SISA)

SISA bijlage 2 - verantwoording informatie 2022 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sita - d.d. 14-2-2023								
Vereniging	Bijlagecode	Specifieke uitvoering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
JeNv	A13	Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen Gemeenten	Besteding in (jaar T) (zelfstandige uitvoering inclusief uitvoering door andere partijen, niet zijnde medeoverheden) Aard controle R Indicator: A13/01 € 24.916,00	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/02	Correctie besteding (jaar T-1) Vanaf SISA 2023 van toepassing i.v.m. SISA tussen medeoverheden Aard controle R Indicator: A13/03 € 0	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) in inclusief uitvoering door andere medeoverheden vanaf SISA 2023 Aard controle R Indicator: A13/04 € 24.916,00	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A13/05	
JeNv	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) 1 maart tot en met 14 oktober 2022 Aard controle R Indicator: A16/01 € 2.548.100	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde plek per dag (GOO) met ingang van 15 oktober 2022 (jaar T) Aard controle R Indicator: A16/02 € 954.262	Vul in verschil werkelijke bestedingen ten opzichte van de gecombineerde uitkomst van A16/01 en A16/02 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO) Aard controle R Indicator: A16/03 € 0	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringkosten Aard controle R Indicator: A16/04 € 113.675	Besteding (jaar T) uitvoeringskosten tbv de transitie Aard controle R Indicator: A16/05 € 28.289	
			Totaal bedrag vorderingen uitgekeerde verstrekkingen (jaar T) POO Aard controle R Indicator: A16/07 € 32.159	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) in (jaar T) Aard controle R Indicator: A16/08 € 149.100	Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01 t/m 08 Aard controle n.v.t. Indicator: A16/09 € 4.225.984	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: A16/10 € 4.225.984	Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: A16/11 Nee	
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T) Aard controle R Indicator: B2/01 0	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02 16	Aantal uitgevoerde plannen van aanpak in (jaar T) Aard controle D2 Indicator: B2/03 0	Cumulatief aantal uitgevoerde plannen van aanpak (t/m jaar T) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04 1	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05 Ja	Normbedragen voor e (ja/nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 Aard controle n.v.t. Indicator: B2/06 Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07 Nee	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/08 € 0	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle n.v.t. Indicator: B2/09 € 0	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/12 € 0	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/13 € 0	Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten Aard controle R Indicator: B2/14 € 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/16 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/17 € 6.080	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/18 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/19 € 3.468	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/20 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/21 € 0
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden, indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/22 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden, indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/23 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal diegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/24 € 0	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal diegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen Aard controle R Indicator: B2/25 € 0	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling Aard controle n.v.t. Indicator: B2/26 € 0	

€ 0		€ 0		€ 0		€ 0		€ 0	
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Beschikkingnummer /naam	Besteding (jaar T)	Cumulative besteding (t/m jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Eindverantwoording (Ja/Nee)	
		Gemeenten	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/01	Aard controle R Indicator: C32/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/03	Aard controle D2 Indicator: C32/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/06	
			1 SUVIS21-00745486	€ 0	€ 150.000	Ja		Ja	
			2 SUVIS21-00744518	€ 0	€ 800.000	Ja		Nee	
			3 SUVIS21-2-03063504	€ 190.920	€ 190.920	Nee	Uitstel tot 31-10-2022	Nee	
			4 SUVIS21-2-02699202	€ 34.923	€ 38.113	Ja		Ja	
		Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begrotingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/07	Aard controle D2 Indicator: C32/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32/09	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)		
			1 SUVIS21-00745486	Ja					
			2 SUVIS21-00744518	N.v.t.	De afhandeling loopt, nog geen volledig inzicht				
			3 SUVIS21-2-03063504	N.v.t.	De afhandeling loopt, nog geen volledig inzicht				
			4 SUVIS21-2-02699202	Ja					
BZK	C55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/01	Aard controle R Indicator: C55/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/04	Aard controle R Indicator: C55/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/06	
			502	€ 142.455	€ 142.455	65	€ 17.606	€ 17.606	
			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energiegebruik mee heeft kunnen verminderen	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten	Cumulative besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeoede kosten				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09				
			0	€ 0	€ 0				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlagings energierekening tot gevolg.	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15	
			1.892	470	0	0	567	0	
BZK	C56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/02	Aard controle R Indicator: C56/03	Aard controle R Indicator: C56/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/05	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/06	
			1 RHA2021-02375953	Beschikking regeling aandachtsgroepen	€ 0	€ 0	0	0	
			Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulative opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/07	Aard controle R Indicator: C56/08	Aard controle R Indicator: C56/09	Aard controle R Indicator: C56/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/12	
			1 Beschikking regeling aandachtsgroepen	€ 0	€ 0	Ja	Ja	Ja	
			Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?					
			Aard controle n.v.t. Indicator: C56/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C56/14					
			Nee	Nee					
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Oederlike opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: C62/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/04					
			€ 943	Nee					
BZK	C75B	Regiodeals 3 ^e tranche	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen emaaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Kenmerk/ beschikkingnummer	Betreeft pijler	Besteding per pijler (jaar T)	Cofinanciering per pijler (jaar T)		
		SiSa tussen medeoverheden	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/03	Aard controle R Indicator: C75B/04	Aard controle R Indicator: C75B/05		
			1 050026 Regio Rivierland	20 0001734	Delta	€ 93.178	€ 381.877		
			Hieronder verschijnt de code conform de keuzes gemaakt bij indicator C75B/01	Totale cumulatieve besteding per pijler (t/m jaar T)	Totale cumulatieve cofinanciering per pijler (t/m jaar T)	Toelichting			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/09			
			1 050026 Regio Rivierland	€ 93.178	€ 381.877	Fysiek: woonbuurt/oranjabuurt/bomenbuurt			
			Totale cumulatieve uitvoeringskosten (t/m jaar T)	Totale compensabele BTW (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/10	Aard controle R Indicator: C75B/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C75B/12				
			€ 0	€ 19.567	Nee				

OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bewegende gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
			Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05
			€ 599.320	€ 152.174	€ 123.819	€ 103.292	€ 639.225	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	In 2022 opgebouwde reserve om mee te nemen naar volgende vierjarige periode	
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09	Aard controle R Indicator: D8/10	
			1					
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering Inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra uur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correctie besteding (jaar T-1)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
				Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05
			€ 167.191	€ 0	€ 42.680	€ 0	€ 99.428	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen emasa de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09		
			1					
OCW	D19	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen(t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			Aard controle R Indicator: D19/01	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/02	Aard controle n.v.t. Indicator: D19/03			
			€ 0	€ 0	Nee			
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: E84/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02	Aard controle R Indicator: E84/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stukks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08		
			1 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/haantal in Sluiks	Nee	0	Werkzaamheden worden na 2022 uitgevoerd		
			2 331 Drempellaantal in Sluiks	Nee	0	Werkzaamheden worden na 2022 uitgevoerd		
			3 360 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 60 km/haantal in Sluiks	Nee	0	Werkzaamheden worden na 2022 uitgevoerd		
EZK	F1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding	Projectnaam/UWHS-nummer	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee)	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: F1/01	Aard controle R Indicator: F1/02	Aard controle D1 Indicator: F1/03	Aard controle D1 Indicator: F1/04	Aard controle R Indicator: F1/05	
			1 UWHS210CKM8U	€ 0	Nee	Nee	€ 475.748	
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
			Aard controle R Indicator: G2/01	Aard controle R Indicator: G2/02	Aard controle R Indicator: G2/03	Aard controle R Indicator: G2/04	Aard controle R Indicator: G2/05	Aard controle R Indicator: G2/06
			1.1 Participatiewet (PW)	1.1 Participatiewet (PW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv					
			€ 3.029.677	€ 75.943	€ 207.724	€ 412	€ 0	€ 0
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering) gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslaaffaire Gemeente Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicator: G2/07	Aard controle R Indicator: G2/08	Aard controle R Indicator: G2/09	Aard controle R Indicator: G2/10	Aard controle R Indicator: G2/11	Aard controle R Indicator: G2/12
			1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	1.7 Participatiewet (PW)		
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslaaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)				
			€ 115.723	€ 36.384	€ 0	€ 313.992	€ 2.049	€ 3.429
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering) gemeentedeel 2022	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)
			Aard controle R Indicator: G3/01	Aard controle R Indicator: G3/02	Aard controle R Indicator: G3/03	Aard controle R Indicator: G3/04	Aard controle R Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			€ 0	€ 0	€ 27.442	€ 0	€ 0	€ 0

			BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/07 € 18.456	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/08 € 435	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BOB in (jaar T) i.v.m. kinderoovantoeslaaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/09 € 0	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstreking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekingen BBZ in (jaar T) i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G3/10 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11 Ja		
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Welke regeling betreft het? Besteding (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) € 0 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) € 0 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) € 405 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) € 0 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) € 0 6 Totaal € 405 Kopie regeling Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) 0 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) 0 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) 0 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) 0 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) 0 6 Totaal 0	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/02 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 405 Aantal besluiten kapitaalverstreking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08 0 0 0 0 0 0	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Gemeente Aard controle R Indicator: G4/03 € 0 € 0 € 1.059 € 0 € 3.236 € 4.295 Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/09 Ja Ja Ja Ja Ja Ja	Baten (jaar T) levensonderhoud Gemeente Aard controle R Indicator: G4/04 € 11.872 € 1.788 € 3.084 € 0 € 0 € 16.744	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (aflossing) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/05 € 1.488 € 335 € 130 € 0 € 0 € 1.953	Baten (jaar T) kapitaalverstreking (overig) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/06 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	
			Totaal Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) 6 Totaal	Besteding (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/12 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Gemeente Aard controle R Indicator: G4/13 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Baten (jaar T) kapitaalverstreking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Gemeente Aard controle R Indicator: G4/14 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/15 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0		
			Totaal Kopie regeling Aard controle n.v.t. Indicator: G4/16 1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020) 2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020) 3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021) 4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021) 5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021) 6 Totaal	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/17 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwij te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Aard controle D2 Indicator: G4/18 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0	Kapitaalverstrekingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekingen Tozo in jaar T i.v.m. kinderoovantoeslaaffaire Gemeente Aard controle R Indicator: G4/19 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0 € 0			
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2022 Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Besteding (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/01 € 0	Baten (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G10/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03 Ja				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/01 € 0	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G12/02 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G12/04 Ja				
SZW	G13	Onderwijsroute 2022_deel gemeente Alle gemeenten verantwoord voor hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wv	Bestedingen onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/01 € 0	Baten onderwijsroute (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/02 € 0	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/03 € 0	Baten overige voorzieningen (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G13/04 € 0	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05 Ja		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) Gemeenten Aard controle R Indicator: H4/01 € 222.927	Totale werkelijke berekende subsidie Gemeenten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02 € 176.911	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) Gemeenten Aard controle R Indicator: H4/04 € 176.911	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Onroerende zaken Gemeenten Aard controle R Indicator: H4/05 € 176.911	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken Gemeenten Aard controle R Indicator: H4/06 € 0	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten Gemeenten Aard controle R Indicator: H4/07 € 0	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is Gemeenten Aard controle n.v.t. Indicator: H4/08 € 0

			1 1.2 Renovatie	€ 92.311	€ 92.311	€ 0	€ 0			
			2 1.3 Onderhoud	€ 13.776	€ 13.776	€ 0	€ 0			
			3 2.2 Dienstverlening	€ 22.833	€ 0	€ 22.833	€ 0			
			4 2.3 Exploitatie	€ 47.990	€ 0	€ 47.990	€ 0			
			5 Overige kosten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0			
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T)	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)		
					Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd		
				Aard controle n.v.t. Indicator: HB/01	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/02	Aard controle R Indicator: HB/03	Aard controle R Indicator: HB/04	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/05	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/06	
			1 1035847	€ 85.142	€ 0	€ 65.196	€ 0	€ 85.142		
			2 1042399	€ 37.717	€ 0	€ 15.028	€ 0	€ 15.028		
			Kopie beschikkingnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)						
				Aard controle n.v.t. Indicator: HB/07	Aard controle n.v.t. Indicator: HB/08					
			1 1035847	Ja						
			2 1042399	Nee						
			VWS	H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Besteding (jaar T)	Is voldaan aan de uitvoering van het lokale preventieakkoord of aanpak? (Ja/Nee)	Eindverantwoording? (Ja/Nee)		
			Aard controle R Indicator: H12/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/02	Aard controle n.v.t. Indicator: H12/03					
			€ 2.300	Ja	Nee					

Lasten en baten per taakveld

Lasten per programma/taakveld		2022	2022 P+W	2022 Werkelijk	Verschil
*	0-1 Bestuur	1.992	2.113	2.062	-51
*	0-2 Burgerzaken	925	971	1.011	40
***	P1 Bestuur en Dienstverlening	2.917	3.084	3.073	-12
*	1-1 Crisisbeheersing en brandweer	2.091	1.769	1.758	-11
*	1-2 Openbare orde en veiligheid	505	878	686	-191
***	P2 Openbare Orde en Veiligheid	2.597	2.646	2.444	-202
*	0-3 Beheer overige gebouwen en gronden	344	432	394	-37
*	2-1 Verkeer en vervoer	3.039	3.374	3.338	-36
*	2-2 Parkeren	34	34	34	0
*	2-4 Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
*	2-5 Openbaar vervoer	117	119	112	-6
*	5-5 Cultureel erfgoed	87	178	109	-69
*	5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.101	2.306	1.963	-343
*	7-2 Riolering	1.890	1.890	1.851	-39
*	7-3 Afval	2.606	2.698	2.464	-234
*	7-4 Milieubeheer	2.260	2.923	2.608	-315
*	7-5 Begraafplaatsen en crematoria	279	291	309	18
*	8-1 Ruimtelijke ordening	1.918	2.830	2.573	-256
*	8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	1.355	1.541	1.781	240
*	8-3 Wonen en bouwen	572	551	609	59
***	P3 Fysieke Leefomgeving	16.601	19.165	18.145	-1.020
*	3-1 Economische ontwikkeling	153	171	169	-2
*	3-2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.821	3.873	2.612	-1.261
*	3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	44	44	41	-3
*	3-4 Economische promotie	224	199	201	2
***	P4 Economie	2.242	4.287	3.023	-1.264
*	6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.051	5.763	2.874	-2.890
*	6-2 Wijkteams	691	896	773	-123
*	6-3 Inkomensregelingen	5.462	6.382	6.632	251
*	6-4 Begeleide participatie	4.164	4.764	4.658	-105
*	6-5 Arbeidsparticipatie	508	825	549	-276
*	6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)	767	937	989	52
*	6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	508	483	403	-81
*	6-72 Maatwerkdienstverlening 18-	7.213	6.955	6.736	-219
*	8-81 Geëscaleerde zorg 18+	274	273	271	-2
*	8-82 Geëscaleerde zorg 18-	1.023	1.546	1.468	-78
*	7-1 Volksgezondheid	1.105	1.240	1.199	-41
***	P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet	22.765	30.065	26.553	-3.511
*	4-1 Openbaar basisonderwijs	263	299	290	-9
*	4-2 Onderwijshuisvesting	1.529	1.636	1.681	45
*	4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.913	2.423	2.305	-118
*	5-1 Sportbeleid en activering	275	551	350	-201
*	5-2 Sportaccommodaties	1.061	1.384	1.206	-178
*	5-3 Cult.presentatie, -productie en -partic.	284	537	516	-22
*	5-4 Musea	0	0	0	0
*	5-6 Media	449	463	460	-2
***	P6 Onderwijs, Sport en Welzijn	5.773	7.293	6.808	-486
*	0-4 Overhead	7.392	8.849	8.532	-317
*	0-5 Treasury	-84	539	606	68
*	0-61 OZB woningen	295	295	283	-12
*	0-62 OZB niet-woningen	61	61	61	0
*	0-64 Belastingen overig	77	77	256	179
*	0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	0	0	0	0
*	0-8 Overige baten en lasten	128	50	0	-50
*	0-9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
***	P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.	7.869	9.870	9.738	-132
*	PG Saldo van baten en lasten	46	1.836	0	-1.836
***	Resultaat van baten (+) en lasten (-)	46	1.836	-1.836	-1.836
***	Totaal programma's	60.811	78.246	69.784	-8.462
**	RS Reserves	1.420	11.992	11.992	0
*****	Totaal lasten	62.230	90.238	81.776	-8.462

Baten per programma/taakveld			Begroot 2022	P+W 2022	2022 Werkelijk	Vershil
*	0-1	Bestuur	0	0	-154	-154
*	0-2	Burgerzaken	-336	-336	-488	-152
***	P1 Bestuur en Dienstverlening		-336	-336	-642	-306
*	1-1	Crisisbeheersing en brandweer	-300	0	0	0
*	1-2	Openbare orde en veiligheid	-16	-207	-96	111
***	P2 Openbare Orde en Veiligheid		-316	-207	-96	111
*	0-3	Beheer overige gebouwen en gronden	-55	-321	-56	265
*	2-1	Verkeer en vervoer	-84	-224	-316	-92
*	2-2	Parkeren	0	0	0	0
*	2-4	Economische havens en waterwegen	0	0	0	0
*	2-5	Openbaar vervoer	-68	-68	-64	4
*	5-5	Cultureel erfgoed	0	-175	-152	24
*	5-7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-211	-211	-269	-58
*	7-2	Riolering	-2.299	-2.299	-2.349	-50
*	7-3	Afval	-2.902	-2.926	-2.764	162
*	7-4	Milieubeheer	0	-550	-280	271
*	7-5	Begraafplaatsen en crematoria	-278	-278	-295	-18
*	8-1	Ruimtelijke ordening	-1.275	-1.625	-1.212	413
*	8-2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreine	-1.312	-1.405	-1.727	-321
*	8-3	Wonen en bouwen	-849	-849	-1.057	-208
***	P3 Fysieke Leefomgeving		-9.333	-10.932	-10.540	392
*	3-1	Economische ontwikkeling	0	0	0	0
*	3-2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1.685	-9.564	-8.650	913
*	3-3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-9	-9	-12	-3
*	3-4	Economische promotie	0	0	0	0
***	P4 Economie		-1.694	-9.573	-8.663	910
*	6-1	Samenkracht en burgerparticipatie	0	-4.683	-4.346	337
*	6-2	Wijkteams	0	-120	-68	52
*	6-3	Inkomensregelingen	-4.474	-4.251	-4.254	-3
*	6-4	Begeleide participatie	0	-24	-34	-10
*	6-5	Arbeidsparticipatie	0	-150	0	150
*	6-6	Maatwerkvoorziening (WMO)	0	0	0	0
*	6-71	Maatwerkdienstverlening 18+	-150	-65	-52	13
*	6-72	Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	-5	-5
*	8-81	Geëscaleerde zorg 18+	0	0	-17	-17
*	8-82	Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0
*	7-1	Volksgesondheid	0	-20	-9	11
***	P5 WMO, Jeugdzorg en Participatiewet		-4.624	-9.312	-8.784	529
*	4-1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0
*	4-2	Onderwijshuisvesting	-38	-328	-348	-20
*	4-3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-775	-1.095	-1.290	-195
*	5-1	Sportbeleid en activering	0	-138	-97	41
*	5-2	Sportaccommodaties	-592	-700	-671	29
*	5-3	Cult.presentatie, -productie en -partic.	-55	-69	-57	12
*	5-4	Musea	0	0	0	0
*	5-6	Media	-9	-9	0	9
***	P6 Onderwijs, Sport en Welzijn		-1.470	-2.339	-2.463	-124
*	0-4	Overhead	-237	-398	-459	-61
*	0-5	Treasury	-51	-36	-58	-21
*	0-61	OZB woningen	-3.556	-3.770	-3.769	1
*	0-62	OZB niet-woningen	-1.595	-1.719	-1.710	9
*	0-64	Belastingen overig	-222	-222	-364	-142
*	0-7	Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF	-36.002	-41.298	-42.047	-749
*	0-8	Overige baten en lasten	0	0	0	0
*	0-9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
***	P7 Alg.Dekk.Midd, Overhead, VPB, ONV.		-41.663	-47.444	-48.407	-963
***	Totaal programma's		-59.437	-80.144	-79.595	549
**	RS Reserves		-2.793	-10.094	-9.885	209
**	Totaal baten		-62.230	-90.238	-89.480	758

COVID-19

Covid-19 heeft ook in 2022 nog invloed gehad op Neder-Betuwe, maar anders dan de twee 'crisisjaren' daarvoor. Het jaar is begonnen met een harde lockdown. Maar in de loop van het jaar vervielen steeds meer coronamaatregelen. Daardoor heeft de gemeente in 2022 weer activiteiten kunnen opstarten die eerder door corona stil lagen. Bovendien waren ook extra activiteiten nodig om de gevolgen van de pandemie voor de samenleving op te vangen.

U vindt de effecten van de coronapandemie op diverse plaatsen in deze jaarstukken. Voor de overzichtelijkheid – en omdat de Commissie BBV1 dat voor de jaarstukken 2022 voorschrijft – vatten we die effecten in deze bijlage voor u samen.

De pandemie heeft minder vertraging van werkzaamheden tot gevolg gehad dan in 2020 en 2021.

Slechts op twee plekken in deze jaarstukken komt u vertragingen tegen. Deze zijn in 2022 veroorzaakt door landelijke maatregelen om de verspreiding van corona tegen te gaan.

- De ontwikkeling van de Gebiedsagenda in Regio Rivierenland heeft, mede vanwege de coronapandemie, enige vertraging opgelopen. Het besluit in het Algemeen Bestuur en Gedeputeerde Staten vond pas in 2023 plaats.
- In 2022 heeft de GGD nog veel werk verzet voor coronabestrijding: testen, bron- en contactonderzoek en (booster)vaccinaties. In 2022 is er minder maatwerk afgenomen bij de GGD. Daardoor is een aantal (maatwerk)activiteiten in 2022 uitgesteld naar 2023.

In 2022 hebben we verschillende activiteiten (weer) kunnen opstarten

In 2020 en 2021 hebben verschillende activiteiten op een laag pitje gestaan, omdat ze door de coronamaatregelen niet goed konden worden uitgevoerd. Gelukkig werd in 2022 weer een hoop opgestart. Zo konden weer bijeenkomsten worden opgestart om mantelzorgers te bereiken. Ook is de eerder uitgestelde informatieavond rond pleegzorg en vrijwillige gezinsondersteuning georganiseerd. Daarbij konden we een enquête onder ondernemers uitzetten om de behoefte aan ondersteuning in de herstelperiode na de crisis te achterhalen.

Daarnaast zijn er in 2022 nog extra werkzaamheden voortgekomen uit de coronapandemie.

- De gemeenteraadsverkiezingen zijn op 16 maart 2022 'coronaproof' georganiseerd. Zo konden inwoners verspreid over drie dagen hun stem uitbrengen en waren de stembureaus extra ruim opgezet.
- Vanuit de lokale coalitie tegen eenzaamheid 'Samen is leuker' is met coronamiddelen extra aandacht en inzet geweest voor het voorkomen en verminderen van eenzaamheid.
- De pandemie zorgde ook in 2022 voor extra regelgeving die uitgevoerd en gehandhaafd moest worden. Zo voerde de gemeente de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (TOZO) uit. We hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een regeling te treffen om organisaties tegemoet te komen in de kosten van de handhaving van het coronatoegangsbewijs.
- We hebben in 2022 nog meer kunnen inzetten op de lokale samenwerking met het onderwijs en op het bieden van ondersteuning aan jeugdigen op school. Dit kon mede dankzij middelen uit het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Dit is bedoeld om onderwijsvertragingen bij leerlingen als gevolg van de coronacrisis terug te dringen.
- Dankzij een eenmalige regeling hebben wij de dorpshuizen, muziekverenigingen en een toneelvereniging compensatie verstrekt voor hun inkomstenderving tijdens de coronamaatregelen in 2021. De regeling is gefinancierd vanuit extra rijksmiddelen.

1 De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) zorgt voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV door gemeenten, provincies en waterschappen.

De coronapandemie had nog wel financiële effecten op de gemeente

In 2022 hebben we van het Rijk twee compensaties ontvangen voor (eerdere) extra kosten vanwege corona.

Compensatie	Bedrag
Compensatie meerkosten continuïteit van zorg (in Decemercirculaire 2022)	€ 26.496
Compensatie inkomstenderving 2021 (in Decemercirculaire 2022)	€ 9.000

In deze jaarstukken treft u verder op verschillende plekken financiële effecten (naar aanleiding) van de coronapandemie aan.

- Verkiezingen: door corona en de daaruit voortvloeiende regels en verplichtingen is er € 26.000 meer uitgegeven ten behoeve van de organisatie van de verkiezingen dan begroot. Dit betreft onder andere de externe inhuur van security, externe inhuur van medewerkers ter ondersteuning en het inzetten van meer stembureauleden.
- Als gemeente zijn we intermediair voor een rijksregeling voor tegemoetkomingen in de kosten van coronatoegangsbewijzen. Hiervoor hebben wij van het Rijk € 94.000 ontvangen. Daarvan is € 25.000 uitgegeven aan tegemoetkomingen voor bedrijven en instellingen. Het restant van € 69.000 moet worden terugbetaald aan het Rijk.
- In 2022 werd rekening gehouden met een toename van uitgaven voor zowel formele als informele schuldhulpverlening. Dit omdat ondersteunende maatregelen in het kader van de coronacrisis zijn beëindigd en de energiecrisis begon. Er deed zich echter geen toename in schuldhulp trajecten voor.
- Er is in 2021 extra budget toegekend door het Rijk, vanwege de gevolgen van de coronamaatregelen op de lokale sport en de gezondheid van inwoners. Het restant dat hiervan overbleef in 2021 (€ 65.195) hebben we in 2022 kunnen besteden aan het lokaal sportakkoord en gezonde leefstijlinterventies als specifieke doelen.
- Zoals vermeld in de bestuursrapportage najaar 2021, hebben wij in de meicirculaire 2021 middelen ontvangen als coronacompensatie voor kwetsbare groepen. Denk hierbij aan ondersteuning voor de jeugd en het voorkomen van eenzaamheid onder met name ouderen (totaal € 140.725). Dit steunpakket was bedoeld om de negatieve sociale gevolgen van de crisis zoveel mogelijk te dempen en structurele schade zoveel mogelijk te voorkomen. Omdat de activiteiten doorliepen in 2022 is destijds € 123.000 hiervan bestemd voor 2022. In 2022 zijn deze middelen besteed aan activiteiten ter vermindering/voorkoming van eenzaamheid, het voorkomen van jeugdoverlast, ontmoeting en ondersteuning van ouderen en ouders en de samenwerking met het onderwijs.
- In 2022 zijn niet alle re-integratiemiddelen benut die ter beschikking waren gesteld. Daarbij speelt mee dat er extra middelen ter beschikking waren gesteld in verband met de coronacrisis. Deze crisis heeft in onze gemeente echter niet heeft geleid tot een stijging in het aantal bijstandsuitkeringen.
- Er is een voordeel ontstaan op de toeristenbelasting van € 28.000. Het vermoeden bestaat dat dit voordeel is ontstaan door de grote toename van vakanties in eigen land in 2021 onder invloed van de Covid-19-beperkingen voor met name buitenlandse reizen.
- In 2022 zijn veel meer rijbewijzen en reisdocumenten afgegeven dan was begroot. Hierdoor is voor € 50.000 meer aan leges binnen gekomen. We gaan ervan uit dat dit te maken heeft met het gegeven dat veel inwoners na corona weer meer zijn gaan reizen.

Bezuinigingen

omschrijving	2022	2023	2024	2025	stand van zaken
Sport(accommodaties)					
bijstelling aan voorziening De Eng	0	5.000	5.000	5.000	2018-2022 zijn ingetrokken / vanaf 2023 nog niet gerealiseerd
herbestemmen/Verkleinen De Eng	0	53.500	53.500	53.500	2018-2022 zijn ingetrokken / vanaf 2023 nog niet gerealiseerd
(nog) niet gerealiseerd SP	0	58.500	58.500	58.500	

Heroverwegingen

Heroverwegingen	Pr.	2022	2023	2024	2025	Verantwoording realisatie bezuïning
Overdragen stedenband aan samenleving	P1	0	-4.000	-4.000	-4.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd. In september 2022 heeft de raad besloten de stedenband per 1 januari 2023 op te zeggen.
Budgetneutraal opstellen Neder-Betuwe magazine	P1	0	-10.000	-10.000	-10.000	In het eerste half jaar 2023 verwachten we de uitkomsten van het onderzoek naar alternatieve mogelijkheden om het Neder-Betuwe magazine uit te geven en dan wordt duidelijk in hoeverre deze heroverweging te realiseren is.
Halveren bijdragen aan opvang van (zwerfdieren)	P2	0	-15.000	-15.000	-15.000	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.
Versoberen toezicht en handhaving	P2	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Versoberen bestuurlijke trainingen rampenbestrijdingen	P2	0	-3.000	0	-3.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Niet meer meedoen aan de boomfeestdag	P3	-3.000	-3.000	-3.000	-3.000	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.
Verminderen (financiële) ondersteuning aan burgerinitiatieven	P3	-19.000	-19.000	-19.000	-19.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Vertragen verleden van lichtmasten	P3	0	-5.000	-5.000	-5.000	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.

Halveren bijdrage aan het Laanboomcompact	P3	-5.000	-10.000	-10.000	-10.000	De realisering van de halvering van het budget kan pas vanaf 2025.
Uitstellen en faseren revitaliserings- en verkeersprojecten	P3	-146.000	-182.000	-147.000	-106.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Verhogen uurtarief voor de afhandeling van ontwikkelingen	P3	-37.000	-75.000	-75.000	-75.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Versoberen subsidieregeling Lokaal Investeringsfonds (LIF)	P4	-10.000	-30.000	-30.000	-30.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Verminderen bijdrage aan Regionaal Investeringsfonds (RIF)	P4	-29.000	-29.000	-29.000	-29.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
De Vluchtheuvel - bezuiniging op het aangeboden groepswork voor volwassenen (zelfvertrouwen voor vrouwen)	P5	0	-6.663	-6.663	-6.663	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Verloskundigepraktijk Ochten (+ kraamzorg en orthopedagoog) - minder frequent geven van prenatale groepsvoorlichting	P5	0	-2.500	-2.500	-2.500	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Eleos - de jaarlijkse activiteit tijdens de jaarlijkse opvoedweek laten vervallen	P5	0	-1.189	-1.189	-1.189	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.
GGD Gelderland-Zuid - verlagen budget voor maatwerk	P5	0	-12.986	-12.986	-12.986	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Projectsubsidie sport-stimulering - De projectsubsidie sportstimulering heeft een looptijd tot en met 2022	P6	0	-25.000	-25.000	-25.000	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.
Bevordering sportdeelname - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-2.773	-2.773	-2.773	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Verminderen bijdrage aan aanvullende programma's Bibliotheek door inzet VVE-/OAB-middelen	P6	0	-15.000	-15.000	-15.000	De heroverweging is niet dat de bijdrage aan de Bibliotheek wordt verminderd, maar dat de bijdrage op een andere manier wordt bekostigd, namelijk met VVE-/OAB-middelen die we van het Rijk ontvangen. Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Muziekonderwijs - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-8.889	-8.889	-8.889	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Bevordering actieve kunstzinnige vorming - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-1.000	-1.000	-1.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Welzijn en Sociaal Cultureel Werk - budget naar beneden bijstellen	P6	0	-3.000	-3.000	-3.000	Bij de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te herzien. Deze heroverweging is ingetrokken.
Budget wijkmanagement - budget naar beneden bijstellen, verlagen van de gemeentelijke bijdrage aan kleine aanpassingen in de openbare ruimte zoals een bankje, een voetbalplek of een bijdrage aan een JOP	P6	0	-18.000	-18.000	-18.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Exploitatie gebouw de Notenbalk	P6	0	-9.000	-9.000	-9.000	Dit is conform heroverweging gerealiseerd.
Taakstelling op de ambtelijke organisatie	P7	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	In de Begroting 2023 heeft de raad besloten deze heroverweging te laten vervallen en een uitbreiding van de formatie van de ambtelijke organisatie mogelijk te maken.

Verder digitaliseren van dienstverleningsprocessen	P7	0	-24.000	-24.000	-24.000	In 2023 wordt gewerkt aan een dienstverleningsvisie. Hierin worden de mogelijkheden van het digitaliseren van de dienstverlening meegenomen. Dan zal duidelijk worden of het met alle ontwikkelingen en extra regelgeving reëel is om deze heroverweging ook financieel te realiseren.
Realistisch(er) ramen in de exploitatiebegroting	P7	100.000	-100.000	-100.000	-100.000	In 2022 is deze heroverweging incidenteel gerealiseerd. Structureel is €22.000 gerealiseerd. In 2023 wordt verder gewerkt om het restant van deze heroverweging ook structureel te realiseren.
Verhogen inkomsten toeristenbelasting	P7	0	50.000	-50.000	-50.000	Dit betreft met name het verhogen van de toeristenbelasting in relatie tot de huisvesting van arbeidsmigranten. We hebben onderzoek gedaan naar de mogelijkheden. Bij de begroting 2023 is besloten om deze heroverweging in te trekken.
Efficiëntere inzet Avri in het beheer openbare ruimte	P7	0	100.000	-200.000	-300.000	In de Begroting 2023 is deze heroverweging ingetrokken. We blijven wel met de Avri in gesprek.
Taakstelling op subsidies sport, cultuur en welzijn	P7	0	3.000	-53.000	-53.000	Deze heroverweging is komen te vervallen door het aannemen van Amendement A2 bij de begroting 2022.
Totaal aan heroverwegingen		-414.000	-833.000	-945.000	-1.007.000	